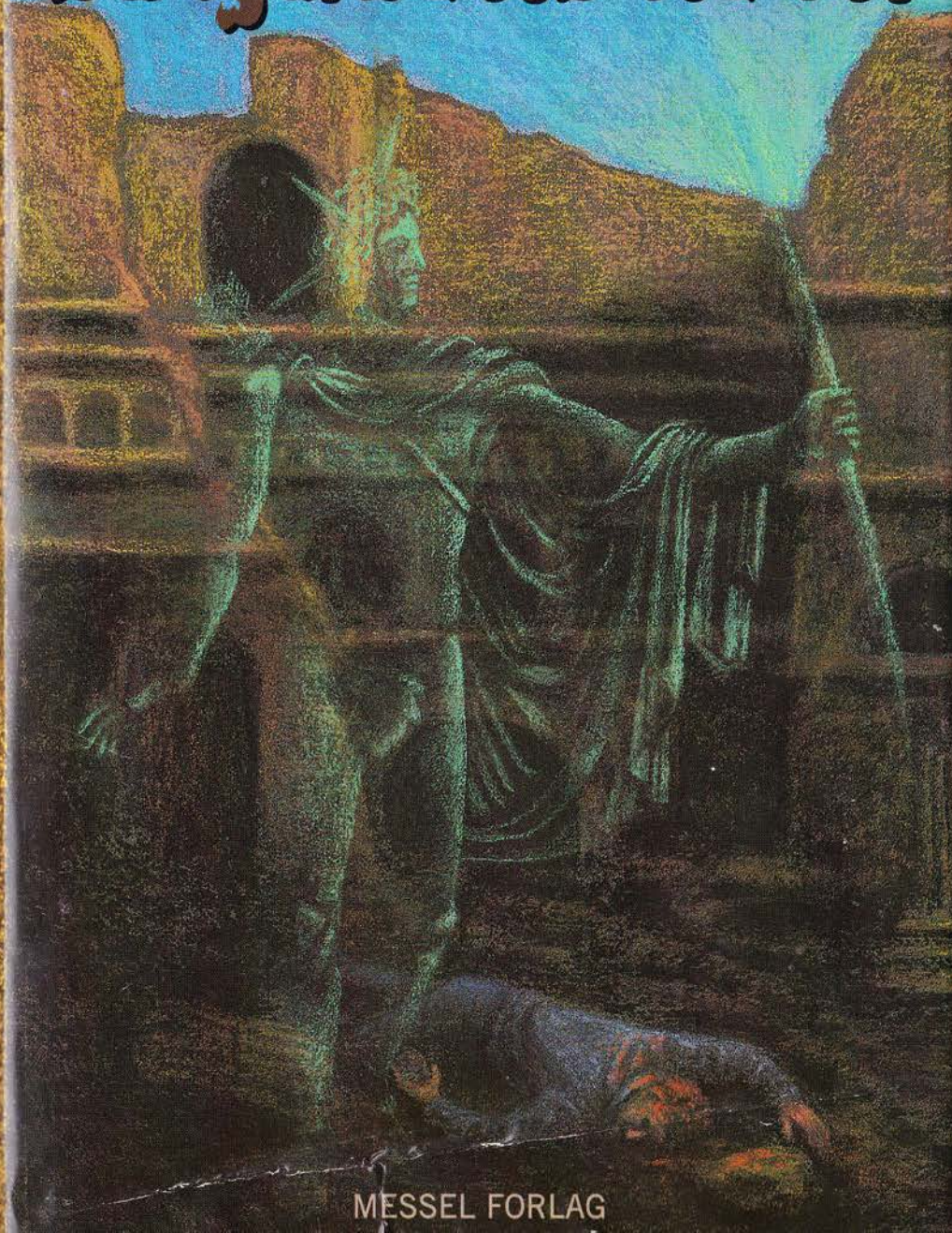

Aage Hauken

Solguðens hevn

MESSEL FORLAG

«Jeg er ikke detektiv - jeg er kriminalforfatter! Rector Magnificus overhørte protesten og kastet et blikk ut av vinduet...

Arbeidene i haven var nettopp gjenopptatt etter juleferien. Fundamentene for den nye fløyen i biblioteket kunne stå ferdig allerede til våren. Men en av våre napolitanske arbeidere var omkommet ved en ulykke like før jul. Han het Giuseppe, men alle kalte ham bare Pepe.

Rektor hadde nettopp forklart meg at han ikke likte dette dødsfallet. Det var noe ved den unges død som gjorde ham urolig. Og han var ikke alene om uroen.»

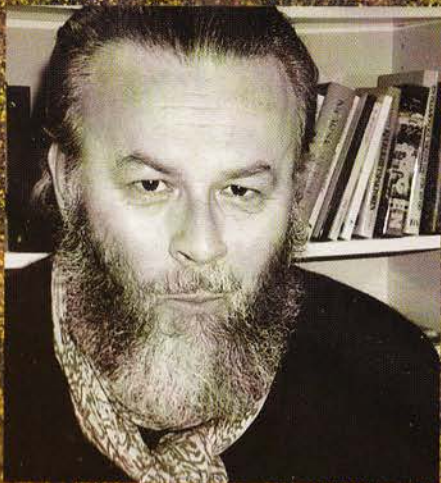
I *Solgudens hevn* tar pater Aage Hauken oss med til Cherubicum ytterst på Quirinalhøyden, det sjette pavelige universitet i Roma - Det er en sammensatt internasjonal verden som er kjent for å være Romas vennligste universitet. Men likevel er ikke stedet forskånet for intens makt- og prestisjekamp. Motsetninger og følelser får det til å slå sprekker i det idylliske bildet. Og utenfor er det også en verden.

Er denne ulykken et tegn på dramatiske krefter under overflaten? Pater Magdelon blir tilkalt. Kan han finne ut av dette sammen med den tilreisende frater Andreas og hans følgesvenn Rafael?

MESSEL FORLAG
ISBN 82-7631-042-7

9 788276 310429

Aage Hauken (f.1947) er dominikanermunk og for tiden rektor ved Dominikanerinnenenes kontemplative kloster på Lunden i Oslo.

Sin faglige bakgrunn har han innenfor klassisk filologi (Oslo og Bergen) og teologi (Oxford og Roma). Han har undervist ved flere universiteter og har bodd fem år i Roma. Han har utgitt en rekke faglitterære bøker.

Som kriminalforfatter debuterte han i 1986 med novellesamlingen *De ti bud* og har utgitt romanene *Den dypfrysede pateren* (1987) og *Judasevangeliet* (1989).

Han spiller orgel og elsker hunder.

Copyright © Messel Forlag A/S Oslo, 1998

Omslagsillustrasjon: Niels Hartmann

Omslagsdesign: Lito Design A/S

Kartet (Roma 1748, omtegnet etter Nolli's kart) side 310
er gjengitt med Erik Lorange's tillatelse fra hans bok

Historiske byer, Universitetsforlaget, 1995

Kartet side 311 er tegnet av Asmund Aasen
etter Aage Haukens skisse

Produksjon: T-O Grafisk A.s, Oslo

Trykt på 80 g Naturbok Ekstra hos AiT Enger AS, Otta 1998

ISBN 82-7631-042-7

til SASJA

AAGE HAUKEN

SOLGUDENS
HEVN

MESSEL FORLAG

Copyright © Messel Forlag A/S Oslo, 1998

Omslagsillustrasjon: Niels Hartmann

Omslagsdesign: Lito Design A/S

Kartet (Roma 1748, omtegnet etter Nolli's kart) side 310
er gjengitt med Erik Lorange's tillatelse fra hans bok

Historiske byer, Universitetsforlaget, 1995

Kartet side 311 er tegnet av Asmund Aasen
etter Aage Haukens skisse

Produksjon: T-O Grafisk A.s, Oslo

Trykt på 80 g Naturbok Ekstra hos AiT Enger AS, Otta 1998

ISBN 82-7631-042-7

til SASJA

FRA FORFATTEREN

At mine ordensbrødre vil tilgi meg å ha frarøvet dem deres elskede universitet i Roma og gitt det til Newman, er noe jeg bare kan håpe på . Ingen personer fra virkeligheten er portrettert i boken. Men historien om utgravningene er sann nok – likeså forsøkene på å fly i universitetsaulaen.

INNHold

PRAEFATIO

DEL I
STOL ALDRI PÅ EN TYNN MANN
13

DEL II
SOLGUDENS RYKTE
97

DEL III
SOLGUDENS ANSIKT
135

DEL IV
SOLGUDENS STYRKE
207

DEL V
SOLGUDENS HEVN
265

EFTERORD
307

IMPRIMATUR
309

PRAEFATIO

de gamle guder
vil ikke dø ...

de nye guder
kan ikke leve ...

guder kommer
guder går ...

de gamle består.

(anonym dikter fra Roma,
5.årh.)

PERSONAE DRAMATIS

HADRIAN VII	– pave, biskop av Roma, Vestens patriark
Emiliano	– rektor ved Biblicum
Camillo	– Vatikanets bibliotekar
Dr. Falcinelli	– direktør for Vatikanmuseet
Dr. Varviso	– fra <i>La Soprintendenza per i beni culturali</i>
Bernard	– <i>Rector Magnificus</i> ved det pavelige universitet Cherubicum
Magdalon Hoegh	– klassisk filolog, professor i nytestamentlig teologi og historie
Marek Polowsky	– polsk kirkehistoriker, universitetets økonom
Gioacchino	– bibliotekar
Wieland Weber	– sekretær, økonom
Paul	– rektor ved studenthjemmet Convivium
Lancelot	– dekanus for det juridiske fakultet
Felix	– infirmarius
Léonce	– sakristan
Gino	– arkitekt
Pipo	– formann for arbeiderne
Pepe	– den yngste av arbeiderne
Ruggiero	– arbeider
Enzo	– arbeider
Peppino	– arbeider
Maurizio	– student, bosatt i Convivium
Silvio	– student, bosatt i Convivium
Miroslav	– student, bosatt i Convivium

Stefano	– student, bosatt i Cherubicum
Augustin	– student, bosatt i Trastevere
Rosario	– gartner
Federico	– portner
Matteo	– factotum
Benno	– arbeider i sekretariatet
Marco	– gjør det samme
Gianfranco	– arbeider i biblioteket
Damiano	– arbeider i baren
Angelica	– nonne i Convivium
Monica	– nonne i Convivium
Veronica	– nonne i Convivium

DEL I

STOL ALDRI PÅ EN TYNN MANN ...

*Nå fikk han aldri vite sannheten, men det kunne være det samme.
Før eller senere ville de finne frem til hvem som var hans medsam-
mensvorne. Og det han lette efter kunne umulig være så langt borte
fra der de befant seg.*

Han kastet et blikk på den døde.

*Hvor fredelig han lå der. All trass var borte. Det varme, røde
blodet dannet en halvsirkel om hodet, den lignet en slags glorie, i
vakker kontrast til den brune romerske jorden.*

*Stenen ville han legge ved siden av hodet. Ingen kunne være i tvil
om at her var skjedd en fryktelig ulykke.*

Det knirket i døren. Det sto noen der!

*Han følte øyne i nakken. Følelsen beveget seg nedover kroppen –
for å ende i den blodige stenen som han fortsatt holdt i høyre hånd.
Den føltes med ett glovarm – og tung som bly.*

Da snudde han seg.

*Det var ikke de andre som sto der, men en helt annen, den siste
han hadde ventet å se.*

Han skvatt ved synet – og mistet stenen.

Nå lå den ved føttene hans og ikke ved hodet til den døde.

To par øyne gransket hverandre.

DET HELE begynte pent og forsiktig – nesten uskyldig. Likevel ble møtet med Bernard et vendepunkt i mitt romerske liv. Men det var det ingen av oss som visste da.

– Jeg er ikke detektiv – jeg er kriminalforfatter!

Rector Magnificus overhørte protesten og kastet et blikk ut vinduet.

Jeg fulgte blikket hans.

Vis á vis lå Giardino Aldobrandini. Der hadde et ungt par stevnemøte, til tross for at det var vinter og den forhatte *tramontana*, nordenvinden fra Abruzzerne, feiet ned over Roma denne fredag ettermiddagen.

– Jeg vil bare at du skal foreta noen diskrete undersøkelser ...

– Hvis du har grunn til å tro at her er noe galt fatt, hvorfor ber du ikke om hjelp fra politiet?

Blikket dvelte stadig ved de to unge:

– Fordi det er for tidlig. Vi vet ikke om det er grunn til å gå til et så drastisk skritt.

Han tok en liten pause før han fortsatte.

– Dessuten stoler jeg ikke på dem. Den eneste jeg stoler på, Magdalon, er Kirken. Rettsvesenet og politietaten lever sitt eget liv, de er hver av dem en stat i staten ...

Jeg iakktok de unge som ikke lot seg påvirke av vinterkulden. Kjærligheten holdt dem nok varme, sikkert varmere enn vi kunne bli innendørs. Radiatorene var ikke slått på så tidlig, og vi kunne like gjerne ha befunnet oss ute hva temperaturen angikk. Cherubicum – vårt universitet – var ikke et lunt rede på denne årstiden. Selv rektors kontor var gjenstand for spareprogrammet; stråleovner var bannlyst over hele universitetet. Derfor

hadde jeg beholdt frakken på, eftersom jeg nettopp var kommet tilbake fra en runde i byen. Alpeluen lå på bordet foran meg og paraplyen lot jeg fingrene leke med – avreagere på er kanskje ordet – mens jeg forsøkte å forstå det jeg nettopp hadde hørt. På vei inn hadde jeg funnet en beskjed i portnerstuen som sa at rektor ønsket et ord med meg snarest. Mine reaksjoner fortalte ham at jeg var helt uforberedt på det som fulgte.

Bernard snudde seg mot meg og lot de unge fortsette sin lek.

Øyenbrynene var sammenknepne og leppene stramme mens han forklarte.

Arbeidene i haven var nettopp gjenopptatt etter juleferien. Fundamentene for den nye fløy av biblioteket kunne stå ferdig allerede til våren. Men en av våre napolitanske arbeidere var omkommet ved en ulykke like før jul. Han het Giuseppe, men alle kalte ham bare Pepe. Da de arbeidet seg nedover, hadde en sten løsnet fra en vegg og drept ham momentant. Arbeidet ble naturlig nok innstilt, og de andre dro hjem til Napoli for å begrave den unge.

Nå var de tilbake alle fire, formannen og de tre gjenværende arbeiderne. Men ingen hadde tatt den unges plass, ikke ennå. Vi kom til å savne ham. Pepe hadde fått seg flere venner blant studentene.

Dette visste jeg. Jeg husket faktisk den unge, til tross for at jeg ikke hadde noe med arbeiderne å gjøre. Men han var den av dem som av og til var å se rundt om på universitetet. Han hadde svart hår, som de andre, men blå øyne – kanskje var det derfor han ble lagt merke til? Hele tre av arbeiderne het Giuseppe. For å holde dem fra hverandre ble den ene kalt Pipo, det var formannen, den andre Peppino, og den yngste bare Pepe.

Bernard hadde nettopp forklart meg at han ikke likte dette dødsfallet. Det var noe ved den unges død som gjorde ham urolig. Og han var ikke alene om uroen.

I Roma venner man seg raskt til rykter og spekulasjoner, og brå død avstedkommer alltid mye snakk. Men denne gangen hadde det vært mer snakk enn vanlig, og fra svært forskjellig hold. Som rektor mislikte han alt dette.

Men hvorfor kom han til meg med det?

Fordi han ville at jeg skulle hjelpe ham med å finne ut hva som egentlig var skjedd.

Jeg vendte oppmerksomheten mot paraplyen mens jeg spurte for annen gang:

– Hvorfor nettopp meg?

Fordi jeg var kriminalforfatter. Dessuten likte han ikke politiet ...

Jeg protesterte, men han holdt på sitt.

Og hva trodde han egentlig var skjedd der nede?

Vel – flere hadde antydnet at dette ikke nødvendigvis dreide seg om naturlig død.

Ordene ga meg et støkk første gang jeg hørte dem. – Naturlig død ... unaturlig død – mord.

– Er du klar over hva du sier?

– Fullt og helt ...

Han iakttok meg fra den andre siden av skrivebordet. Jeg kjente ham godt nok til å vite når han mente alvor og når han spøkte. Dette var ingen spøk. De grå øynene var smale og bekymret da han gjentok de siste ordene.

– Jeg vil til bunns i dette, Magdalon – forstår du? Helt til bunns ...

Jeg rettet meg opp i stolen og lot hodet synke ned på hendene som hadde et fast grep om paraplyskaftet.

– For universitetets skyld?

– Også for universitetet, men mest for min egen ... Jeg er til syvende og sist ansvarlig for det som foregår her, også rykter og spekulasjoner.

Ansvarlig overfor hvem? Her var mulighetene mange, for Roma er rik på autoriteter av forskjellig slag. Men jeg lot spørsmålet ligge. I stedet luftet jeg min forbauselse over det disse ryktene angivelig dreide seg om.

– Hvorfor ta livet av Pepe? Jeg kunne ikke huske at noen hadde kommet med en slik antydning, skjønt det var mye oppstyr omkring dødsfallet i dagene som fulgte.

– Jeg vet ikke, Magdalon. Det er dette du skal finne ut av for meg. Dødsfallet gir ingen mening, det virker påfallende. Ingen

later til å tro at det dreier seg om en ulykke. Det snakkes i administrasjonen, i sekretariatet, i portineriet, i universitetets bar – studenter og lærere stikker hodene sammen overalt. I pausene mellom forelesningene er stemningen ikke som vanlig. Folk nøler ikke med å trekke konklusjoner.

Jeg begynte å føle et visst ubehag ved samtalen slik den hadde utviklet seg. Dette var ikke mitt Roma.

Bernard fortsatte.

– Jeg tror ikke dette er godt for et pavelig universitet, Magdalon. Vi må få slutt på dette, på den ene eller andre måten.

– Men sett at du tar feil? Jeg lente meg tilbake i stolen og la paraplyen over knærne.

– Da er saken for oppklart å regne! Han smilte skjevt.

Jeg stusset litt.

– Sett at du har rett ... går vi da til politiet med det vi har funnet?

Svaret kom kontant og virket veloverveid:

– Nei – dette må vi ordne opp i selv. Kirken kan ikke være bekjent av slike forhold. Ingen unaturlig død ved mitt universitet! Sier ikke Paulus at vi skal holde oss borte fra domstolene?

Han hadde hevet røsten, uten å merke det selv. Fryktet han for sin rolle som rektor? Den var sikkert like meget en belastning som en ære. Nei, slik var ikke Bernard. Han hadde takket ja til stillingen på grunn av sin kjærlighet til Kirken, til Cherubicum og til Newman. Så meget hadde ikke årene forandret ham. Ansiktet hadde fått furer, håret var begynt å bli sølvgrått ved tinningen, men ellers var han den samme. Bak et asketisk ytre fantes et varmt og følsomt menneske, og hans kjærlighet til Kirken var hundre prosent ekte, den eneste kjærligheten i hans liv. Men han hadde et ansvar som gjorde at jeg vanskelig kunne sette meg i hans stilling. Og han kunne vel ikke lenger sette seg i min, mitt forhold til Roma – og mitt forhold til unaturlig død.

Vi hadde studert sammen i Oxford. Det var han som hadde fått meg til Roma fra Norge for å forelese over nytestamentlig teologi og historie. Men vi hadde ikke sett så svært meget til hveran-

dre siden jeg begynte her nede. Det skyldtes hovedsakelig travelhet – den som kommer mellom alt og alle – men også det faktum at Bernard var blitt valgt til rektor ved universitetet. *Rector magnificus* var hans tittel, og den kledde ham. Høy, slank og svært engelsk fylte han rollen. Perfeksjonisme sto skrevet over ham med store bokstaver. Dressen var sikkert skreddersydd og mansjettknappene var elegante, doktorringen i dyreste laget. I tillegg var han kanskje Romas fremste kjenner av John Henry Newman, noe kontoret bar bud om.

Mens Bernard la ut om napolitanerne, hadde jeg sittet og beundret hans privatbibliotek. Bokhyller dekorerte det store rommet fra gulv til tak, og skrivebordet var av det største og vakreste slaget. Til tross for administrative gjøremål fant han stadig tid til å fortsette sin forskning, noe en ny publikasjon vitnet om; han hadde lagt den på min plass ved bordet. Boken bar en håndskrevet dedikasjon til meg, «i vennskap og takknemlighet», sto det.

Hvor meningsløst at vi ikke hadde hatt tid til å sees oftere her nede. Oxfordtiden hadde vært annerledes. Bernard var den dyktigste av oss – kanskje litt bråmoden den gangen – og jeg hadde i ham funnet en medstudent som både lærte meg å kjenne universitetsbyen og å finne frem i teologiens labyrinter. Men med årene gikk våre interesser i forskjellige retninger. Jeg utviklet meg til å bli biblist, på grunn av min klassiske bakgrunn, mens han selv samlet alle sine krefter om studiet av sin landsmann Newman, han som fremfor noen var teologen for det tredje årtusen.

For Cherubicum, vårt universitet, var det sjette pavelige universitet i Roma, oppkalt etter *doctor cherubicus* – John Henry Newman.

Fransiskanerne hadde sitt Seraphicum, oppkalt etter deres elskede Bonaventura, *doctor seraphicus*. Dominikanerne hadde det tradisjonsrike Angelicum, oppkalt etter selveste *doctor angelicus*, Thomas av Aquino. Men etter at Newman var blitt helligkåret og gjort til kirkelærer – *doctor ecclesiae* – hadde vår engelske pave, Hadrian VII, grunnlagt et nytt universitet til hans ære, for å utdanne prestekandidater fra hele verden, i Newmans ånd.

later til å tro at det dreier seg om en ulykke. Det snakkes i administrasjonen, i sekretariatet, i portineriet, i universitetets bar – studenter og lærere stikker hodene sammen overalt. I pausene mellom forelesningene er stemningen ikke som vanlig. Folk nøler ikke med å trekke konklusjoner.

Jeg begynte å føle et visst ubehag ved samtalen slik den hadde utviklet seg. Dette var ikke mitt Roma.

Bernard fortsatte.

– Jeg tror ikke dette er godt for et pavelig universitet, Magdalon. Vi må få slutt på dette, på den ene eller andre måten.

– Men sett at du tar feil? Jeg lente meg tilbake i stolen og la paraplyen over knærne.

– Da er saken for oppklart å regne! Han smilte skjevt.

Jeg stusset litt.

– Sett at du har rett ... går vi da til politiet med det vi har funnet?

Svaret kom kontant og virket veloverveid:

– Nei – dette må vi ordne opp i selv. Kirken kan ikke være bekjent av slike forhold. Ingen unaturlig død ved mitt universitet! Sier ikke Paulus at vi skal holde oss borte fra domstolene?

Han hadde hevet røsten, uten å merke det selv. Fryktet han for sin rolle som rektor? Den var sikkert like meget en belastning som en ære. Nei, slik var ikke Bernard. Han hadde takket ja til stillingen på grunn av sin kjærlighet til Kirken, til Cherubicum og til Newman. Så meget hadde ikke årene forandret ham. Ansiktet hadde fått furer, håret var begynt å bli sølvgrått ved tinningen, men ellers var han den samme. Bak et asketisk ytre fantes et varmt og følsomt menneske, og hans kjærlighet til Kirken var hundre prosent ekte, den eneste kjærligheten i hans liv. Men han hadde et ansvar som gjorde at jeg vanskelig kunne sette meg i hans stilling. Og han kunne vel ikke lenger sette seg i min, mitt forhold til Roma – og mitt forhold til unaturlig død.

Vi hadde studert sammen i Oxford. Det var han som hadde fått meg til Roma fra Norge for å forelese over nytestamentlig teologi og historie. Men vi hadde ikke sett så svært meget til hveran-

dre siden jeg begynte her nede. Det skyldtes hovedsakelig travelhet – den som kommer mellom alt og alle – men også det faktum at Bernard var blitt valgt til rektor ved universitetet. *Rector magnificus* var hans tittel, og den kledde ham. Høy, slank og svært engelsk fylte han rollen. Perfeksjonisme sto skrevet over ham med store bokstaver. Dressen var sikkert skreddersydd og mansjettknappene var elegante, doktorringen i dyreste laget. I tillegg var han kanskje Romas fremste kjenner av John Henry Newman, noe kontoret bar bud om.

Mens Bernard la ut om napolitanerne, hadde jeg sittet og beundret hans privatbibliotek. Bokhyller dekorerte det store rommet fra gulv til tak, og skrivebordet var av det største og vakreste slaget. Til tross for administrative gjøremål fant han stadig tid til å fortsette sin forskning, noe en ny publikasjon vitnet om; han hadde lagt den på min plass ved bordet. Boken bar en håndskrevet dedikasjon til meg, «i vennskap og takknemlighet», sto det.

Hvor meningsløst at vi ikke hadde hatt tid til å sees oftere her nede. Oxfordtiden hadde vært annerledes. Bernard var den dyktigste av oss – kanskje litt bråmoden den gangen – og jeg hadde i ham funnet en medstudent som både lærte meg å kjenne universitetsbyen og å finne frem i teologiens labyrinter. Men med årene gikk våre interesser i forskjellige retninger. Jeg utviklet meg til å bli biblist, på grunn av min klassiske bakgrunn, mens han selv samlet alle sine krefter om studiet av sin landsmann Newman, han som fremfor noen var teologen for det tredje årtusen.

For Cherubicum, vårt universitet, var det sjette pavelige universitet i Roma, oppkalt etter *doctor cherubicus* – John Henry Newman.

Fransiskanerne hadde sitt Seraphicum, oppkalt etter deres elskede Bonaventura, *doctor seraphicus*. Dominikanerne hadde det tradisjonsrike Angelicum, oppkalt etter selveste *doctor angelicus*, Thomas av Aquino. Men etter at Newman var blitt helligkåret og gjort til kirkelærer – *doctor ecclesiae* – hadde vår engelske pave, Hadrian VII, grunnlagt et nytt universitet til hans ære, for å utdanne prestekandidater fra hele verden, i Newmans ånd.

Cherubicum ligger ytterst på Quirinalhøyden. Her ruver vi ti etasjer over det gamle Subura og nyter en plassering i landskapet som er få kirkelige institusjoner forunt. Vi elsker stedet, alle vi som arbeider her, og vi er kjent som det vennligste av universitetene i Roma. Alt dette er helt i Newmans ånd.

– Jeg er ikke detektiv ..., forsøkte jeg for annen gang, men kom ikke lenger.

– Romanene dine viser at du har teft! avbrøt han meg, litt triumferende, og så brått opp fra papirkniven.

Han hadde altså lest dem, kanskje alle sammen, akkurat som jeg fryktet – det verste er alltid sant. Norsken hadde han vel plukket opp under opphold i Norge – jeg var visst ansvarlig for det òg. Alt var min egen skyld.

Vi satt og gransket hverandre uten å si noe. Noe slikt som dette hadde ingen av oss vært med på før. De grå øynene holdt mine fanget i et fast og samtidig vennlig grep.

– Skal du ikke henge fra deg frakken ... ?

– Nei takk, jeg beholder den på.

Han trodde sikkert det var en protest mot husets økonomiske styring, og det måtte han gjerne tro.

– Roman og virkelighet er forskjellige verdener, Bernard – jeg passer best i romanene. Ring til politiet, det ville jeg ha gjort.

Han ristet kort på hodet. Så lente han seg tilbake og virket mer avslappet da han spurte:

– Hvorfor skriver du egentlig krim, Magdalon? Smilet skjulte en porsjon underfundighet, kanskje skepsis. Han måtte ha sett at jeg reagerte litt, for han fortsatte i et uskyldigere spor:

– Du drev jo ikke med slikt i gamle dager, mener jeg?

– Fordi kriminalromanen er så teologisk, Bernard – så enkelt er det.

Et hevet øyenbryn signaliserte at jeg måtte begrunne min påstand, noe som skulle være overflødig dersom han hadde lest bøkene mine.

– Kriminalromanen opererer med at sannheten ikke bare finnes, men også kan graves frem. Den går til bunns i tingene, Bernard, presenterer oss for et meningsfylt univers, om du vil, et

som tilfredsstiller dype behov i oss. Den skiller derfor mellom godt og ondt, sant og falskt, skjønt og heslig ...

– Hva har skjønnhet med krim å gjøre? Han så forbauset opp fra papirkniven.

– Det sanne, det gode og det skjønnne hører sammen, forsøkte jeg. – Elementær metafysikk. Våre mord er dessuten renslige sammenlignet med virkelighetens, nesten vakre ...

Jeg følte behov for å ta igjen.

Han var ikke interessert i denne tankerekken og pekte spørrende mot meg med kniven:

– Vel, bibelstudier er jo et slags puslespill, ikke sant?

Jeg overhørte spydigheten.

Nå lente han seg frem over bordet mens han senket røsten, unødvendig, men med dramatisk effekt.

– Jeg stoler på deg, Magdalon. Du er den eneste jeg tør betro meg til, de andre løper bare av sted og fyrer opp under rykter og snakk. Så begynner de en heksejakt bak min rygg, og gudene må vite hvordan den vil ende.

I befippelsen begynte jeg å tromme med paraplyen på bordkanten, noe han satte en stopper for:

– Bordet er ikke mitt, Magdalon ...

Roma er et eventyr for en bibelforsker. Tidens brønn er dypere her enn noe annet sted jeg har levd. Hver ettermiddag gikk arbeid og avkobling i ett, mosjonering ble studier og spasing historie. Min kjærighet til Roma var like sterk som Bernards kjærighet til Kirken, men den hadde hittil vært uforstyrret av dramatiske utfordringer og personlige konflikter. Slik hadde jeg levd noen arbeidssomme og studentvennlige år – inntil jeg fant beskjeden fra Bernard for en times tid siden.

Nå var alt forvirring.

Ute var det begynt å regne, og de unge var forsvunnet. Jeg trengte flere opplysninger før jeg kunne ta saken helt alvorlig.

– Var det noen uoverensstemmelser arbeiderne imellom? Jeg mener: ligger det napolitanske stridigheter bak alt dette, familie-

historier og slikt? Eller er det oppstått problemer etter at de kom til oss?

– Ryktene vil ha det til at det var oppstått problemer mellom Pepe og de andre. Jeg har spurt Marek, men får ikke skikkelig svar ut av ham. Etter dødsfallet er han blitt vanskeligere enn vanlig – dersom det sier deg noe.

Det gjorde det for så vidt.

Marek Polowsky var vår polske økonom, universitetets *syndicus*. Alt som hadde med arbeidene i haven å gjøre sorterte under ham. Det var derfor vi frøs oss gjennom denne vinteren alle sammen, for spareprogrammet var et direkte resultat av utvidelsen av biblioteket. Den eneste som virket tilfreds med det hele var Gioacchino, vår bibliotekar, også han fra Napoli. Omsider skulle han få bedre kår nede i magasinene.

– Men jeg kjenner ikke Marek fra denne siden – jeg kjenner ham bare som kirkehistoriker.

– Nettopp – derfor vil han aldri forbinde noe spesielt med at du spør deg for. Det samme gjelder napolitanerne – prøv, spør og grav! – de kjenner deg ikke i det hele tatt.

Jeg hadde sittet og tygget på et annet spørsmål.

– Hvorfor er ikke Pepe blitt erstattet av en ny napolitaner – er det del av spareprogrammet?

Svaret kom nokså overraskende:

– Det skyldes bare overtro fra de andres side.

– Overtro ... ?

– Pipo vil ha det til at det hviler en slags forbannelse over stedet ...

Det slo meg at det samme var skjedd under utgravningene av Peterskirkens nekropol, dypt nede under pavealteret. Til sist var det umulig å skaffe folk. De påsto at de døde gikk igjen der nede, særlig Caligula og Nero. Vatikanet hadde jo vært deres hær en gang i tiden.

Jeg prøvde et nytt spørsmål:

– Og Marek er med på leken?

– Vet ikke – spør ham. Han besøker feltet hver kveld etter arbeidstidens slutt.

Jeg kunne vanskelig tenke meg en som var mindre overtroisk

enn vår polske kirkehistoriker, skjønt han hadde fått andre ting å tenke på enn oldkirken. Men Bernard og Marek lot ikke til å ha et nært samarbeid, snarere fikk jeg inntrykk av at de ikke helt stolte på hverandre. – Alt dette var nytt for meg.

Kriminalromaner er en ting, etterforskning noe helt annet. Jeg ble visst nødt til å forsøke en litt mer ryddig fremgangsmåte:

– Hadde noen vært sammen med napolitanerne den dagen Pepe døde, jeg mener: var de alene?

– Det er slikt du skal finne ut av, Magdalon ...

Papirkniven ble atter gjenstand for ivrige kjærtegn.

– Men hva vet du om det som skjedde?

– Ikke mer enn de andre. Det alle sier, og som Pipo har bekräftet, er at da arbeiderne kom ned i utgravningsfeltet etter en kaffepause midt på dagen, da fant de Pepe liggende med skallen knust og en stor sten ved siden av hodet. Den måtte ha falt fra en av de gamle og skjøre murene – det var slik jeg så ham.

– Og dette finner folk mistenkelig?

– Mmm ... arbeidsfeltet er trygt, arbeiderne er erfarne – det er ikke risikabelt.

– Så den eneste forklaringen blir denne forbannelsen som dveler ved gamle romerske hus?

– Mmm ... og det er der jeg melder pass. Og det gjør de andre også – derfor rykter og snakk.

Jeg kunne langt på vei si meg enig i resonnementet hans, og gikk ut fra at Marek gjorde det samme. Hvorfor gikk han ikke heller til ham?

– Hvor bor forresten disse napolitanerne?

– I Convivium.

Vårt studenthjem – kalt Convivium – lå vegg i vegg med universitetet. Rektor der var en skotte som het Paul. Jeg var blitt kjent med ham under opphold i Jerusalem. Flere av studentene mine bodde der, kanskje hadde *de* startet alt snakket? Det kunne ligne dem.

Bernard så lettet ut straks jeg begynte å stille spørsmål, han trodde tydeligvis at jeg hadde akseptert oppdraget. For å holde ham i uvisshet litt lenger, forsøkte jeg å nærme meg saken fra en annen kant.

– Når begynte du å nære mistanke om det du kaller en unaturlig død? Jeg mener, nøyaktig hva var det som fikk deg til å reagere?

Bernard hadde reist seg fra stolen og gikk opp og ned med hendene på ryggen.

– Allerede samme kveld. En av de polske studentene, Miroslov, var så ute av seg at jeg måtte bruke lang tid på å roe ham ned. Han snakket sikkert over seg, men jeg har levd med tvilen siden – og med alle ryktene.

Endelig fikk jeg noe som lignet et svar.

– Hva mente Miroslov, sa du?

– At her var noe som ikke stemte.

– Hva da?

– Han var den første som fortalte at noe hadde vært galt i forholdet mellom arbeiderne i tiden før dødsfallet.

– Så Miroslov tror heller ikke på forbannelsen?

Bernard ristet på hodet.

– Dersom her er tale om unaturlig død, kan den kun skyldes mennesker. De kan bruke hvilke forklaringer de vil her nede, men jeg må forholde meg til fornuften. Unaturlig død betyr det motsatte av ulykke, Magdalon.

Tanken var ikke helt ny.

Miroslov var en av mine egne studenter, men jeg kjente ham knapt ut over studiesammenheng. Atmosfæren borte i Convivium var sikkert alt annet enn festlig, de hadde jo kjent Pepe best.

– Er det alt?

Jeg gjorde tegn til å bryte opp, klokken viste 18.45, jeg måtte skifte før vesper.

Bernard svarte ikke med en gang, det var visst noe mer ved denne saken.

Omsider fikk jeg vite at Lancelot, dekanus for det juridiske fakultet, hadde vært her for et par dager siden sammen med gartneren – Rosario, en sicilianer – for å fortelle at flere enn Polowsky hadde hatt for vane å begi seg til arbeidsfeltet sent på dagen. Han hadde sett lys der inne som måtte skrive seg fra en lommelykt eller en kjerte. Altså var det tale om ubudne gjester.

Jeg ante straks en forklaring på all overtroen. Området var ikke ufarlig og ble holdt stengt for utedkommende, Polowsky hadde vært unntaket. Altså lå tingene godt til rette for litt mystikk der nede, særlig etter at Pepe var omkommet.

– Har Pipò vært klar over disse besøkene?

– Nei, ikke fra først av. Han er det nå ...

Det var sikkert bare noen av studentene fra Convivium som var eventyrlystne etter en lang kveld over bøkene. Kanskje var det noen av studentene i Cherubicum? Vi hadde et titall av dem boende på ledige værelser, mens Convivium huset mellom 30 og 40.

– Og dette begynte altså etter at Pepe var død?

– Tydeligvis ...

Bernard sto ved vinduet og så ut over byen, nå hadde himmels sluser åpnet seg for alvor. Jeg var heldig som hadde rukket å komme meg i hus. Å bli våt i den skarpe luften var ensbetydende med forkjølelse eller det som verre var.

– Hva med Gioacchino, dette skjer på på hans territorium, så å si? Kanskje liker han å følge med i arbeidene han øg?

– Han er altfor korpulent til å klatre og klyve ...

– Hva med et oppslag nede i klostergangen?

Bernard så bebreidende på meg.

Vi fortsatte å bevege oss rundt problematikken.

Min første reaksjon var ikke forferdelse over såkalt «unaturlig død», men at Bernard tok den på alvor.

Jeg ble sittende og tromme med paraplyen, på skotuppen denne gangen, mens han gikk frem og tilbake foran de høye vinduene. Giardino Aldobrandini kunne umulig ha vært våtere på syndflodens tid.

Det var noe bak det hele som jeg fant uforståelig.

– Hvorfor i all verden skulle noen forbannelse hvile over vår kjøkkenhave?

– Fordi det ligger noe under haven, Magdalon – så enkelt.

Han hadde stanset opp mellom vinduene og plantet begge hender i bukselommen mens han så oppgitt på meg.

– Er du den eneste av oss som ikke vet det ... !?

– Hva da, Bernard? Jeg skjøv ergerlig stolen tilbake for å antyde at tiden var inne til å bryte opp.

Han virket en tanke opphisset da han forklarte:

– De har gravd seg ned til et romersk hus, Magdalon, et hus fra keisertidens Roma – det er her dette med forbannelsen kommer inn ...

Jeg var irritert. Her gikk jeg og var den eneste som ikke visste hva som foregikk ute i kjøkkenhaven vår! Jeg begynte å bla på måfa i boken Bernard hadde gitt meg. Han kunne ikke unngå å se at jeg var ergerlig. Men han reagerte ikke. Min uvitenhet var utelukkende min egen skyld. Jeg utforsket fortiden hver eftermiddag og på fridagene, men funnene i vår egen kjøkkenhave – se, dem kjente jeg ikke til!

– Du har ikke betrodd deg til andre, sier du – ikke engang til Marek?

– Nei, ikke engang til Marek ...

Der dukket problemet opp igjen.

– Og hvorfor ikke?

– Han har nok med sitt, Magdalon. Dette tar vi oss av selv, du og jeg.

Svaret kom skarpt og uten nøling. Kanskje kom det litt for raskt?

Vel, det angikk for så vidt ikke meg.

– Og dødsfallet kan ha hatt noe med det romerske huset å gjøre?

Bernard så ut vinduet igjen og lot meg tenke videre.

– Jeg mener, kan de ha vært uenige om myndighetene skulle blandes inn eller ikke?

En annen tanke slo ned i meg med det samme:

– Har de funnet noe av verdi, kanskje?

– Det er slikt du skal undersøke for meg, Magdalon.

– Hvem hadde ansvar for slike spørsmål?

– Marek ...

– Og hva tror han?

– Spør du meg har han vært enda mer reservert etter dødsfallet. Jeg tør ikke nevne det for ham lenger. Han oppfører seg like gåtefullt som alle andre for tiden.

I det samme slo kirkeklokken syv slag. Det var tid for vesper, aftnebønnen.

Jeg lovet Bernard å gi ham svar i løpet av morgendagen, litt takk for tillit var på sin plass. Men jeg følte meg sikker på at svaret ville skuffe en gammel venn. Studenter har fantasi, og Marek hadde sikkert fått ekstra problemer som resultat av Pepes død.

Da jeg snudde meg for å lukke døren, så jeg Bernards spørrende øyne:

– Du er vel ikke overtroisk du òg, Magdalon ... ?

– Nei, jeg er ikke det. Men jeg har kanskje et mer intimt forhold til Romas fortid enn noen av dere andre.

Unntaket måtte være Marek selv. Men han arbeidet med kristen antikk. Jeg var den som kjente byens hedenske fortid best av oss alle.

Korridoren utenfor var allerede full av mennesker: professorer, studenter, ansatte, kjente og ukjente. Alle hadde trukket i sort – unntatt jeg. Det var ikke tid til å skifte, jeg fikk ta frakken med. Kanskje ville flere sette pris på at jeg på denne måten ga uttrykk for noe alle følte – kulden i Cherubicum.

På vei til kirken spurte jeg meg selv om Cherubicum var et litt annerledes sted enn jeg hittil hadde trodd.

I kirken var alt som normalt. Ingen oppførte seg annerledes enn de pleide, uansett hva de måtte ha på samvittigheten av morderisk snakk.

Marek satt rak i ryggen og sang davidssalmene med en røst som kunne høres over de andres, ikke fordi den var sterkere, men fordi den var spissere.

Gioacchino var alltid den samme, til tross for at han var et utpreget følelsesmenneske. Han sang ikke, han bare brummet lavt og fredelig.

Lancelot sang ikke falskere enn vanlig.

De studentene som bodde hos oss og som pleide delta i liturgien, virket heller ikke distraheret, ikke mer enn normalt.

Bernards plass sto tom. Og det talte for seg. Han passet ikke

inn i alt dette dersom han hadde rett i sine anelser. Av oss alle var det nok han som led mest under ryktene som verserte.

Tvilen hadde gjort sitt inntog. Den satt der fortsatt da vi forlot kirken for å spise kvelds.

DET FØRSTE jeg ville å gjøre var å få en prat med Marek. Kanskje han kunne oppklare det hele? Vi var på vei til refektoriet, så hvorfor ikke benytte anledningen?

Cherubicum ble bygget som kloster for kontemplative nonner engang på 1600-tallet. Overgangen til universitet er av nyere dato. Før min tid hadde vi vært et pavelig atheneum. Følgelig er et moderne kirkelig universitet tilpasset gamle monastiske strukturer.

Spisesalen er selvsagt klosterets gamle refektorium. Det er stort og kan benke godt over hundre mann. Langstrakt, lavloftet og med hvelvinger i taket, skaper rommet en lun atmosfære og bidrar til at måltidene blir avslappet. Et stort skilt som forkynner *Silentium* – stillhet – henger på veggen bak rektors stol, ved tverrbordet øverst, der også de fire dekaner og sekretæren har faste plasser, samt noen av våre mest distingverte *emeriti*. Langbord løper langs veggene, og vi plasserer oss normalt etter sproggrupper eller nasjonaliteter. Jeg har for vane å flytte meg hit og dit for å bli kjent med flest mulig, men jeg trivdes best blant de engelske.

Marek satt alltid på samme plass – langt nede, ved siden av studentene. Det gjaldt bare å sikre seg stolen ved siden av eller vis á vis.

Det gikk greit.

Cena – aftensmåltidet – er uformelt, det vil si uten *silentium*, noe akustikken egentlig ikke tåler. Et lite pandemonium blir resultatet og støynivået stiger til langt over det som er behagelig for øret. Denne kvelden passet det med litt bråk, for jeg hadde

et par ting å spørre Marek om, ting som ikke angikk de andre. Og siden vi begge var antikkstuderende, virket det neppe påfallende at jeg skulle vise interesse for arbeidene.

– *Benedictus benedicat!* – runget det oppe fra rektors plass.

– *Amen!*

Så brøt livet løs.

Det gikk aldri mer enn en brøkdel av et sekund mellom *amen* og larmen fra hundre sultne røster. Skraping av stoler, klangen av serviser og bestikk, høyrøstet snakk – alt var som det pleide denne kvelden. Pepes død hadde i hvert fall ikke endret våre spisevaner.

Når sant skulle sies, så Marek ut som inkarnasjonen av sitt eget spareprogram. Han var ikke slank som Bernard – han var mager, radmager. Dette gjorde at han virket høyere enn han faktisk var. Ansiktet var spisst og leppene smale. Rollen som økonom var skreddersydd til hans ytre. Det var lett å glemme at han hadde tilbrakt det meste av sin tid her nede med å undervise i kirkehistorie. Han led visst med oss andre, for han hadde alltid et ullskjerf om halsen. Onde tunger ville ha det til at det var for å skjule hvor lang og tynn den var.

Først kom suppen, *la minestra*, som et par av studentene serverte. Den varmet en kald og sulten skrott. Larmen avtok momentant.

– Hvordan går utgravningene i haven, Marek?

– De går efter planen, svarte han automatisk og forsynte seg med mer suppe.

– Jeg hører at en av napolitanerne omkom der nede – har ikke dette forsinket arbeidet?

Marek ristet på hodet mens han slurpet i seg suppen. Måten skjeen og munnen samarbeidet på ga den magre skikkelsen et spesielt preg. Hendene var lange og bleke.

– Har du tenkt å ansette en ny, i hans sted?

Nå ble støyen så øredøvende at vi måtte konsentrere oss om maten. Det passet for så vidt godt, suppen var velsmakende. Siden polske nonner kokte for oss, ble vårt kjøkken litt spydig kalt *italacca* – polsk-italiensk. Nonnene visste ikke hva godt de

skulle gjøre for oss i vinterkulden, og de var generøse med hjemlige spesialiteter som potetsuppe, kålsuppe og denslags – uvant kost for de fleste andre. Italienerne led i stillhet, det var alltid nordeuropeerne som klaget.

Larmen avtok idet hovedretten kom på bordet, og en ny grådighetspause oppsto.

Så fortsatte Marek der vi slapp:

– Det er ikke jeg som avgjør slikt, men Pipo, formannen.

– Og han vil ikke ... ? Jeg lød så uskyldig jeg kunne.

– Hør, det er heller ikke Pipo det kommer an på, det er de andre som ikke vil.

– Hvorfor det da?

– Si meg, følger du ikke med i det som foregår her i huset?!

Nå så han opp med et par stikkende grå øyne. De fikk ansiktet til å se enda spissere ut.

– Nei, jeg arbeider med mitt og har nok med det ...

Han sendte suppetallerkenen ned til bordenden, hvor de ble stablet sammen, og begynte å forklare.

– De er overtroiske, disse sydlendingene. De vil ha det til at en forbannelse hviler over utgravningsfeltet. De sier de aldri får ny arbeidskraft etter ulykken.

Jeg ble sittende en stund og se på de lange hendene mens han fortsatte:

– Den som er mest oppgitt er Gino, arkitekten vår. Han frykter forsinkelser, men han innrømmer det ikke.

Gino hadde jeg truffet noen ganger: en liten tettvokst mann – napolitaner han òg – som kom og gikk, alltid med en mappe under armen, og som stadig ga inntrykk av å ha hastverk. Han pilte avsted på korte ben og ville forsvunnet i mengden hvis det ikke var for at han alltid gikk med en sixpence på hodet. Et mindre romersk hodeplagg kunne jeg vanskelig tenke meg, men så var ikke Gino romer heller. Likevel var han vennligheten selv og spanderte alltid kaffe på meg i baren når vi møttes der. Han hadde riktignok noen irregulære arbeidstider og kunne dukke opp når som helst, men det skyldtes vel at han foretrakk å se over arbeidene mens ingen var til stede: tidlig om morgenen, sent om kvelden, eller i siestatiden. Siden Gino alltid lot til å ha

liten tid, var sikkert dødsfallet en strek i regningen for ham som for alle andre.

– Men de blir ferdige i tide, tror du?

– Jeg betaler ikke for en eneste dag ut over avtalt tid. Hvor mange eller få de er blir deres egen sak!

Jeg fant ingen grunn til å trekke denne påstanden i tvil.

– Hvorfor napolitanske arbeidere? Jeg stirret uskyldig på tallerkenen.

– Billig arbeidskraft ... hadde ikke noe valg.

Han var i det minste ærlig.

– Hvordan fikk du tak i dem?

– Spør Giacchino, han var kontaktmann.

Napolitanerne er kjent for å henge sammen – «hjelp hverandre» kaller de det selv – så dette var vel ikke så underlig. Det jeg fant pirrende var en helt annen side ved saken:

– Hvorfor dette innslaget av overtro, Marek?

– Fordi vi er kommet ut for det som skjer overalt i denne byen. Hvor du enn graver deg nedover, er det fortiden du støter på!

Jeg fortsatte:

– Og dersom funn fra romertiden blir rapportert til myndighetene – *La Soprintendenza per i beni culturali* – vil høyst sannsynlig arbeidet måtte innstilles. Andre vil overta, med det resultat at vi trygt kan glemme hele den nye biblioteksfløyen inntil videre?

– Riktig, svarte Marek uten å se opp.

Og her følte jeg forståelse for hans dilemma.

– Betyr dette at du har gitt dem munnkurv?

– Ja – et ord til myndighetene og alle får sparken.

Klar tale, dette – kanskje kom jeg videre likevel.

– Hvordan tok Pipo det?

– Vet ikke – jeg gikk gjennom Gino, gad ikke diskutere det med dem selv.

I det samme syntes jeg synd på Marek. Dette var alt sammen en fryktelig strek i regningen for et velmenende tiltak. Ikke rart han hadde trukket seg tilbake fra oss andre. Men det kunne like gjerne henge sammen med den forhatte innsparingen.

Latter fra nabobordet avbrøt oss nok en gang.

– Hva mener rektor om alt dette?

Marek så endelig opp fra tallerkenen, men bare for å signalisere at dette var noe som ikke angikk meg.

– Har de funnet noe der nede, da? Jeg skiftet raskt tema.

– Ikke annet enn murrester og denslags ...

– Men vi befinner oss på svært gammel grunn, selveste Quirinalhøyden?

– Dersom de graver dypt nok, kan vel et og annet dukke opp. Forhåpentlig blir ikke dette påkrevd, for fundamentene virker solide nok, ifølge Gino. Han konsentrerte seg på ny om maten.

Solide – men ikke mer solide enn at arbeiderne fikk stener i hodet og døde av det ...

Marek var mindre opptatt av hva de fant enn av hva det ville koste, noe han ikke prøvde å legge skjul på. Igjen mistet vi kontakten på grunn av latter fra nabobordet. Jeg skulle ønske at vi hadde sittet i det lille refektoriet, hos våre ansatte, der det alltid er fredelig. Det ligger like bak det store. Vi benytter det til frokost og når noen kommer for sent til måltidene – eller for dem som ikke tåler alt livet. Jeg benytter det ofte.

Det var faktisk her – i hovedrefektoriet – at vi var blitt forfremmet til universitet.

Hadrian VII var kommet for å feire Newmans festdag sammen med oss. Det var dagen for helgenens død, som også var valgt som dagen for hans kanonisering, og år senere som dagen da han ble kreert til kirkelærer, *doctor ecclesiae*, og fikk tilnavnet *doctor cherubicus*. Ytterst få kjente til pavens hensikter, viste det seg, og nyheten ble annonsert i takketalen etter maten. Den ble mottatt med henrykkelse av noen – med vantro og forferdelse av andre. Vi ble straks nødt til å utvide Cherubicum med hele to nye fakulteter. Nå hadde vi nesten tusen studenter fra over hundre land, og det var få eller ingen som så seg tilbake. Jeg håpet at Hans Hellighet ble spart for det livet vi befant oss i.

Jeg bestemte meg for å prøve en gang til.

– Kjennte du Pepe godt?

Marek ga seg god tid med sin munnfull før han svarte.

– De er alle like der nede ... kjenner du en, kjenner du alle!

– Men traff du ham aldri?

– Hør – de heter det samme alle fire. Jeg har sant å si aldri vært helt klar over hvem som er hvem: Pipo, Pippo, Peppino, Pepe!

Marek lo. I farten hadde han tatt med en for meget.

Riktignok er det langt mellom Krakow og Napoli, men ikke når man arbeider i Roma. Det var noe ved navnet Pepe som gjorde ham aggressiv. Og kanskje var ikke det så underlig etter alt som var skjedd.

Eftersom spisingen avtok ble larmen bare sterkere. Alle ventet på et befriende klemte fra rektors lille bjelle, det var han som signaliserte at måltidet var slutt.

Jeg satt og iakttok Polowsky i de siste og utålmodige øyeblikkene av dette måltidet. Jeg kom til å tenke på en linje hos Shakespeare. Julius Caesar ser på Cassius og bemerker hvor tynn og sulten han ser ut – han tenker for mye, slike menn er farlige.

Bernard og Marek satt i hver sin ende av refektoriet. På denne måten, slo det meg, utgjorde de to motpoler. Rektor satt øverst mellom våre eldste og beste, med alle slags æresbevisninger og med makt over bjellen, det viktigste tegnet på hans opphøyde rolle. Men den reelle makt satt nederst ved døren, blant studenter og gjester. Han var lett å overse i mengden, men der satt forklaringen på hvorfor vi alle gikk og frøs oss gjennom denne vinteren.

Endelig – *silentium* senket seg over forsamlingen av studenter og professorer.

*Gratias agimus tibi, Domine,
pro omnibus beneficiis tuis,
qui vivis et regnas
per omnia saecula saeculorum.*

– Amen, runget det fra mette struper.

Jeg hadde foreslått for Marek å ta en runde i haven, vinden hadde stilnet av og det regnet ikke lenger. Palmer og sypresser skjermet for synet av byen, men lyset fra Roma gjorde likevel at det aldri ble mørkt her ute. Himmelen hadde faktisk klarnet av. Fullmånen bidro med et blekt skjær. Luften var renere og mindre skarp.

Hva mente jeg om den der? Han pekte på en slags statue som sto plassert like ved. Det var en herme, et lite monument over Sokrates, ingen tvil om det. Vismannens hode prydet det som kunne ligne en stele eller gravstøtte – dersom det ikke hadde vært for en fallos på midten. Filosofens navn var hugget i greske bokstaver, som om han ikke var gjenkjennelig nok på sine berømte ansiktstrekk.

– Hvor lenge har den stått der? Jeg kunne ikke huske å ha lagt merke til den før.

– Et døgn eller to, de grov den frem forleden dag.

Så de hadde funnet et og annet likevel.

– Er det andre enn Pipo og Gino som har adgang hit?

– Nei, stedet er forsvarlig lukket.

– Og studentene ... ?

– De lurte seg ned fra tid til annen, på skattejakt, men det tok slutt da vi låste feltet.

Jeg takket for omvisningen og ønsket god natt straks Marek gjorde tegn til å ville gå inn.

De hadde bygget tak over utgravningsfeltet. Midt på den ene langsiden av feltet var en dør med et solid hengelås. Hva førte den ned til tro? Gamle murrester, ifølge Marek – intet mindre enn et romersk hus, ifølge Bernard. Hermen vitnet om at huset ikke hadde vært tomt. Hva annet hadde de funnet?

Jeg ble stående og stirre på døren.

Marek var kirkehistoriker, men jeg var klassiker. Dersom myndighetene absolutt måtte holdes utenfor – hvorfor kontaktet han ikke meg? Jeg var nesten daglig under Romas overflate, for der nede i dypet ligger fortiden, den som har skjenket oss vår tro og vår teologi. Under våre føtter ligger keisertidens gater og bygninger, unntaket er de rester som ligger på høydene og som

turistene forbinder med Roma. Alt det andre må du ned i dypet for å finne. Ofte må du ti til femten meter ned for å se den verden som var de første kristnes. Under kirker og moderne palasser har jeg gått på gamle romerske veier, trådt de stenene som også Paulus og Peter har kjent. Hvordan kan man egentlig tale om fortid når vi står på dens skuldre hele tiden? *Roma sotteranea*, det underjordiske Roma, er ikke dødt. Det lever, under oss – og derfor i oss selv.

Jeg måtte gi Bernard rett i at Marek hadde vært reservert når det kom til Pepes død, kanskje vel så det.

Jeg ble stående og stirre på døren med hengelåset.

Kan fortiden være farlig? Selvsagt kan den det. Kan Romas fortid bli farlig for oss i dag – slik den var det for de første kristne? Det avhenger av vårt eget forhold til fortiden, som altså er forholdet til oss selv. Overtroisk var nok et forhastet uttrykk.

Ergerlig ga jeg døren et spark som farvel.

Jeg la meg tidlig, med følelsen av at jeg gjorde klokest i å holde meg til romaner i min omgang med døden.

Men jeg visste godt at det var for sent.

Og det visste Bernard like godt som jeg.

Det forbistrete var at han leste norsk. Og det var min skyld.

SNEBALLEN FORTSATTE å rulle. Og Cherubicum begynte langsomt å bli et annerledes sted – ikke bare Cherubicum, men også Roma.

Det var lørdag morgen, med regn. Vinden pep og det gjorde lungene mine også. Fra skrivebordet ved vinduet så jeg ned mot Via dei Fori Imperiali, Mussolinis paradegate som går fra Piazza Venezia til Colosseum. Rett under nesen på meg lå Trajans markedshaller, og lenger nede restene av den engang så stolte *Basilica Ulpia*.

Det banket på døren og Vincente stakk hodet inn.

Fra sekretariatet kom omsider eksamensinstruksene.

Jeg så på tid og sted. De hadde gitt meg universitetsaulaen

denne gangen, *aula magna*. For Cherubicum var en intellektuell slagmark siste uke i januar. Regnskapet skulle gjøres opp for høstens arbeid. Uken etter begynte vårsemesteret.

Vårt interne postvesen fungerte hver gang Vincente ville at det skulle fungere. Hans oppgave var å bringe beskjeder fra værelse til værelse, fra en etasje til en annen, fra institusjon til institusjon i Roma. Først på dagen tok han seg av eksterne oppgaver. Dersom kreftene og humøret tillot det tok han seg av den indre postgangen. Når de ikke tillot dette, måtte vi sørge for den selv.

Men jeg turde ikke benytte meg av Vincente i enhver sammenheng, og det gjorde tydeligvis ikke rektor heller. Den gamle monastiske praksis – en beskjed i dørsprekken, i tryggeste fall under – var etter manges mening den beste. Jeg hadde nettopp skrevet til Bernard og sagt at jeg måtte treffe ham i løpet av dagen, om enn aldri så kort. Jeg ville ha klarhet i dette med ham og Marek – hvem var det egentlig som styrte Cherubicum?

Nede i sekretariatet fant jeg alt som kunne krype og gå. Eksamensfeberen var over oss, lærere som studenter. På oppslagstavlen i klostergangen kunne alle se hvordan uken ville bli. Jeg hadde en gruppe oppe til muntlig mandag morgen og en på tirsdag, begge i *aula magna*. I dag var det lørdag.

Siden det vrimlet av mennesker inne hos Wieland, vår sekretær, tok jeg en titt på de forskjellige bekjentgjørelsene – grunnkurs, seminarer, doktordisputaser, all verdens praktiske beskjeder. Helt i starten av semesteret skulle vi huse et antall deltagere i en konferanse ved Biblicum. Alle ble bedt om å ta vennlig imot dem. Kardinalvikaren for Roma ville gjesteforelese over et kirkehistorisk tema, huskirker i Subura. Den måtte jeg få med meg.

Hva var dette?

Doktordisputas: Marek Polowsky forsvarer sin avhandling om utviklingen av de hedenske templene i Roma. Jeg ante ikke at Marek hadde klart å gjøre ferdig arbeidet sitt ved siden av oppgaven som *syndicus* – ikke rart han var mager.

Her var nettopp kommet et oppslag som tiltrakk seg stor oppmerksomhet. Jeg gikk bort til en av studentene i klyngen og spurte hva som skulle skje:

– *Quid novum?*

– Paven kommer til Newmans dag ... stor pontifikalmesse i *aula magna* ... mottagelse etterpå med Hadrian VII som æresgjest.

Det ville unektelig bli folksomt – lærerstab, studenter, familie, venner, venner av venner, venner av venner av venner, osv. Dessuten ble det et vatikansk nærvær, for ikke å snakke om oppbudet av politi. Bernard så neppe frem til den dagen.

Jeg gikk ut til Federico i portneriet og slo av en prat i påvente av at trengselen skulle gi seg. Han var den av våre ansatte som passet inngangen fra morgen til kveld. Ingen hadde bedre oversikt over hvem som kom og gikk.

Der satt Gino. Han hilste ved å vinke med et av papirene han hadde lagt på bordet der inne, papirer han var i ferd med å vise til portneren.

Fikk jeg se?

Det fikk jeg.

Her var tegninger over Cherubicum, med haven og utgravningsfeltet nøye opptegnet. Det nye magasinet ville ligge helt inntil det gamle, under jorden, og i overetasjen ville det bli lese-sal. Begge ble kjærkomne utvidelser av de små lokalitetene som vi alle led under. Plassmangel var en av svakhetene ved Cherubicum, for klosteranlegget fra 1600-tallet hadde aldri kjent et bibliotek. Nonnene hadde hatt beskjedne intellektuelle behov, og de færreste av dem hadde kunnet lese og skrive.

– Her blir det magasin – vi forsterker nå fundamentene før vi støper gulv. Så kommer veggene.

Jeg var straks frempå med et spørsmål om hvor dypt de måtte grave seg ned.

– Ikke mer enn 2–3 meter under gulvnivået i magasinet. Gino bød meg en sigarett, jeg takket nei, lungene mine var i elendig nok stand som det var.

– Er vi da kommet ned til grunnfjellet?

– Nei – da må vi enda lenger ned. Men her er mange murer og slikt fra før, rester av gamle bygg.

– Så dere bygger videre på restene av fortiden ... ?

– Riktig, *padre*, slik er hele Roma. Århundrene – *i secoli* – står på hverandres skuldre, bokstavelig talt. Slik er også Napoli! Han snudde seg fra tegningene og ga meg et smil så bredt at mustasjen så ut som en sort strek over munnen.

Napolitanere er et fascinerende folkeferd. Vakre er de ikke, men de har vidd og sjarm, kanskje mer enn italienere for øvrig. Men så regner de seg ikke for å være italienere når det kommer til stykket – de er napolitanere. For en bergenser er dette nokså selvinnskylende, vi tilhører også en bystat som skiller seg ut fra omgivelsene. Ginos beskjedne figur og ikke fullt så beskjedne trang til utfoldelse sto i et slags omvendt proporsjonalt forhold til hverandre. Åndens seier over materien fikk i hans tilfelle en form som sjarmerte, i hvert fall en utlending. På grunn av sitt litt klumpete utseende, ikke minst det altfor flate ansiktet, kalte vi ham bare «padden» – *il rospo* – skjønt jeg hadde aldri hørt italienerne gjøre det.

Federico kunne ikke lese kart, så mye var klart. Han satte stadig fingeren på feil sted, og Gino måtte korrigere ham.

– Hva ligger der?

– Convivium. Dyrt og dårlig ... Det var ikke jeg som var arkitekten dengang.

– Og der?

– Aula magna ... Den er solid bygget, bortsett fra taket, det er livsfarlig.

– Mener du terrassen ovenpå? Jeg hadde ofte ligget der og solt meg.

– Nei, nei – taket under – et tynt *soffitto* ... ikke beregnet til å gå på.

Jeg ante ikke at aulaen hadde et slikt loft. Gino forklarte at det egentlig fungerte som dekorasjon, og for belysningens skyld.

– Og hva har vi her?

– Søstrenes fløy.

– Og her?

– Arbeidsskuret til Rosario.

Luften i portnerstuen var nå forvandlet til det rene gasskammeret, så jeg takket for meg og gikk for å prøve lykken i sekretariatet en gang til.

Haven i midten av klostergangen bar preg av snefallet for et par uker siden.

Flere av pinjene hadde fått grener brukket, og folk gikk rundt og var bekymret for palmene som omga brønnen i midten. Snefall kunne lett koste palmene livet. Det var ikke så farlig for pinjenes vedkommende, de overlevde, men grenene tålte ikke sne, de brakk med et smell som mest av alt lignet pistolskudd.

– *Padre!*

Benno vinket på meg, nå var Wieland ledig.

Vår sekretær var tysk, og det var neppe en tilfeldighet, for hans kontor var hjertet i Cherubicum. Følgelig krevdes en sterk og systematisk hånd. Ellers var Wieland Weber av monumentale proporsjoner, noe som kom vel med i stillingen. For her forsøkte studentene alltid å lure seg til eller fra et eller annet, særlig nå i eksamenstiden. Men uten Wielands stempel kom de ikke videre, uansett hva deres kirkelige planer måtte være. Studentene kom fra utallige college rundt om i byen, det var rektor på stedet som sendte dem til oss. Men nåløyet var Wieland og hans sekretariat, mer enn lærere og eksamener.

I øyeblikket var han alene sammen med Benno. Marco hang vel og slang i baren, som vanlig. Den tredje assistenten var blitt oppsagt på grunn av spareprogrammet. Sant å si kunne ingen fordra Marco, men Benno var godt likt, særlig fordi han hadde funnet ut hvordan han skulle få Wieland til å akseptere unntak fra reglementet, noe som var et fremmedelement i hans teutoniske verdensbilde, men som var litt av en nødvendighet her nede. Resultatet ble et kompromiss som tjente alle parter.

Mitt anliggende var fort forklart: kunne de ikke gi meg et annet eksamenslokale enn aulaen – vi hadde jo en *aula minor*?

– Benno! Wieland kalte på sin smidigere halvdel.

Vi gikk gjennom listen over eksamenslokaler, men nei, alt var opptatt mandag og tirsdag morgen.

Hva hadde jeg imot den store aulaen?

– Størrelsen ... den tar 5–600, vanskelig akustikk for muntlig eksamen ... så enkelt.

Var det den egentlige grunnen? Wieland så mistenksom ut?

– Ja, primært. – Men jeg la ikke skjul på at det var andre sider

ved saken som kunne bidra til å distrahere studentene, særlig ved en muntlig eksamen.

– Hva da, *padre*?

– Det er så forbasket kaldt der inne!

Tilståelsen slapp ut av meg.

Wieland satte seg og klasket neven i bordflaten.

– Marek ... jeg kunne myrde ham! De snille øynene så med ett farlige ut, noe jeg aldri hadde trodd var mulig.

Han så at jeg kvapp til ved ordene, og la til, for sikkerhets skyld:

– Jeg har tre ulltrøyer på meg ... !

– Keiser Augustus hadde hele ni, la jeg til.

Benno brast i latter og fikk det travelt med et eller annet – han var romer og vant til å fryse. Han mente vel i sitt stille sinn at vi nordboere var noen sveklinger, til tross for vårt imponerende ytre. I så fall hadde han rett, her nede tåler de det rå klimaet langt bedre enn vi gjør.

Wieland fortsatte som om han ingenting hadde hørt.

– Jeg orker ikke dette en vinter til!

– Tror du ikke de blir ferdige i løpet av året?

– Ferdig? Ha! De arbeider med redusert arbeidskraft der nede.

– Gino sier at alt går etter planen.

– Gino og Pipo sier alltid det samme ... Vet du, i Tyskland er det slike navn vi bruker på papegøyer! Han brølte av latter. – Wagners papegøye het Papo!

Nå kom det forsiktig fra Benno:

– Vi ga deg aulaen fordi du er norsk ... du tåler kulde.

I det samme fikk jeg et hosteanfall. Wieland rakte meg medlidende en halspastill fra en eske på skrivebordet.

Jeg måtte forlate sekretariatet med uforrettet sak. Benno åpnet smilende døren for meg.

Tilbake i klostergangen støtte jeg på Bernard. Han hadde funnet min beskjed og trakk meg inn i et ledig auditorium.

– Hvordan går det med efterforskningen?

– Jeg er ikke efterforsker ...

– Men noe har du vel kommet over?

– Ikke mer enn at Marek lett blir hissig ...

Han hadde lav toleranseterskel for tiden, fikk jeg vite.

– Dessuten er han universitetets mest forhatte mann, på grunn av spareprogrammet, fortsatte jeg.

– Riktig, Magdalon – men han har nå engang anlegg for å bli lagt for hat!

Jeg lot årsakene til dette ligge, mens Bernard fortsatte:

– Som du sikkert har skjønt så var ikke denne innstrammningen min idé. Jeg fikk valget mellom å akseptere det eller finne meg en ny syndicus, hvilket er langt fra enkelt. Og alle klaget over forholdene i biblioteket.

– Tapte du tautrekkingen med Marek, sier du?

Han hørte nok en undertone av skuffelse, kanskje en smule forakt da jeg sa dette.

– Ja, jeg tapte – og nå er jeg universitetets nest mest forhatte mann ...

– Bernard, ta deg sammen!

Igen signaliserte de grå øynene gammelt vennskap.

Jeg hadde bestemt meg for å avlegge Gioacchino en visitt; han var den av oss som sto arbeiderne nærmest. Fra den gamle lese-salen hvor katalogene befant seg hadde jeg utsikt over utgravningsfeltet like utenfor vinduet, der det nye halvsirkelformete magasinet kom til å ligge.

Gioacchino kunne bekrefte at det ikke fantes andre nedgang-er enn den fra haven. Magasinet i underetasjen førte ingen andre steder enn tilbake dit man kom fra. Han begynte å legge ut om hvor mye lettere alt ville bli når det nye bygget engang sto ferdig.

– Er det ikke litt få med bare fire mann? Jeg mener, vil ikke dette forsinke arbeidet?

– Marek sparer ... slik begynner alltid en ny *sindaco*. Med tiden blir han vel som alle andre – og innser at pengene ikke er hans ...

– Har vi *tid* å spare, undret jeg?

– Helst ikke!

Jeg gikk over til et annet tema så lenge:

– Merker du hvor kaldt det er her nede?

– Kaldt?! Ser du ikke hvor god plass her er? Ingen kommer for å lese lenger. De låner en bok og forsvinner igjen. Oppslagsverkene og tidsskriftene støver ned. Det er min skyld, jeg maste på dem alle, særlig på Marek.

Gioacchino illustrerte påstanden med å skjære over strupen på økonomen med høyre pekefinger.

Jeg sa ingenting.

– Hva med Marek og napolitanerne – arbeider de godt sammen?

I samme øyeblikk følte jeg at jeg hadde gått litt for langt.

– Marek er polsk, *padre*, han forstår oss ikke ... Gioacchino glattet over.

– Men går det bra der nede?

– Hvordan da?

– Jeg mener, etter at Pepe døde?

Gioacchino så bort.

– Du kan da ikke bebreide deg selv at her er skjedd en ulykke?

– Det var jeg som hyret dem for Marek – alt er min skyld ...

– *Coraggio, padre* – jeg trykket hånden hans.

Så oppdaget jeg en annen forandring.

Gianfranco var Gioacchinos høyre hånd og arbeidet med katalogiseringen. Vanligvis var han allestedsnærværende og ingenting unngikk hans blikk. Men denne formiddagen var han ikke til stede.

Hvorfor det?

Fordi han bare arbeidet halv tid, fikk jeg vite – innsparinger, slike som vi hadde over hele universitetet. Ingenting fungerte som det pleide.

– Når den nye fløyen endelig står ferdig, sukket bibliotekaren, – er det så få studenter tilbake at vi kan gå over til å bli ateneum igjen!

Nede i magasinet var alle vegger dekket med bokhyller. Luften var muggen. Godt at bøkene snart fikk flytte på seg.

Det slo meg at dette var universitetets laveste punkt, bortsett

fra feltet i haven, det lå like utenfor. Jeg befant meg på gammel grunn, romersk grunn. Jeg kjente det på lukten, den jeg var vant med fra katakombene, fra huskirkene og hele det underjordiske Roma. Her nede hadde jeg ofte vært, men det var først i dag at jeg hadde tid til å stanse opp og føle atmosfæren som rådet. Det var ikke papir og mugg jeg luktet, det var jord, gammel, eldgammel romersk jord.

Hva skjulte seg under føttene mine, tro?

Det ville jeg aldri få vite. Til gjengjeld fikk jeg kanskje se det de hadde funnet ved siden av, før de støpte betonggulv over restene av det romerske huset. Jeg ville ned dit, før det ble for sent.

Utgravningene var en sikkerhetsrisiko. Derfor hastet det med å støpe dette gulvet. Men det lot til å være farlig også av andre grunner, og derfor oppsto rykter og snakk.

Efter *cena* samme kveld gikk jeg ut i haven. Arbeidet var slutt for dagen og napolitanerne hadde begitt seg hjem til sine værelser i Convivium. Døren var stengt, som sist. Marek hadde sikkert foretatt sin lille inspeksjonsrunde.

Hvordan hadde studentene kommet seg ned dit etter at skiltet og hengelåset var kommet på plass? Selvsagt kunne man «låne» nøkkelen og kopiere den, slik alle gjorde med husets nøkler i sin alminnelighet. Hadde noen av napolitanerne selv lånt nøkkelen bort?

Drev studentene våre med ulovlige utgravninger? Kunne de ha bestukket en eller flere av Pupos folk for å få del i byttet? Hermen av Sokrates fortalte at huset ikke hadde vært helt tomt for prydnad. Hvem av napolitanerne lot seg i så fall bestikke? – Sikker hele bunten, tenkte jeg.

Unaturlig død? Ikke for dem som kjenner Roma og fortidens makt over moderne sinn.

Der nede lå forklaringen på ulykken, på det punkt var jeg villig til å gi ryktene rett. Men det hadde lite med myndighetene og like lite med napolitanske mellomværender å gjøre. Forklaringen var det romerske huset – fortiden, Roma selv – antikkens mektigste gudinne.

I *LA BIBLIOTHECA APOSTOLICA*, Vatikanbiblioteket, hadde pater Camillo en usedvanlig travel formiddag.

Grunnen til dette var at alle i Roma lot til å ha bruk for ham samtidig.

Avtaleboken var full. Likevel satt flere nyankomne ute i korridoren og ventet på å få slippe inn. En av disse var hans gode venn dr. Falcinelli, museumsdirektøren. De var naboer i mer enn én forstand og han kunne ikke vente, absolutt ikke.

Dersom disse amerikanske velgjørerne bare kunne skjønne tegnsproget! Nå hadde han sett på klokken opptil flere ganger de siste minuttene. Dessuten hadde telefonen ikke stått i mer enn noen øyeblikk om gangen, og sekretærene fløy inn og ut med beskjeder. Gjestene trodde visst at han hadde tid til å vise dem alle bibliotekets klenodier. Han hadde ikke hjerte til å fortelle dem at den Vergilius Romanus de sto og beundret bare var en faksimile, skjønt en kostbar sådan.

Dr. Falcinelli virket oppskaket over ett eller annet. Han snakket fort og lavt mens han forklarte.

Fra pålitelige kilder hadde han nettopp fått vite at det var gjort et helt sensasjonelt funn i byens historiske sentrum, efter sigende på kirkelig eiendom, men ikke vatikansk og ekstraterritorialt. Derfor kunne funnet lett havne på gale hender, altså staten, kommunen – for ikke å tale om privatpersoner.

– Hva dreier det seg om?

– Vet ikke – bare at det er noe helt utenom det vanlige!

Camillo ble stående og stryke sin glattbarberte hake. Han hadde vært med på lignende ting før.

– Og dine kilder?

– Helt pålitelige – noen forsøker å selge gjenstanden til rike privatpersoner. De har smuglet den ut, men ingen vet hvor de har gjemt den.

– Madonna!!

Camillo ante vanskeligheter utover det vanlige.

– Og hvor er funnet gjort – vet du det?

– Nei, det er det som er så håpløst...

– Finn ut hva du kan og kom tilbake når du vet mer – *forza*, *forza*!

Da Falcinelli styrtet på dør, så pater Camillo for seg diverse muligheter.

Først flimret bildet av en marmorbyste på netthinnen. Caesar, Augustus – kanskje Platon eller Sokrates, eller Aristoteles?!

Dernest så han for sitt indre øye en faun eller satyr, godt bevart og med kunstnerens navn innrisset på en hov.

Så skimtet han konturene av sølvarbeider – speil, vaser, mugger, fat, øser ...

Endelig fant han frem til det han helst av alt ville se – en tidlig kristen sarkofag, prydet med utallige figurer og symboler, med romerske kjennetegn: Peter og Paulus ...

Hvilket pluss for de vatikanske samlinger! Den Hellige Far ville bli henrykt den dagen de overrakte ham klenodiet. Kanskje han ville la seg overtale til å la den stå i oppgangen til biblioteket? Det ville irritere Falcinelli, men der borte hadde de så mye fra før.

Camillo sto fortsatt ved vinduet og så drømmende utover byen da Don Vittorio annonserte kardinal Balustrini med følge: De kom dessverre uannonsert.

Camillo hverken hørte eller så. Han fortsatte å drømme.

ARBEID KOMBINERT med fornøyelse er det ideelle liv, og for meg var Roma et lykkelig ekteskap mellom strev og nytelse. Neste etappe av plikten overfor Bernard var mest av det første og lite av det siste.

Selv om studenthjemmet Convivium er fysisk atskilt fra Cherubicum, er alle som bor der del av vår verden. Veien bort dit er kort, den går gjennom klostergangen. Hver gang vi så noen forsvinne gjennom denne døren, tenkte vi alltid på mat, napolitanske nonner og vin fra vulkansk jord.

– *Father dear, welcome – benvenuto!*

En aperitiff hos Paul var nettopp det jeg trengte. Sant å si

hadde jeg vært flinkere til å pleie kontakten med ham enn med Bernard, og det hang ikke bare sammen med bordets gleder. Paul var romslig og raus på en måte som fikk alle til å slappe av i hans nærvær. Han var atletisk å se til, sikkert fordi han drev så mye sport. Mens jeg utforsket Romas innvoller, var han å finne på en eller annen idrettsbane sammen med studentene. De elsket ham for dette, at han var en av dem, og slik vokste hans autoritet.

– Etter ti år i Roma er du et monument, Magdalon – etter tve en ruin!

Han slo meg vennlig på en voksende mave.

– Den perfekte form ..., mumlet jeg til mitt forsvar.

– Tennis kurerer alt, også uheldige proporsjoner ...

– Nå overdriver du!

– Neida, jeg ser bare et skjult mønster, Magdalon. Husk, jeg kjente deg som ung. Han bød meg en stol.

– Det begynner å bli lenge siden!

– Lenge? Du er bare noe over førti, tiden har ennå ikke satt sine spor på deg.

Straks jeg var ute av Cherubicum følte jeg lettelsen over å komme bort fra oppdraget som Bernard hadde gitt meg. Dessuten frøs jeg ikke lenger.

Paul var også bibelforsker, det var slik vi var blitt kjent med hverandre, i Jerusalem. Men hans felt var den gamle pakt. Og alt på kontoret forkynte at jeg befant meg hos en orientalist: egyptisk, akkadisk, sumerisk, store kart på veggene, gamle gjenstander.

Efter utveksling av nyheter og en porsjon kirkelig sladder, var tiden kommet til vår egen situasjon.

– Kjenner du Marek Polowsky godt?

– Nei, men det gjør Miroslov, de er landsmenn.

– Paul, hva med ryktene som svirrer, om at det er ondt blod mellom Marek og arbeiderne?

Han kjente ikke akkurat slike rykter, men trodde dem gjerne.

– Han prøvde seg her også – ja, med spareprogrammet sitt.

– ??

– Skal si han forsvant fort igjen!

– Hva gjorde du med ham da?

– Jeg *gjorde* ingenting, Magdalon, men jeg forespeilet ham hva jeg kunne *komme til* å gjøre.

– Som for eksempel?

– Anmelde ham til myndighetene for brudd på menneskerettighetene i tillegg til arbeidsvernloven!

Ordet *myndighetene* kan skremme den mest forherdete klerk.

– Er det sant at Marek går rundt på studentenes værelser og konfiskerer stråleovner borte hos dere? Paul klarte ikke å undertrykke et smil.

– Så sies.

– Og at han setter dem på inne hos seg selv alle sammen?

Ærlig talt! Studenter eier ikke skam.

Han hevet glasset til tegn på at vi snart måtte begi oss til spisesalen.

Men først ville jeg komme Marek til unnsetning.

– Det er jo tappert av ham å ta på seg alt dette ekstraarbeidet under innspurten med en avhandling?

– Ha! Han elsker det. Det er første gang han får slå seg løs.

– Paul – ta deg sammen!

– Tennis er eneste kur for undertrykt begjær!

Jeg foretrakk mine underjordiske vandringer.

– Det er bare tale om en vinter, Paul.

– Tror du! De er en fære nå, alt går tregere der nede.

– Hvordan vet du det?

– Studentene snakker med arbeiderne, og alt kommer tilbake til meg.

– Men Gino forsikret meg at alt går etter planen – og Marek sa at han ikke kom til å betale en dag over tidsfristen.

– Og det tror du på?!

– Hvorfor ikke?

– Dere kan vente dere mye bråk. Det dere sparer på billig arbeidskraft mister dere på overtid.

Jeg tålte ikke tanken og fortsatte i et annet spor.

– Kjente du Pepe godt?

– Nei, men studentene gjorde det – hvordan det?

– Jeg har tenkt litt over dette at han døde så tragisk.
 – Ja ... ? Paul så fra meg og til glasset.
 – Hvordan tar de andre det, jeg mener, de andre piper og papper og poper?
 – Der spør du vanskelig. De er preget av det som skjedde, men på en måte jeg ikke helt forstår ...
 – Hvordan da?
 – De virker ikke triste eller sørgende i vanlig forstand, men heller nedslått, kuert, engstelige ...
 – Sa du engstelige?
 – *Redde*, kanskje. Jeg forstår det ikke helt.
 – Redde for hva?
 – Aner ikke ... arbeidsforholdene er kanskje ikke de beste. Dessuten har de ikke mulighet til å klage til andre instanser siden de er ansatt på spesielle betingelser. De frykter sikkert myndighetene.
 Han lo.
 – Men dersom de har vært uforsiktige der nede, så er det deres egen skyld!
 – Eller Ginos ...
 – Hvordan det?
 – Han har vel det tekniske ansvaret til syvende og sist. Jeg kunne ikke dy meg:
 – Vet du nøyaktig hva som skjedde?
 – De sier at han fikk en sten i hodet.
 – Hvilke andre muligheter gis det?
 – Hva mener du – andre muligheter? Han virket uforberedt på dette.
 – Kan det være noe galt i forholdet mellom arbeiderne?
 – Hva er det du antyder?
 – Jeg antyder ingenting, jeg refererer bare til rykter og slikt.
 – Rykter er det ingen mangel på, tro du meg. Paul så opp fra glasset.
 Jeg fanget blikket hans.
 – Og hva mener du selv ... ?
 Han så bort et øyeblikk.
 – Jeg skal være takknemlig den dag arbeidene er slutt.

– Kan du være mer presis?
 – Spør studentene, Magdalon – det er de som følger med.
 I det samme ringte de på oss fra spisesalen. Paul satte lettet glasset fra seg og åpnet døren for meg.

Av alle studentene mine var det bare et fåtall som bodde i Convivium.

Silvio var romer, oppvokst i Trastevere. Han hadde det åpne og generøse lynnet som er typisk for menneskene på den andre siden av elvebredden, der hvor kristendommen var eldst i Roma, fordi så mange innflyttere bodde der, ikke minst jøder. Silvio manglet de trekk vi ofte forbinder med dem som er født i denne byen. Han var ikke preget av århundrenes byrde, han bar dem lett og hadde lite til felles med de som hadde styrt romerriket. Han var heller et friskt pust i en litt tung og meningsmettet atmosfære. Hans vane, uvane i manges øyne, å gå i sivile klær heller enn i sort, understreket dette ytterligere.

Silvio var et harmonisk og pålitelig menneske. Han var ikke på flukt fra sin romerske fortid, han søkte ikke karriere, men ønsket heller å stille sine talenter til Kirkens disposisjon, slik så mange transtiberinere hadde gjort før ham.

Miroslav var hans rake motsetning – innadvendt, mutt og plaget av tungsinn. Men han var arbeidsom og fikk alltid gode resultater. I tillegg var han svært nøye med sitt klerikale ytre, jeg tror jeg aldri har sett ham uformelt antrukket, og han var sikkert overbevist om at Silvio ikke var en seriøs prestekandidat fordi han ikke så ut som en prest. Men Miroslav var varm og snill, og alle som var i vanskeligheter kunne regne med hjelp og forståelse fra dette hold, noe som gjorde hans nærvær avholdt i Cherubicum, og i Convivium i særdeleshet.

Typisk nok var det han som så til at jeg fikk alt jeg trengte ved bordet. Med Miroslav i nærheten behøvde jeg ikke be om noen verdens ting – det fant veien til min plass av seg selv.

Slik var ikke Maurizio.

Han kom fra Mestre, ved Venezia, var vakker, kjølig og påfallende intelligent. Han hadde lite bruk for andre, og andre for ham. *Pieno di se*, sa de om ham.

Fordi Maurizio var så dyktig, var det få som undret seg over hvorfor han hadde sett seg ut rollen som prest – han gikk sikkert med en bispestav i maven. Han og jeg kom ikke godt ut av det med hverandre, noe som dessverre ikke hadde latt seg skjule for de andre.

Vel, han vokste nok uvanene av seg.

Ved den andre bordenden satt Jesus-Maria, Heinz og William. Ingen av disse fulgte mine kurs eller seminarer dette året. Jeg ble vel kjent med dem til høsten.

Paul underholdt med historier fra vår felles fortid i Jerusalem, de ville gjerne vite hvordan vi var blitt venner.

Jerusalem er et navn som er ladet med historisk mening, akkurat som Roma, men på en annen måte. Der er historien mer enn noe vi daglig spaserer over – den er noe vi beveger oss i, den ligger i luften vi puster inn. Jøder, kristne og muslimer – alle viderefører de og aktualiserer fortiden.

Roma er ikke slik. Her ligger fortiden under våre føtter og sender opp følere, eller signaler, med jevne mellomrom. En god del er å se over jorden, men mye mer skjuler seg under. Jeg fikk anledning til å illustrere påstanden i detalj og merket at studentenes interesse var på topp.

Antikkens Roma ligger der den har ligget hele tiden, og jeg forsøkte å føre samtalen inn på utgravningene i haven, men de unnvek temaet alle som en.

I stedet kom spørsmålet som jeg hadde fryktet.

– Hvorfor skriver du krim, *padre* – *romanzi gialli*?

– Hvorfor gjør vi det vi gjør, Maurizio?

– Er det noe du blir rik på, *padre*?

– Nei, William. For en naivitet!

– Men hva slags miljøer skildrer du?

– De pene ... jeg liker pene mennesker og pene miljøer, de som er snille og vakre – der blir kontrastene mer iøynefallende.

– Kontrastene ... ? Jeg følte meg gransket av ti par øyne.

– De som vi alle er full av – godt og ondt, sant og falskt, skjønt og stygt. Det nyttet lite å forklare at på bergensk betyr *stygg* både ond og uskjønn.

– Men du skriver ikke fra kirkelige miljøer, håper jeg?

– Utelukkende, Miroslav!

– Men ingen i Kirken driver og myrder hverandre!?

– Nei – men de er i stand til å gjøre det, akkurat som alle andre.

– Hvordan da?

– Fordi mennesker også i kirkelige miljøer har sider ved seg som ikke er snille. Troende mennesker har også en skygge ...

– Og det er denne siden av oss kriminalromanen handler om?

– Riktig – beskrevet gjennom andre *nota bene*, skjønt det er vi selv som både er skurker og helter!

– Hvordan er dine mord, *padre*? Silvio stakk ansiktet like opp i mitt.

– Renslige – nesten vakre ... ikke sadistiske, ikke bestialske, ikke slakt ...

Alle så på hverandre. Kriminalromanen står ikke sterkt i syden – de mangler beundring for loven og dens håndhevere. Vi nordboere er mer enfoldige.

– Når får du inspirasjon til å skrive, *padre*?

– Det skal jeg si deg: når jeg finner tid til å avreagere for frustrasjoner og denslags ... studenter for eksempel?

– Du mener at kriminalforfattere er snille mennesker? Silvio kom meg til unnsetning.

– Ja, dersom litteraturen fungerer.

– Så snille at du ikke kunne oppklare et virkelig mord?

– Som du selv sier, Maurizio ... Jeg unnlot å se opp fra tallerkenen.

– Tror du Convivium egner seg som krimmiljø? Paul hadde sittet og lyttet, nå kastet han seg inn i debatten.

– Så avgjort! Her kryr det av idealister som ikke kjenner seg selv – her kan alt skje!

Alt dette stjal ikke så lite av den oppmerksomhet som søstrenes kjøkken hadde fortjent. Her burde Marek og nonnene hans bli bespist minst en gang i uken, så kanskje de lærte litt. Til gjengjeld kunne vi få låne Pauls tre nonner – det ville bli populært.

Jeg luftet tanken for Paul der og da.
Han lo rått.

Napolitanerne satt ved et bord for seg selv, nederst i spisesalen. Jeg hadde plassert meg slik at jeg kunne iaktta dem.

Den eldste og kraftigste satt ved bordenden. Han måtte være Pipo, deres *paterfamilias*.

Han hadde en nokså firkantet figur, i hvert fall den delen av ham som stakk over bordet, og hendene vitnet om mange og lange arbeidsår. Dessuten hadde han et stygt arr på høyre arm, noe som var godt synlig all den tid han hadde rullet ermene opp. Ansiktet var preget av store og buskete øyenbryn som gjorde at han uvegerlig så streng ut.

Den høyeste av dem het Ruggiero, kunne Miroslav opplyse. Det var et normannisk navn og velvalgt til hans ytre. Han var utvilsomt den største og sterkeste av hele bunten, men sa aldri noen verdens ting. Kanskje skyldtes det at han spiste som en okse og ikke fikk tid til annet.

Den mellomste het Enzo og den minste Peppino. Pepe, Pipo, Peppino – het de aldri annet enn Giuseppe der nede? Vel, Sankt Josef er alle napolitaneres gud, og hans festdag er kirkeårets desiderte høydepunkt.

De utgjorde en slags familie i landskapet og virket lite opptatt av andre.

Men dette var bare bedrag, for så man bedre etter la man fort merke til at de holdt øye med omgivelsene, på en nesten umerkelig måte. De talte med øynene, med små tegn og vink, med gjenstander og med fingrene. Egentlig hadde de det nokså travelt der nede, kom jeg til. Og alle konsentrerte seg om Pipo. Den livligste av dem var Peppino, som signaliserte i ett sett – hva kunne jeg umulig si. Forhåpentlig så de ikke på meg som noe annet enn en tilfeldig gjest lørdag kveld, og for så vidt var det jo det jeg var.

Jeg forsøkte fra min plass å forestille meg nummer fem, den av dem som manglet.

– Hvordan var Pepe? Jeg senket røsten.

– Forskjellig fra de andre ... Silvio så på Paul, som om det var hans oppgave å besvare slike spørsmål.

– Åpen, vennlig – vi likte ham best!

Denne betroelsen skrev seg fra Maurizio. Typisk av ham å snakke i vi-form ...

– Kjente du ham?

– Vi ble kjent etter hvert ...

– De spilte monopol om kvelden, kom det fra Jesus-Maria lenger nede.

Jeg tygget litt på neste spørsmål:

– Hvordan tar de ulykken?

Med ett gikk det engler gjennom rommet.

Omsider betrodde Silvio oss at ingen helt forsto reaksjonsmønsteret.

– De lever mer tilbaketrukket. Han så i retning av bordet nederst.

– De virker heller ikke deprimert eller sørgende.

– Hva var det da som preget dem? Jeg hvisket spørsmålet frem.

– Vanskelig å si ... angst?

Jeg måtte få luftet et spørsmål til før tiden var ute.

– Har noen av dere vært nede i utgravningsfeltet? De kjente jo min interesse for Romas fortid.

Ingen svarte.

Paul kremtet brydd:

– Før området ble stengt var det mange som gikk ned dit av nysgjerrighet.

– Men ikke etter?

Alle ristet på hodet.

– Av respekt for den døde?

Alle nikket. Jeg kunne se at Paul fulgte med i alt dette.

– Hvor pleide Pepe å sitte?

– Den siste tiden hadde han ikke fast plass, men vandret omkring for å bli kjent med oss ... han satt ofte der du sitter, *padre*.

– Og siste kvelden ... ?

Maurizio pekte mot Paul.

Han så seg raskt rundt i spisesalen og ga bjellen et klemt som kom svært beleilig for flere av dem, det så jeg av ansiktene.

Efter måltidet måtte jeg avlegge en høflighetsvisitt på kjøkkenet for å takke det napolitanske nærværet der: Monica, Angelica, Veronica – de tre gratier, som vi kalte dem. De savnet også Pepe. På slutten hadde han hjulpet dem med oppvasken mens de andre røykte og drakk kaffe.

Vi avsluttet kvelden med kortspill. Paul vant hele tiden. Maurizio var ganske slu, oppdaget jeg. De andre tok det hele som en lek, også Miroslav.

På veien hjem fra Convivium følte jeg en uforklarlig dragning mot det mysteriøse ved dette oppdraget. Og dette mysteriøse hadde i vårt tilfelle noe tragisk ved seg, det lot alle til å være klar over. Men noe ut over det tragiske var det ennå ikke tale om.

Det tragiske kan imidlertid defineres på forskjellig vis.

Hadde Pepe følt en dragning mot alt det gamle som hadde kostet ham livet?

Hadde han sluppet løs krefter – i sitt eget indre – som ikke lot seg stanse?

Var han i det hele tatt klar over hva de drev med der de gravde seg nedover i Romas historie?

Visste han ikke at de gamle lever?

Var han kanskje den eneste som ikke var klar over dette?

En beskjed fra Miroslav ventet på meg under dørsprekken.

Han kom til å dra ned til Montecassino neste morgen. Ville jeg bli med?

Det var ikke nødvendig å svare, bare å møte ham utenfor garasjen klokken åtte.

SØNDAGEN ER ikke nettopp hviledag i Guds Kirke. Men den er likevel den dagen i uken da vi lader opp batteriene på ny og får inspirasjon til å leve enda en uke i og for verdenskirken.

Autostrada del Sole føltes som en befrielse etter det siste døgnet samtaler. Få biler var å se så tidlig. Det var en lys og klar vinter-

morgen. Albanerbergene badet i soloppgangen. Der lå de på rekke og rad – Albano, Rocca di Papa, Grottaferrata, Castelgandolfo, Ariccia, Genzano, Nemi – og ga landskapet en klassisk profil.

Det er ikke uvanlig at folk kommer fra fjern og nær for å overvære høymessen i det berømte benediktinerklosteret, for Montecassino er Italias nasjonalhelligdom. Vanligvis er kirken stappfull søndag, og du bør helst være tidlig ute.

Jeg syntes Miroslav kjørte nervøst denne morgenen. I likhet med meg hadde han vel behov for å komme bort fra universitetet – men neppe av samme grunn.

Typisk nok var han i sort og hvitt, fra topp til tå, jeg har aldri sett ham annerledes. Jeg elsker farver og så sikkert ut som en plett i sammenligning. Det var ikke noe forsøk på å forkle seg. Romerne gjenkjenner en prest uansett hva han måtte ha på seg, de værder det, har spesielle antenner for slikt, og svært lang erfaring.

Jeg foreslo å stanse ved en veikro for å innta en forsinket *prima colazione*. Vi var tidlig nok til ikke å bryte den liturgiske fasten.

Miroslav virket fortsatt utilpass, til tross for at vi nå befant oss langt utenfor byen. Vi hadde praktisk talt kroen for oss selv. Noen voksne speidere satt i et hjørne og så søvnige ut.

Kanskje trengte han noen å snakke med, slik Bernard hadde antydnet?

– Dere sa at dere sto Pepe nær?

Et par triste polske øyne stirret inn i mine og nikket kort til svar.

Vi ble sittende uten å si noe og lot *caffellatte* og *crostini* øve sitt daglige mirakel.

– Pepe kjente vi ikke i Cherubicum, fortsatte jeg.

Miroslav så bort på speiderne. Han ville til å si noe, men hadde ikke helt bestemt seg for hvordan han skulle gjøre det.

– Hvorfor har de ikke erstattet Pepe? forsøkte jeg forsiktig. Vi var ferdig med kaffen og brødene. Så tok alt en uventet vending.

– Pater, du må hjelpe oss ...

– Hvem *dere*?

– Studentene i Convivium – *dine* studenter!

Forklaringen kom først da vi var tilbake på autostradaen. Jeg ble sittende og stirre inn i det lille førerspeilet mens han la ut om sitt ærend.

Like etter kvelds aftenen før, da Paul og jeg var gått, hadde de bestemt seg for at en av dem skulle få meg for seg selv lenge nok til å få snakket ut. Hemmeligheten lå trygt hos Silvio, Maurizio og de andre jeg hadde hatt til bords kvelden før.

– Hva med Paul?

Ham hadde de valgt å holde utenfor.

Og hva var det så jeg skulle gjøre for dem – var dette alt sammen en lett fordekt eksamensvegning?

– Du må hjelpe oss å finne ut hva som skjedde med Pepe ...

Stemmen ble med ett grøtet.

– Hvorfor meg – hvorfor ikke Paul? Jeg var sant å si interessert i å vite hvorfor de ikke stolte på øvrigheten vår.

– Fordi du skriver kriminalromaner!

Jeg trodde ikke mine egne ører.

– Miroslav, stans bilen – *ferma la macchina!*

– Kan ikke – vi er på autostradaen!

Nå satt jeg fint i det.

– Jeg er ikke detektiv! forsøkte jeg for annen gang på to dager, og til like liten nytte.

– Du forstår deg på mordgater og slikt!

– Gjør jeg det!?

– Du skriver om det!

– Miroslav, hør her – det som utgis mellom to permer er ikke reportasje, Miroslav. Litteratur har et komplisert forhold til virkeligheten.

– Men du har fantasi!

Verre og verre ...

– Det er det som er problemet, Miroslav – efterforskere bør ikke ha for mye fantasi. Jeg har aldri oppklart et mord i hele mitt liv.

Ordet mord fikk gutten til å reagere, men han protesterte ikke.

Vi nærmet oss abbediet og skulle straks av veien. Solen sto høyt på himmelen og Italia smilte til oss med all sin sjarm. Strømmen av biler var jevn og tett.

– *Merda...!*

Vi ble nesten påkjørt av bilen bak oss idet vi svingte ut til høyre. Miroslav måtte ha reagert med å trykke på feil pedal, for bilen gjorde et lite hopp og ga seg til å hoste. Så urolig som han hadde håndtert Conviviums lille Fiat, var jeg glad for at vi omsider kunne sette farten ned.

– Si meg, hva er det som får dere til å tro at det er noe galt med Pepes død?

– Det er noe galt med atmosfæren – napolitanerne virker redde – for ett eller annet – eller en eller annen.

– Et eller annet tror jeg vi sier ... Det var det samme de sa hver gang, uten at jeg skjønnte hva de mente.

– Maurizio kjente Pepe best, de spilte monopol sammen, og han sier han er sikker på at noe er galt fatt.

– Hvorfor går dere ikke heller til politiet, de er profesjonelle efterforskere, de er betalt for å gjøre det?

Dette siste kunne jeg trygt ha spart meg, for sjåføren så strengt på meg i speilet.

Så kom svaret jeg kjente fra samtalen med Bernard:

Ingen av dem ønsket å bringe stedet i vanry, det være seg Cherubicum eller Convivium. Dessuten mente de at dette var hva politiet kaller en *inside job*, altså burde vi løse den selv.

– Det vil si *du* ..., kom det fra sjåføren.

Det var alt sammen både rørende og ubehjelpelig. Jeg syntes synd på hele bunten – og litt på meg selv. Fordømte romaner!

– Du vil ikke fortelle meg at dere leser norsk dere òg?

– Paul kan litt skandinavisk, han er ekseget ...

Selvfølkelig – det var han som var forræderen!

– Miroslav – jeg skriver klosterkrim, ikke politiromaner.

– Nettopp – kirkekrim, klosterkrim, pavelig universitetskrim ... !

– Men hvorfor går du ikke til Marek? Det er han som har ansvaret for napolitanerne? Dere må jo kjenne hverandre godt?

– Marek og jeg er gode venner. Han er snill og har alltid hjul-

pet meg – men jeg tror ikke han ville høre på oss.

– Hvorfor det?

– Fordi han har ansvaret. Marek er interessert i å få det hele ferdig – og få avblåst sparekampanjen. Han føler at dere hater ham fordi dere fryser litt!

Sant nok, men det dreide seg om langt mer enn å fryse.

– Er det det hele?

– Nei – han vil ikke snakke om Pepe, selv ikke med meg.

– Hva med Gino – hvorfor går dere ikke til ham, det ville være et opplagt valg.

– Kjære lille Gino, han kjenner vi ikke godt nok – dessuten er han en av dem.

– Gå til rektor, da!

Miroslav ristet på hodet.

– Hvorfor det?

– Rektor er for fjern – vi har aldri hatt ham som lærer. Fordi han er rektor, er han den siste av alle som ville tro oss.

– Spør Gioacchino – det var han som skaffet Marek disse arbeiderne!

I det samme gjorde Fiaten et nytt hopp, etterfulgt av nok et hosteanfall.

Synet av abbediet brakte samtalen til en foreløpig slutt. Det ruvet på toppen av et lite fjell. Det kjølige solskinn fikk bygningen til å ligne et *fata morgana* – eller var det et himmelsk Jerusalem som nettopp var steget ned til jorden?

Da vi svingte opp foran inngangen var parkeringsplassen allerede full av biler. Inne i kirken var det bare ståplasser tilbake.

Messen hjalp oss på mer enn en måte. Sangen var vidunderlig, konsentrasjonen total, til tross for det store antall mennesker til stede, og abbeden preket meget vakkert. Han utla lignelsen om såmannen. Da vi kom til fredshilsenen, så Miroslav avslappet ut. Som svar på mitt *pax Christi* hvisket han bare «tak, pater, for at du vil hjelpe oss».

Det var ikke anledning til å ta til motmæle.

Aquino var stedet hvor vi hadde valgt å spise middag. Her var

ingenting å se, men navnet ga pietetsfulle assosiasjoner – her var *doctor angelicus* født.

En *antipastino rustico* og lokal vin hjalp samtalen i gang igjen.

Kunne han være litt mer presis? Akkurat hva var galt? Jeg hadde sant å si større forventninger til Miroslavs forklaring enn det lille Bernard hadde servert meg.

Det de hadde konstatert var altså mangel på sorg etter ulykken – de reagerte etter studentenes mening ikke helt adekvat. I tillegg ble ikke Pepe erstattet av en ny arbeider. Det hele virket som en slags familiehemmelighet. Og Pepe hadde sluttet seg til studentene de siste ukene han levde. Noe galt var fatt, helt sikkert.

Jeg hadde hørt dette noen ganger nå, og det var etter min mening ikke nok.

– Visste du at Pepe var Pipos nevø?

Det var nytt for meg ... Hvorfor hadde ingen nevnt dette?

– Men hvorfor skulle ikke dette være en ulykke? Kom til saken!!

Fordi Pepe var så forskjellig fra de andre, fikk jeg vite, like åpen som de andre var lukket, tillitsfull der de andre virket mistenksomme, glad og napolitansk mens de andre virket nokså mutte – alt det vanlige.

– Men, Miroslav, dette er ikke engang indisier! Har dere ikke mer å komme med enn dette?

Omsider begynte han å lette litt på sløret.

– De grov seg ned til et romersk hus, *padre*. De arbeider ulovlig på dobbelt vis – de er redde for myndighetene, ikke for Marek ...

– Er dette alt du kan fortelle meg?

– Spør de andre ... jeg kan ikke svare på alle spørsmålene, jeg skulle bare få deg til å hjelpe oss.

– Og hvem foreslår du at jeg begynner med?

– Maurizio ...

Dette lovet ikke godt.

– Og nøyaktig hva er det jeg skal finne ut for dere?

– Om Pepe er omkommet ved en ulykke ... eller ikke.

Hjemmelaget pasta hjalp oss videre i samtalen. Den fløt ikke så

lett lenger, her var for mange uklarheter, for lite konkrete opplysninger, for mye anelser og følelser.

Jeg ville gjerne vite mer om forholdet mellom Polowsky og Pipo.

– Hva har Marek fortalt deg, *padre*?

– Ingenting – han snakker aldri om jobben sin med meg, bare om studiene. Alt jeg vet er at han ville gi dem sparken på dagen dersom de forsøkte å kontakte myndighetene.

– Myndighetene? Miroslav fikk noe i vrangstrupen.

– Ja, såfremt de avdekket noe av interesse, skyndte jeg meg å presisere.

– Har han sagt det?

– Ja, det har han.

– Avdekket noe av interesse ...

Han smakte på ordene.

– Vet du om de fant noe av verdi, Miroslav?

– Nei, det vil si: vi vet om småting.

– Slikt som hermen i haven?

– Mer enn det ...

– Hvordan da?

Han svarte ikke straks.

– Vi har vært der nede og sett selv, *padre*!

– Men ikke etter at Pepe døde?

Miroslav nikket. Endelig! Denne tunnelen hadde altså en utgang likevel.

– Og dette tror Pipo er en forbannelse ... lys ved nattetider rapportert av andre?

– Nei, ikke dette ...

– Hva da?

– At Pepes død er resultat av en forbannelse – de sier at de er redd det gamle huset, det er hedensk.

– For å skremme dem?

Han nikket.

– Vet du om Pepe var alene der nede da han døde?

– Ja, det er det de sier.

– Men når på dagen var dette?

– Under en røkepause ved ellevetiden.

– Hvor var de andre da?

– De satt inne hos Rosario, i skuret hans ... det er der de pleier å ta en ekstra kopp kaffe på den tiden.

– Og hvorfor var ikke Pepe sammen med dem?

– Han hadde et eller annet å bestille, og skulle komme efter.

– Og det gjorde han ikke?

– Nei, da de andre kom ned igjen fant de ham død, med knust skalle, og en blodig sten liggende ved siden av.

– Og hvor kom den fra?

– Fra en av murene, *padre*.

– Så stenen var gammel?

– Romersk, helt sikkert ... Men hva har det med saken å gjøre?

– Vel, siden du spør: det er aldri helt ufarlig å grave i fortiden.

– Tror du også på forbannelser og slik?

– Ikke på den måten du gjør det.

– Men hvordan da?

– Du kjenner eksempler fra historien på at det knyttes uforklarlige dødsfall til visse steder, ikke sant?

– Tut-ankh-Amon og Howard Carter?

– For eksempel – men du trenger ikke gå lenger enn til den vatikanske basilika før du hører lignende historier?

– Hvilke da?

– Om utgravningen av nekropolen dypt under høyalteret ... der skjedde også uforklarlige dødsfall.

– Men hvor vil du hen, *padre*, snakker vi om ulykker eller ikke?

– Begge deler, tror jeg. Steder kan få makt over deg ...

Jeg ble visst for mye forfatter og for lite efterforsker.

– Hva forstår du med unaturlig død, Miroslav?

Han svarte ikke med en gang.

– Se på meg ... si det rett ut.

– Med unaturlig død forstår jeg at ... et menneske styrte den stenen – den falt ikke!!

Jeg gjorde tegn til at han skulle senke stemmen. Restauranten var full av mennesker.

– Men hvorfor skulle noen gjøre det?

– De var ikke venner lenger, *padre*, selv vi så det.

Jeg satt hele tiden med følelsen av at han visste mer enn han ville ut med – turde han ikke når det kom til stykket?

– Hva tror du selv, Miroslav?

– De kan ha funnet mer enn vi har gjort – det var de som grov seg nedover, ikke vi!

– Mener du at de kan ha blitt uvenner av den grunn?

– For eksempel ...

– Og hvem av dere var den første til å tenke den tanken? Maurizio?

Miroslav nikket langsomt.

– Er det derfor dere fortsetter å gå på skattejakt der nede?

Han nikket igjen.

Jeg ble visst nødt til å oppsøke Paul på ny.

Vi unngikk autostradaen da vi kjørte hjem. Dessuten hastet det ikke med å komme tilbake. Ingen av oss sa dette, men begge følte vi det.

Jeg fikk Miroslav til å ta en liten omvei for utsiktens skyld. Derfor stanset vi i Nemi og drakk vår te der.

Solen var på vei ned mot havet. Snart ble det mørkt.

Vel hjemme igjen fant jeg noen matrester i det lille refektoriet, der var det folketomt og jeg kunne samle meg.

I øyeblikket befant jeg meg i skjæringspunktet mellom to faktorer: Bernards stolthet og studentenes fantasi.

Ett var sikkert: et kirkelig universitet måtte være det verst mulige sted på jorden for en morder. Sjansene for at han kan bevege seg ubemerket er minimale, fordi alle kjenner alle og er knyttet til hverandre med mange slags bånd. Dersom studentenes, og Bernards, verste anelser var mer enn overtro eller fri fantasi, ja, da måtte den som drepte Pepe være en som ingen la spesielt merke til – fordi vi var vant til å se ham.

Men jeg hadde en helt annen fornemmelse av hva som var skjedd – og den krevde ingen morder.

Jeg la meg tidlig, ba en bønn for den døde og sovnet.

VI ER IKKE mange som tror på eksamener når det kommer til stykket. Men livet består av øyeblikk som setter oss på prøve, hver på sin måte. Det kunne sies om denne eksamensdagen i særdeleshet.

Listen over kandidater var slått opp på døren til *aula magna*. Hver hadde sitt eget nummer. Foruten studentene fra Cherubicum og Convivium var det mange fra forskjellige college rundt om i Roma: det germanske, det engelske, det franske, hollandske, vietnamesiske, filippinske, afrikanske, latinamerikanske – Cherubicum gjenspeiler verdenskirken. Heldigvis hadde jeg bare tyve kandidater denne morgenen, vi ble helt sikkert ferdig før middag. *Viva voce* var eksamensformen jeg foretrakk for begynnere, og de fikk ti til femten minutter hver. Det hele var en konsentrasjonsprøve.

Like ved *aula magna* ligger universitetets bar, kafé er kanskje ordet på norsk. Der møtes vi mellom forelesninger og seminarer, og ved alle slags andre anledninger. Ved siden av portnerstuen er dette ett av de viktigste knutepunktene i hele maskineriet. Og her var de alle sammen, stivpyntet og langt høfligere enn vanlig.

– Silvio, fortell meg det du vet om Herodes Antipas og kongehuset i Tiberias.

Jeg hadde plassert meg ved kateteret oppe på podiet med kandidatens stol til venstre. Silvio måtte hjelpes i gang, og det han visste var fortalt på to minutter. Da dette var overstått, satt han og så spørrende på meg, og det var ikke karakteren han spurte efter. Vi var ferdige med Jesu samtid.

– Silvio, vær ærlig – har du tatt deg ned i utgravningene om natten?

– Nei.

– Har du noen formening om hvem som kan ha vært der?

Han så bort.

– Silvio ...

– Hvor mange er det av dere som vet om dette? Miroslav hadde ikke vært så presis.

– Ikke mer enn en indre krets ...

– Vær nøyaktig, er du snill – dette er viktig.

De var fem om hemmeligheten.

– Dersom du kommer over noe som jeg bør vite, Silvio, vil du være snill og komme til meg direkte og ikke gjennom andre?

Det lovet han villig.

– Har jeg stått ... ? Han samlet seg med ett om tidshistorien.

– Vi får si det.

Jeg ga ham åtte i karakter og ba ham sende inn nestemann.

Fra Maurizio kom inn i rommet ga han meg følelsen av at jeg bare var et nødvendig onde og kastet bort tiden hans. I en fei la han ut om den keiserlige provins Judea og prokuratorene, uten problemer av noe slag. Han ikke bare husket det han hadde lest, han forsto det også.

Så gikk han over til å stille meg spørsmål.

– *Padre*, vil du hjelpe oss – vi var glad i Pepe?

Han så for en gangs skyld ærlig ut.

– Det avhenger av at dere forteller alt dere vet. Har du tatt deg ned i det romerske huset?

Han hadde vært der en eneste gang. Her pyntet han på sannheten, det klarte han ikke å kamuflere.

– Hvordan kom du deg inn?

– Det var før de låste døren ...

– Og etter?

Han bare ristet på hodet.

– Hva så du der nede?

– Ingenting – bare jord, murer og forskalinger, presenninger her og der.

– Fant du noe der nede?

Han ristet på hodet igjen.

– Så du fortalte de andre at de kunne spare seg brydeiet?

– Mmm ... Han gryntet til svar. Italienerne mangler evnen til å rødme.

– Si meg, Maurizio – hvorfor kommer dere til meg?

– Har ikke Miroslav fortalt deg det da?

– Jeg vil høre det fra deg, Maurizio!

– Vel – du er detektiv ...

– Er jeg det?! Prøv igjen.

– Du forstår deg på gamle ting, *padre*.

Nå nærmet vi oss. Romanen var bare et påskudd, akkurat som med Bernard.

– Og hva har så det med Pepe å gjøre?

– De fant mange gamle ting der nede ... Han så avventende på meg.

– Hvilke da? Dersom jeg skal kunne hjelpe må dere fortelle meg det dere vet. Hva fant dere?

– Alt mulig rart – vi fikk ting av Marek.

– Jeg vet det, Maurizio. Men hvor kommer Pepe inn i alt dette?

– Han ga oss småting som Marek ikke hadde sett ...

– Og så tror du at Marek drepte ham for det?!

– Nei – ikke Marek ...

– Hvem da?

– Det skal du finne ut for oss!

– Hvorfor jeg?

– Du kjenner dem ikke fra før, *padre*. De er ikke på vakt mot deg!

Jeg tygget litt på dette mens han fumlet med den hvite snippen, den var visst litt stram denne morgenen, og ikke på grunn av eksamen.

– Hvor godt kjente du Pepe, sa du?

– Godt nok til ikke å tro på det de andre sier ...

– Hva da?

– Dette med husets forbannelse.

– Hva tror du da?

– Det samme som Miroslav ...

I det samme banket det på døren – tiden var ute.

Jeg ga ham 10 og kastet ham på dør.

Miroslav klarte å forveksle påskelammet med syndebukken, så jeg måtte besvare oppgaven for ham. Jeg lot ham likevel stå og ba ham sende inn nestemann, vi hadde ikke mer å snakke om for øyeblikket.

Stefano var en av våre – fra Cherubicum – spebygd, spenstig og syditaliensk, et sjarmtroll som alle var glad i, skjønt han var en doven student dersom oppgaven ikke interesserte ham. Han begynte med å trekke en skitten gjenstand opp av lommen og legge den på bordet foran oss.

Hva var dette?

Så jeg ikke det? Det var en romersk kam, av ben, de fleste tagene sto fortsatt tilbake. Da jeg ville prøve den, gjenerobret han straks klenodiet.

– Jeg trodde det var en gave, prøvde jeg. Bestikkelser hører med i eksamenstider.

Han ristet på hodet.

– Og hvor kommer kammen fra?

– Fra Porta Portese, der er det fullt av antikviteter!

Takk, det visste jeg godt. Men gjenstandene der forbandt vi alltid med tyver. Hver gang noen savnet et eller annet, gikk han ned dit for å lete. Romas søndagsmarked er berømt og beryktet, langt utenfor byens grenser.

– Stefano, fortell meg om Pilatus!

Han kunne sin tidshistorie – dessuten drev han og samlet. Jeg spurte og grov, men han ble aldri svar skyldig.

– Ti av ti, kvitterte jeg. Han hadde faktisk forberedt seg – eller var det temaet som interesserte ham?

Han smilte stolt og reiste seg.

– Kan jeg gå?

– Nei, du blir sittende!

Stefano skvatt til. Så fulgte et lite forhør fra min side.

Hva med utgravningene?

Ingen av dem hadde våget seg ned dit, aldri noensinne. Fantasien hadde spilt Rosario et puss, flere kvelder på rad – eller så hvilte det en forbannelse over stedet, akkurat som Pipo hevdet. Det var nok mange av de gamle som kunne tenkes å gå igjen – ikke hadde de hatt skriftemål, ikke sjelemesser og heller ikke var de begravet i vigslet jord ...

Stefano forsvant med et underlig drag om munnen. Italianere kjenner heller ikke forlegenhet.

Resten av kandidatene hadde ingenting med våre mysterier å gjøre, så eksamen forløp som normalt. Baren var folketom da jeg stakk innom for å si farvel.

I Roma får du ikke mat før klokken 13.00, uansett hvor sulten eller forkommen du måtte være. På dette tidspunktet er det at alt det dyriske i oss våkner til liv, instinktene som ser til at vi overlever. En irrasjonell frykt for ikke å finne føde ligger og lurker like under overflaten. Du ser det i øynene på folk, blikkene flakker, de har allerede vann i munnen.

Det var ennå litt tid før middag. I stedet for å gå opp til meg selv stakk jeg innom Federicos *portineria*. På eksamensdager hadde han mer enn nok å henge fingrene i. Telefonen sto ikke, all verdens mennesker dukket opp, kjente som ukjente. Jeg fulgte ham derfor ned til det lille refektoriet da det ble stengt, sant å si var jeg ikke stemt for alt bråket inne i det store: tyve kandidater er mye på en gang.

Hadde eksamen forløpt bra?

Efter måten – det var jo bare en rutinesjekk, for å si det slik.

Gianfranco, Matteo og Rosario hadde allerede innfunnet seg. Benno og Vincente fulgte hakk i hæl sammen med andre slitne professorer.

Larmen inne fra refektoriet nådde stadig nye høyder.

Hvordan skulle jeg komme meg ned i det romerske huset, uten at napolitanerne visste det, uten at Marek visste det, uten at studentene i Convivium visste det, uten at studentene våre visste det?

Der kom Gino!

Jeg ville sannelig spise sammen med ham.

Vi snakket om løst og fast, mest løst, men jeg fant raskt en anledning til å komme inn på arbeidet deres.

Ville jeg se hva de hadde funnet? Det var ikke rare greiene.

Jeg forklarte om min interesse for det gamle Roma og om studentenes tilståelser. Jeg så at han hadde gjettet den sammenhengen for lengst.

Dette lot seg ordne, fikk jeg til svar. Om et par dager kom han tilbake igjen, og da skulle han holde utkikk etter meg.

Kjære lille Gino, som Miroslav hadde kalt ham, fungerte nok også som entreprenør for foretaket. Han forklarte meg om alle forbindelsene sine i Roma og Napoli, og jeg fikk inntrykk av at han var en slags altnuligmann på dette området. Men slik er de der nede, de ordner det meste når de først er kommet på sporet av et oppdrag.

Det stemte at Gioacchino hadde satt ham i forbindelse med Marek.

– Alt er så dyrt i Roma, la han til.

Det var ikke bare vi som måtte se oss om etter arbeidskraft utenfra. Han hadde flere oppdrag i byen, viste det seg, alle kirkelige. Egentlig hadde han det nokså travelt, for det var tusen ting som skulle koordineres hver dag.

Vi ble avbrutt av at Felix slo seg ned hos oss. Han var en av våre engelske professorer, dogmatiker om jeg ikke tok helt feil, og han var husets sykepleier, *infirmarius*. Han behandlet meg alltid litt kjølig, men det skyldtes det enkle faktum at jeg aldri slapp ham nær meg hvis jeg feilte noe. Samtalen dreide seg ikke lenger om arbeidene i haven. I stedet la Felix ut om hvordan spareprogrammet øket apotekutgifter og legeregninger. Etter hans mening var intet spart til dags dato.

Jeg unte meg en dryg siesta og bega meg derefter ut i byen.

Disse ukene uten undervisning gir oss anledning til å slappe av, lese, ta avstikkere her og der – fremfor alt: lære Roma bedre å kjenne. Selv steder du kjenner godt fra før blir du aldri ferdig med, de ser litt forskjellig ut hver gang du er der på ny. Hvorfor det? Fordi du har forandret deg i mellomtiden, fordi du har lært mer om Roma siden sist.

Det hadde sluttet å regne. Til gjengjeld blåste det fra havet. Tunge skyer jaget over byen. Roma var grå og kald denne eftermiddagen.

Jeg tok like godt turen ned i det mamertinske fengsel, i det gamle fangehullet, *Tullianum*, ved foten av Kapitol.

Fangehullet er det dystreste i hele romerriket, og sikkert det dystreste. En plakett i det øverste rommet, like ved inngangen, lister

opp alle som har sittet her og ventet på sin død. Det antikke rettsvesen kjente ikke fengselsstraffer, dertil var det for humant. Forvisning eller straffarbeid var den vanlige løsningen. Farlige og udistingverte fanger ble med tiden henrettet under festivaler, i kamp med gladiatorer eller ville dyr. Fangehullene ble benyttet for viktige fanger, for at saksøkte ikke skulle rømme før dom ble avsagt, samtidig som de trengte et sted å internere de som allerede var dødsdømte. Og her hadde de ventet på slutten alle sammen: Jugurtha, Vercingetorix, gallernes opprørsleder, Caius Gracchus, Catilina, Sejanus, Simon bar Giora, jødernes opprørsleder, og ifølge legenden apostelfyrstene Peter og Paulus.

Minnene om forbrytelse og straff ledet tankene mot Cherubicum.

Forbaskete ungdomssynder! Nå var jeg engasjert av to parter i samme sak. Selv politiet aksepterte ikke denslags oppdrag. Men begge parter mistanke gikk i samme retning. Bernard hadde ikke vært så eksplisitt i sine mistanker som studentene var – de var tross alt unge – men han mislikte situasjonen. Ingen av dem ønsket å blande politiet inn i dette – sikrere var de altså ikke i sin sak. Da var det tryggere å komme til meg.

Jeg så det helt klart her nede i *Tullianum*. Påskuddet var romanene mine, den egentlige grunn var min klassiske bakgrunn. Forbrytelsen var begått i et romersk hus ...

En gruppe turister var på vei i min retning. Jeg klatret opp igjen for å være alene med tankene mine.

Regnet var i anmarsj.

Fra Campidoglio tok jeg beneste veien hjem.

Der ventet en beskjed på meg, levert på monastisk maner.

*Dersom du ønsker å se utgravningene:
kom til magasinet i biblioteket kl 22.20 i kveld.*

Den var maskinskrevet og usignert.

DET HADDE tatt ham et par uker å komme over det som var skjedd.

Han opplevde det slik, heller enn at det var noe han hadde gjort. For gutten hadde forvoldt sin egen død, faktisk.

Han hadde nemlig vært stå når det kom til stykket. Mer enn det – han hadde vært egenrådig og ulydig. Slike holdninger ville ført ham i døden uansett. Slik var livet, og slik hadde det alltid vært.

Nei, Pepe plaget ikke samvittigheten. Det var andre som gjorde det – ikke de andre, men en annen.

Hvorfor i all verden skulle han finne på å dukke opp akkurat der og da?

Han ble nødt til å kvitte seg med ham, men ikke riktig ennå.

Han hadde bruk for ham først. Det var bare han som kunne føre dem til det de alle gikk og lette efter, høyt og lavt, tidlig som sent.

Det begynte å haste.

Men lett ble det ikke.

Hvordan kunne de følge efter en som var allestedsnærværende mens de selv arbeidet som travlest?

Han ville finne en annen til å gjøre dette for seg.

PROBLEMET MED Bernard og oppdraget han hadde gitt meg, var at han ikke klarte å lokalisere det. Rykter strekker ikke til – motiv og bevis er det vi trenger. Studentene hadde vært langt mer åpne, men deres betroelser var preget av at de var unge og elsket drama.

Underlig at noe galt måtte skje før jeg fikk ny kontakt med Bernard.

Vi hadde vært nære venner i Oxford, hadde studert sammen og rekreatert sammen. Vi hadde gått på forelesninger og på turer i Whyteham Woods. Vi hadde diskutert våre ukentlige essays, analysert og dissekert våre lærere. Sammen hadde vi reist på ferie til Frankrike for å hvile ut før neste akademiske år. Vi hadde høstet fikener i Prouille, spist druer langs vinmarkene utenfor Toulouse og i Fanjeaux, klatret til Montsegure, reist til Carcassonne. Vi var uadskillelige i en periode, lik parhester. Verden var stor, ny og spennende, og begge trengte en å oppdage den sammen med.

Så kom årene da vi pent måtte stå på egne ben. Jeg hadde reist hjem til Bergen, Bernard dro til Cambridge – «the other place», som det heter i Oxford, det lyder som en tilstand efter døden.

Så fikk jeg bruk for ham – og trakk ham til Norge, det var for en kort tid.

Så fikk han bruk for meg – og trakk meg til Roma, det ble en lengre historie.

Så drev vi hver med vårt – i Roma og under samme tak – inn-til Pepe døde og ryktene hevdet at noe galt var fatt.

Da fikk Bernard bruk for meg igjen.

Og her sto vi i sakristiet efter vesper en tirsdag og sammenlignet våre notater, som i gamle dager. De andre var gått for å spise, og jeg hadde nevnt et par saker som jeg syntes han burde vite.

– Så du er overtroisk likevel, Magdalon. Han spurte ikke denne gangen, han konstaterte bare.

– Nei, jeg er ikke det. Jeg sier bare at de gamle ikke nødvendigvis er døde, men fortsatt lever.

– Hva i all verden mener du med det? At gamle steder dreper?
 – For eksempel. Det kan være noe ved stedet som forårsaker noe som ellers ikke ville ha skjedd ...
 – At tiden står stille ... ?
 – Eller at den beveger seg baklengs ... Du vet at folk av og til dør i Roma uten noen grunn ... Alt stanser bare opp – tiden er ikke mer eller blir satt i revers.
 – En slags «stedets sympati»? Han forsøkte å virke interessert.
 – *Empati*, Bernard – du lever deg inn i det som var, og det kan være farlig.
 – Kan du forsøke å være litt mer presis?
 – Jeg har følt det under jorden, mange steder – du klarer nesten ikke vende tilbake ...
 – Naturlig og unaturlig på samme tid?
 – Noe slikt, ja. Har jeg klart å uttrykke meg noenlunde begripelig, Bernard?
 – Det har du, som vanlig, Magdalon.
 – Du ser, Pepe ble drept av en sten som falt – men hvorfor den falt akkurat der og da, det vet vi ikke.
 – Men det er ikke det vi har med å gjøre her ... Han smilte polisk.
 – Hvordan kan du være så sikker på det?
 – Fordi folk påstår noe helt annet!
 – At ... ?
 – At han ble myrdet – slått i hjel!
 – Myrdet ... av hvem? Napolitanerne satt jo alle inne hos Rosario!
 – Marek vet mer enn han vil ut med, det er jeg sikker på.
 – Og dette tror du?
 – Det er ikke spørsmål om å tro eller ikke tro – jeg vil til bunns i dette Magdalon. Jeg vil vite hva som foregår på mitt eget universitet.
 Noen kom inne fra kirken. Skrittene førte i vår retning.
 Det var best å forsvinne.
 Men siste ord var ikke sagt mellom oss i denne saken, ikke på langt nær.

Jeg trakk meg tilbake til mine egne værelser etter kvelds.

Lik alle andre hadde jeg et stort kontor og et mindre soveværelse, med en dør mellom de to. Dette var mitt eget paradisi, en oase i en moderne ødemark. Bøkene reflekterte et hektisk, men lykkelig liv i Kirken. De gikk tilbake til studietiden i Norge, i Oxford, og nå her. Ved å se på bokreolene kunne jeg lese mitt eget liv baklengs. Det som var begynt i det små og det stille hadde omsider fått slå ut i full blomst, noe jeg kunne takke Cherubicum for. Her møttes alle trådene i mitt liv, de verdslige som de sakrale. *Rome – sweet home!*

Noen antikviteter hørte dessuten med: en og annen mynt, et våpen, en oljelampe, vekter og skåler, segl og tesserae.

Jeg fant frem boken Bernard hadde forært meg. Den var nok et grundig arbeid fra hans hånd. Pinlig nøyaktig og med sirlig flid hadde han gått løs på et nytt aspekt ved John Henry Newmans tenkning. Her var alt i skjønneste orden. Ikke en kilde var oversatt eller utelatt, ingen moderne kommentator latt uomtalt. Stilen var krystallklar og sproget forbløffende lodig for en teknisk studie som dette.

Vi var stolte av Bernard. De kunne umulig ha hatt valg da de tok ham til rektor. Men det skjedde før min tid. I alle fall var jeg sjeleglad for at han var blitt valgt, fordi han hadde kalt meg ned hit. Ingen forsto bedre enn han at det var her jeg hørte hjemme.

Som jeg bladde i boken fant jeg det nokså opplagt at han ikke klarte å slå seg til ro med løse rykter hva Pepes død angikk. I hendene holdt jeg et bevis på at han aldri ga seg før han fant ut av flokene.

Slik hadde han alltid vært.

Bernard ante imidlertid ikke at min rolle var dobbel – at han var i uformelt forhør hver gang vi snakket sammen om mysteriet vårt.

Noe hadde jeg likevel fått ut av ham under samtalen i sakristiet.

En dag hadde en av våre franske studenter kommet styrtende inn til rektor med et stort krusifiks i hånden. Det spøkte i ruinene! Han hadde sett et flakkende, blålig lys der nede kvelden før. Kunne Bernard drive demonene ut? Her trengtes en prest.

Bernard hadde ikke villet imøtekomme ønsket. I stedet hadde han gitt studenten en spesiell velsignelse og bedt ham holde historien for seg selv. Claude het han visst.

Historien om forbannelsen ble naturlig nok forsterket etter Pepes død, men oppsto ikke sammen med den. Den kunne selv sagt ha blitt til i det Pipa oppdaget at andre enn Marek hadde tatt seg ned dit, med den hensikt å skremme studentene bort. Disse nattlige og anonyme besøkene ergret åpenbart arbeiderne langt mer enn Mareks visitter, i første omgang fordi det var forbundet med risiko å gå ned dit. Men likevel fortsatte folk å komme, og da var det aldri noen til stede som kunne gripe inn. Vanligvis var det dagen etter at ryktene gikk.

Lyset nedenfra var blitt sett av så forskjellige personer som Rosario, studenter fra Convivium og fra Cherubicum, diverse professorer, og andre. Jeg var snart den eneste på stedet som ikke hadde sett noe! Etter hvert var det mange som trodde på stedets forbannelse. Claude var ikke unntaket.

Det var derimot min anonyme amatørarkeolog.

Og nå var det endelig min tur til å besøke feltet.

Jeg skulle ikke legge meg tidlig denne kvelden. Jeg skulle ned i dypet under Cherubicum – for aller første gang.

MAN BEVEGER seg alltid på egen risiko, hvor man enn ferdes. Dette gjelder i større grad ferdsel under jorden enn over, i hvert fall er det slik i Roma. Derfor er utgravningene vanligvis stengt der nede, og ofte må overtalelser eller bestikkelser til for å komme ned til fortiden. Men det slapp jeg denne kvelden.

Klokken 22.05 hadde jeg låst meg inn i biblioteket.

Det var kaldt, akkurat som sist. Jeg var iført vinterfrakken, skjerf og alpelue. Jeg plasserte meg i den store lesesalen, bak en tverrvegg med kataloger og oppslagsverk. Herfra hadde jeg god utsikt over haven, som var synlig på grunn av alt lyset fra byen omkring oss. Like utenfor vinduet så jeg ned på taket de hadde bygget over arbeidsfeltet.

Hvem i all verden var det jeg ventet på? En av studentene? Kunne det være Gino? Kanskje Marek selv? Men dersom noen ville vise meg det romerske huset, hvorfor møtes i biblioteket – var det Gioacchino? Det kunne da umulig være Bernard? Det måtte være Gino, jeg hadde nevnt ønsket om å se utgravningene for ham. Men hvorfor møtes i biblioteket? Hvorfor ikke i haven eller i klostergangen?

Klokken var blitt 22.30.

Jeg reiste meg og gikk bort til døren som førte ned til magasinet. Den var ulåst, men det var normalt.

Bryterne var til høyre, og med ett lå hele underetasjen badet i lys.

Vel nede ble jeg stående og se meg om. Her var ikke tegn til liv. Men lukten av mugg og jord virket mer intens enn sist jeg var her.

Det gikk ovenpå – hadde min vert omsider innfunnet seg? Jeg ventet at døren skulle åpne seg og arkeologen komme til syne.

Men ingen kom.

Skrittene ovenpå fortsatte derimot. Altså dreide det seg om en som kom for å se etter et eller annet, helt som vanlig. Forhåpentlig skulle han ikke ned hit.

Jeg ble lei av å stå og satte meg ved et av bordene.

Da la jeg merke til noe som ikke hadde vært slik forrige gang.

En av bokhyllene var skjøvet litt ut fra veggen, ikke mye, men nok til at man kunne komme seg bak den. Hyllen rommet bare gamle tidsskrifter og var derfor lett å flytte. Bak bokhyllen lå mursten pent stablet oppå hverandre langs veggen, helt usynlig fra magasinet for øvrig. Ved siden av murstenene var det et hull i veggen – helt nederst, stort nok til at noen kunne komme seg gjennom, dersom de ikke var for omfangsrike.

Jeg stakk hodet inn.

Der var det belgmørkt.

En varm og fuktig luft veltet mot meg, det var som å befinne seg i en av katakombene. Jeg frøs ikke lenger.

Forsiktig følte jeg meg frem og smøg meg inn. På andre siden

var det flatt jordgulv.

Så med ett ble jeg blendet av et lys som noen lyste rett mot meg.

Jeg holdt instinktivt hånden for ansiktet og ropte: *basta!* – hold opp!

Slik gikk jeg rett mot lyskilden.

Den befant seg i en slapp hånd.

– Stefano! Herregud, gutten hadde skadet seg. Det virket som han ikke var helt våken.

– *Padre ... aiuta mi!* Hjelp meg!

Han hadde falt og skadet høyre foten, han hadde vel klatret på murene. Forhåpentlig var den bare forstuet. Jeg fikk ham til å legge seg flatt mens jeg så meg om – dette var kanskje eneste sjansen jeg fikk. Stefano måtte klare seg selv litt lenger – ingen dør av en forstuet fot.

Det var forskalinger langs veggene. Midt i feltet sto fortsatt rester av gamle murer. Noen viste forbausende friske veggmalerier, med trær, fugler og amoriner. I det urolige lyset fra lykten så det ut som de levde alle sammen.

Oppe på en av murene sto et par krukker. Arbeidsredskaper lå overalt.

Mens Stefano slappet av, fortsatte jeg å se meg om.

Feltet var større enn jeg hadde ventet, men tilhørte ett og samme bygningskompleks. Hvorfor hadde de ikke kontaktet meg før? Jeg kunne langt på vei ha identifisert alt dette. Marek burde ha visst bedre, om ingen annen.

Huset vi befant oss i lot til å være blitt fylt igjen allerede i antikken. For jorden var full av potteskår, gamle bygningsmaterialer og denslags. Krukkene på muren vitnet om det samme. Jeg bøyde meg ned og rotet i jorden, lot fingrene føle årtusengammel muld. Her var biter og deler av alt mulig. Plutselig sto jeg med en blykule i hånden, en slik de bruker til slynger. Den stakk jeg i lommen.

En tanke slo meg.

Sto jeg midt inne i et patrisierhus som var blitt ødelagt da vandalene plyndret Roma? Det vanlige var jo å fylle igjen reste-

ne og bygge over, slik har byen vokst i høyden. Det verste var at jo lenger ned man kommer, desto eldre hus vil man støte på. For så vidt var våre napolitanere bare i ferd med å gjøre det man hele tiden hadde gjort i Roma, å strekke seg oppover ved å begrave det gamle.

Hvor i huset befant jeg meg? I hvilken etasje? Veggmaleriene kunne tyde på at det var et *triclinium* – en spisesal. Kanskje var det et soverom? Jeg så en nisje i veggen der borte, der hadde sikkert stått en kunstgjenstand eller et religiøst objekt.

Lyset fra lykten fant stadig frem til nye detaljer i mørket. Huset hadde åpenbart en lang historie, mange forskjellige typer mursten var brukt. Gad vite hvor de skrev seg fra alle sammen. Det ville arkeologene kunne gi svar på.

Stefano forklarte hvordan jeg skulle sette murstenene på plass og svinge bokhyllen tilbake mot veggen.

Han kjente ingen smerter lenger, men foten så blodskutt ut. Heldigvis var han spebygd. Jeg bar ham på ryggen opp alle trap-pene og fikk ham bort fra biblioteksområdet uten at noen så oss. Klokken viste snart 23.00.

Like foran *aula magna* hørte jeg noen komme mot oss, fra rundt et hjørne. Det var assistenten, Gianfranco – hva gjorde han her så sent? Jeg bar gutten raskt inn i aulaen og plasserte ham på første benkerad, akkurat i tide til å unngå å bli sett av vår forbipasserende.

Karaffelen på kateteret var nesten full. Jeg ga først Stefano å drikke og skvettet derefter vannet som var tilbake i ansiktet på ham. Klærne luktet jord og mugg.

Straks etter begynte han å snakke.

Han hadde vært tidlig ute, før biblioteket stengte. Det var slik de pleide å ta seg ned dit. Så fortsatte han å se seg om mens han ventet på meg. Nesten hver dag gikk en av dem ned etter arbeidstid, mens napolitanerne spiste i Convivium og etter at Marek var gått. De passet alltid på å holde utkikk med ham.

Studentene fra Cherubicum var en dag blitt overrasket av en student fra Convivium, kunne han fortelle.

– Hvem?

- Gjett!
- Maurizio ...
- Riktig!

Og så hadde våre studenter fått del i historien om Pepe – og om forbannelsen.

Jeg gikk og hentet mer vann. Han drakk dypt og langsomt.

Jeg gikk for å ringe på Felix. Han var allerede på vei ned, jeg måtte være rask.

- Hva har dere stjålet der nede?
- Ingenting, *padre* ... Marek fjerner alt de finner.
- Hva med kammen du viste meg? Den kom neppe fra Porta

Portese.

- Av og til fant vi noe ...
- Hva da?
- Potteskår, mynter, metallgjenstander, oljelamper, figurer.
- Og hvor havner så disse gjenstandene?
- Vi beholder dem selv ... selger dem.

Stefano lukket øynene og ga fra seg et lite stønn. Han var blek nå.

Jeg likte ikke det jeg hadde oppdaget. Dersom *La Soprintendenza* hadde fått slippe til, ville vi kanskje blitt bedre kjent med et kapittel av Romas historie som var dramatisk, en overgangstid. Eventuelle mynter ville fortelle oss når huset ble ødelagt. Studentene visste simpelthen ikke hva de drev med. De forsto ikke at forbudet mot private utgravninger var godt begrunnet.

Marek på sin side kunne umulig ha vært klar over hva han ga seg i kast med før det var for sent å gjøre noe med det. Ikke rart at han gikk ned og så seg om hver kveld – ikke rart at napolitanerne mislikte det. Marek visste hva han så, han kjente Romas historie. Men jeg kjente den bedre.

Nå begynte foten å plage ham igjen. Felix kunne være her hvert øyeblikk.

– Stefano, jeg skal ikke si noe til noen, men fra nå av er det helt slutt med amatørarkeologi! Fortell det til de andre når du er tilbake fra sykehuset. Maurizio skal jeg ta meg av selv.

Han nikket til svar. Gutten så dårlig ut nå.

Morgenen etter ba Bernard Pipo om å mure igjen åpningen fra magasinet i biblioteket. Det skjedde på mitt initiativ.

Pipo var blitt vill og gal av raseri. Tenk på hva skade studentene kunne ha påført seg. Tenk på stakkars Pepe, han hadde fått en sten i hodet! Ikke nok med at Marek hadde holdt offisiell inspeksjon hver dag, studentene fortsatte når han gikk om kvelden!

Pipo minnet om forbannelsen som hvilte over stedet. Da dette ikke virket truet han Bernard med *La Soprintendenza*. Bernard truet med å sparke samtlige og finne nye arbeidere i Roma.

Marek fikk ikke del i denne episoden.

Hvordan Federico hadde klart å fange opp dette var meg et mysterium, men jungeltelegrafen er så aktiv i vår kirkelige verden at intet forbauser meg. Han fortalte kort og lakonisk om episoden da jeg stakk innom buret hans på vei til flere eksamenskandidater morgenen etter.

Gino hadde vel vært innom som vanlig.

FORTIDEN VIRKER forskjellig på oss. Det fikk jeg erfare i dagene som fulgte.

Tirsdagens eksamen forløp uten referanser til utgravninger og døde menn. Studentene var alle utenfra – tyskere, hollendere, franskmenn, mange østeuropeere, afrikanere, orientalere og latinamerikanere.

Ingen nye parter engasjerte meg i saken.

Det behøvdes heller ikke, etter å ha sett det romerske huset hadde jeg fått blod på tann. Det medførte at mine hvetebrødsdager definitivt var forbi her nede. Fra nå av ble jeg delaktig i alle de spenninger og konflikter som rådet – nettopp på grunn av min kjærlighet til antikken. Egentlig sjenerte ikke dette meg, all den tid jeg virkelig var blitt motivert for å finne ut hva som foregikk i kjøkkenhaven vår.

Men min romerske hverdag var blitt en annen.

Jeg stakk innom Rosario etter middag og fikk ham for meg selv.

Han hadde et stort redskapsskur ute i kjøkkenhaven. Faktisk var det innredet som tilholdssted, for her kunne han også overnatte dersom han ikke fikk tid til å dra hjem etter dagens forskjellige gjøremål.

Her hadde jeg aldri vært før, og han undret seg sikkert på hvorfor jeg inviterte meg selv. Hittil hadde vi ikke mer enn nikket til hverandre i forbifarten, eller konversert over maten i det lille refektoriet hver gang jeg ikke orket bråket i det store.

Her satt vi og drakk en kopp *espresso* mens vinden hylte og pep utenfor.

Kjente han Pipo?

– *Certo, padre!* Han bød meg blidt et stykke brunt sukker.

Rosario var blitt godt kjent med napolitanerne etter hvert, og han fikk også besøk av dem her inne i formiddagspausen, i siestatiden eller om kvelden, de kom gjerne sammen med Gino.

Hva slags type var Pipo? Jeg gjorde spørsmålet så generelt som mulig.

Sicilianerne har stor beundring for alle som kommer fra Napoli, for dem er byen verdens navle. De er de fremmeligste, snilleste og frommeste, fikk jeg vite.

Men Pipo selv – han hadde vel særtrekk som alle andre mennesker?

Han var en iherdig arbeidsmann, nøysom og pliktoppfyllende, som drev sitt eget firma, for å si det slik. Dette var ikke første gang de arbeidet i Roma.

Hva med de andre – kjente han dem òg?

Han hadde kjent Pepe. Det hendte at han kom for å slå av en prat etter middagen mens de andre gikk for å hvile.

Pepe var forskjellig fra de andre ...

Dette hadde jeg hørt så ofte etter hvert at jeg ville vite mer om hva denne forskjellen besto i. Jeg takket ja til litt mer sukker, kaffen var av det kraftige slaget.

– Pepe var uskyldig, naiv, snill – *simpatico* ...

– Naiv ... ? Andre hadde fremstilt ham som udelt god, positiv, tillitsfull, vennlig, åpen – her ble disse kvalitetene utlagt som svakheter. I dette skuret befant jeg meg visst langt syd for Roma.

Rosario ristet på hodet ved tanken på det som var skjedd.

Han var en kraftig liten mann med store sorte øyne. Disse var av det pratsomme slaget, og ved å lese dem kunne man – sammen med all artikuleringen – forstå hva han tenkte og følte, noe som kom godt med all den tid han snakket fort og utydelig. Han kom fra Catania og måtte være et sted rundt de seksti.

Hva mente han om at det var liv i utgravningsfeltet?

Det var han som først hadde sett lys der nede. Og det var alltid sent om kvelden, ved ti-tiden. Men det var jo ikke hver dag han ble så sen, så noen oversikt hadde han ikke over dette fenomenet, dessuten husket han ikke så godt lenger.

Først hadde han trodd at det var studentene som drev og snuste. Men så hadde de låst nedgangen. Derfor trodde han ikke lenger på den muligheten.

Men hva trodde han da?

Han trodde at det var Pepe som gikk igjen ... Han var død uten å ha skriftet. Ingen prest hadde sittet ved hans side, ikke engang Pipo og de andre. Han hadde lidd en ussel død ...

Rosario ble blank i øynene.

Men det hadde vært lys å se også før Pepe døde?

Da hadde studentene kommet seg inn, for det var før døren ble låst og alt sto åpent.

Han bekreftet det Miroslav hadde sagt, at Pepe hadde vært alene da han døde. De andre hadde faktisk sittet der jeg satt, på sengekanten, og tatt seg en røkepause, det hadde vært dårlig vær og de kunne ikke godt stå ute.

– Alle sammen?

– Alle sammen – *tutti*.

– Og hvem av dem fant ham?

– Alle samtidig ... da de gikk ned igjen for å fortsette.

Jeg satt og iakttok Rosario.

Koppen han drakk av hadde en underlig fasong. Den var nærmest en liten mugge, med hank og i rød leire, av den type Nord-Afrika eksporterte seg rik på over hele den romerske verden.

– Hvor har du fått tak i den der, Rosario?

– Fikk den av Marek!
 – ?!
 – Det er han som rydder etter arbeiderne ...
 Så oppsto en liten tenkepause.
 – Tar han med seg det de finner?
 – Vanligvis, ja ... men det er jo bare småting!
 – Har du sett andre gjenstander?
 – Småting, som sagt ...
 – Men hva gjør Marek med dem?
 – Vet ikke. Enten samler han selv, eller så selger han dem – ellers gir dem bort.
 – Til hvem da?
 – Aner ikke – det dreier seg bare om småting ...
 – Finner de aldri større saker? Dette spørsmålet var blitt luftet av opp til flere.
 – Ikke her hos oss. Og det er han glad for, for da slipper de oppstyr og myndigheter og alt det der.

Tusen tanker for gjennom hodet mitt mens Rosario svarte på spørsmålene.

Alt tydet på at det lille de fant ga Marek bort etter hvert. Likevel ville det være nok til å ergre Pipa og hans folk. De betraktet det vel som sitt eget. Det var jo på et vis ulovlig det de gjorde, og en viss kompensasjon kunne de kanskje kreve.

– Har du fått andre gaver fra Marek?

Rosario svarte ikke med en gang. Han satte muggen fra seg og trakk frem en liten eske fra under sengen. Opp av den dro han en gjenstand.

– Hva er det der?

– En oljelampe! Han holdt den opp mot lyset.

Forsyne meg, av samme røde slaget som muggen han drakk av. Symbolikken var hedensk: en eller annen guddom omgitt av strålekransen, solsymbolet selv.

Hadde huset vært i hedenske hender, selv om det først ble ødelagt så sent som i fjerde eller femte århundre? Alle disse gjenstandene pekte tydelig mot en eller annen form for ødeleggelse, ikke ombygging eller lignende. Noen parallell til Pompeii eller Herculaneum var det ikke tale om, men likevel begynte det

hele å se interessant ut. Det romerske aristokratiet holdt fast ved hedendommen lenge etter at kristendommen hadde overtatt – sikkert også etter at templene ble stengt, den etappen som Marek drev og studerte.

Jeg måtte vite mer om dette.

– Rosario, har du tilfeldigvis fått noen mynter?

– To stykker!

Den eldste var en svært slitt *as* fra Hadrians tid. Den yngste var en bronsemynt fra en av konstantinsønnene, kanskje enda senere, det var vanskelig å se. Altså kunne huset ha vært bebodd av samme familie gjennom lang tid, men myntene sirkulerte jo gjerne i århundrer, like til det var umulig å se hva slags mynt det var. Dessuten kunne de stamme fra fyllmassene, og de som bodde der da ulykken skjedde kunne ha levd dengang barbarene herjet. Men dette var alt sammen gjetninger fra min side.

Igjen følte jeg ergrelsen over at arkeologene ble holdt utenfor.

Hva med Bernard eller Paul – gikk de aldri ned dit?

– Nei, aldri.

Hva med nye funn – hvor ble gjenstandene av for tiden?

– De finner ikke mer ... nå har de gjort seg ferdige og er begynt å bygge murer over det gamle huset.

Det slo meg at Rosario var den første av våre ansatte som ikke talte ondt om Marek, unntaket som bekrefter regelen.

Pipa var den jeg mest av alt hadde lyst til å ta en prat med. Men jeg var redd for å rope at min interesse gikk ut over det rent arkeologiske.

Jeg takket for kaffen og ville til å gå da Gino dukket opp. Dette forlenget pausen og førte til mer kaffe.

Kjære lille Gino, som Miroslav hadde kalt ham, var visst stamgjest her inne. Han hadde fast plass i en loslitt stol i et hjørne. Der satt han med dette hodeplagget som jeg aldri klarte å passe inn i Romas gatebilde. Denne dagen virket han glad, som alltid, men på en litt mer intens måte enn vanlig.

Mens han slurpet i seg den svarte kaffen, satt jeg og smakte på et spørsmål som nettopp hadde dukket opp i bevisstheten.

Hadde Gino også vært her da Pepe døde?

Jeg serverte det så diskret som mulig.

Han ristet kort på hodet til svar og nøt sin kaffe som var den konjakk. Så svelget han endelig de kostbare dråpene og svarte:

– Den dagen var jeg i Napoli. Han illustrerte sin sorg ved å slå et raskt korstegn mens Rosario fulgte etter.

– *Requiescat in pace*, mumlet jeg høflig.

Vel ferdig med kaffen begynte han med en av sine sedvanlige lovprisninger av Napoli. Da ble han myk i stemmen og øynene funklet. Alt var bedre der nede, og Rosario trodde hvert ord som kom ut Ginos munn.

Han begynte å fomle og famle i lommene etter sin lighter. Den var ikke der den pleide å være, og jeg kunne dessverre ikke hjelpe. Hvor var mappen, den som han alltid brakte med seg? Den rommet sikkert det han lette etter, dersom han nå bare fikk den opp. Glidelåsen var visst litt tregere enn vanlig, for han dro og slet i hempen flere ganger før den rikket seg. Endelig – der lå lighteren oppå noen dokumenter eller tegninger.

Men jeg kunne ikke unngå å legge merke til at det under dokumentene lå bunker av noe som bare kunne være pengesedler, dollar etter farven på kantene å dømme. Men Gino så ikke at jeg så det, han så på Rosario, og ikke var det min sak heller.

Han nøt tobakksrøken på samme måte som han gjorde med kaffen, han smakte på den før han inhalerte.

Hvordan likte han Marek?

– Marek er et deilig menneske, svarte han uten å tenke seg om – *un bravissimo!*

Forholdet mellom de to lot til å være det beste.

– Det var han som skulle vært rektor! Dette sa han like lett og naturlig som om han diskuterte politikere.

– Et universitet består av bygninger – her er mye som trenger vedlikehold! Sant å si gikk han av og til rundt på fritiden, vanligvis om kvelden, for å se på hele bygningskomplekset. Det var blitt til gjennom lang tid, og kvaliteten var varierende. Skulle han være helt ærlig, så mente Gino at det begynte å haste med et og annet.

– Hadde det ikke vært for denne rektoren deres, så hadde vi tatt det ene etter det annet, og Cherubicum ville stått i hundrer

av år! Slik gjør vi med andre bygninger i Roma. Vi har restaurert mange klostre i Napoli.

– Er ikke rektor og Marek enige? Nå var vi inne på vårt gnagsår nummer én.

– Nei – rektor må gi sin tilslutning til alle større utbedringer, og etter nytt magasin i biblioteket er det slutt, ikke bare denne gangen, men for lang tid.

– Har du dette fra Bernard selv?

– Nei – jeg holder meg til Marek. Han sier at *rettore magnifico* skulle holde seg til bøkene sine, han er ikke av den praktiske typen. Du vet, *padre*, Marek var siviløkonom før han ble prest – han ville blitt en flott rektor!

Marek som rektor?

Var det dette han stilte mot? Var det derfor det var tautrekning mellom de to?

Gino så på klokken, reiste seg, strakte litt på armer og ben før han tok mappen under armen og plasserte sixpencen i riktig vinkel. Den kastet skygge over pannen og skjulte nesten øynene.

– *Ciao, ciao!!* Han takket for selskap og for kaffen.

Så forsvant han ut i regnet.

CAMILLO GJORDE tegn til Don Vittorio at han skulle ta gjestene fra Sveits med seg inn i rommet ved siden av, hvor en rekke gamle kart prydet veggene og sikkert ville tjene som tidsfordriv.

En telefon fra museet var kommet gjennom og ble beskrevet som *molto urgente* av telefonvakten.

Det var dr. Falcinelli. Han virket opphisset denne gangen også.

For nå visste han hvor funnet var gjort.

– *Dimmi, dimmi, per amore di Dio!* – Si det da! Camillo lot ham knapt snakke ut.

Så ble det helt stille i det store værelset.

– Hva sa du?

Mer stillhet fulgte.

Han rettet seg opp i stolen.

Så begynte han å skrive noen tegn på et ark, rasende fort og med stor presisjon.

– Er du sikker?

Mer skribling fulgte.

– Om jeg kjenner noen der? Selvsagt gjør jeg det, jeg kjenner hele byen, det trodde jeg du også gjorde ...

– Hvem, sa du? Polowsky ... Vel, kontakt ham da. Kommer han til uken? Utmerket!

Han så ikke lenger så mørkt på det hele.

Don Vittorio stakk hodet inn – de var ferdig med kartene.

Camillo ristet på hodet.

– Vis dem noen mynter så lenge ...

Han så på listen foran seg. Den hadde rektoren ved Biblicum sendt ham tidligere på dagen, og den inneholdt navn på alle som skulle delta ved konferansen der borte.

San Antonio!! – hva var dette?

Her kom det kjentfolk.

Og de kom som bestilt.

Først ville han ringe Biblicum – og dernest Cherubicum.

DET VAR EN lykke at semesteret ikke var begynt. Jeg hadde fri resten av uken før det braket løs på ny, og det ville jeg trenge.

Tirsdag ettermiddag brukte jeg til å se nærmere på restene av *domus aurea*, Neros gylne hus. Dette enorme anlegget var blitt ødelagt, stykket opp eller stengt etter hans fall, og haven i midten var blitt offentlig park, noe flaviernes Colosseum markerte. Amfiteateret står der hvor en kunstig innsjø hadde utgjort hjertet i det hele. Anlegget må ha lignet Hadrians Villa ute ved Tivoli. Keiserboligen selv, med utallige værelser, hadde de fylt igjen og bygget bad, *termes*, over. Restene av palasset er utgravd, og gjennom luftesjakter kan man se rett ned i keiserens gylne hus, som er en stor turistattraksjon. Fra vår romerske villa ved

enden av Quirinalhøyden hadde de hatt god utsikt over anlegget, for villaen vår ligger ute på skrenten, med bydelen Subura under seg, og nyter en enestående beliggenhet.

Neros gylne hus hadde vært antikkens største kunstgalleri, for han hadde forsynt seg grådig hvor han enn kom, særlig i Hellas. Og der hadde han vært i år 67. Med 1808 laurbærkranser og mye stor kunst fra de greske helligdommene hadde han seilt hjem i triumf. I Roma hadde folk vært elleville av begeistring – de hadde en kunstner, en verdensmester, som hersket over dem!

Men hva skjedde med all kunsten? Fikk folk forsyne seg etter hans død? Neppes. Fikk grekerne noe tilbake? Enda mindre sannsynlig. Hvem hadde tatt seg av det alt sammen? Trolig var den største kunsten havnet i templer og biblioteker. Overklassen, de som hadde støttet de nye keiserne, fikk kanskje ett og annet de også?

Det blåste fra havet. Godt var det, for når det ikke blåser i Roma blir luften så forurenset på grunn av all trafikken at lungene våre begynner å streike. Den skarpe luften kan være farlig – desto lunere er det under jorden.

Fra ruinene av Titus' og Trajans termes kunne jeg se Cherubicum ruve over Subura. Så veldig forskjellig kunne det ikke ha vært i keisertiden. Vår villa er like fasjonabelt plassert i landskapet som de på Aventinen, eller de på Palatinen. Selv Augustus' eget hus hadde ikke hatt en slik utsikt. Det jeg hadde sett av veggmalerier i utgravningsfeltet vitnet også om velstand, de burde absolutt ha havnet på museum i likhet med alle mindre gjenstander de hadde funnet. Vel, nå var det for sent for slikt.

Jeg forsøkte å få Bernard for meg selv etter kvelds, men uten hell.

I stedet stakk jeg ut i haven.

Det hadde klarnet opp. Det var flere som tok seg en liten luftetur denne kvelden, og jeg vekslet noen ord med Lancelot og Felix. Noen studenter sto og iakttok hermen mens de lo og gestikulerte.

Rosario holdt nettopp på å låse skuret sitt og skulle gå for dagen. Vi vinket god natt til hverandre.

Cherubicum åndet av fred.

Men taket over arbeidsfeltet minnet meg om en annen dimensjon ved vårt kjære universitet. Lik et sort hull i kosmos utgjorde den inngangen til et annet univers – til fortid, død og mysterier. Opptil flere gikk med fornemmelsen av at det der nede var blitt begått en grusom forbrytelse. Ingen kunne bevise det, men mange gikk rundt og følte det. Det manglet ikke på årsaker: forholdet til Marek, til Rector Magnificus, til myndighetene, eventuelle gjenstander de var kommet over.

Jeg fant også årsaker til at Pepe kunne ha blitt drept der nede – men jeg gjorde det på min egen måte. Og her skilte jeg lag med både Bernard og studentene.

Marek burde visst bedre, han som kjente historien. For tiden har sin egen logikk, en som moderne mennesker ikke alltid oppdager.

Tiden – som vi snakker om hele tiden – hva er den egentlig? Jeg mener, er den allmektig, gjør den så stor forskjell som vi vil ha det til? Kjenner ikke tiden lommer og parenteser, slik geografien gjør det? Finnes det ikke steder hvor du trer inn i en annen tid, og blir til en annen?

MAURIZIO VAR slett ikke sikker på at dette med å kontakte pater Magdalon var så klokt likevel. Han hadde gått med på det etter visitten sist lørdag, først og fremst fordi han hadde vært glad i Pepe, men også fordi han hadde funnet dette med romanene vidunderlig uortodokst – spennede. Men ved nærmere ettertanke angret han det hele.

Det var ingen sporhund de hadde kommet over, men en abstrakt og livsfjern professor som hadde et rent litterært forhold til mord. Sant å si trodde han mer på sine egne evner i denne retningen. Dessuten var Magdalon knyttet til studentene i Cherubicum, han ville sikkert sluke alt de serverte ham.

Nei, de skulle heller ha gått til Paul, det var hans første tanke da de andre foreslo dette med en detektiv fra det interne forum.

Men nå var det for sent.

– Hva har du imot Magdalon? Silvio så uforstående på ham.

– At han ikke kan hjelpe oss – han lever i fortiden ...

Maurizio skjenket dem et nytt glass vin og fortsatte kjølig.

– Vi bør heller forsøke å finne ut av det selv.

– Hvordan da?

– Vi får søke mer kontakt med de andre andre napolitanerne, for eksempel.

– Men de er på vakt, ser du ikke det?

– Jo, men jeg tror det går over – husk, de er nettopp kommet tilbake etter begravelsen.

– Du har jo selv en viss kontakt med Peppino?

Det strakk ikke til, mente Maurizio.

– Du, Silvio, får dyrke Enzo.

– Jeg – Enzo!? Hvordan da?

– Bruk fantasien – gi ham tobakk, ta ham med ut, hva som helst!

– Og jeg? Miroslav så mistrøstig på Maurizio, dette med Magdalon var hans egen idé. Han hadde latt seg rive med av romanene.

– Du skal bare være ekstra god og omsorgsfull mot dem alle – særlig Pipo.

– Men jeg har aldri vekslet et ord med ham!

– Så begynner du i kveld, ikke sant?

Han ble sittende og iaktta Maurizio.

– Og hva med Magdalon ... ?

– Glem ham! Han får ikke noe ut av dette likevel.

– Vi gir ham ikke flere opplysninger, mener du?

– Riktig!

Noe sa Miroslav at Maurizio oppførte seg litt tvetydig. Hvorfor kutte ut en de nettopp hadde engasjert, før han fikk vise hva han dugde til?

Var han kanskje redd for at Magdalon ville oppdage noe de ikke tålte å vite – noe som hverken Convivium eller Cherubicum kunne leve med?

Hvem var det i så fall de ikke kunne leve med? Det var dette det kokte ned til.

AV OG TIL skjer det som alle går og frykter, uten å ville innrømme det, ikke engang for seg selv – det at en ulykke gjentar seg. Og så er de fleste dumme nok til å kalle det tilfeldighet.

Onsdag morgen ble jeg vekket av at husklokken ringte som vanlig, kl 06.00. Jeg tok en runde i haven før morgenmessen, siden været tillot det. Det blåste sterkt fra havet, men det var ikke begynt å regne.

Messen er dårlig besøkt mellom semestrene, og det var hverken sang eller preken. Frokosten derimot var helt som vanlig, og fant sted i det lille refektoriet hvor vi trengte oss sammen rundt bordene. Jeg hadde ingen eksamen denne morgenen, og tok min tid over kaffen og frokosthornene sammen med en av studentene.

Klokken må ha vært over 08.30 da vi hørte bråk utenfra. Noen kom løpende.

Det var Benno.

– Kom fort! Noe fryktelig er skjedd ...

Vi måtte la kaffen være og fulgte efter.

Utenfor *aula magna* hadde det samlet seg en hel skare. Jeg gjenkjente de fleste.

– Marek har falt gjennom taket – det må ha skjedd i natt ... han er sten død!

Det var umulig å få skikkelig informasjon de første minuttene, og ingen fikk komme innenfor.

Vincente kom nettopp pustende og pesende; jeg fortalte hva som var hendt.

Federico hadde stengt portineriet så lenge, Felix var gått for å ringe efter ambulanse og politi.

Mens vi ventet fikk jeg tak i Wieland, han var nettopp kommet ut fra aulaen.

En student hadde sittet og forberedt seg til eksamen da han plutselig kom til å se opp i taket. Der var det et stort og stygt hull. Så så han på benkeradene like nedenfor hullet og la merke til at noe ikke stemte. Et par av plassene var der ikke. Han gikk bort for å se nærmere efter – og fikk seg et støkk.

Det lå noen der.

Han gjenkjente Marek Polowsky, universitetets økonom.

Så løp han efter hjelp.

– Hvor er han nå?

– I baren. Damiano ser efter ham, men han dukker nok opp igjen når politiet kommer.

Det gjorde han. Det dreide seg om en student jeg ikke kjente og heller ikke kunne huske å ha sett før.

Politiet og ambulansen kom noenlunde samtidig.

Legen konstaterte at Marek hadde falt gjennom et tynt lofttak, et *soffitto*, som lå under selve taket. Politiet gikk opp for å se. Ganske riktig, noen hadde trådt feil i et forsøk på å komme seg opp til takterrassen – eller ned igjen. Det tynne taket er festet til undersiden av noen tykke betongbjelker som man må gå på når man beveger seg der oppe, og det må man for eksempel for å skifte pærer i taket.

I mørket er det lett å trå feil.

Det dreide seg om et fall på ca. femten meter.

Hvorfor hadde han ikke slått på lyset?

Fordi han måtte ha benyttet nedgangen fra terrassen, lysbryteren er ved oppgangen fra aulaen.

Hvorfor i all verden skulle han ta denne veien ned?

Akkurat dette spørsmålet holdt meg våken langt utover natten.

Ingen dør alene, heter det seg, men tre om gangen. Pepe hadde tatt med seg Marek – ingen mindre.

Forhåpentlig var det nok med to denne gangen.

I OSLO i St.Øysteins kloster i Gamlebyen sto opptil flere av brødrene på reisefot.

Frater Andreas satt på kjøkkenet og skrev en liste over ting han trengte. Han hadde vært i Roma før, men bare på gjennomreise og ikke på denne årstiden. For en gangs skyld hadde han

litt tid på seg og så frem til å lære den evige stad bedre å kjenne – det var jo ingen grense for hvor langt man kunne bevege seg bakover i tid på et slikt sted. Det var derfor pater Rafael hadde invitert ham med.

Gamle frater Benno skulle vikariere på kjøkkenet, som vanlig, derfor var det tusen ting å tenke på siden han var for skral til bens til å gå ut og handle. Dypfryseren hadde han satt på for sikkerhets skyld. Det var en nødløsning, så klart, de benyttet bare ferske varer. Pater Jon hadde lovet å stå for innkjøpene, men kjente han ham rett ble det ikke daglige utflukter – derfor dypfryseren, dette moderne mordvåpenet.

Men Andreas kom ikke langt med huskelappen før pater Rafael dukket opp.

Konferansen skulle finne sted ved Biblicum og Andreas ble med som reisefølge, altså en liten vinterferie. Men hvor skulle de bo?

Det var dette Rafael var kommet for å fortelle. For et brev fra pater Emiliano fortalte at de begge var innlosjert i *Pontificia Università Cherubicum*, og det lå like ved, på enden av Quirinalhøyden. Der ville de treffe andre deltagere fra konferansen.

– Midt i det historiske sentrum? mumlet Andreas, mens han noterte videre.

– Så sentralt som bare mulig.

– Kjenner du stedet fra før?

– Nei, dette er første gangen.

– Cherubicum ... Andreas smakte på ordet. – Det var et pus-sig navn.

– Du tenker på Rubicon, *fratello mio*.

– Jeg tenker ikke på Rubicon, men på Cherubicum ...

Frateren konsentrerte seg på ny om huskelisten. Han satt i hjørnet ved vinduet, utenfor lavet sneen ned over Oslo. Hvordan var Roma på denne årstiden?

Pateren begynte å legge ut om kulde og rå luft mens han forsynte seg av noen druer som sto på bordet. Andreas så opp fra notisblokken og kastet et blick ut mot vinterværet.

I klosterhaven hadde statuen av St. Hallvard fått en hvit kalott

på hodet. Gravstenene hadde også sneen gjort høyere. Alt så rent og fornyet ut, det var nesten synd å forlate Gamlebyen.

Men hvor ofte hadde han anledning til å ta en slik avstikker?

Rafael var ferdig med druene og med sin skildring av vinteren i Roma.

Den hørtes ikke særlig innbydende ut, med regnskyll og vind fra havet.

– Været spiller liten rolle, du får andre ting å tenke på. Med disse ordene forsvant pateren.

Frater Andreas så over listen, hva manglet han?

En paraply, efter det han nettopp hadde hørt ...

Et hodeplagg ... det lot seg vel ordne der nede.

Det lange ullskjerfet ville han ta med for sikkerhets skyld – nei, ikke det lange, men det lengste ...

De hadde ennå noen dager på seg før avreisen, og godt var det, for mye var ugjort.

Før han gikk og la seg, stakk han innom biblioteket for å finne et stort kart over Roma. Han ville se hvor de skulle bo.

Navnet fant han ikke i ordlisten.

Han gikk inn for å prøve et nytt kart.

Nei – Cherubicum sto ikke på kartet.

DEL II

SOLGUDENS RYKTE

ROSARIO HADDE fått besøk av Pipo og Gino, de andre arbeidet.

– Fæl historie ... Stakkars Polowsky.

Begge var synlig oppskaket.

Det var onsdag ettermiddag i siestatiden og hele universitetet var en eneste røre – to dødsulykker på kort tid. Alle hadde mye å snakke om, folk sto i klynger her og der, spørrende blikk møttes, antydninger lå i luften, studentene som kom til eksamen ble fort klar over at andre ting hadde fått oppmerksomheten. En jevn strøm av mennesker gikk inn og ut av *aula magna*, det var rene turismen.

Pipo hadde ikke selv vært der, men det hadde Gino.

– Brillene hans ligger der fortsatt, knust ... spredt utover. Det var mye blod da jeg var der inne.

Rosario slo et korstegn og fisket frem en pipe.

– Men hvordan kom han seg opp dit? Gino satt på sin vante plass og styrket seg med gartnerens *espresso*.

– Han ville vel ta snarveien ned fra terrassen, fant ikke lysbryteren, tråkket feil ... et fatalt steg.

– Men hva i himmelens navn skulle han ta den veien for? Det var pent vær i går, ikke vind eller regn, han hadde god tid til å gå ned.

Pipo satt på sengen og myste på sigaretten han holdt i hånden.

Han ristet på skuldrene mens han tenkte høyt:

– Det var vel et innfall – fikk plutselig hastverk, eller noe slikt.

Gino så skeptisk på fetteren. Pipo hadde alltid vært godtroende av seg. Hadde det ikke vært for ham selv ville de aldri fått arbeid utenfor Napoli. Men fikk han takk av den grunn? Nei, bare

sur kritikk. Pipo ville ikke engang skaffe ny arbeidskraft til å erstatte Pepe. Trodde fatteren virkelig på dette vrøvlet om en forbannelse, den som alle gikk og snakket om? Nei, Pipo var kun å stole på når det kom til praktiske saker.

Gino skjøv luen bak i nakken og sukket oppgitt:

– Hvem i all verden skal overta etter Polowsky? Det opptar meg mest, sant å si – jeg må tenke fremover.

– Gjør det noen forskjell?

– Pipo, tenk før du snakker! Polowsky hørte på Gioacchino, til tross for at rektor var imot. Med en annen økonom ville vi aldri kommet inn hit. Jeg var nettopp begynt å få ham på gli med de andre tingene som bør gjøres. Nå kan vi glemme dem.

– Hørte han på deg da?

Gino nikket, men uten tilfredshet i blikket.

Pipo trøstet seg med at Roma var en stor by og at mulighetene var mange.

– Såfremt jeg ordner alt, freste Gino, idet han satt koppen fra seg på en hylle bak stolen.

Pipo hadde fisket frem enda en sigarett. Han satt og så på den en stund før flammen slapp til.

– Hvem andre enn Polowsky kjente til funnene våre?

– Ingen – muligens rektor, men han kjenner jeg ikke ... Gino trakk luen ned i pannen igjen og reiste seg for å gå.

– Kommer en annen til å gå og snuse der nede?

– Spiller ingen rolle – vi finner ikke mer, og det gjør ikke en ny økonom heller. Det er bare å legge betonggulv over det hele, fundamenter har vi rikelig av ...

Rosario hadde sittet og smattet på pipen. Mens de andre diskuterte tenkte han på den siste dagen Pepe levde – fordi tankene alltid gikk tilbake til ham hver gang de møttes her inne. De hadde sittet på sengen alle sammen, helt som vanlig. Alt var vanlig den dagen, bortsett fra det som foregikk nede i det romerske huset.

Rosario stirret på den tomme lenestolen, Gino hadde nettopp reist seg. Den var hans faste plass, ingen andre pleide å ta den når han ikke var der.

Rosario stirret intenst på stolen, også den han hadde fått av Marek. Hadde noen sittet i den da Pepe døde? Eller hadde den stått tom? Hans bilde av situasjonen den dagen var uklart, mangelfullt. Det var noe spesielt ved stolen akkurat den dagen.

Gino hadde stukket hendene i frakkelommen, det var kaldt der inne. Nå takket han for kaffen og forsvant.

Rosario så på Pipo. Hadde han sittet der han satt da Pepe døde?

Rosario fikk ikke fred for dette spørsmålet.

Hvem hadde vært her inne den dagen – og hvem ikke?

Hva forskjell gjorde det?

Jo – for da hadde ikke Pepe vært alene likevel, det var en trøst å vite. Å dø alene måtte være det verste som kunne tenkes.

Men han ville ikke spørre noen av dem. Det var hans problem.

Rosario stirret fra stolen og bort på Pipo – fra Pipo og tilbake til stolen.

Nei, den ville ikke. Hukommelsen var ikke som før.

MAURIZIO FULGTE meg motvillig inn på kontoret.

Jeg hadde truffet ham i klostergangen like etter morgenmessen. Det var blitt torsdag.

– *Padre*, jeg har ikke tid akkurat nå!

– Dette har du tid til.

Jeg plasserte ham i min dypeste lenestol og meg selv ved skrivebordet, med ryggen til vinduet.

Tramontana, nordenvinden, var over oss igjen. Det hylte og det pep.

– Hvorfor lyver du for meg, Maurizio?

– Om hva da?

– Om utgravningene!

– Alle lyver ...

– Men hvorfor har dere engasjert meg da?

– Fordi du elsker mysterier – og du kjenner Roma!

Der snakket han for engangs skyld sant.

– Jeg hører at Peppino har erstattet Pepe?

– Hvor?

– I monopol ...

Nå kvakk han til. Masken ble strammere, selvsikkerheten måtte vike.

– Hvem vinner ... ?

Han så skeptisk på meg og vendte tilbake til utgravningene.

– Det er ikke ufarlig der nede, kom det litt efter hvert.

– Hva vet du om det, tenkte jeg. Du er altfor ufølsom til å registrere fortidens nærvær. Det holdt jeg for meg selv, i stedet sa jeg:

– Det avhenger vel av hva dere finner ... hva fant du? Jeg vet at du har forsynt deg godt, både før og efter at Pepe døde.

Maurizio satte seg opp i stolen og lente seg fremover før han tok igjen.

– Pass deg for solguden, padre!

– Hvorfor det?

– Han har allerede drept to – han kan slå til igjen ...

Her hadde Maurizio forregnet seg, min tro på de gamle guder var forskjellig fra hans.

– Feil adresse, Maurizio! Prøv noe bedre ...

Han sank forvirret tilbake i stolen.

Nå var det min tur.

– Før du går, Maurizio ... inngangen fra magasinet er gjenmurt. Låsen har de skiftet – du kommer ikke inn dit mer!

– Jeg vet det, kom det surmulende.

– Hva fant du da?

– Det vanlige – småting ...

– Men tok ikke Marek alt med seg efter hver aftenvisitt, da arbeiderne var gått?

– Vel, nei, han fikk aldri med seg mer enn de tillot. Du ser, de hadde for vane å ta med seg ting selv. Dersom det ikke lot seg gjøre, grov de dem ned så lenge. Det var slik vi fant gamle ting, nedgravd i jorden, her og der, av og til.

En ekte skattejakt – og dette oppdaget jeg først når leken var over! Jeg kunne ha hjulpet dem å identifisere, datere, og så videre.

– Og hvem solgte du dine ting til, Maurizio?

Til svar reiste han seg bare og forsvant med et forbitret drag om munnen.

– Pass deg for solgudens hevn, *padre!*

Jeg hadde fått ham til å miste masken, ingen liten bragd.

– Vincente!

– *Buon giorno, padre ...*

Han lot som han hadde det travelt og ruslet videre.

– Vil du ta denne over til Convivium for meg? Det var en beskjed til Paul.

Han så på meg med et uttrykk som fortalte meg at jeg i øyeblikket oppholdt Romas travleste og derfor viktigste person.

Jeg stakk en seddel i hånden hans – og underet skjedde, som alltid:

– *Siamo amici, padre!* Vi er venner!

Ansiktet signaliserte straks godvilje.

– *Subito, padre, subito!*

I det samme han rundet hjørnet i korridoren dukket Matteo opp, med denne evinnelige kosten sin. Gad vite hvor mange ganger per dag han gikk gjennom korridorene våre for å feie. Det ble ikke få kilometer han tilbakela.

Inne hos meg selv hersket ro og fred, som vanlig. Men ikke helt. Atmosfæren var i ferd med å bli en annen også her. Jeg klarte ikke lenger å legge fra meg uhyggen som rådet, særlig ikke efter at Maurizio hadde vært her. Det var ikke bare lukten av efterbarberingsvann og lavendel som lå igjen i luften efter ham, det var luften selv som var blitt infisert av dette mudderet som var steget opp til oss i Cherubicum fra jordens indre. Det følte i øyeblikket som en slags lavastrøm som sprenge på og trengte seg frem, grep tak i den ene efter den annen og forvandlet oss, kan skje til det ugjenkjennelige.

Maurizio hadde sagt at både Pepe og Marek var blitt drept – ved en slags hevnaksjon. Morderen hadde han kalt *solguden*. Jeg gad vite hva han mente med det ordet.

Nei, fortiden – særlig Romas – bør overlates til dem som

kjenner, og elsker, den. Her skal man trå med respekt og ærefrykt.

Jeg forsøkte å forestille meg Cherubicum uten Marek. Hvem ville overta økonomien? Ett var sikkert: alle ville gå rundt med dårlig samvittighet i lang tid, alle som hadde lagt Marek for hat, alle som hadde sagt de kunne drepe ham.

VATIKANMUSEET VAR stengt om eftermiddagen, så dr. Falcinelli fikk mer ro til å konsentrere seg om egne gjøremål. Museets fløy for tidlig kristen kunst, *Museo Pio-Cristiano*, hadde de største ekspertene innen kristen arkeologi. *Archeologia sacra* hadde vært hans livs arbeidsfelt, og nå satt han her som den eldste og mest erfarne av hele staben.

Foran seg på skrivebordet hadde han Marek Polowskys avhandling, rundt tusen sider, alt sammen klappet og klart til disputasen neste uke, *la difesa*. Oppgaven som faglig veileder var å organisere materialet heller enn å rettlede. Polowsky kjente terrenget, han hadde undervist i oldkirkens historie i mange år.

Falcinelli bladde og bladde i de to tykke bindene, det ene med teksten, det andre med noter, indekser og illustrasjoner. Polowsky var imponerende på alle vis, han hadde faktisk klart å få arbeidet i havn på et tidspunkt da han hadde fått nye ting å tenke på. Falcinelli husket godt da han hadde ringt ham for å fortelle at de hadde pådyttet ham jobben som økonom midt i avslutningen av et arbeid som han hadde brukt mange år på. «Templenes avvikling i senantikken Roma» – temaet var et kuriosum i dag, men hadde vært høyeksplosivt i det fjerde og femte århundre.

Verden var simpelthen gått i stykker for romerne. Nye guder hadde forstøtt de gamle. Av og til hadde de endog flyttet inn i de gamle templene, såfremt disse var store nok. Romas eldste og mest tradisjonsrike helligdommer var blitt stengt eller revet, den ene etter den andre: på Kapitol, på Aventinen, på Coelio, på Esquilinen, på Quirinalhøyden. De kristnes kultsteder hadde

fra først av befunnet seg i periferien av Roma, keiser Konstantin den store gikk varsomt til verks. Langsomt hadde det nye spredt seg, spist seg innover mot bykjernen, erobret denne, ødelagt, herjet, forstøtt det gamle.

Og hva var så det originale ved Polowskys arbeid?

At han så det hele fra hedningenes synspunkt – så enkelt. Det hadde ingen egentlig gjort før ham. Vanligvis får ikke hedningene ordet, bare de kristne. Slik hadde Polowsky beriket vår kunnskap om de gamle. Denne avhandlingen fortjente å publiseres.

Han satt og bladde igjennom illustrasjonene i annet bind da telefonen ringte.

– *Si, pronto!*

Han rettet seg opp i stolen og stirret vantro på arbeidet han nettopp satt og bladde i.

– *Morto?! Er Marek Polowsky død, sier du?*

Det var rektor ved Cherubicum. Han var svært oppskaket.

Samtalen ble ikke lang.

Falcinelli fortsatte å bla i bindene, litt åndsfraværende. Dette ble kanskje siste gang han gjorde det, for Polowsky skulle ha kommet klokken 17.00 for å diskutere noen detaljer – dessuten hadde han håpet å finne ut noe om ryktene som svirret.

Han så på gjenstandene som den polske presten hadde gitt til museet. De skrev seg angivelig fra utgravningene i haven der borte. Polowsky hadde levert dem en etter en: lamper, skriveredskaper, toilettartikler, et speil, en skje, mugger, fragmenter av en korintisk praktvase. Dette skjedde uavbrutt, noe dukket frem straks man ga seg til å grave. Polowsky hadde holdt nøye kontroll med alt sammen, noe utenom det vanlige hadde han aldri nevnt. Men nå visste han bedre. De hadde gjort et funn der borte. Kjente Polowsky til dette? Det ville han aldri få vite – hans eneste kontakt i Cherubicum var død.

Dette var en stor strek i regningen. Han hadde tenkt å spørre ham ut denne eftermiddagen, lufte for ham alt han hadde snappet opp av rykter som svirret i lærde kretser. Sant å si hadde han håpet å komme videre med denne historien, og han hadde derfor en avtale med Camillo morgenen etter.

Falcinelli gikk bort til vinduet og så ut i haven. Det skjulte seg neppe noe særlig her. Vatikanet hadde ligget utenfor den klassiske byen. Cherubicum var derimot så sentralt plassert som vel mulig.

Hvem kom til å overta ansvaret etter Polowsky?

Hvordan skulle han få forklart den nye økonomen at det de fant måtte hitover – at myndighetene for all del ikke måtte blandes inn? Hva med ryktene Camillo hadde nevnt?

Det banket på døren. En av studentene hadde innfunnet seg. Han var sent ute, men de hadde god tid. Det kom ikke flere denne eftermiddagen.

– SILVIO, si meg, tror *du* på solguden, rettere sagt «solgudens hevn»?

Jeg måtte finne ut hva Maurizio hadde ment med dette gåtefulle uttrykket. Han hadde sagt det litt trassig, men likevel måtte det bety noe.

Silvio ble forfjamset, det så jeg, men han skjulte det godt – helt italiensk.

– Hva mener du ... ? Han begynte forsiktig, og hadde helt sikkert noe å skjule han også.

– Det var det jeg ville *du* skulle svare på. Dere engasjerte meg – nå får dere hjelpe meg!

Han fumlet med en bok han holdt i hånden mens han svarte:

– Det er noe napolitanerne snakker om, for å skremme oss ...

– Når begynte de med det?

– Etter at Pepe var død.

– Og hva forstår du med «solguden», Silvio?

– Overtro ... de tror at stedet er forbannet.

– Fordi Pepe omkom?

– Mm ...

– Men hvorfor solguden?

– Det er vel et hedensk navn.

– Solguden er et nokså presist hedensk navn, Silvio – hva heter han forresten?

– Helios! *Sol*, på latin.

– Bravo! Og hva forbinder du med ham?

– Ingenting – jeg er ikke overtroisk!

– Du tror ikke at solguden fortsatt lever?

– Selvfølgelig ikke!

Silvio fumlet slik med boken at den falt i gulvet og ga fra seg et plump lite stønn.

– Hva får napolitanerne til å tro at dere vil tro dem – dere som er så opplyste?

Han så fortvilet ut nå.

– De tror det selv, *padre!*

– Tror hva ... ?!

– At Pepe ble drept av den eller de som hadde bodd der før!

Jeg plukket opp boken og rakte den tilbake til eieren.

Dersom arbeiderne våre tenkte slik, ville de helt sikkert be en prest om å velsigne stedet og drive ut det onde som holdt til der nede.

De trodde mer på det onde enn på det gode, fikk jeg vite.

Hvorfor fortsatte de da med arbeidene?

Fordi de trengte arbeid ... så enkelt.

Og hvordan beskyttet de seg mot dette onde nærværet?

Nå fikk Silvio bruk for fingrene sine. Han gjorde tegnet mot *malocchio* – det onde øyet – mens han så megetsigende på meg.

– Hvem av dem har du alt dette fra, Silvio?

– Peppino ...

– Jeg trodde det var Maurizio som holdt kontakt med ham?

– Jeg har kjent ham lenger! Maurizio overtok ham etter Pepe. Jeg hadde kontakt med ham først.

– Og hva kan Peppino fortelle?

– At Pepe ble offer for solgudens hevn ...

– Og Marek – hva ble han offer for?

– Det samme ...

– Hvorfor det?

– Fordi han forsynte seg med det som napolitanerne betraktet som sitt.

– Men hadde Pepe gjort dette da? Ser du ikke hvor ulogisk det hele er?

– Jeg er ikke overtroisk, *padre* ...

– Nå diskuterer vi napolitanerne, Silvio, ikke overtro! Hvorfor ble Pepe drept av solguden ifølge våre sydlendinger? Hva galt hadde han gjort?

– Vet ikke ...

– Det er dette som er det springende punkt, Silvio. Napolitanerne må da ha en formening om hvorfor Pepe ble drept ved en hevnaksjon og ikke ved en ulykke? Ser du ikke at dette er noe de har diktet opp for å skremme dere?

– Nei, *padre* – de tror det fullt og helt!

– Så finn ut hvorfor Pepe ble drept av solguden, vil du?

Nå begynte fumlingen igjen.

– Jeg tør ikke ...

Igen gjorde han tegnet mot det onde øyet, i retning av Convivium.

– Silvio! Jeg grep ham om skuldrene og så ham inn i øynene, – tror du at Pepe ble myrdet?

Han ble blek da han hørte ordet.

– Har noen sagt det?

– Ja, noen har det, Silvio.

Silvio svelget et par ganger mens jeg fortsatte:

– Myrdet, Silvio – men av en de kaller solguden. Han har også myrdet Marek ifølge en av dine medstudenter!

Jeg så at han straks gjettet hvem det dreide seg om.

– Silvio, hør på meg! Dette med forbannelsen er for noen ensbetydende med kamuflert mord – forstår du hva jeg sier til deg?! Vil du nå hjelpe når jeg ber om det?

Han nikket varsomt, nesten engstelig, så gikk han. Han trodde på forbannelser, det var tydelig, men enda mer var han redd for ordet «mord».

WIELAND WEBER satt og så gjennom Marek Polowskys regnskap, for å danne seg et første inntrykk av oppgaven som universitetets økonom. Han var blitt utnevnt i et ekstraordinært styremøte tidligere på dagen. Det var atskillig uro knyttet til

denne stillingen, spareprogrammet sørget for det. Han var blitt bedt om å finne en annen løsning på problemene, og straks knyttet det seg store forventninger til hans teutonske talenter. Han hadde motvillig akseptert utfordringen, men noen måtte overta etter Marek, og dersom han ikke fikk styring på sakene kunne de finne en annen litt senere.

Han savnet allerede atmosfæren nede i sekretariatet. Her oppe var det folketomt – og like kaldt som overalt ellers. De stråleovnene som Marek angivelig skulle ha konfiskert for å hygge seg med, så han ikke noe til. Kanskje hadde han solgt dem? Noen hadde vel stjålet dem straks de hørte at han var død.

Det var for økonomiens skyld han var kommet, for å kaste et første blick på husets regnskaper.

Han likte ikke det han så.

De skulle aldri ha gått i gang med den nye bibliotekfløyen på dette tidspunktet.

Cherubicum lå på enden av Quirinalhøyden, men det betød ikke at anlegget var bygget på fjellgrunn. De hadde måttet bruke over dobbelt så lang tid som beregnet på å grave ut fundamentene. Og det skyldtes at de hadde støtt på mye gamle konstruksjoner. Jo dypere de grov, desto mer gammelt murverk dukket frem. Så måtte de finne et solid punkt i alt dette som kunne støpes inn i nye vegger, før de støpte gulv over det hele. Og alt dette hadde vist seg å bli dyrt, det så han tydelig av bøkene, opp til flere ganger dyrere enn beregnet.

Overføringer fra bibliotekets forskjellige fonds var blitt forsøkt. Ikke rart at Gioacchino og Marek var blitt uvenner.

Hva var dette? Overføringer fra fonds som dekket gjesteforelesninger og lærerhjelp utenfra. Ikke rart at Bernard var rasende. Dette gikk på beskostning av den akademiske standard.

Han begynte å se seg rundt i reolene. For ham selv var dette et ukjent landskap, skjønt det meste her inne handlet om Roma. *Archeologia sacra*, kristen arkeologi, dette var Mareks verden. Pussig at han skulle komme over fortidslevninger på universitetets eget område – og på hans eget initiativ.

Weber kastet et blick ut vinduet for å se hvordan palmene

holdt seg efter snefallet for noen uker siden. Ingenting tydet på at de var skadet, men slike planter var delikate og bare tiden ville vise hva som kom til å skje med dem. Det var slik, hadde han fått vite av Rosario, at frosten angriper palmens indre organer, så å si, for senere å spre seg til alle vitale parter. Eller var det omvendt? Han husket ikke i farten.

Mareks soveværelse var asketisk. Et bilde av en polsk Madonna over sengen, et klesskap, det var det hele. Ingen sengelektre, ingen stråleovn. Her rådet bare livets alvor. Wieland følte seg beklemt her inne. For han hadde selv vært en av dem som ville Marek til livs – som økonom, vel å merke, ikke som menneske – og i likhet med alle de andre plaget samvittigheten ham.

Han sto og så på restene av et dedikert og helstøpt liv. Alt han så var omrisset, skjelettet, av en kirkelig eksistens. Marek var kanskje ikke mye å ha, men han var mye å miste, særlig for ham selv, Wieland, som hadde mistet sekretariatet.

Med en litt bitter smak i munnen vendte han tilbake til bøkene.

Han fortsatte å se på hvilke mottiltak Marek hadde satt inn for å bøte på skadene i diverse fonds. Nedskjæringer, innstramninger, permisjoner, halve stillinger, alt dette hadde han vært igjennom. Hva med motangrep, positive tiltak – pengeinndrivning, for å si det slik?

Wieland så over alt som kunne gis merkelappen *inntekter* og som kunne benyttes til biblioteksprosjektet. Litt var det å spore, både her og der, men de store fortrøstningene uteble, til hans egen skuffelse. Han følte at mismotet seg på eftersom han leste seg gjennom kolonner og spalter. Dette skulle han aldri ha gitt seg i kast med.

Så fikk han seg en overraskelse.

En gave, pålydende en million dollar, intet mindre, med merkelappen R.

Pengene var satt inn på en egen konto, øremerket *scavi* – utgravninger.

En rask telefon til banken bekreftet at pengene nettopp var kommet inn, faktisk samme dag som Marek døde, levert i kon-

tanter like før stengetid. Anonym gave, det stemte, kjennetegnet med bokstaven R. Det var alt sammen i skjønneste orden.

Han trakk et lettelsens sukk og sank tilfreds tilbake i stolen.

Weber så seg om med nye øyne. Alt her inne så annerledes ut i lyset av det han hadde funnet ut. Marek hadde klart det umulige. Miraklet var et faktum.

Hans død ble bare enda mer tragisk etter dette.

Han klappet bøkene sammen og la dem i en bunke på skrivebordet.

Ett var sikkert – han aktet ikke å gi seg før han visste hvem som skjulte seg bak initialen R. Det dreide seg om en som de alle skyldte mer enn han selv ante, og R skulle få takk som for-tjent, så sant Wieland het Weber.

Kanskje var det klokest å la spareprogrammet fortsette til han var sikker på hva R sto for.

Bernard virket overrasket da han ble oppringt av Weber.

Han kjente overhodet ikke til denne gaven. Han var enormt lettet, men konstaterte med et sukk at Marek hadde gått sine egne veier. Selv var han ikke blitt hverken konsultert eller informert om noen verdens ting – som vanlig.

– HVA FORSTÅR du med uttrykket «solgudens hevn», Magdalon?

Jeg så forbauset inn i de troskyldige øynene til Paul.

Vi hadde støtt på hverandre på Piazza Colonna og vi skulle samme vei, til Herders bokhandel. Det var alltid et eller annet vi trengte før semesteret tok til.

– Jeg hører at du leser romanene mine for studentene ... ? Dette var min hilsen.

Han lo.

Det var vel for å redde seg ut av denne knipen at han plutselig hadde skiftet tema – «solgudens hevn».

Og hos hvilken kriminalforfatter hadde han lest dette sprøytet?

Ingen – han hadde fanget opp uttrykket hjemme i Convivium. Først på kjøkkenet, hos nonnene, så ved bordet, og tredje gang i morges efter frokost.

Vi befant oss på Piazza Montecitorio. Der står obeliskene som før hadde utgjort den viktigste delen av Augustus' store solur. Solguden – Helios på gresk, Sol på latin, kunne jeg opplyse. Men en annen hadde med tiden overtatt hans attributter – Apollon, lysets gud.

Dette visste Paul – det var uttrykket som var nytt.

Det var det for meg også. Hva slags hevn forbinder vi nå med solguden Apollon? Artemis, jaktgudinnen som romerne kalte Diana, kunne være farlig, og både Pluto og Neptun var lunefulle – men Apollon? Han var egentlig gud for de skjønne kunster. Ikke helt ulogisk erobret han nytt religiøst territorium i senantikken.

– Bueskyting! Jeg så ham for meg med det samme. Han ble avbildet med bue, kogger og piler, som for eksempel den berømte Apollo di Belvedere, når han da ikke spilte på sin elskede lyre.

– Og solgudens «hevn» ... ?

– Det må i så fall være at noen ble rammet av hans piler ... de var pestbringende.

– Og ... ?

– Og døde!

Paul hadde bare hørt ordene en gang han stakk inn på kjøkkenet for å takke nonnene for maten sammen med noen gjester. Han ville ha glemt det raskt igjen dersom ikke ordene dukket opp dagen efter. Og da var det en av napolitanerne som hadde brukt det under frokosten, i samtale seg imellom. Senest i morges hadde en av studentene hans referert til dette gåtefulle uttrykket som til en slags realitet.

– Hvem?

– Silvio.

– Hva i all verden mente han med ordene, Silvio er et rasjonelt menneske?

– Det samme som nonnene og napolitanerne, Magdalon.

– Og hva mente de med det?

– Aner ikke. Trodde du hadde klassisk bakgrunn ...

– Uttrykket er ikke klassisk, Paul, det må være napolitansk.

– Men hva sikter det til?

– Sikkert en grusom skjebne – noe lik Pepes eller Mareks.

– De ble da ikke skutt?

– Vel, den ene fikk en sten i hodet – den andre fløy som en pil ned i *aula magna* ...

– Er Marek Apollons hevn over *aula magna*?

– Nei, hevnen over Marek besto i at han ble skutt ned dit!

Vi satte oss ved Pantheon, været tillot faktisk at noen bord og stoler sto ute.

Antikken kjenner intet æresmonument som kan sidestilles med keiser Hadrians Pantheon – helligdommen for de olympiske guder og gudinner.

Da dette ble reist var de allerede gamle i tjenesten. Men snart skulle de få gå inn til den evige hvile. For en ung og livskraftig Kristus gjorde dem helt overflødige. Den første kristne kunst har da også noe betagende friskt og uskyldig over seg, noe barnlig, mens den gamle tro er stivnet og blitt formalistisk.

Hvorfor skulle solguden ta hevn?

Fordi de gamle guder var blitt forstøtt og templene deres stengt eller revet. Hva verre var – noen av dem ble ombygget til kirker, det er alle de som står der den dag i dag, Pantheon iberegnet. Nå heter den *S.Maria ai Martiri*. De olympiske var blitt degradert til demoner og sendt ned i underverdenen. Solguden het fra nå av Kristus. Apollon mistet sin glans og ble maktesløs.

Hvem skulle så solguden ta hevn over?

Alle som hadde forkastet ham til fordel for den nye og fremadstormende guden fra Judea – alle de som lå begravet under Pantheon og som de gamle guder hadde rukket å drepe? Martyrenes ben var blitt brakt hit fra katakombene.

Så var ikke de gamle guder døde. Selvsagt ikke. De var bare blitt ondsinnet, på grunn av degraderingen.

Den ettermiddagen fikk jeg endelig Bernard for meg selv et aldri så lite øyeblikk.

Jeg kunne se at han var litt ute av balanse etter det som var hendt. Men det var han ikke alene om. Dessuten fortsatte rykter og spekulasjoner.

Jeg uttrykte min medfølelse og forhørte meg om hvorfor de hadde tatt Wieland til økonom.

Det skyldtes utelukkende praktiske hensyn. Men Bernard la ikke skjul på at han håpet på et bedre samarbeid med Wieland enn han hadde hatt med Marek.

– Angrer du det med bibliotekfløyen?

– Om jeg gjør!

Han så bort et øyeblikk.

– Aner du hva som skjedde – jeg mener, hvorfor han tok veien ned til aulaen?

– Jeg har aldri forstått hvorfor Marek gjorde det han gjorde, Magdalon. Han fikk vel et av sine innfall – eller anfall ...

Bernard så hjelpeløs ut der han sto.

JEG STO ved nedgangen til utgravningsfeltet. Ingen var å se.

Så tok jeg forsiktig i døren. Den var ikke låst. Napolitanerne kunne komme hvert øyeblikk.

Likevel klatret jeg forsiktig ned stigen. Lyset var slått av, men det var ikke mørkt av den grunn.

Først hadde jeg vanskelig for å kjenne meg igjen. Hadde jeg virkelig vært her før? De nye murene var kommet like opp til havenivået. De gamle murene var ikke lenger å se, for det romerske huset var dekket av jord – nok en gang. De var begynt å støpe gulv over det hele. Underetasjen ble altså en utvidelse av det gamle magasinet til Gioacchino.

Veggmalerier og amoriner var forsvunnet for godt, og med dem mange andre hemmeligheter.

– Magdalon!

Jeg skvatt og så mot utgangen.

Det var Bernard som kom i følge med en sivilt kledd person som jeg aldri hadde sett før. Jeg ble introdusert for dr. Varviso og Bernard gjorde tegn til at jeg kunne bli. Han ga en kort utredning om forarbeidet til det vi nå kunne se, og forklarte – sikkert som et kuriosum – at en og annen gjenstand var blitt funnet i ruinene. Disse befant seg rundt om i studentenes værelser.

Ville han se dem?

Nei, det var ikke nødvendig.

Ville han treffe Pipa og familien hans?

Det var heller ikke nødvendig.

Dersom noe skulle dukke opp, var det bare å si fra.

Den tiden var nok forbi, mente Bernard – snart var gulvet lagt ferdig.

Rektor fulgte herren til døren, og jeg luntet etter.

Vi sto øverst på den dobbeltsidige trappen som fører til hovedinngangen, med *Cherubicum* hugget i marmor over hodene våre. Vi hadde stedet for oss selv.

– Bernard, jeg tror det er en sammenheng mellom de to ulykkene – Pepe og Marek.

Bernard stønnet oppgitt.

– Hva slags sammenheng da? Han myste mot meg.

– Samme dødsårsak, skulle jeg tro.

– Hvilken da, tør jeg spørre?

– Det romerske huset, Bernard – begge deltok i dette prosjektet.

– Men hus dreper ikke!

– Det kommer an på hva du regner for hus. Gamle steder lever sitt eget liv, Bernard.

– Men Marek døde ikke i det romerske huset, Magdalon – kan du ikke konsentrere deg om hvordan Pepe døde?!

– Jeg forsøker hele tiden, Bernard – slapp av!

– Hva har du funnet ut da?

– Jeg har snakket med studentene, vært i Convivium, besøkt napolitanerne, besøkt Rosario, og så videre.

– Og hva sier de alle sammen?

– Litt forskjellige ting, Bernard, alt etter hvem du snakker

s med. Noen tror på Pupos overtro, andre tror på naturlige årsaker,
s andre igjen frykter *dirty work* ...

l – Hva slags *dirty work* frykter de ... ?

s – Det får jeg aldri klart svar på, men det går i retning av at
noen knuste skallen på Pepe.

l – Hvem?! Har du ennå ikke kommet over noe navn? Dette
r var jo det jeg fortalte deg for en uke siden.

l – Nei, Bernard, ikke ennå ...

l – Hva sier Rosario?

t – At alle sammen var inne hos ham da ulykken skjedde.

c – Men, kjære deg, det beviser ingen verdens ting. De kan ha
c drept ham før de tok kaffepausen!

l – Da er de kaldblodige.

l – Mordere er det, Magdalon.

l Tanken hadde streifet meg noen ganger. Jeg så at han angret
r denne siste replikken.

l – Vi eier ikke motiv, Bernard – ikke fnugg! Uten motiv ingen
s konkret mistanke, så meget har romanene lært meg.

e Han svarte ikke. Så så han meg rett inn i øynene og sa lang-
somt og bestemt:

l – Jo, vi har endelig et motiv, Magdalon.

l – Hvordan da?

ti Jeg snudde meg for å se at vi fortsatt var alene.

l – Den herren du nettopp hilste på kom fra *La*
n *Soprintendenza*!

ti Jeg vendte meg straks mot Bernard igjen. Dette var omtrent
fi det siste jeg hadde ventet.

R – Og hva ville han her – er du kanskje så snill å fortelle meg
te det?

al – Noen har fortalt dem at her er blitt gjort et sensasjonelt
d funn! Myndighetene er etter oss, Magdalon ... myndighetene!

d – Funn av hva?

se – Han snakket hele tiden om en statue av bronse ... i legems-
størrelse.

o Jeg støttet meg til murkanten. Bernard virket fattet, men
d samtidig rystet.

l – Statue av hvem eller hva?!

– Av Apollon – som solgud ... det var det han sa, jeg ser ikke
for meg nøyaktig hva han mente, men disse folkene kan sine
ting.

l Det var jeg som fortsatte:

l – Hvem i all verden ... ?

l – Det blir det din jobb å finne ut!

l Bernard studerte skotuppene mens han langsomt gjentok or-
dene.

l Et øyeblikk lurte jeg på om dette var et forsøk på å stanse ut-
gravningene – ved å anmelde oss til myndighetene. Men
Bernard visste bedre. Og nå fulgte nok en overraskelse.

l – Dr. Varviso hadde tatt med seg et bevis på at hans kilde
snakket sant, Magdalon.

l – Et bevis?!

l – Ja, et helt konkret bevis – i form av en gjenstand, en antikk
statuett i bronse.

l – En statuett ... ?

l – Som informatoren hadde med seg da han overbrakte nyhe-
ten om Apollon – ja.

l – Og hvor stammer denne statuetten fra?

l – Det gjetter du selv, ikke sant?

l – Men dersom dette er en avledningsmanøver, så kan statuet-
ten komme fra hvor som helst, Bernard!

l – Nei, den kan ikke det, Magdalon, for akkurat denne hadde
Marek i hånden da han ble funnet i *aula magna*. Den beviser at
den som informerte talte sant.

l – Beviser ... ?

l – Ja, for jeg kjente den igjen da han viste meg den. Det *var*
den gjenstanden Marek holdt i hånden da han falt ...

l Vi hadde en muldvarp i huset, jeg var lamslått.

l – Hvem tok hånd om statuetten?

l – Vet, ikke – spør Lancelot eller Felix, det var de som kom
først og tilkalte hjelp.

l Solgudens hevn – nå begynte dette gåtefulle uttrykket å få
innhold.

l Bernard sto også i egne tanker. Endelig kom det:

l – Jeg liker dette mindre og mindre Magdalon – du må finne

s ut av hva som foregår bak vår rygg hele tiden. Finn ut hvem som
s har gått til myndighetene.

b – Ville det ikke først være på sin plass å finne ut hva det kan
si være som har fått dem til å gå til et slikt skritt?

n – Du klarer dette, Magdalon, og jeg stoler på deg.

Han forsøkte å smile, men det ble bare en slags grimase.

Så gikk vi hver til vårt.

ti Solguden – solgudens hevn! Ikke dumt – noen forsøkte å skrem-
d me oss fra å fortsette arbeidene i haven.

d Jeg hadde mine egne teorier om hva som var skjedd nede i det
romerske huset. Men de tok ikke Bernard på alvor.

n I REFEKTORIET var livet det vanlige. Jeg hadde plassert
se meg overfor Weber. Denne kvelden så han trett ut.

er Hvordan føltes det å være prokurator?

tr – Studenter ... ! Han ristet på hodet mens han forsynte seg
med rykende varm italakkisk suppe.

Hva hadde de nå gjort?

ny Gioacchino hadde fortalt om inngangen fra magasinet.
fu Samtidig hadde han vist frem noen konfiskerte nøkler som han
Re hadde tatt fra et par studenter.

– Når var dette?

– Det var forleden kveld.

– Hvor får de laget kopier?

– Hvor som helst, Subura er full av nøkkelsmeder.

Stillheten senket seg mens alle spiste.

te Det var et latinamerikansk bord vi hadde plassert oss ved og
all vi kunne trygt samtale om hva som helst, de skjønte ikke tysk.

de Weber hadde hatt et frustrerende møte med Pipo.
set Universitetet så helst at de utvidet arbeidsstaben med en, helst
to, noe han hadde motsatt seg.

For det første gikk alt etter planen – de fire arbeidet for fem.

op For det annet var det umulig å finne nye etter det som var
de skjedd.

Gioacchino visste sikkert råd, hadde Weber forsøkt, og fikk

vite at han hadde prøvd forgjeves flere ganger. Ingen ville ned
dit, ingen fra Napoli.

Hva da med romersk arbeidskraft?

Det kom ikke på tale, for Pipo var ikke innstilt på å utvide sin
lille familiebedrift.

Altså hadde han tapt sin første drakamp i den nye stillingen,
og det sved litt.

– Kjenner du uttrykket «solgudens hevn», Wieland?

Han så forbauset opp fra tallerkenen.

– Nei, har aldri hørt det før. Hva betyr det?

– Jeg vet ikke ennå ... forsøker å finne det ut.

Neste gang vi fikk ørenslud dreide samtalen seg om semesteråp-
ningen førstkommende mandag.

Senere i uken ville minneseremonien over Marek finne sted i
aula minor, med påfølgende mottagelse. Vi ventet en del gjester
utenfra, både fra de andre universitetene og fra Vatikanet.
Dessuten kom det tilreisende fra Polen.

Åpropos tilreisende: visste jeg at det kom to nordmenn til
konferansen ved Biblicum? De mange tilreisende var blitt plas-
sert på forskjellige steder, og vi hadde fått hele ti av dem. Selv
om det var semesterstart var det kanskje mulig å ta seg litt av
dem?

Det var det sikkert, skjønt det måtte bli mellom slagene.
Egentlig passet tidspunktet svært dårlig, men det fikk gå som
det kunne.

Så fulgte en betroelse som jeg ikke var forberedt på.

Noen hadde vært inne hos Marek uten å gå gjennom Weber.

Bøkene lå ikke slik han hadde etterlatt dem. En skapdør sto
åpen, og det gjorde også døren inn til soverommet. Noen hadde
vært i skuffene i skrivebordet.

Wieland så oppgitt på meg.

Jeg ristet på hodet og mumlet noe om studenter.

– Hadde vedkommende nøkkel?

– Det er umulig å si.

Weber kunne ikke med hånden på hjertet si at han hadde låst
etter seg. Han arbeidet der inne en stund hver kveld.

– Hvorfor flytter du ikke arbeidet inn til deg selv?
– Det går lettere å orientere seg inne hos Marek – dette var jo hans gebet.

Der hadde vi det igjen, denne form for kontakt med fortiden som ikke lar seg forklare. Wieland fortsetter som om han var Marek – han er i ferd med å forandre seg. Marek, stedets ånd og fortid, har taket på ham.

Men jeg så ingen grunn til at han skulle være i fare – han hadde jo ikke vært nede i det romerske huset. Han hadde heller ikke hørt om solguden og hans hevn.

Utmarsjen fra refektoriet er alltid litt seremoniell.

Vi står ved bordene mens rektor og dekaner defilerer forbi. Så hekter vi oss på eftersom vi har plassert oss. Oftest går veien rett til salongen ved siden av, der kan man nyte kaffe eller annet. Slik får vi samtidig anledning til å konferere om alt mulig.

– Lancelot! Jeg vinket på ham i trengselen foran kaffebaren.

Da jeg endelig hadde fått ham i et hjørne for meg selv, tok jeg mot til meg og spurte:

– Var det du som fant Marek?

– Nei, det var Augustin – en av våre jusstuderende.

– Var du den neste som innfant deg?

– For så vidt, men først etter Damiano i baren.

– Hvem tok seg av liket etter at ambulansen og politiet var dratt igjen?

– Det gjorde Felix og jeg. Augustin hjalp oss – og Damiano, og Benno var der.

– Fant dere noe på ham – jeg mener, noe utenom det vanlige?

Lancelot stirret intenst ned i kaffekoppen og rørte iherdig med en teskje.

– Hvorfor spør du ... ?

– Fordi noen av studentene oppsøker utgravningene og finner småting som de fjerner. Jeg vet at Marek gikk ned dit ... at studentene fortsatte på samme måten det vet vi alle. Jeg er bare interessert i hva de fant, det dreier seg tross alt om en romersk villa.

Jeg balanserte på kanten av stupet, men det gikk.

Lancelot så opp igjen fra koppen og smilte litt brydd.

– Du er for sent ute, Magdalon. Den gjenstanden han holdt i hånden sto på mitt skrivebord inntil for et par dager siden. Jeg må ha gått uten å låse døren. Noen må ha sett meg – og så var det gjort.

– Og hva slags gjenstand var det?

– En liten bronsestatuett, den lignet mest av alt på en keiserbyste ...

Jeg holdt på å søle kaffen. Slike gjenstander er meget sjeldne og skriver seg vanligvis fra et huskapell, et *lararium* – nok et tegn på husets hedenske aner.

– Og hvor mange kjenner til denne statuetten?

– Bare du og jeg ... jeg tror ikke noen av de andre merket at jeg fjernet den fra hånden hans, men sikker kan man aldri være.

Jeg takket for tilliten og trakk meg tilbake til mine egne værelser. Det var nok flere enn oss to og tyven – Bernard hadde også sett den.

Jeg burde se over forelesningene til neste uke. Tiden frem mot semesterstart var i ferd med å renne ut, samtidig ble alt stadig mer komplisert. Skjønt, jeg ante et mønster.

Men ingen ville høre på meg – ikke ennå.

I BUNNEN av Via Panisperna fant jeg et spisested av det gamle slaget: nærmest et hull i veggen, stort nok til å romme tre-fire bord, samt et kjøkken bak kulisene.

Hit søkte jeg hver gang jeg ville være alene.

– *Dottore!*

– *Posso?*

– *Come no?!*

Jeg satte meg på min faste plass, med utsikt mot gaten. Om dagen var den like livlig og støyende som noe sted i Subura. Vis á vis lå en antikvitetsforretning. Jeg kunne skimte kopier av gammel kunst midt oppe i all slags moderne juggel og rask.

Så forsøkte jeg å samle tankene.

Lekkasjen til myndighetene kunne spores tilbake til statuetten som Marek hadde holdt i hånden. Hadde den kostet ham livet? Det virket helt idiotisk.

Var det en og samme person som hadde forsøkt å ta statuetten fra ham, så han tok snarveien ned på loftet, og som senere stjal den fra Lancelot? Var det den samme som derefter hadde gått til myndighetene? Myrdet han Marek på denne måten for å fri oss fra all sparingen? Hva var da sammenhengen mellom de to dødsfallene? Og solguden, var det bare bløff? Statuetten var et faktum, men det var ikke nødvendigvis tilfelle med statuen.

Det hjalp lite å befinne seg utenfor Cherubicum denne kvelden. Problemene våre nådde lett ned hit.

Jeg la meg tidlig, men fikk ikke sove. Jeg så for meg Mareks siste øyeblikk. Jeg følte fallet fra loftet, og frøs. Forhåpentlig var han blitt drept momentant. Hvorfor hadde han trådt feil? Marek kjente jo stedet, visste at det ikke var noen lysbryter øverst. Hva var det som hadde drevet ham? *Hvem* hadde jaget ham?

Jeg begynte å lese kompletorium for å finne ro for tankene.

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace...

Hva hadde Pepe tenkt i sin siste stund? Hvorfor hadde han ikke vært inne hos Rosario sammen med de andre? Var han virkelig alene der nede? Var det første gang han var der alene? Var det fordi han var alene at huset hadde ristet på seg?

Jeg så, jeg hørte, jeg følte med dem begge.

quia viderunt oculi mei salutare tuum quod parasti ante faciem omnium populorum...

I det jeg var i ferd med å sovne hørtes det fottrinn ovenpå. – Gjester!

De små værelsene på kvisten var gjesteværelser, og det hadde de egentlig vært hele tiden. I sin tid hadde de tilhørt legssøstre, tjenestepiker som var gått i kloster sammen med kondisjonerte døtre når ingen annen løsning var mulig.

Forhåpentlig var våre besøkende like trette som jeg og tok en tidlig kveld.

WIELAND WEBER fikk heller ikke sove. Det hadde ingenting med lyder ovenfra å gjøre, det skyldtes at han hadde sittet sent inne hos Marek og studert bøkene.

Ingensteds fant han spor av identiteten til denne R som kamuflerte den eller de som hadde gitt Cherubicum en million dollar. Kunne det dreie seg om en eller annen institusjon? I så fall skulle han klare å oppspore den. Men dersom dette var en enkeltperson, ja, da var han vanskeligere stillet. Han hadde glemt å spørre banken om pengene var levert av Marek eller av en annen. Det ville avklare atskillig. Men dersom det var Marek selv, da var han like langt.

Hvorfor hadde han ikke spurt Bernard? Sant å si var han ikke helt klar over dette. På den ene side ville han undersøke litt på egen hånd før han leverte et spørsmål som kanskje hadde et helt opplagt svar, slikt ville ta seg dårlig ut for en nybakt syndicus. På den andre siden var dette hans oppgave, strengt tatt, og ikke Bernards. Hvilken grense gang det var mellom de to var han ennå ikke klar over, men det ville vise seg etter hvert.

Så vidt han forsto hadde Marek vært nokså uavhengig av rektor i sitt arbeide, noe som ikke alltid gikk ubemerket eller upåttalt hen. Men han hadde vunnet saken om biblioteket, og helt på egen hånd. Kanskje hadde han også skaffet seg pengene på egen hånd. Det ville bli en behagelig overraskelse for alle dersom han, Wieland, kunne presentere nyheten mens de ennå var uforberedt.

I alle fall kom han til å avblåse sparekampanjen en av de nærmeste dagene.

Men først måtte han finne ut hvem som skjulte seg bak bokstaven R.

Kanskje ville den dukke opp flere steder i bøkene.

ROSARIO HADDE bestemt seg for å overnatte i skuret. Det var ingen kald kveld, men han hadde likevel fyr på ovnen med noen gamle kubber og grener fra et oliventre.

Han lå og så i taket. Gløden fra ovnen og lyset fra noen kjerter på bordet gjorde rommet til et lunt sted, skjønt når vindkas-

tene utenfra fikk luften til å vibrere var det som om hele skuret hans gynget eller danset i takt med de flakkende skyggene.

Her inne var det umulig å tenke på andre enn Pepe og den siste dagen han hadde levd. Hvorfor i all verden hadde han ikke kommet sammen med de andre?

Hvem var de andre den dagen? De hadde sittet akkurat der han lå.

Han satte seg opp i sengen for å bli en av dem og så se klare-re.

Nei, det indre øyet ville ikke – ikke i kveld heller.

Hvor hadde Pipo sittet? Hadde han vært der? Kunne han ha vært sammen med Pepe?

Var det ikke noen som kom litt sent, slik at han måtte lage mer kaffe?

Hvor hadde Gino vært den dagen? Dersom han hadde avlagt besøk ville han ha sittet i stolen sin som vanlig, den som alltid sto tom når han ikke var der.

Hvorfor ble han aldri ferdig med den scenen?

Fordi det var noe spesielt med den dagen, selvfølgelig. Men det spesielle var ikke bare det som hadde skjedd nede i det romerske huset. Det var noe spesielt også her inne. Men han kunne ikke si hva det var – ikke ennå.

Men før eller senere kom han nok på det. Det pleide han alltid å gjøre med ting som var vanskelige å huske.

Han fant frem pipen. Nikotin var det mest søvndyssende han visste.

Han hadde nettopp blåst ut lysene og gjort korsets tegn.

Da syntes han tydelig han så noen sitte i stolen. Men han klarte ikke å se hvem det var. Han forsøkte å åpne øynene, men de ville ikke.

Ansiktene passerte revy. Der var de alle sammen: Pipo, Peppino, Enzo, Gino, Gioacchino, han kom av og til – selveste *Rettore Magnifico* hadde vært der et par ganger – Marek Polowsky, selvsagt – rektoren for Convivium – Silvio, Maurizio, Stefano ...

Vinden var det siste han hørte – eller var det noen som pustet borte i stolen?

TIL MORGENMESSEN lørdag var vi flere enn vanlig. Hele ti gjester var kommet kvelden før for å delta i konferansen ved Biblicum. Jeg traff dem i sakristiet. De kom fra øst og vest, syd og nord.

En av dem ble utpekt som norsk.

– Pater Rafael – *molto lieto*.

Han var spansk karmelitt, viste det seg, bosatt i Oslo, i klostret i Gamlebyen, en distingvert utseende mann midt i førtiårene. Han var utstyrt med tonsur fra naturens side, men hadde ikke et eneste grått hår. Kraniet var sjeldent velformet og ga ham et forfinet preg.

– Velkommen til Cherubicum! Vi får snakkes nærmere til frokost.

– Takk, *padre*. Han smilte vennlig.

Våre studenter brukte korstolene langs veggens mens celebrantene satt i en halvsirkel rundt alteret. Der var de alle sammen: Miroslav, Silvio, Maurizio, og de andre. Selv Stefano var kommet. Hvor fromme de ble her inne, uansett hva de ellers måtte være.

Rosario var alltid i morgenmessen, men det var ingen av de andre ansatte, med unntak av Vincente som dukket opp nå og da.

Ved siden av Silvio satt enda en karmelitt, efter kutten å dømme. Han virket litt eldre enn studentene og kunne for så vidt være nordisk han òg. Silvio var opptatt med å hjelpe ham til rette i bøkene da vi kom inn.

Kirken vår er et av barokkens små mesterverk i Roma – et *capolavoro* – Berninis elever hadde malt alle freskene. Sidealtrene skinner i marmor som gir rommet en varm patina. Ellers er her få gjenstander som kan fange blikket. Unntaket er selvsagt den store statuen av Newman.

Litt triumferende er den plassert ved siden av det gamle høyalteret som står inn mot fondveggen nederst. Kirkelæreren blir fremstilt som en intellektets helgen, med en bok i den ene hånden og et krusifiks i den andre; begge er utstrakt i talende gester. Statuen er et moderne arbeid, altfor stor efter manges mening,

og har sikkert kostet en formue, men det bekymrer ingen all den tid den er en gave fra Hadrian VII. På den andre siden av det gamle alteret står statuen av Filip Neri, en av Romas mest populære helgener og grunnlegger av oratorianernes orden, den Newman gjorde til sin. Men Filip er fremstilt i beskjedne proporsjoner, med hendene foldet og hodet bøyet.

Votivlysestaken foran Newman er alltid full av lys. Dette er det største under han noensinne har gjort – å oppnå å bli populær. For til ham går studentene gjerne med sine bønner og takksigelser, med sine gleder og sorger. Filip får nøye seg med blomster som alltid er friske. Léonce, vår sakristan, sørger for det.

Gioacchino var hovedcelebrant denne morgenen og ønsket våre gjester velkommen på flere sprog. Han nedba velsignelse over konferansen og håpet at gjestene ville trives blant oss til tross for dårlig vær, kulde og sparing.

Her fant Stefano det for godt å slippe det foldbare setet i korstolen. Det landet med et brak som ble til et drønn på grunn av akustikken. Den eneste som hjalp ham å sitte ned – han hadde fortsatt foten i gips – var karmelitten ved hans side. De andre studentene så irritert i hans retning.

Like etter morgenmessen er det alltid litt trengsel i det lille rektori.

– Får jeg presentere frater Andreas?

Han kom inn sammen med studentene og Rafael vinket ham over til bordet der vi satt, en oslogutt med brunt hår og lyse brune øyne.

Så han var norsk karmelitt han òg, fra klosteret i Gamlebyen og medbror av pater Rafael. Klosteret var italiensk i utgangspunktet, men hadde med tiden fått mange norske kall, kunne de fortelle.

Var frateren også biblist?

Nei, svarte Andreas, han var rett og slett på ferie, han var reisefølge, hverken mer eller mindre.

Mens vi langsomt nøt vår *caffellatte*, fikk jeg nyheter fra Norge. Det nye besto hovedsakelig i at flere klostre skulle opprettes hjemme, dessuten var både Stavanger og Bergen blitt egne

bispedømmer, noe det lenge hadde gått rykter om. Kirken var i vekst og landet under avkristning, to motsatte bevegelser som ennå ikke lå i åpent fiendskap med hverandre, men tonen var av og til blitt skarpere i den senere tid, og noen sosialdemokrater hadde nettopp ytret frykt for at Norge skulle bli katolsk på ny. Her hadde det sosiale fremskritt klart å overflødiggjøre religion – og så viser det seg at folk i all stillhet går hen og slutter seg til en antikk form for kristendom!

Jeg så på munkene våre. De levde faktisk i Gamlebyen i Oslo. De satt der som bevis på at Norge var i forvandlingens tegn, men ikke den form for forvandling som politikerne drømte om. Jeg mintes i det samme Sigrid Undsets ord da hun ble spurt om Norge ville bli et katolsk land i fremtiden. Nei, det trodde hun bestemt ikke, men hun trodde at de kristne som fantes der i fremtiden ville være katolikker.

Deltagerne ved konferansen var forresten invitert til mottagelse hos Hans Hellighet neste uke en gang. Rafael la til at invitasjonen ikke inkluderte reisefølge. Frater Andreas rakte pateren en kurv med *crostini*, for å stanse munnen på ham.

Jeg tilbød meg å erstatte Hans Hellighet dersom frateren var interessert i å se seg rundt, jeg sto til disposisjon om eftermiddagen. Andreas kjente Roma svært overflatisk, og takket ja. Han hadde engang vært her på gjennomreise til Det hellige land.

– Som reisefølge..?

– Helst litt mer, svarte Rafael og lo.

– Vi skal ikke begynne med alt det der, forsøkte frateren og så brydd ut. Så skiftet han raskt tema.

– Hvor har du navnet Magdalon fra, pater?

– Fra Bergen – det er bare der du finner det, jeg kjenner forresten ingen andre som heter det samme ... Si meg, Andreas, hvordan fant du på å bli karmelitt?

Rafael skyndte seg å svare på fraterens vegne.

Det var en litt spesiell historie, fikk jeg vite. De hadde «funnet ham på trappen» til klosteret dengang han var en ung mann, og siden var de blitt nødt til å ta seg av ham ...

Andreas så bort.

Jeg gikk ut fra at dette var en slags spøk dem imellom og fortsatte:

– Og hvordan fant du på å slå deg ned i Oslo, pater Rafael?

– Fordi det er absolutt ingenting som kan forstyrre ham i arbeidet med Skriften, i motsetning til alle andre byer! – Andreas svarte raskt. – I Oslo skjer ingenting, fortsatte han. Oslo betyr arbeidsro ... inntil vi velger ham til prior!!

Rafael skvatt til og så redselsslagen på frateren.

– Hva sa du?

– Ingenting – bare drikk kaffen din du ...

Andreas er vanskelig å beskrive. Alt ved ham er normalt – proporsjoner, hårfarve, øyne, måten han går og taler på. Det heter at kutten ikke skaper munken, og det passer godt i hans tilfelle, for den tilføyer egentlig ikke noe, tvert imot kan den av og til virke overflødig, nettopp fordi Andreas ikke trenger innpakning eller merkelapp – han peker seg ut ved å være normal. Men han smiler med øynene mer enn med munnen og han oppfatter alt som skjer omkring seg – som i det lille refektoriet denne lørdag morgen. Han har kort sagt flere antenner enn de fleste av oss, bortsett fra at antenner er usynlige. Men dette var egenskaper jeg først ble oppmerksom på etter hvert.

– Ha en riktig god dag i Roma – vi sees til kvelds.

– Takk i like måte, M-a-g-d-a-l-o-n.

Han smakte på ordet mens han uttalte det første gang.

RESTEN AV lørdagen gikk med til å forberede semesteret. Tusen ting skulle gjøres, beskjeder skulle fraktes rundt om i Roma, telefoner skulle besvares. Benno hadde overtatt midlertidig som sekretær og skulle konsulteres om dette og hint. Vincente var ikke å se, så travelt hadde han det. Federico arbeidet overtid i portnerstuen.

Jeg satt ved skrivebordet og så over mot Campidoglio. Når skulle jeg få studentene til å begripe at de befant seg på hellig grunn her nede? Ikke det hellige land, men den evige stad, var Kirkens faste grunn.

Bernard hadde nettopp ringt og bedt meg være ytterst diskret med mine undersøkelser. Dette angikk ikke andre enn ham selv og meg. Under ingen omstendigheter måtte jeg la meg rive med av studentenes fantasi. Jeg svarte med å si at fantasi hadde jeg nok av selv. Dessuten efterforsket jeg ikke lenger ett mystisk dødsfall, men to.

Dette likte han ikke. Kunne jeg ikke høre på ham og vennligst konsentrere meg om Pepe – det var det han hadde bedt meg om? Mareks død var ikke belastet med uforklarlige omstendigheter. Han hadde trådt feil, det var det hele. Jeg svarte at etter min mening var de begge del av samme mysterium – det romerske husets hemmeligheter, men på hver sin måte.

Bernard hadde hørt nok og la på.

Like nedenfor vinduet lå Trajans marked, hans seierssøyle og restene av hans basilika. Jeg befant meg i hjertet av Roma, midt i den historiske bykjernen.

Synet hadde vekt, det innga følelser som var vanskelige å sette navn på. Finnes egentlig slike navn? Distanse, perspektiv, røtter – hva sier slike ord? Ruiner, katastrofe, ødeleggelse – passer det bedre? Hva med forvandling, mutasjoner, nyskapelse og renessanse? Dette siste var slik romerne selv opplevde byen sin.

Hvor mange hadde meldt seg til onsdagsseminaret?

Tolv studenter. Det var helt som normalt.

Jeg ble sittende og se mot Campidoglio.

Bernard fikk si hva han ville, jeg aktet å utforske sammenhengen mellom de to dødsfallene fra min egen synsvinkel. Det de hadde felles var nemlig deres tragiske natur, et forfeilet møte mellom fortid og nåtid. Både Pepe og Marek ville bruke og utnytte fortiden, tjene på det som er sakralt. Slikt kan være farlig.

Nå er det for sent, Bernard. Jeg tror jeg går mine egne veier.

Du kan ikke stanse meg, gamle venn.

Dessuten kjenner jeg Roma bedre enn deg ...

JEG BEFANT meg midt mellom de to i alder.

Rafael hadde jeg tatt med til et av bordene øverst i refektoriet, mens Andreas hadde plassert seg nede blant studentene. Hver gang akustikken tillot det fortsatte jeg en samtale med Rafael som dreide seg om Cherubicum og om klosteret i Gamlebyen. Der hadde jeg aldri vært.

– Hvem koker for dere? Kveldens suppe avkrevde nesten noen kommentarer.

– Andreas ... han lærer hele tiden.

– Ikke her hos oss ...

Forhåpentlig fikk jeg rett, mente pateren, han hadde forsynt seg varsomt. Men Andreas kunne mer enn å koke, understreket han, på en måte som ga meg inntrykk av at frateren var allsidig og hadde mange evner.

Rafael forklarte litt om arbeidsfordelingen hjemme, og jeg tegnet en hastig skisse av livet ved et pavelig universitet. Dengang han selv hadde studert ved Biblicum, var vi ikke blitt universitet ennå, han husket oss som et atheneum. Jeg la ut i det vide og brede, mens Rafael stadig vendte tilbake til Gamlebyen og til fraterens mange anlegg. Han var åpenbart et uunnværlig nærvær i klosteret, deres factotum.

Så fulgte kveldens overraskelse.

– Jeg burde vel ikke nevne det, men siden ingen rundt oss skjønner hva vi sier: Andreas har faktisk klart å løse et par kriminalgåter.

Jeg så opp fra tallerkenen.

– Mordgater, for å være helt presis.

– Mord?

– Ja.

– Hvor da?

– Hjemme ... !

– I Gamlebyen?

– I klosteret!

Jeg satt og stirret vantro inn i de dype øynene til pater Rafael mens han nevnte hovedtrekkene i dramaet omkring den dypfryste pateren. Dette var en godt bevart hemmelighet – ville jeg vennligst holde den for meg selv?

Det ble ikke lett, særlig i selskap med Andreas.

Ikke nok med det: Vatikanet hadde for et par år siden brukt dem til et særoppdrag i Fororienten et sted. Det var en vennetjeneste for bibliotekaren ved *Bibliotheca Apostolica*.

– Camillo?

Kjente Rafael ham?

– Vi studerte sammen ...

– Hvor?

– I Oxford!

De hadde vært der noen år før meg.

Og hva var det de hadde opplevd i Israel?

Sammen hadde de funnet Judasevangeliet. Men Andreas hadde avslørt et godt fordekt mord – og utpekt morderen.

– Du ser, Magdalon, det er jeg som er reisefølge når det kommer til stykket! Rafael sendte meg et smil som fortalte at han hadde akseptert sin rolle i dette samspillet.

– Hvordan får enkelte slike evner?

– Det er Guds gave til ham, Magdalon. Det er medfødt, ikke ervervet. Enten har du evnen til å oppspore hvor roten til ondet ligger, eller ikke.

Rafael var den intellektuelle av de to, men hans gaver var mer ordinære. Derfor la han for dagen atskillig beundring for fraterens anlegg. Skjønt det var noe uforklarlig ved denne evnen, og han kalte den en Guds gave. Ingen dum måte å si det på.

– Jeg skulle sikkert ikke ha nevnt noe om dette, men siden det falt seg slik ...

Det var nettopp det du skulle, tenkte jeg og skiftet raskt tema:

– Er han interessert i antikken?

– I alt som smaker av historie. Andreas er stadig på leting etter hvor alt skriver seg fra, sammenhengen bak det vi ser og hører. Skulle ønske han ville lese flere kokebøker ...

– Er han en dårlig kokk?

– Han kommer seg stadig ...

Rafael hadde forsynt seg varsomt av søsterens stuing.

– Hvor har dere tenkt å gå i morgen, du har lovet å luften ham?

– Vet ikke, det blir været som bestemmer. Monumenter eller museer – kanskje reker vi gatelangs?

Vi ønsket gjestene velkommen med et glass *vin d'honneur* i salongen ved siden av. Frateren var ikke å se, Rafael forsvant raskt og jeg benyttet anledningen til å hilse på de andre gjestene.

Men det ble en tidlig kveld, ovenpå ventet arbeid.

Før jeg sovnet rakk jeg å ombestemme meg hva frater Andreas angikk. Våre mysterier angikk ikke gjester – spar dem for slikt. Jeg var vel blitt revet med av paterens betroelser. Dessuten trodde jeg ikke at vi hadde å gjøre med en kriminalgåte i ordets vanlige forstand, slik jeg forsøkte å forklare for dem.

Ingenting skjer tilfeldig i denne verden, særlig ikke i en by som Roma.

Takk og pris hadde de begynt å mistenke hverandre.

Dette hadde også en mindre begavet person som Rosario snappet opp, en ignorante som alle kalte ham, for det var han. Han hadde hørt det av Federico i portnerstuen, det stedet hvor alle rykter samles og hvor hvem som helst kan gå og forsyne seg av dem. Federico hadde hørt det i det lille refektoriet, universitetets sladderbørs nummer to.

At de mistenkte hverandre avlastet ham i øyeblikket, og det var ikke uten fryd at han lot seg fortelle hvem som var kommet i søkelyset, den ene etter den annen. Federico var uuttømmelig når det kom til slikt, og hadde han ikke dekning for sine ord, så boltret han seg med et ben trovato.

Men hva hjalp det ham all den tid de mente at det var han som hadde jaget Polowsky ned fra terrassen og inn på taket, vel vitende om at her var ingen lysbryter og følgelig kunne han ikke unngå å trå feil?

Slike simple metoder kunne han aldri tenke seg. Tvert imot var han blitt oppbrakt da de fortalte ham detaljene.

For en død! Falle femten meter og lande på et par eketrestoler i aulaen! Nei, dette var ikke hans fremgangsmåte. At ingen kunne se noe så opplagt? Beviset befant seg rett foran øynene deres. Her var et vakkert mord og et heslig! Her var et overlagt mord og et impulsivt! Mord forsto de seg i hvert fall ikke på. Det gjorde han ikke selv heller, når sant skulle sies. For Pepe var jo ikke blitt myrdet, han hadde på en måte begått selvmord, ved sin stahet, ved sin ulydighet, ved sin stolthet. Følgelig gikk det som det gjorde – hovmod står for fall.

Stakkars Polowsky. Han gråt for ham, men ikke for Pepe. Han hadde fått som fortjent. Han skyldte Polowsky så meget når det kom til stykket.

Det verste av det hele var at ingen i Cherubicum ville finne ut av dette, uansett hvor mange professorer og studenter de var – fordi Polowsky tok sammenhengen med seg i graven.

Han selv var den eneste som kunne oppklare alt dette. Men av forskjellige grunner kom ikke det på tale.

DEL III

SOLGUDENS ANSIKT

VIA PANISPERNA gir et realistisk tverrsnitt av alt hva Roma står for. Her vandrer vi gjennom seklene på den korte distansen det er å bevege seg fra Cherubicum til S.Maria Maggiore. Veien minner mest av alt om en berg-og-dal-bane: opp og ned fører den like til vi står på Esquilinhøyden. Til høyre fører alle sidegatene ned til Subura, på venstre hånd ligger Viminalhøyden.

– Vi tar av ved første tverrgate, sa jeg da vi svingte ut porten fra universitetet.

– Det er du som er *cicerone*, Magdalon ...

Andreas hadde likevel utstyrt seg med en tykk liten håndbok, den skulle visst redde oss der jeg ikke strakk til.

Siden Rafael ble i Biblicum hele dagen hadde jeg tenkt å ta frateren ut til middag. Akkurat som sist søndag følte jeg det befriende å vite at jeg hadde en hel dag borte fra våre hjemlige problemer. De var ikke blitt færre eller mindre i løpet av uken.

Goternes gamle kirke, S.Agatha dei Gothi, ble vårt første mål. Røkelsesduften hang ennå tung i det gamle kirkerommet da vi så oss omkring. Jeg la ut om Roma under folkevandringene og om ødeleggelsene disse medførte. Her sto vi ved goternes gamle kirke fra 5. århundre, da var den helligdom for arianerne – germanerne begynte sitt kristenliv som heretikere.

Det var her inne at jeg første gang nevnte utgravningene hjemme. De berørte denne kirken nokså direkte. Huset vårt vitnet om ødeleggelser, så meget var sikkert, og om hedendom. Jeg nevnte dette bare som et kuriosum, fordi vi var på gammel grunn, under jorden i forhold til et moderne gatenivå, og i en kirke fra en voldelig overgangstid.

Efter å ha gjort oss ferdige i S.Agatha, som var blitt katolsk

først under Gregor den store, satte vi oss på kanten av den antikke brønnen som fortsatt pryder gårdsrommet utenfor. Det var overskyet og vindstille. Stedet var folketomt.

Jeg begynte å fortelle om kirkelivet i Roma, særlig om universitetsmiljøene. Jeg la ut om hvordan livet her nede var rikt på velsignelser, men også på prøvelser. Jeg ramset opp de vanlige problemene: klimaet, særlig om vinteren, konstant pengemangel – vi ble underbetalt, jakten på arbeid ved andre institusjoner i byen – for å få endene til å møtes, og så videre.

Andreas lyttet vitebegjærlig, stilte mange høflige spørsmål, og vendte plutselig tilbake til utgravningene hjemme:

– Fant dere noe der nede? – Frateren kastet kappen tettere om seg.

– Et romersk hus ...

Det aktet jeg ikke gå nærmere inn på, så jeg fortalte det jeg kunne si uten å røpe forholdene vi levde under for tiden.

– Har du sett ruinene?

Det hadde jeg.

– Kan jeg få se dem selv – historie er det som interesserer meg mest av alt?

Det var nok for sent, sist uke var alt blitt fylt igjen.

– Hva har arkeologene ment, kan huset dateres?

Nå satt jeg fint i det. Jeg forklarte så enkelt som mulig at vi hadde holdt dem utenfor.

– Betyr dette at funnene er uten interesse for allmennheten?

– Det betyr at vi har leid billig arbeidskraft, noe som ikke er uvanlig på disse breddegrader ...

– Hva ville myndighetene si dersom de fikk nyss om funnet?

– Det spiller liten rolle lenger, nå er det for sent – de er begynt å støpe et betonggulv over det hele.

Luften var skarp her ute, Andreas gjorde tegn til at han ville videre.

Vi fant frokost på en bar lenger oppe i gaten. Den mørkebrune kutten utgjorde en varm kontrast til det kolde og moderne interiøret.

– Du har vært i Roma før, Andreas?

– På gjennomreise ... til Det hellige land.

– Ferie?

– Ja – og litt arbeid ...

– Er du også biblist, kanskje? – Jeg lot som Rafael ikke hadde sagt et ord om deres eskapader i Østen.

– Nei, jeg er kokk!

– Lærte du mye nytt der nede da?

– Nei, det vil si ja ... alt eftersom du ser det.

Så vendte han tilbake til utgravningene våre, de lot til å interessere ham mer. Jeg prøvde samme fremgangsmåte som han selv – unnvikende, avsporende. Men jeg må innrømme at hans vinende vesen gjorde min oppgave vanskeligere enn hans. Dette var en kvalitet jeg ble klar over straks vi var på tomannshånd, sammen med andre var det lite som pekte ham ut fra mengden. Leppene var fyldige, på grensen til det sanselige. Haken var markert og nesen rett, noe som ga ansiktet et intelligent preg. Hårmanen var fyldig, men skjeggveksten sparsom.

Før vi forlot baren ga jeg ham mer av mine teorier om husets hedenske fortid. Bare synd at dets hemmeligheter nok en gang lå begravet under jord og sten.

Så forsøkte jeg på ny:

– Hva var det du lærte i Jerusalem utenom kokekunster?

Jeg hadde nok gått for raskt til verks. Frater Andreas så meg rett inn i øynene da han svarte:

– Rafael har sladret – typisk spansk! En skygge før over ansiktet.

Jeg måtte pent legge kortene på bordet, og refererte til samtalen kvelden før.

Han kvitterte for ærligheten med upåttatt beskjedenhet: han var tilfeldigvis dumpet opp i et lite komplott som egentlig løste seg selv – såfremt man var villig til å se saken utenfra. Mer kunne han ikke si, historien hadde vært konfidensiell alt fra starten av. Jeg fikk heller spørre Rafael, han hadde vært med på det hele.

Fra nå av lekte vi katt og mus. Jeg ville vite mer om hans bragder uti kriminologi – hans nysgjerrighet om vårt romerske hus tiltok bare.

Neste stopp var S.Lorenzo in Panisperna, stedet hvor diakonen Laurentius led sitt martyrium.

– De stekte ham på en rist, har jeg hørt?

– Mer enn det: da de hadde stekt ham på den ene siden, ba han om å få bli stekt på den andre og ...

Og her var vi tilbake ved konflikten mellom gamle guder og nye, til kristendommens blodige fødsel. Jeg la ut så godt jeg kunne mens frateren viste en utidig evne til å vende tilbake til utgravningene. Dette var min egen skyld, for det var jeg som hadde luftet teorien om husets hedenske identitet. Jeg prøvde å vende oppmerksomheten mot mysteriet i Jerusalem, men det var visst et lukket kapitel.

– Hvordan kan du være så sikker på at det er et hedensk hus de har gravd opp?

– På grunn av funn studentene har gjort – så enkelt.

Jeg nevnte hverken dødsfallene eller alle ryktene som gikk.

Søndagsmessen var så vidt begynt, og vi fikk liten anledning til å se oss om her inne.

Prekenen utartet. Den var gått av sporet tidlig i sitt løp og ble bare lenger og lenger. Det eneste som kunne redde den var en brå og improvisert slutt. Men nei. Da predikanten begynte å utmale hvor langt hetere flammene i helvete er enn de som hadde slikket Lorentzos hellige legeme, da ga Andreas opp. Han tok frem sin lille tykke bok og bladde så ivrig i den at han som preket så på oss med et vantro smil. Straks var vi tilbake i helvetet igjen og fikk vite mer om stedets spesielle egenskaper. For der var det diakonens bødler som ble stekt til evig tid – på alle sider samtidig!

De tilstedeværende tok opplysningene med stor ro. Noen gjespet, andre ba rosenkransen eller stjal seg til en liten blund – de hadde sikkert hørt det mange ganger før. Den eneste som lot seg påvirke av gestikuleringen og ordgyteriet, var mitt nye karmelittiske bekjentskap fra Oslo. Han lukket boken med et smell og marsjerte ut med meg tett i hælene.

Hvilken effekt dette måtte ha hatt på dem der inne, fikk vi aldri vite.

På ny sto vi i Via Panisperna. På høyden foran oss kunne vi se apsis av S.Maria Maggiore, Romas Mariakirke fremfor noen.

– Magdalon, hva forstår du med uttrykket «solgudens hevn»?

Jeg sto som fjetret til brostenene. Her hadde jeg en helt alminnelig oslogutt som hadde vært i Roma mindre enn 48 timer, og som stilte meg det spørsmålet som var på alles lepper for tiden.

Andreas dro meg til side så en bil fikk passere.

Kvelden før hadde frateren spist med våre studenter, de som satt nederst i refektoriet. Det var han i gips som hadde brukt uttrykket da Andreas spurte om hvordan han hadde brukket foten.

Hvorfor stusset han ved dette? Jeg ville gå varsomt frem.

– Fordi alle de andre så på Stefano da han sa det.

– Er «solgudens hevn» en formel for ulykke?

– Den er nok det – og av napolitansk opprinnelse,

Det ville vært klokere av meg å si at uttrykket var gammelt romersk.

Det begynte å demre for meg at jeg faktisk var i ferd med å søke hjelp hos frater Andreas. Men jeg ville helst høre mer fra hans egen munn om de kriminalistiske bragder pater Rafael hadde fortalt om. Vi kjente ikke hverandre godt nok til at jeg turde ta skrittet fullt ut og fortelle det jeg visste.

Tredje stoppested, i en sidegate, var S.Pudenziana som er en av de eldste kirkene i Roma, bygget over huset hvor apostelen Peter hadde tatt inn under sine besøk. Det hadde tilhørt en senatorisk familie som var gått over til den nye tro. Siden var det blitt huskirke, og til sist hadde de reist en basilika over det tradisjonsrike stedet.

Kom vi oss aldri hjemmefra denne morgenen? Vi kunne like godt ha spasert i vår egen have, for hvor vi enn stanset førte historien oss tilbake til situasjonen i Cherubicum. Jeg begynte å angre på ruten jeg hadde lagt opp. Samtidig var vi langsomt i ferd med å få kontakt med hverandre.

Kunne vi besøke utgravningene under kirken? Andreas' lille bok sa at det var en nedgang til høyre for sakristiet.

Det ville stå og falle med hvorvidt vi fant noen å spørre etter nøkkelen.

Det var det ikke, ikke denne søndagen. Andreas gikk bort og ristet i dørhåndtaket, uten resultat. Vi kom ikke lenger ned, skjønt vi allerede befant oss 5–6 meter under gatenivå.

På ny kom samtalen inn på huset i haven hjemme.

– Var det der Stefano brakk ankelen?

– Hvordan kom du på den tanken?

– Fordi det er nærliggende å tolke uttrykket «solgudens hevn» i tilknytning til det du har fortalt om utgravningene, studentene og det de har funnet – for en som ser det hele utenfra ...

Trangen til å betro seg til Andreas meldte seg i S. Pudenziana.

Her sto vi med et ben i fortiden og ett i samtiden, under og ikke bak fasaden, med Roma på alle kanter, i det som hadde vært hedensk og samtidig kristent terreng. Forskjellen mellom S. Pudenziana og det romerske huset hjemme var så stor at de ble til symboler på denne gamle motsetningen.

Fra nå av søkte jeg etter en anledning til å vise frateren større tillit.

Den bød seg i S. Maria Maggiore.

I det vi kom inn tordnet postludiet ut fra kirkens store Macioniorgel. Sluttakkordene rullet som små tordenskrall gjennom det store kirkerommet.

– Flate tretak gir alltid best akustikk, kunne jeg opplyse, det er alle orgelbyggeres erfaring.

– Dette taket er prydet med det første gull som kom til Europa fra den nye verden, fikk jeg til svar. Andreas hadde fisket frem sin lille tykke bok.

Mens forsamlingen strømmet forbi oss, satte jeg meg på en av de bakerste benkene, for å nyte synet av dette enestående kirkerommet – og for å få være alene med tanker og følelser. Andreas gikk frem for å beundre mosaikkene. Han gled spenstig opp midtgangen med den tykke kappen hengende om skuldrene.

Her satt jeg, en kriminalforfatter som ikke ville lære skyggesidene ved Cherubicum å kjenne – fordi jeg trodde mer på andre slags skygger.

Der fremme sto han – privatdetektiv, av monastisk snitt, en ung munk med nysgjerrighet, vitebegjær og mye mot.

Hva ville Andreas si dersom han visste det samme som jeg?

Der og da bestemte jeg meg for å fortelle ham alt sammen, og så finne ut om det virkelig gjorde noen forskjell å se saken utenfra. Sant å si hadde jeg mine tvil. Men også jeg hadde behov for en håndsrekning, særlig fordi det var løse tråder i saken, tråder som etter hvert var begynt å bli lovlig mange.

Nå var han nådd helt frem til baldakinen under alle mosaikkene.

Sett fra min plass sto han der som en moderne kontrast til all antikk og middelaldersk prakt. Med brun og fotsid kappe og hodet hevet mot apsis lignet han mest av alt et kirkelig spørsmålsteget.

Det var dette jeg trengte.

– VI LEVER i en roman for tiden, Andreas.

Jeg visste ikke hvordan jeg bedre kunne begynne. Så fikk han hele siste ukes hendelser mens vi spiste pasta og smakte på vinen fra Romas Castelli. Jeg hverken trakk fra eller la til – det første ville være uklokt og det siste overflødig.

Mitt nye bekjentskap lyttet oppmerksomt og uten avbrytelser av noe slag. Han ville høre min fremstilling i sammenheng, uten tvil for å danne seg et bilde av min tolkning såvel som detaljene. Alt som fremstilles er sett av et øye og hørt av et øre som begge preger perspektivet. Han satt der og prøvde å vikle fakta fra min opplevelse av disse. Ansiktet røpet reaksjoner av forskjellig art, men hvordan han leste det hele var umulig å si.

Jeg anstrengte meg til det ytterste for å være objektiv. Men mitt perspektiv preget likevel mysteriet i Cherubicum. Og mitt perspektiv var Romas fortid. Bak uttrykk som «forbannelse» og «unaturlig død» fant jeg en fellesnevner som hadde mye med historie å gjøre. Bernards kjærlighet til Kirken hadde ført ham på avveier denne gangen.

Når jeg ba Andreas om hjelp, var det ikke for å få bekreftet dette som jeg opplevde som selvinnsynende. Det var løse tråder som forstyrret. Og disse var i første omgang tyveriet av statuetten inne hos Lancelot, og dernest et høyst overrumpende besøk fra dem vi bare kalte *La Sopra*. Disse rokket ikke ved mitt syn på tingene, men de passet heller ikke inn i bildet. En tredje faktor var at frateren kunne omgås dem friere enn jeg. Italiensk kjente han fra klosteret i Gamlebyen, og ingen visste at hans spørsmål ikke var så uskyldige som ventet. Dersom han virkelig var kirkelig privatdetektiv kunne det umulig skade å benytte seg av hans evner. Men jeg tvilte på at han ville finne frem til hele sannheten. Hva han enn hadde vært med på i Jerusalem, så skulle han få bruk for alle sine gaver her nede. For Roma er ikke så entydig som besøkende tror.

Jeg hadde ingen betenkeligheter med å overlate løse tråder til Andreas. Forfatteren i meg søker derimot større sammenhenger, store nok til at virkeligheten ikke virker frastøtende. Jeg overlot ham derfor oppdraget fra Bernard. Selv ville jeg fortsette med det perspektivet som var Roma, Nero og Apollon.

Da jeg omsider var ferdig med å fortelle historien min, kom det endelig et spørsmål fra den andre siden av bordet:

- Er jeg den eneste du har betrodd deg til?
- Absolutt eneste!
- Og Bernard – ?
- vet ikke at studentene kontaktet meg ...
- Og studentene?
- vet heller ikke om Bernard – du er kommet inn i bildet på et tidlig tidspunkt.

Som svar på denne siste opplysningen myste han bare ned i vinglasset mens han fortsatte:

- Hvorfor kom du til meg, Magdalon? Fordi Rafael sladret?
- Nei, avgjort ikke!

Men så visste jeg ikke hvordan jeg skulle fortsette.

- Men det må jeg nesten vite ...
- Hvorfor det?
- Fordi dette er første gang jeg blir bedt av andre om å se på

en så alvorlig sak. Hittil har jeg dumpet opp i ting selv, uforvarende ...

– Jeg fikk tillit til deg under spaserturen. Dessuten har du jo oppdagat et og annet uten min hjelp. Har jeg bestått prøven ... ?

Han nikket, med blikket festet til bunnen av vinglasset.

Kunne han lese i vin?

Andreas lo og ristet på hodet.

– *Tutto bene, dottore?*

Umberto hadde forlatt kjøkkenet for å gjøre en liten inspeksjonsrunde blant gjestene, de var bare to i tallet.

– *Benissimo, grazie!*

Likte Andreas vinen vår?

Avbrytelsen ga meg anledning til å skifte tema for et aldri så lite øyeblikk.

– Ikke spesielt – den er litt doven, synes jeg.

Det var ikke Andreas den første som hadde hevdet. Romere og *romanesco*, dialekten deres, er tunge, som kjøkkenet og klimaet også er det.

Hva med meg – likte jeg den?

Jeg var blitt akklimatisert her nede; for meg var *vino dei castelli* vin rett og slett.

I farten hadde jeg glemt at Andreas var kokk først og fremst. Likte han pastaen?

Ubetinget, fikk jeg vite. Den var utsøkt.

Vi spiste videre uten å si noe. Umberto holdt øye med oss fra sin plass på kjøkkenet.

– Kanskje en tanke mer salvie i pastasausen ... ?

Nå så han endelig opp. Det var noe triumferende i måten han sa det på, og i smilet som ledsaget ordene.

Så la han hånden på min mens han rolig forklarte:

– Magdalon, forbered deg på det aller verste.

Jeg så inn i et åpent, men viljesterkt ansikt.

– De to har nok funnet statuen arkeologene snakker om.

– Hvem sikter du til?

– Pepe og Marek ... og gjemt den et sted ingen kjenner til ...

– Ingen kjenner til ... ?

– Fordi de som gjemte den er døde ...

- Omkommet?
- Sannsynligvis drept ... myrdet.

SENT SAMME kveld ble vi sittende og diskutere, karmelittene og jeg. Jeg hadde invitert dem til et arbeidsmøte i mine værelser. Nå satt vi på mitt kontor hvor utsikten over hjertet av antikkens Roma vanligvis kan ta pusten fra noen hver. Men det hadde blåst opp til uvær og det var så vidt vi skimtet lysene fra Campidoglio.

Rafael sa seg enig med Andreas, ryktet om Apollonstatuen var sikkert sant. Men før vi fant den, kunne studenter og rektor mistenke så mange og så meget de ville uten at teoriene deres ble noe mer enn spekulasjoner.

Jeg syntes han så litt oppgitt ut der han satt i min dypeste stol – nå var de kommet over nok et mysterium. Pateren mumlet noe om at de kanskje burde blitt i Norge, men et blikk fra Andreas satte en stopper for videre klaging.

– Men hvordan i all verden skal vi få tak i denne gjenstanden – for alt vi vet kan den være solgt og fjernet? Jeg sendte rundt en skål med nøtter og rosiner sammen med spørsmålet.

Andreas ristet på hodet.

– Hvorfor drepe når alt er avviklet? De har nok slåss om byttet, og vi kan trygt gå ut fra at gjenstanden er her et sted.

– I Cherubicum?

Frateren nikket.

– Men universitetet er stort, her er tusen gjemmesteder.

– Nettopp – derfor bør vi begynne med en gang.

– Vi ... ?!

– Ja, du også, Magdalon!

Jeg likte dårlig tanken på natlige eskapader nå mens semesteret begynte og timeplanen ble strammere. Dessuten var nettene kalde, lungene mine tålte ikke for mye kjølig luft på denne årstiden.

– Og hvordan har du tenkt å gå frem?

Andreas hadde munnen full av nøtter og det tok et par sek-

under før han kunne svare.

– Vi blir nødt til å gå grundig til verks, finkjemme stedet fra kjeller til loft. Magdalon, du må skaffe nøkler!

Da måtte jeg ta kontakt med Weber, samt finne unnskyldninger, dikte opp hvite løgner og denslags.

Rafael tok til motmæle. Han var ikke på skattejakt, men på en lærd konferanse og måtte sove om nettene. Dessuten hadde han ikke forberedt sitt innlegg for Biblicum grundig nok, så om kvelden ble han ikke å se.

– Du har da vist deg samarbeidsvillig før, *padre*? lød det fra frateren.

– Da var vi to om oppdraget – det vil si, oppdraget var egentlig mitt!

Frateren klappet ham vennlig på ermet av kutten og sa at jeg kunne ta hans plass.

– Men det betyr ikke at du får helt fri – du kan holde ører og øyne åpne for alt som måte svirre av rykter og nyheter. Du tar deg av Roma, vi av Cherubicum.

Det gikk han med på.

– Hva tror dere er skjedd?

Andreas trodde det hele var forholdsvis rett frem. Napolitanerne hadde funnet en bronsestatue under utgravningene. Slike er uhyre sjeldne, av stor internasjonal interesse og naturligvis verd en formue dersom det skulle lykkes finnerne å smugle den ut på det private kunstmarkedet. De planla derfor å selge den som kompensasjon for dårlig betaling. Det de fant hadde de dessuten betraktet som sitt.

Så er det at noe går galt.

Enten hadde Marek funnet statuen under sin inspeksjonsrunde om kvelden,

– eller så har Pepe mistet motet og sladret! Andreas så strengt på Rafael da han uttalte ordet «sladret».

Jeg fortsatte selv tankerekken.

– Så skjer det at de to fjerner statuen og gjemmer den et sted vi ennå ikke kjenner til. Napolitanerne blir rasende, gjetter hva som var skjedd, og truer Pepe til å røpe hvor den er gjemt. Det gjør han imidlertid ikke, han er altfor ærlig til å være med på

denne leken, og følgelig omkommer han ved en arbeidsulykke. Det er dette studentene har fått en følelse av, i en eller annen variant av sannheten, uten å vite noe med sikkerhet.

– Dersom de to ikke var sammen om dette, er det vanskelig å forbinde de to dødsfallene ...

Dette logiske resonnementet kom fra Andreas som var ferdig med nøttene.

Rafael nevnte kort andre muligheter: at Marek var alene om det og at Pepe var blitt offer for en ulykke, eller omvendt. Når statuen endelig var kommet til rette ble det vår oppgave å finne ut om en av disse mulighetene faktisk var den riktige.

Andreas holdt imidlertid på sitt. Den «doble» teorien, som han kalte den, forklarte best hvorfor de ikke ville ansette ny arbeidskraft. De delte en fryktelig hemmelighet der nede, så fryktelig at ingen kunne ta Pepes plass.

Bernard hadde ikke villet høre snakk om en sammenheng mellom de to begivenhetene – han var ikke så morderisk som disse munkene. Men karmelittene var ikke interessert i hva rektor mente. Her var det sannheten som talte, og Rafael la til at Andreas ikke var å stanse når han først var på sporet av et eller annet.

Frateren var for opptatt med nøttene til å svare.

Jeg hadde sikkert og visst mine egne teorier. Disse trengte ikke andre mordere enn det romerske huset og det de hadde funnet der nede, enten det nå var statuer eller statuetter.

– Men hvordan i himmelens navn skal vi klare å bevise noe av alt dette når de to som var alene om gjerningen begge er døde?

Først statuen, mente frateren, det var det mest systematiske.

– Men hva med eventuelle kjøpere? Dersom statuen fortsatt er i Cherubicum og ingen vet hvor den er, må de være nokså desperate?

– Han røper seg nok, Magdalon ...

Andreas trodde vi burde arbeide på flest mulige fronter samtidig: finne ut hvem som hadde sett Marek sist, hvem som drev og snuste inne på hans kontor – hvem som hadde tatt statuetten fra Lancelot. Dessuten var det en del personer han gjerne skulle ha snakket med: Gioacchino, Maurizio og noen flere.

– Hvorfor Gioacchino?

– Fordi det er han som kjenner disse napolitanerne og har gitt dem arbeid, riktignok gjennom Marek.

– Hvorfor Maurizio?

– Fordi han sto Pepe nærmest – kanskje vet han ett og annet.

Jeg hadde nettopp forsøkt denne fremgangsmåten, og den førte meg til en helt annen teori. Men for å forstå denne må man nesten ha levd i Roma. Karmelittene skulle gjøre det som Bernard hadde bedt meg om, finne ut om Pepe var blitt drept av menneskehånd eller ikke. Dersom samme hånd også hadde drept Marek, da tok Bernard feil og alt var mye verre enn vi turde tro.

– Hvor lang tid har vi på oss?

– Bare to uker ...

Efter konferansens slutt hadde de fått en ukes ferie fra Gamlebyen, men det var også alt.

Vi var kommet til veis ende. Mandagen ventet med semesteråpning og det hele. Gjestene gjorde seg klare til å bryte opp mens jeg luftet et siste spørsmål:

– Hvem koker i Gamlebyen når dere er på hemmelige oppdrag?

– Frater Benno og pater Jon.

– Andreas, vil du love meg noe, for at alt skal gå helt knirkefritt oss imellom?

Han hevet et øyenbryn.

– Aldri å kommentere maten i Cherubicum!!

Rafael brast i latter – det kom ikke til å bli lett.

På veien ut snudde Andreas i døren og pekte på skrivebordet mitt.

– Hva har du der?

Jeg kremtet litt før jeg fikk meg til å svare:

– En kristen oljelampe ... jeg mener, en oljelampe med kristent monogram.

– Og hvor kommer den fra?

– Fra Porta Portese, Andreas – neste søndag hadde jeg tenkt vi skulle på loppemarked!

Der improviserte jeg, men ideen var god.

– Og denne? Andreas åpnet hånden og rakte meg en sesterts av Nero, den som alltid lå på en av hyllene ved skrivebordet sammen med noen få andre gjenstander. Jeg hadde ikke engang merket at han tok den.

Han rakte meg mynten.

Så gikk de.

Vi hadde forskjellige teorier alle sammen – Bernard, karmelittene og jeg. Bernard trodde bare på ett mord, munkene trodde på to, jeg trodde ikke på mord i det hele tatt. Jeg vet nemlig hvilken makt fortiden kan ha over oss.

Før jeg fikk sove ble jeg liggende og se for meg Bernard som student. Han var den av oss som pekte seg ut, for han arbeidet mest og arbeidet best. Han ga seg aldri – lærerne elsket ham, unntatt når han kunne påvise at de hadde gjort en feil. Hvorfor hadde vi ikke slike studenter i Roma? Det skyldtes helt sikkert klimaet ...

Regnet pisket slik mot vinduet på soveværelset at lyden gikk i ett med vinden som skrek og brølte heller enn pep og hylte. Jeg ble liggende og tenke tilbake.

Bernard hadde aldri tid til å gå på forelesninger, han satt i et bibliotek og forberedte sine essays. Bernard kjente samtidig alle i Oxford. Men han var observant og uteble aldri ved obligatoriske gudstjenester. Han var en utpreget forsker. At han også var en ledertype, fikk vi erfare senere. Han ga seg aldri. Han gjennomførte alt han satte seg fore.

Og nå ville han vite hva som skjedde da Pepe døde.

Ville han noensinne tilgi meg at jeg engasjerte en kirkelig detektiv?

Nå var det som om krefter utenfra ville knuse Cherubicum, dette sitadellet med metertykke murer, tårn og trapper.

Jeg lå og undret meg på hvor disse kreftene egentlig kom fra. Kom de virkelig utenfra eller ovenfra? Kanskje kom de nedenfra? Tenk om de kom innenfra?

Dette siste turde jeg ikke tenke over.

Neste morgen braket et nytt semester løs.

MORGENMESSEN VAR preget av semesterstart. Alle virket distraherete, noe liturgien fikk lide for. «Amen» og «halleluja» byttet plass nå og da, kantoren startet for tidlig et par ganger. Alle var redde for at noen skulle begynne å le.

Studentene satt som lys, på rekke og rad, fulltallige for en gangs skyld. Nå var alvoret over oss på ny.

Gioacchino var hovedcelebrant. Han presiderte messen riktig vakkert og sa noen ord om arbeidets velsignelser, mens undertonen røpet at han, som napolitaner, nok heller så det som litt av en prøvelse eller straff. Med et omfangsrikt korpus og en rund, dyp stemme fikk han pakket semesteropplegget inn i en følelse av nytelse heller enn strev. Studier var vår form for askese, fikk vi vite – til vår lettelse; det fantes andre former for askese som kunne skremme noen hver, men disse skånet han oss for. Jeg så bort på Paul som hadde sjonglert med ordene «monument» og «ruin».

Statuen av Newman har en egen evne til å prege det som foregår i kirken. Han aksentuerer våre messer og tidebønner. Hans åpne og utadvendte figur gir samtidig uttrykk for atskillig refleksjon. Selv om statuen er for stor, så distraherer den likevel ikke.

John Henry Newman er et vennlig nærvær. Han støter ingen bort, hans teologi er universalistisk, og han er nettopp en kirkelærer vi trenger i det 3. årtusen. Jeg satt slik plassert at jeg hadde rikelig anledning til å studere dette moderne kunstneriske innslaget mens Gioacchino la ut om studienes mange velsignelser, særlig deres betydning for det åndelige liv. Studier er bønnens forskole, ble vi minnet om. Studier er evnen til å tie. Studier er evnen til å samle seg, til å lytte og til å bryte opp fra seg og sitt for å bevege seg videre – alltid fremadrettet, *sempre avanti!*

Jeg holdt blikket festet på Newman.

Statuen er for stor, sikkert og visst, men den er i bevegelse – han kommer mot oss. Nei, han setter oss i bevegelse, slik virker den på meg. Newmans nærvær tilfører stedet noe som Berninis elever ikke hadde maktet.

Fremfor alt er han romslig. Han skaper rom rundt seg, utvider sogar rommet. Ingen føler seg forstøtt i hans selskap. Skjønt

armer og hender peker fremover og utover, med boken og krusifikset som han holder, kan det like lett tolkes som om han tar oss i favn.

Og denne februar morgenen var det en gestus som varmet oss alle sammen.

Himmelen var grå. Lyset utenfra strakk ikke til, og vi hadde tent alt lys som tennes kunne, i taket, langs vegger, på alle altrene. Votivlysestaken foran den store statuen var stappfull av små kjerter. Hver og en av dem uttrykte håp om et godt semester og bar således bud om sannheten i det som Gioacchino hadde sagt.

Roma var kald – det hjalp å søke sammen og finne en felles kilde til varme.

WEBER SATT på Mareks kontor og gikk gjennom bøkene enda en gang. Han var ikke kommet videre i mysteriet omkring denne R.

Banken hadde bekreftet at en million dollar var levert i sedler – av Marek selv. Bilaget sa bare at det dreide seg om en anonym gave, fra en velgjører. Altså var han like langt. Wieland sjekket mulige referanser til symbolet R i alle regnskapene, og ble skuffet hver gang.

Utbetalinger til Pipo og co. sorterte under utgifter til biblioteket! Vel, det spilte for så vidt ingen rolle. Bibliotekets fonds var for øvrig godt tappet, men nå kunne han begynne å fylle dem opp igjen. Marek måtte ha tatt penger som strengt tatt tilhørte Gioacchino. Ikke rart at de røk itottene på hverandre.

Men Marek hadde selv klart å rette på alt dette, bare tragisk at han ikke fikk leve til å se resultatene av sitt strev. Milde gavner hørte for så vidt til dagens orden, men ikke når de var av et omfang som dette. En million dollar i kontanter ...

Marek hadde lagt seg ut med alle etter at han var blitt syndicus.

Egentlig var stillingen på en måte plaster på såret. For det var Marek som var blitt valgt til rektor og ikke Bernard, og det på grunn av hans lange liv i Roma og hans mange kontakter.

Valget var blitt forkastet av Vatikanets kongregasjoner fordi Marek ikke hadde et doktorat, noe som er et slags pass i miljøet. Nå hadde han imidlertid gjort seg ferdig med dette. Følgelig sto han meget sterkt som kandidat når de snart skulle velge ny rektor. Bernards periode på fire år var forbi neste vinter. Ingen hadde noe å utsette på Bernard, men han var en relativt ny mann i Roma. Marek Polowsky ville sikkert blitt valgt dersom han hadde levd.

Weber reiste seg fra skrivebordet og så seg rundt i det som hadde vært Mareks egen verden. Dette var et ordensmenneske, liten tvil om det.

Nei, nå hadde noen vært her igjen!

Han var helt sikker på at et gap i en bokhylle ikke hadde vært der lørdag ettermiddag. Det så ut som et hull i en tanngard. Folk forsynte seg straks noen var døde, det visste alle. Men han hadde låst døren etter seg, og ingen hadde kopi av nøkkelen. Dette var merkelig. Hadde han bare visst hvilke bøker det dreide seg om så kunne han kanskje oppspore tyven.

Nei, han fikk heller fortsette jakten på denne R.

Han ville spørre seg for på universitetet. Kanskje noen kunne gi ham et svar?

Døren inn til soveværelset var forsvarlig lukket denne gangen, ikke som sist. Han kikket inn for sikkerhets skyld. Sengen var forsvunnet, den var vel havnet på et av gjesteværelsene. Det betød at Matteo hadde vært her, han var altnuligmann og hadde nøkler til hele huset. Men han leste ikke bøker og var slett ingen tyv.

Trolig var det bare en som hadde hentet sitt eget, alle lånte jo av alle.

HVEM HADDE sett Marek sist? Hvordan var den siste kvelden forløpt? Dette var det første problemet frater Andreas gikk til angrep på.

Marek var gått ned i det romerske huset etter kvelds, da napolitanerne hadde trukket seg tilbake. Det var en stjerneklar af-

ten, og han gikk opp på terrassen over aulaen for å ta sin vanlige spasertur.

Rosario var ikke gått for dagen. Etter aftens, som han inntok i det lille refektoriet sammen med de andre, hadde han gått til skuret sitt for å rense redskapene og forberede ting til morgendagen. Han var enkemann og hadde voksne barn, så Cherubicum var med årene blitt hans annet hjem. Men han hadde ikke overnattet, det var for kaldt.

Hadde Rosario sett Marek på terrassen – den var godt synlig fra haven – eller bare *visste* han at økonomen hadde for vane å begi seg opp dit?

Det visste han selvfølgelig, på grunn av alt som skjedde senere.

Men visste han det *da*, samme kveld?

Mareks død hadde rystet ham, men ikke så sterkt som Pepes, skjønt også Marek var død uten sakramenter, men han var jo prest.

Likevel, å rekonstruere kvelden var vanskelig.

Andreas hadde invitert seg selv til kaffe etter middag. Men det viste seg ikke helt lett å få Rosario til å skille mellom det han husket og det han visste. Aldri før hadde han hatt slike problemer med å akseptere det som var skjedd.

Hva hadde han *sett* fra sin utkikkspost der nede?

Han hadde helt sikkert sett Marek gå opp på terrassen – for det pleide han å gjøre, hver kveld.

– Prøv en gang til! Hvordan kan du være så sikker på at det var han du så, jeg mener, det kan ha vært en annen – eller flere?

Rosario stirret ut i luften.

– Knip øynene sammen, Rosario. Ikke tenk. Lev deg tilbake til den kvelden. Hold pusten om du må. Vær så snill ...

– Det var alltid han som var der oppe på den tiden!

– Prøv å huske, Rosario – ikke tenk!

For frater Andreas var dette med å huske forbundet med atskillige problemer, for selv var han ikke i stand til å huske noe som var skjedd i hans liv før den dagen da presten hjemme i Gamlebyen tok seg av ham. Og da var han fem år gammel. Alt

før den dagen var blitt borte, helt og totalt. Selv hadde han ofte sittet slik Rosario satt nå – alltid uten resultat. Det var noe i ham som ville at Rosario skulle huske, siden han ikke klarte dette selv. Ikke tenk, Rosario – husk! Vær så snill ...

Det ble helt stille over kaffekoppen.

Så kom det litt fumlende:

– Det var kaldt ... han hadde et stort skjerf om halsen ... det kunne jeg lett se av silhuetten ...

– Hadde han noe på hodet?

– Nei, ikke Marek.

– Hvem andre så du?

Rosario forsto ikke hvor frateren ville hen og hadde vanskelig for å holde tingene fra hverandre.

Han gjorde som Andreas befalte, og knep øynene sammen. Nå så han straks klarere.

– Studenter!

– Hvilke studenter – klarer du å se dem?

– Vet ikke, *padre*. Han så både oppgitt og fortvilet ut. *Non lo so!*

Hvem andre hadde han sett den kvelden?

– Noen av professorene – en av nonnene fra Convivium.

– Hvilken av dem?

– Husker ikke ... det var mørkt.

Han hadde gått raskt og bare mumlet et *buona notte* til dem han traff.

Nei, dette var ikke lett. Rosario satt nemlig og arbeidet med en helt annen rekonstruksjon – her inne hos seg selv, den formiddagen Pepe døde.

Frater Andreas hadde satt seg i Ginos stol, og det var dette som hadde fått hukommelsen i gang. Mens gjesten grov og spurte om Mareks siste kveld på jorden, var det noe som arbeidet i bakhodet på gartneren, noe som ville frem på hukommelsens store skjerm, som trengte seg på – men ikke sterkt nok.

Satt noen der i stolen, ja, da kunne det være Gino selv. Han påsto at han hadde vært i Napoli den dagen, noe de andre bekreftet, men da ville stolen ha stått tom, for ingen av dem pleide å sette seg i den, som av respekt for ham som skaffet dem arbeid,

han som utlendingene bare kalte «padden». Men når noen fra universitetet stakk innom, da satte de seg bestandig i stolen hans – det behøvde derfor ikke vært Gino, han kunne godt ha vært i Napoli den dagen.

Rosario fikk ikke fred for dette spørsmålet. Når frateren spurte om Marek, svarte han om Pepe. Til slutt gikk alt i surr.

Andreas takket for seg og forsvant.

Rosario stengte døren og la seg på sengen som Marek hadde gitt ham. En siesta ville sikkert hjelpe på hukommelsen. Kanskje ville han også huske noen detaljer fra Mareks siste kveld? Noen hadde vært på terrassen, men det var det alltid etter kvelds. Hadde det vært en eller flere? Hvem la merke til slikt?

Nei, han ville heller forsøke å se for seg den dagen da de satt her inne og ventet på Pepe som aldri kom.

EFTER PRANZO fant jeg en notis som Vincente hadde brakt fra Paul. Han var bekymret for Miroslav. Gutten hadde ikke tålt dette med Mareks død. Han lå til sengs eller rekte rundt på måfå. Ville jeg gi ham et par dager fri, kanskje en uke var det beste? Dersom det fortsatte slik, måtte vi kanskje gjøre noe mer for ham.

Paul hadde selv brakt ham nyheten. Miroslav hadde reagert med å kollapse over skrivebordet, og Paul hadde tilbrakt noen timer hos ham. Nå var det gått over en uke og tingene var snarere verre enn bedre for studenten.

Jeg krøllet sammen lappen og kastet den i papirkurven

Det jeg følte mest av alt var dårlig samvittighet. På grunn av besøk fra Norge hadde jeg ikke tenkt at Miroslav ville bli rammet hardest av oss alle. Sannelig ville jeg sende ham noen ord med det samme og dispensere ham fra både kurs og seminarer inntil videre. Jeg var begynt å svikte mine menneskelige plikter på grunn av alt oppstyret rundt disse dødsfallene.

Nåja, dersom frater Andreas virkelig var den som Rafael hevdet, ville vi snart se slutten på alle ryktene. Men jeg kunne ikke fri meg fra fornemmelsen av at de knapt nok rørte ved sakens

kjerne, sannheten om gamle guder. Kanskje kunne jeg trøste Miroslav med det jeg var kommet frem til om fortidens makt over moderne mennesker? Kanskje var han nå i stand til å forstå meg?

PAUL INTRODUSERTE alltid sine gjester før han leste bordbønnen.

Andreas var ikke så lett å fortelle om – en norsk karmelitt, venn av Magdalon, på konferanse i Biblicum, bereist og belest. Hjertelig velkommen! Applaus fulgte, og så velsignelsen.

Frater Andreas gjorde tegn til Pipo at han skulle sette seg hos dem – Silvio, Maurizio og Miroslav – men han takket høflig nei. De hadde saker å diskutere seg imellom før morgendagen.

Forresten, Peppino kunne de unnvære. Ta ham!

Paul sikret seg øyeblikkelig den ledige plassen ved napolitanernes bord.

Andreas fikk nå anledning til å uttrykke sin medfølelse over den ulykken som hadde rammet dem. Pepe hadde vært uunnværlig, kunne Peppino fortelle, men de hadde valgt å fortsette uten ham, av respekt for den døde. Selv hadde han på sett og vis tatt Pepes plass, han var den yngste nå.

– Også når det kommer til å spille monopol om kvelden, understreket Silvio.

Hvem av dem var det han spilte med?

– Med Maurizio ...

Andreas la ikke skjul på sin interesse for utgravningene og antikken generelt – her var det best å være så ærlig som mulig. Men studentene var mer opptatt av å høre om Norge. Det som foregikk i haven lot til å være et tilbakelagt kapittel.

Det gjaldt å få kontakt med Peppino. Han forsøkte seg frem.

Hvordan var det å grave på så gammel grunn? Hadde de funnet noe? Hadde de arbeidet i Roma før? Var arkitekten napolitansk?

Den unge virket likefrem og svarte villig nok – men bare til et

visst punkt. At gjester var opptatt av Romas fortid var ikke nytt, de hadde stadig besøk av slike i Convivium. At noen spurte om utgravningene var heller ikke påfallende, alle visste etter hvert at de hadde kommet over noe gammelt. Peppino vokter seg for å si at de hadde funnet et hus, men innrømmet gjerne at småting var dukket opp.

Hvor var disse blitt av?

De hadde økonomen tatt hånd om og de var sikkert havnet på museer.

Andreas undret seg over hva svartebørsen i Roma ville gjøre med slike småfunn. Spørsmålet rettet han til Silvio, som ble svar skyldig – han kjente ingen slik svartebørs. Peppino så i det samme opp fra tallerkenen. Ja, fortsatte Andreas, for det måtte jo være et stort kunstmarked her nede, privat og svartebørspregt? Denne gangen henvendte frateren seg til Maurizio, som lot som han ikke hørte.

Var det slik å forstå at Andreas selv var interessert i gamle gjenstander? – Peppino var først ute.

Det var det han var. Han samlet gjerne dersom det hadde noe med kristendommens oldtid å gjøre.

– Betaler du godt? Det var Maurizio som hadde gjenvunnet talens bruk.

– Det kommer an på. Andreas dro litt på det.

I det samme snudde han seg mot bordet bak, der arbeiderne satt, for å be om litt vann, muggen var tom. Dette var tilstrekkelig til å konstatere at Pipo fulgte med i hva de snakket om, og da frateren snudde seg, gjorde denne tegn til Peppino. Hva dette betød ante ikke Andreas; napolitanere snakker like meget med fingrene som med munnen. Peppino var sikkert blitt advart mot utenforstående, for da Andreas vendte tilbake til temaet straks vannmuggen var returnert, fikk han kort vite at han var for sent ute.

– Du burde ha kommet da Marek var her, han tok hånd om alt vi fant.

I det samme så han bort på Miroslav som gjorde en grimase, nesten usynlig for de andre, men temmelig klar tale for en som kjente til bakgrunnen.

På kjøkkenet ble Andreas introdusert for de virtuose tre.

– Ooo ... *norvegese* – *benvenuto!*

– *Che bello!*

– *Un biondo celeste ...*

Nå er ikke Andreas spesielt blond, men han har øyne som gjør at det lysebrune håret virker blondt for dem som ser inn i disse, slik de tre gratier gjorde denne kvelden.

– Monica ... Veronica ... Angelica! Alle fra Napoli, forklarte Paul.

Andreas komplimenterte maten og ville vite hvor vinen kom fra.

– Vesuvio, kom det i kor fra de tre. Vulkansk jord var den beste når det kom til druer.

Monica var den høyeste av dem og så litt streng ut, hun var sikkert kjøkkensjef. Veronica var omtrent det rundeste Andreas hadde sett, og smilet sto til hennes perfekte form. Angelica var liten og hadde skjegg og bart, hun manglet også en og annen tann.

Frateren fikk på ny anledning til å uttrykke medfølelse med napolitanerne i anledning ulykken, og søstrene på sin side kunne bekrefte at Pepe hadde vært den mest sympatiske av alle, den yngste, den vakreste – kort sagt. De savnet ham fryktelig, og de beundret dem som vågde å fortsette arbeidet der nede etter det som var skjedd.

Trodde de at fortiden kunne være farlig? Dette var jo Magdalons kongstanke.

De tre kunne lett enes om at alt som kom nedenfra skapte problemer, det burde helst bli der nede.

Men var det noen av dem som var overtroisk? Andreas stilte spørsmålet spøkefullt mens han så på Pauls ruvende skikkelse; han virket dobbelt så høy som de tre søstrene.

Paul pekte diskret i retning av Veronica.

– Hvorfor henne?

– Fordi hun er den sydligste av dem, hun kommer fra Pompeii.

– Er de spesielt overtroiske der nede?

De hadde levd på toppen av en spøkelsesby i alle århundrer.

Hun visste at fortiden kunne være lunefull. Vesuvio var stedet der de gamle guder holdt til, der de pustet og peste, fikk jorden til å skjelve og røk og svovel til å formørke himmelen ...

De andre lo av henne, men Veronica holdt på sitt. Vesuvio var nedgangen til underverdenen, det vil si: det var derfra alt nedenfra kom opp.

Paul fulgte Andreas til utgangen og ønsket god natt.

Fra kjøkkenhaven var det lett å se om det var noen på taket av universitetsaulaen.

Det var det faktisk, noen vinket til ham. Han vinket tilbake og kastet ullkappen tettere om seg.

Klarte han å se hvem det var?

Nei, avstanden var litt for stor, med mindre han hadde noen kjennetegn å gå efter. Forresten, vedkommende hadde noe på hodet. Det så ut som en lue av noe slag, en hatt var det i hvert fall ikke. Ett var sikkert: herfra var det ingen kunst å se om det var en eller flere personer der oppe.

Universitetsaulaen var ikke stengt.

Andreas satte seg på stolen ved kateteret og så utover den store salen. Mørkt ble det aldri her inne på grunn av den store raden av vinduer øverst, hvor lyset fra byen sivet inn.

I taket var det fortsatt et stort hull – en sort inngang til et mysterium som han ikke ble ferdig med før det var oppklart. Like til høyre var det et hull i benkeradene. Han gikk bort for å se. Når eketresstoler kan forvandles til pinneved på denne måten, hvordan hadde da Marek sett ut da de fant ham?

Ett var sikkert – den som hadde skremt ham ned hit var et grusomt menneske, uansett hva andre måtte tro om ham i øyeblikket. Dersom det dreide seg om en og samme morder, var han blitt mer utpekult etter sitt første mord.

MENS JEG holdt mine første forelesninger tirsdag morgen, uten Miroslav, hadde Andreas fortsatt å se seg rundt rundt på

universitetet. Jeg fikk hans rapport på terrassen litt senere samme dag. Der møttes vi etter avtale, for å se stedet hvor flere men- te at noe fryktelig var skjedd. Andreas var en av dem.

Takterrassen er halvsirkelformet, som også *aula magna* er det, og nedgangen til loftet er midt på langveggen, i form av noe som mest av alt ligner på en liten hytte. Like til høyre for denne er trappen som fører over det skrånende taket og ned til nok en terrasse, den over *aula minor*. Det hadde vært klarvær den kvelden alt dreide seg om, det var blitt bekreftet av forskjellige personer. Marek hadde ikke trengt å skynde seg ned på grunn av regn eller vind.

Men hvem hadde vært sammen med ham? Hvorfor måtte noen ha vært sammen med ham? Så lenge vi ikke hadde statuen var og ble alt dette spekulasjoner.

Nå kom skyene fra havet mot oss med full kraft.

– Der ser du søylen utenfor S.Maria Maggiore, det der er Caracallas termer – der ligger Lateranet med obelisk, EUR, Gianicolo, Monte Mario, Quirinalet, Diokletians termer, Pincio ...

Herfra hadde vi den best mulige utsikt over haven. Den var folketom. Men lys som sivet ut fra arbeidsfeltet vitnet om at Pipo og hans klan var i full sving.

Frateren hadde vært i biblioteket tidligere på dagen. Nede i magasinet hadde han funnet frem til Pausanias' guide til det klassiske Hellas.

Han hadde kjent systematisk på alle bokhyller som sto langs veggene, men ikke en eneste av dem lot seg rikke. Selv den som Magdalon hadde krøpet bak måtte være blitt festet. Her var ingen skap, ingen nisjer, ingen dører – ingen annen utgang enn den han nettopp var kommet inn. Han befant seg i et slags gravkammer ... men her fantes ikke noen solgud.

Vi ble nødt til å komme oss under tak, Aventinen var allerede blitt borte i en grå og regntung masse som omsluttet himmel og jord.

På vei mot trappen stanset Andreas ved nedgangen til loftet.

Døren var låst. Skjønt det var små vinduer på hver side av den, kunne vi ikke se noe der inne.

– Har du noen gang vært der selv?

– Nei – hvorfor skulle jeg det? Dessuten har jeg høydeskrekk

...

Veien ned var en annen historie enn opp. Trappen over taket skrånet bare måtelig, men mer enn jeg fant bekvemt. Rekkverket virket alt annet enn tillitvekkende. Jeg ba Andreas å gå først, for alle tilfellers skyld.

FØR CENA, mens alle var i kirken, tok jeg frateren med meg inn til Mareks værelse. Andreas hadde foreslått at vi skulle gå under måltidet i stedet, men jeg forklarte at man kan leve uten å be – men ikke uten å spise.

Jeg passet på å låse etter meg. Nøkkelen hadde jeg fått av Bernard under påskudd av at jeg hadde lånt Marek noen bøker.

– Hva ser vi etter, Andreas?

– Vet ikke ... ett eller annet som kanskje kan hjelpe oss.

– Hva da?

– Noen ubudne gjester kan ha mistet noe, etterlatt seg et aldri så lite spor?

Det hadde jeg ikke tenkt på.

Veggene var en meter tykke og vel så det. Derfor var skap nisjer og ikke møbler. Hadde noen av dem dobbelt bunn – eller vegg?

Vi fant ingenting.

Jeg sto lent mot det store skrivebordet og iakttok Andreas mens han strevet som verst. Frateren var som en sporhund – han lette overalt.

– Magdalon, gi meg en hånd med disse bøkene! Se bak hele rekken ... åpne de tykke bindene der, er du snill – vi har ikke all verdens tid, de er snart ferdige i kirken!

Så skjedde noe underlig.

Ut av en tykk ordbok begynte det å drysse pengesedler, italienske lire. Marek hadde sin egen bank her inne! Kunne dette

være universitetets penger? Neppe, det var sikkert hans egen private formue. Så svært meget dreide det seg ikke om, men var det likevel dette noen gikk og lette etter?

Vi kom ikke over mer enn disse pengene, skjønt vi åpnet et utall av bøker. Vi ble nødt til å fortsette en annen gang, så vidt jeg kunne skjønne.

Jeg beundret Mareks flid, den sto å lese i boksamlingen hans. Mest av alt ble jeg slått av et stort arkiv med fotokopiert materiale, permer og mapper uten tall som fylte den ene kortveggen. Han hadde sannsynligvis gjort avhandlingen nesten ferdig den gang han ble utnevnt til økonom, og han klarte å fullføre arbeidet midt oppe i alt mas og styr. Marek var av dem som dør på målstreken.

Et oppslag fra sekretariatet hadde forkynt at minneseremonien skulle finne sted fredag og at universitetet samtidig ville gi ham et doktorat *honoris causa* og *post mortem*. Alle ble anmodet om å komme. Dette var en generøs gestus fra Bernards side.

Den brune kutten til frater Andreas var nesten blitt grå av støv og smuss. Jeg gikk bort til vasken og fuktet et håndkle for å tørre den før vi gikk ned til kvelds.

Han hadde svetteperler på pannen og var blitt bustet på håret av all letingen.

Da jeg tok skapularet hans, rakte han instinktivt hånden frem for å ta håndkleet fra meg. Jeg gjenkjente litt av den gåtefulle trass jeg hadde opplevd søndag kveld inne på mitt kontor.

Så tok han seg med ett i det og rakte håndkleet tilbake.

Jeg tørret svetten av pannen hans før jeg begynte å børste drakten.

Et par lysebrune øyne så et hakk tammere ut enn før.

IGJEN BLE jeg liggende og stirre i taket. Det eneste som brøt mørket var alle lysene fra Campidoglio. Kirker og museer pryder byens gamle akropol, Romas *arx*. Som et fyrstelig dia-

dem ligger de der oppe og bekranser byens hode. Hva måtte Jupiter, Juno og Minerva mene om det hele? Denne treenigheten er blitt erstattet med en annen.

Slik lå jeg ofte om kvelden og lot romersk virkelighet strømme på før jeg fikk sove. Hva vi enn strevde med dagen lang, så ble det bare til små og uvesentlige mosaikkbiter straks du kaster blikket ut vinduet. Og dette var den beste tid på dagen for slikt.

Guds gave til Andreas – det var uttrykket Rafael hadde brukt. Jeg hadde fått pateren for meg selv i refektoriet, Andreas spiste med studentene.

En ting hadde slått meg alt fra starten av, og det var at frateren gikk opp i utfordringen på en måte som preget hele hans tilværelse. Han tenkte ikke på annet, snakket ikke om annet, arbeidet uten stans, målbevisst og uredde, sikker i sin sak. Jeg fikk stadig inntrykk av at mysteriet i Cherubicum var hans eget problem – ikke vårt. Feilaktig informasjon gjorde ham forarget. Lettvint omgang med fakta irriterte, unøyaktighet provoserte, og tynn bevisførsel gjorde ham ilter. Han tenkte med både hjerte og hjerne. Han hadde evnen til å lytte til andre, og ble såret når noen ikke ville lytte til ham.

Av en eller annen grunn hadde han gjort våre problemer til sine, i den grad at han var knutepunktet i det hele, i suveren forakt for det enkle faktum at det var jeg som hadde gjort ham til det. Saken var simpelthen hans, på en barnlig og utrolig effektiv måte.

Av Rafael fikk jeg vite at alt sammen hadde med bakgrunn å gjøre – det vil si mangel på en slik.

– Du ser, Magdalon, mysteriet her i Cherubicum er ikke et mysterium om andre for frater Andreas.

– Hvordan det? Andreas var nettopp det mest normale jeg hadde møtt, bortsett fra denne evnen, som Rafael hadde kalt en Guds gave. – Var den det?

– Ja – men også nei ...

Andreas var foreldreløs. Det vil si, han visste ikke hvem foreldrene var og hadde heller ikke anledning til å lete etter dem.

Historien om at brødrene i Gamlebyen hadde funnet ham på dørtrappen en vakker dag, var ikke helt usann. Sognepresten, pater Nikolas, hadde altså tatt seg av gutten, og da han begynte å vokse til, visste han ikke bedre enn å parkere ham hos brødrene. Han var det de kalte en *oblat* – en gave.

Utviklingen fra gutt til mann hadde forløpt uten de helt store problemer. Men i visse situasjoner dukket en uro frem i ham. Ethvert mysterium som angikk liv og død ble på en måte hans eget livs mysterium. Når han absolutt måtte til bunns i tingene, så var det fordi han innerst inne lette etter svar på sitt livs store gåte.

Rafael hadde fått vite alt dette gjennom de eldre brødrene.

Han hadde sett frateren fra den rastløse, søkende siden under de omtalte sakene, og han ante sammenhengen. Andreas var neppe klar over dette selv, han tolket ikke Andreas – han var Andreas.

– Guds gave til ham ... ? Jeg gjentok spørsmålet.

– Guds gave til Gamlebyen ...

Hva het han til etternavn? Det kom jeg plutselig til å tenke på under utmarsjen etter måltidet, da Rafael og jeg sto og nikket vennlig og mett til øvrigheten som passerte forbi sammen med våre mest distingverte professorer.

– Han har ikke etternavn ...

– Hva står det i passet? – Jeg hadde ikke tenkt å kjøpe den historien.

– Andreas Frater! Myndighetene må ha trodd at frater er et etternavn ...

– Sier du at han ikke har etternavn?!?

– Ja, det sier jeg, han er *sine nomine* ...

Tøv, tenkte jeg – *sine nomine* er det bare Gud som er.

TELEFONENE I Vatikanbiblioteket pleide aldri stå stille på denne tiden av døgnet, men morgenen hadde vært uvanlig rolig, bortsett fra at rektor ved Cherubicum hadde ringt og bedt ham

holde minnetalen over Marek Polowsky førstkommande torsdag.

Federico Falcinelli tok frem avhandlingen og bladde i den på måfå. Det var noe tragisk over den nå. Dessuten fikk han ikke lenger leveranser av gammelt romersk gods, han gad vite hvor slikt ble av herefter.

Falcinelli hadde fått vite mer om ryktet som svirret i arkeologiske kretser. Det gikk ut på at en legemsstor Apollonstatue i bronse – og bronse betyr kanskje gresk bronse – var solgt på svartebørsen og oppgitt som tapt inntil videre. Politiet var selv sagt kontaktet og de så meget alvorlig på situasjonen. Han hadde klart å spore ryktene tilbake til et eller annet departement. La Sopraintendenza hadde selv sagt engasjert seg sterkt, men forholdet mellom dem og Vatikanet hadde aldri vært det beste, de opplevde dem visst som konkurrenter.

Hadde bare Polowsky levd!

Selv sagt pågikk det utgravninger av byens fundamenter til enhver tid, lovlige som ulovlige. Det de fant gikk vanligvis til staten eller byen, mens Vatikanet måtte nøye seg med ett og annet som dukket frem og som vennlige kontakter tilbød dem. De hadde ikke råd til å kjøpe, så det endte med at eventuelle finere skjenket gjenstander til Den Hellige Far, ofte for å bli minnet med en plakett i museet. Og det var ingen liten ære, for Vatikanet viste seg å være en av de mest slitesterke institusjoner på jorden. Her tæret ikke tidens tann, og den som først fikk sitt navn risset inn på denne siden av Tiberen, han kunne risikere å bli minnet i årtusener, noe som hverken staten eller byen som sådan kunne garantere dem.

Men denne gangen hadde begivenhetene gått dem forbi, i hvert fall i første omgang – til myndighetenes fryd. De husket nok siste gang et sensasjonelt funn hadde tatt veien hitover, uvisst gjennom hvilke kanaler, og derved forsvunnet rett foran nesen på dem. De var sant å si ikke særlig blide en tid fremover. Nå var de imidlertid i samme båt, kirke og stat, og det var vanligvis et problematisk samliv. For La Sopraintendenza var visst blitt tatt ved nesen de også. Det lot til at den omtalte Apollonstatuen i bronse var blitt borte. Den var sikkert havnet

på private hender, kanskje var den allerede forsvunnet til utlandet og prydet et eller annet rikt hjem i Sveits eller Amerika.

Kjente han myndighetene rett, hadde de allerede sendt folk hitover for å se seg om. De kom i så fall hjem med lang nese – og det kledde dem.

En legemsstor Apollon i bronse – det hørtes for godt til å være sant. I museet hadde de ikke annet enn romerske kopier av slike skatter. Dette kunne lett dreie seg om en gresk original.

Dersom de var heldige denne gangen så ville kanskje tyvene ta til fornuften og komme hit likevel. Det var dessuten ikke forbundet med risiko, for de garanterte full anonymitet dersom det skulle være ønskelig. Og det var det av og til ...

Hva skulle han nå si om Polowsky?

Avhandlingen ville sikkert gi ham råd.

KLOKKEN 16.00 presis møttes Andreas og jeg utenfor hovedinngangen. Vi hadde tenkt oss på kunstjakt.

På min oppfordring hadde frateren trukket i sivil, det kunne være en fordel av flere grunner. Men jeg angret straks vi møttes. Det vil si: jeg kjente ham ikke igjen med det samme. Da jeg sto utålmodig og slang ved foten av trappene – iført min største Borsalino, sid regnfrakk og paraply – kom det mot meg en som var yngre enn meg selv og som lignet mer på en av arbeiderne våre enn en hellig munk. Blå jeans, signalrød ullgenser, skjerf og brun skinnjakke fortalte om mannen under kutten.

På veien passerte vi Gregoriana, med Biblicum på venstre hånd, der hvor Rafael holdt til. Men vi fortsatte mot Fontana di Trevi, og videre til Piazza S.Silvestro.

Du kommer lett over god te i Roma, men frateren ville helst besøke et eller annet sted med tradisjoner.

– English Tearooms, like ved den spanske trapp?

– Helst noe italiensk ...

Slik hadde det seg at vi havnet på Café Greco øverst i Via Condotti.

Teen var i fraterens smak – Black China. Men han virket mer opptatt av bildene som veggene var dekorert med. Her fant vi tegninger, silhuetter, malerier og akvareller, endog noen fotografier, av alle de kunstnere og forfattere som hadde vanket her gjennom tidene, mange av dem var signerte. Der hang Grieg! Ibsen hang der, men bordet under bildet var opptatt og vi måtte ta til takke med et like rundt hjørnet. Men det viste seg at vi var i godt selskap også her, skjønt munken satt med ryggen til og så ikke medaljongen som hang over hodet hans.

– Andreas, snu deg – hvem henger like bak hodet ditt?

– Wagner ... den store Wagner ... sannelig!! Har han sittet her jeg sitter?!

– Sannsynligvis, han levde mye i Italia på sine eldre dager.

Hva i all verden visste munken om Bayreuthmesteren? Her var jeg kanskje på spor av fraterens følelsesliv, det han slett ikke åpenbarte i vanlig samvær, bortsett fra signaler om at det eksisterte.

Jo, pater Torfinn hjemme hadde tatt ham med i operaen for å se Lohengrin, og dette hadde forandret alt, som han selv uttrykte det. Det var som om hjertet steg opp til hjernen – eller omvendt, dersom jeg skjønte, han så for første gang litt sjenert ut. Jeg skjønte, så altfor godt. Paul Claudel hadde sett Tristan kvelde sin religiøse omvendelse. Wagner har evnen til å sprengte vårt fortrykte og fortrenge følelsesliv vidt åpent. Etter en Wagneropera kan alt skje med oss.

Frateren hengte jakke og skjerf på stolryggen, og jeg var glad for at vi ikke var gått til de engelske salongene. Her hadde jeg ham i et avslappet og fortrolig lune.

En tanke slo ned i meg idet kelneren kom med brettet vårt. Var frater Andreas en moderne Lohengrin? Sant å si hadde han ikke så lite til felles med gralsridderen. Han kom til oss utenfra, fra et fjernt kloster. Vi kjente ikke hans egentlige navn. Vi ante heller ikke hvem hans foreldre var. Han kastet seg inn i våre problemer, for å hjelpe. Men der opphørte likheten, for ridderen hadde sikkert vært blond og blåøyd. Han hadde hatt brynje, hjelm og sverd – ikke skinnjakke og jeans. Han hadde hatt ring på fingeren og horn i beltet, ikke langt skjerf og rød ullgenser.

Likevel, jeg satt her med en moderne Lohengrin på flere vis. Og Andreas kjente Wagners helt. Hadde han gjenkjent seg selv i ham? Hadde Wagner virkelig forløst noe i Andreas' liv? Kunne jeg takke Wagner for at han satt der han satt? Forfatteren i meg lekte med tanken.

Vårt neste mål var Via Margutta. Der ligger antikvitetsbutikkene på rekke og rad. Byster, statuer, marmor av alle slag, mosaikkfragmenter fylte vinduene, for ikke å snakke om tepper og malerier. Noen mynter, til skrekkepriser, var også å se her og der. Frateren pekte, spurte og grov. Han fikk alltid høflige og tålmodige svar. Hvor hadde han lært så god italiensk?

– I Norge, så klart – hvor ellers?

– Magdalon, se på den! Han hadde oppdaget en liten marmorstatue i et hjørne.

– Der ser du en moderne kopi, Andreas.

Nei, fikk vi vite, moderne var den ikke – men heller ikke antikk. Det har seg slik at de har laget kopier fra renessansen og til våre dager.

– Når og hvor skriver denne seg fra?

– Fra Norditalia, 1500-tallet.

– Får dere aldri tilbud om ekte varer?

– Hva mener De?

– Funn fra antikken!

Her oppsto, ikke uventet, en tankepause. Fruen som betjente oss innrømmet at slikt dukket opp, men det var forbundet med risiko å omsette det. I alle fall, hun hadde i hele sin tid i bransjen aldri hørt om en bronsestatue i full størrelse på det private marked.

– Hvor havner slike da?

For det første var det så sjeldne forekomster at ingen kunne generalisere her. For det annet sto de nok i et eller annet museum alle sammen.

Så fulgte en ny tenkepause:

– Eller i private hjem ...

Vi takket for oss og ruslet videre.

Alle vinduene nedover Via Margutta hadde noenlunde samme tilbud, antikke originaler var ikke å se. Etter å ha lært mye nytt – og samtidig like kloke – vendte vi tilbake til Via Condotti og søkte i en ny retning.

Et lite utendørs marked dukket opp rundt et hjørne straks vi hadde krysset Via del Corso. Her solgte de gamle bøker og trykk. Helt borterst fant vi en monter med gamle ting, svært gamle.

Fruen smilte vennlig og forventningsfull mens vi så på varene. Her fantes det vanlige: småmynter, gamle blylodd og vekter, et byzantinsk pilegrims kors, en etruskisk mugge.

– Er dette alt?

– Nei ... Hun hadde mer under disken.

Frem kom brukskunst – fat, mugger og lignende. De luktet jord!

– Når ble de funnet?

– I natt ... Svaret kom litt forsiktig.

Var vi turister?

Andreas nikket for begge.

Hvor lenge hadde vi tenkt å bli?

En ukes tid ...

Hun følte seg tryggere nå. – Ville vi se noe virkelig sjeldent?

Frem kom et lite marmorhode, aldeles nydelig – og forskrekkelig dyrt.

Dukket det aldri opp større gjenstander?

Ikke virkelig store, det ville hun kjent til. Slikt hadde skjedd før, men det var dengang.

Da var det at frater Andreas fisket opp en gjenstand fra innerlømmen på jakken og viste den frem.

– Hva gir De for denne?

Hun myste mens hun inispiserte gjenstanden, så opp på Andreas og ned igjen på klenodiet.

– En kontorniat ... av Nero ... mange, mange millioner lire ... er den til salgs?

– Nei, jeg var bare interessert i å vite verdien! Andreas lød forbløffende oppriktig.

Hun trodde ham heller ikke og så underfundig på ham over brillene.

Da vi var for oss selv igjen, var jeg mer enn nysgjerrig på å få vite hvor frateren hadde fått denne fra.

Han hadde funnet den! Det forekom meg at jeg hadde hørt dette uttrykket ganske hyppig i det siste.

Fikk jeg se?

Det var et forholdsvis pent eksemplar, ikke helt rensert og med et klart portrett. Noe sa meg at den skrev seg fra samme funnsted som alle de andre gjenstandene vi gikk og bekymret oss for. Jeg gikk bort til et butikkvindu hvor det var sterkt lys. Ingen tvil – denne hadde ligget i jorden inntil ganske nylig.

– Hvor «fant» du denne da, munken?

Han sto ved siden av meg mens vi beundret Neros berømte trekk.

– På loftet.

– Hvilket loft?

– Til *aula magna* ...

Jeg så ikke lenger på kontorniaten, jeg så på Andreas. Han fortsatte bare å stirre på den gamle medaljongen.

– Når var du der?!

– Mens du holdt seminar.

– Og der oppe lå denne?

– Ja, det gjorde den, på det tynne gulvet, ikke langt fra stedet hvor Marek hadde falt igjennom.

Det hadde ikke engang falt meg inn å undersøke åstedet for ulykken. For det var jo ikke terrassen som var åsted, men loftet under, så klart.

Andreas så på meg litt usikkert:

– Hva er en kontorniat, Magdalon?

– Det er en minnemedalje, med keiserens portrett, noe det hedenske Roma kanskje brukte som nyttårsgave i tiden etter kristendommens innføring. Kontorniatene minnes keiserne fra tiden før Konstantin. På denne måten fikk de gitt uttrykk for troen på at de gamle guder ikke var døde, at de ville vende tilbake en dag, at hele kristningen var en episode – en historisk parentes. Roma har alltid vært en svært konservativ by, Andreas.

Frateren gikk og tenkte på dette en stund før han spurte på ny:

– Og du tror at vår romerske villa tilhørte slike?

– Ja, vi befinner oss nettopp på kontorniatenes tid, kanskje enda senere.

I så fall var vår kjøkkenhave et av de stedene i Roma hvor he-
dendommen overlevde, helt til barbarene kom. Hva som da
skjedde ville vi aldri få vite. Men vi visste hva som skjedde straks
moderne mennesker kom over huset – de plyndret det. Selv bar-
barenes herjinger hadde latt tingene i fred. Nå slo folk hveran-
dre i hjel for å tjene på det de fant.

Kontorniaten sa oss alt dette, men også mye mer. Hvorfor
hadde ingen kommet for å lete etter den? Slike var jo både sjeld-
ne og verdifulle – millioner, mange millioner lire ...

Turde de ikke gå ned på taket?

Var noen fortsatt redd for Marek?

Eller visste ingen at han hadde den på seg?

Det som hadde slått frateren var at den ikke befant seg på
Marek – slik som statuetten – men lå der han trådte feil. Kunne
de gi oss en forklaring på hvorfor han hadde gjort dette?

RAFAEL HADDE levert sitt innlegg til konferansen, det hand-
let om middelalderske bibelmanuskripter. Diskusjonen som
fulgte var givende, men det mest givende kom under kaffepau-
sen da hans gamle venn pater Camillo, Vatikanets bibliotekar,
hadde funnet tid til å besøke dem. Han var kommet for å høre
pater Rafael, så påsto han i hvert fall. Det var selvsamme
Camillo som hadde sendt pateren og frateren til Jerusalem i
hemmelig oppdrag for Den Hellige Stol.

– Er du alene denne gangen?

– Neida – Andreas ble med for å få fri fra kjøkkenet.

– Skulle like å treffe ham igjen. Hvor bor dere forresten?

– I Cherubicum.

– Da er dere heldige, de har vanligvis fullt hus i semestrene.

Camillo trakk Rafael med seg til et hjørne av salen. Det var
noe han ville si, og det angikk ingen andre.

Bibliotekaren var en kortvokst og elegant italiener, florenti-

ner. Han begynte med å gjenta at han for alltid sto i takknem-
lighetsgjeld til de to karmelittene. Derfor skyldte han pater
Rafael å være helt åpen hva Cherubicum angikk. Saken var den
at for tiden var dette navnet på alles lepper. Det hadde lekket ut
– sist fra La Soprintendenza – at de hadde gjort et sensasjonelt
funn der borte, under det som for så vidt var noen trivielle ut-
gravninger. Men ingen visste helt sikkert hva dette dreide seg
om siden ingenting var dukket opp ennå. Ryktene var hårdnak-
kete og hadde gått siden da.

– Hva sier ryktene at de har funnet?

– En bronsestatue, Rafael – en gresk original, i full størrelse,
helt sensasjonelt!

Camillo dyttet Rafael ned i en ledig stol og satte seg.

– Ikke si et ord til frateren din, ellers finner han den før myn-
dighetene, la han til med et underfundig drag om munnen.

Rafael satt og så på neglene sine uten å si noe. Så himlet han
med øynene og sukket tungt.

Camillo rettet seg opp i stolen mens han lot ordene falle,
langsomt, stillferdig og med sitt aller bredeste smil:

– Du mener da vel ikke ... ?

Rafael nikket.

– Jo, det mener jeg. Han er i full sving, og har vært det hele
uken.

– Hvordan i all verden klarte han det? Camillo så på sin gam-
le studiekamerat fra øyekroken.

– Han ble engasjert i saken ...

– Av hvem?

– En landsmann der borte, en norsk klassiker ...

– Magdalon!

– Kjenner du ham?

– Ja visst! Han skriver kriminalromaner – det er kjent over
hele byen!

– Derfor gjør han ikke detektivarbeid ...

Camillo så svært fornøyd ut.

– Så det er sant, det med statuen? Jeg tenkte meg jo det ...
Smilet ble bredere og bredere.

– Vel, før vi finner den vet vi ikke om det er sant, men det går

som sagt mange rykter og alle spekulerer fritt. Det ubehageligste av alt er at de mistenker hverandre for mord der borte.

Camillo lot ikke til å være interessert i denne siden av saken. Nå la han hånden på Rafaels arm mens han ba pent:

– For Guds skyld, Rafael – be Andreas finne den før andre gjør det!

– Bønner behøves ikke, han tenker ikke på annet, jeg ser knapt noe til ham.

– Rafael, du forstår ikke, statuen skal til oss denne gangen og ikke til myndighetene. Dere skal gi den til paven!

– Men dere har da statuer nok fra før ... ?

Camillo lot seg ikke avspore.

– Hør – du ber Andreas ringe meg. Dersom jeg er ute så får du her en adresse som du kan bruke.

Camillo skrev ned et navn og et telefonnummer som han rakte pateren. *F. Falcinelli – Museo Pio-Cristiano.*

Nå vinket de på dem. Pausen var slutt.

Rafael var ikke helt ferdig ennå.

– Camillo, se meg inn i øynene – hvordan visste du at vi bodde i Cherubicum?

– Det var jeg som fikk dere plassert der ... sammen med en del andre slik at det ikke skulle virke påfallende.

Han lo hjertelig, trykket Rafaels hånd og forsvant.

HVOR FORSKJELLIGE de hadde vært, Marek og Bernard. Økonomen ville skjule alt – rektor forlangte full oppklaring. Jeg sendte ham noen ord om at vi kanskje kunne snakkes over kvelds. Foranledningen var at det ved hjemkomsten ventet post fra Bernard, stukket under dørsprekken. Samtidig hadde Vincente brakt bud fra et par andre institusjoner, men det var ting som kunne vente.

Først *rector magnificus*. Haster sto det – *urgente*.

La Sopra hadde telefonert.

Vi måtte være forberedt på at de ville komme og gjennomso-

ke universitetet, på jakt etter bronsestatuen. De kunne ikke si når de kom, selvsagt, men det ble trolig en av de nærmeste dagene. De ville ta med seg politi, for sikkerhets skyld, som de sa.

Jeg ble stående med lappen i hånden og se ut vinduet, over Trajans forum og rett mot Campidoglio.

De var i sin fulle rett, vi var ikke ekstraterritorialt område, slik som mange av Vatikanets eiendommer er det. Her hørte alt inn under staten og Roma by når det kom til stykket. Dessuten var det staten som betalte for vedlikeholdet av de gamle klosterbygningene våre. Forhåpentlig kom de på en måte som ikke ville vekke for mye oppsikt, i siestatiden, under et av måltidene, om torsdagen da her var temmelig folketomt, eller noe slikt.

Under *cena* satt jeg ved siden av Bernard øverst, et uvant sted å se refektoriet fra.

Vi var langt flere enn jeg vanligvis hadde inntrykk av, for refektoriet er mye lenger når man ser det ovenfra. Jeg kunne så vidt skimte Andreas lengst nede blandt studentene. Rafael var ikke kommet hjem ennå.

Her gikk det an å føre en samtale, for livet nådde ikke opp hit, ikke med full styrke.

– Hva synes du om situasjonen vi er kommet opp i, Magdalon?

– Jeg synes akkurat det samme som du selv – la dem bare komme. Dersom de finner statuen for oss, så meget desto bedre, da er vi ferdig med det hele.

Han svarte ikke noe til dette siste, men forsynte seg av søstrenes *minestra*.

– Statuen først, Bernard, så får vi se ... Jeg sendte suppen videre.

– Men leter ikke du da, Magdalon?

– Hele tiden, det vil si – frater Andreas leter for meg ...

Bernard rykket til og så skarpt på meg. Dette var nytt, hvem var Andreas, og hva visste han om våre problemer?

Jeg pekte med kniven mot munken i den brune kutten der nede.

Vår magnifike rektor mistet appetitten. I stedet for å spise ble han sittende og se på meg mens jeg forklarte så kort jeg kunne om fraterens bakgrunn og erfaringer – og om studentene som hadde engasjert meg. Dette siste ga meg større frihet til å handle som jeg ville.

– Men hvorfor har du ikke spurt meg om lov til å involvere utenforstående – disse to er gjester!

– Jeg spurte ikke, fordi du ikke påla meg å gjøre det ...

Nå var det min tur til å være litt frekk.

– Dessuten er jeg engasjert av en annen part. Jeg ga Andreas oppdraget fra dem – ikke det fra deg!

Bernard så himmelfallen ut.

– Hvorfor har du ikke fortalt alt dette før?

– Fordi vi ikke hadde resultater å vise til ...

Jeg måtte gi en forklaring på dette siste og refererte til gjenstander som uventet dukket opp hele tiden.

Bernard ga fra seg et dempet stønn.

– Sitter du her og forteller meg at du har engasjert en munk som er på besøk i Cherubicum?

– Jeg er ikke detektiv, Bernard ...

Nå la han fra seg skjeen og vendte seg mot meg.

– Og hva er din rolle fra nå av?

– Jeg er forfatter, Bernard, jeg er regissøren, om du vil. Det er den større sammenheng som interesserer meg.

– Hvilken større sammenheng, da? Han hørtes ikke blid ut.

– Roma, Cherubicum, huset de fant – her ligger noe under det hele, noe mer enn det romerske huset.

– Begynner du nå igjen?!

– Hør her – Andreas ser en sammenheng mellom våre to dødsfall, og han gir seg aldri før han finner ut hva dette dreier seg om alt sammen.

– Hva slags sammenheng da, Magdalon – for Guds skyld snakk så jeg begriper det!

– Bernard, begge døde på grunn av denne statuen som ingen vet hvor er.

– Du fantaserer, Magdalon!

– Kanskje det, men Andreas fantaserer ikke, han ser det hele

utenfra, han er detektiv ... ikke jeg.

– Jeg har ikke bedt deg om å undersøke Mareks død, men Pepes!

Han hadde senket stemmen, den hadde fått en streng undertone. Jeg bare fortsatte:

– Dersom Marek visste hvem som drepte Pepe – og det tror Andreas – da vil det være et naturlig utgangspunkt å anta at han måtte bøte med livet for denne innsikten. Du behøver ikke være detektiv for å skjønne det, Bernard.

Dette falt ikke i smak, ikke i det hele tatt. Statuer, statuetter, medaljonger, mynter – var dette alt jeg hadde å vise til?

– Jeg tror på frateren. Dessuten har han vært med på et og annet tidligere. Du kan trygt stole på ham.

Bernard fnøs. Så gjorde han et trekk jeg aldri hadde ventet.

– Vi avblåser operasjonen. Si til munken din at han kan ta ferie, be ham nyte Roma, slappe av. Be ham ta klosterferie! Du er fritatt fra og med i kveld!

Jeg tenkte meg om før jeg tok igjen.

– Det ville være uklokt, tror jeg. Om en uke er alt oppklart, skal du se. Han er blitt kjent med studentene, med arbeiderne, med Rosario – han arbeider systematisk.

– Gjør som jeg sier, Magdalon, vær så snill!

– Men hva med studentene – jeg lovet å hjelpe dem?

– Magdalon, jeg er rektor her – gjør som jeg sier!

Jeg prøvde på ny:

– Det er for sent, Bernard. Dette lar seg ikke stanse. Dessuten ville det være meget uklokt av deg å forsøke.

– Hvorfor det?

– Fordi det er så mye snakk, rykter og spekulasjoner omkring disse dødsfallene at du før eller senere blir nødt til å be noen om hjelp, sannsynligvis politiet.

Han likte ikke ordet politi, det så jeg med en gang.

Jeg forklarte:

– Hva tror du de vil tenke i Vatikanet dersom de hører at vi er blitt et morderrede?

Han sank oppgitt tilbake i stolen og skjøv tallerkenen fra seg. Den var fortsatt full av suppe, kald italakkisk suppe. Og så

fulgte et nytt utspill – det var et hakk fornuftigere enn det forrige.

– Finn statuen, Magdalon – for Guds skyld, finn den! Og si ikke et ord til en levende sjel ...

– Bernard – jeg kastet et blikk nedover i refektoriet da jeg sa dette – når så du Marek sist?

– Marek, Marek, Marek! Hva har det med saken å gjøre?!

– Svar, Bernard – vær så snill!

– Jeg traff ham like før middag den siste dagen. Vi kranget som vanlig. Det var det hele.

– Hva kranget dere om?

– Økonomi, selvfølgelig ...

– Hvorfor det?

– Jeg ville at han skulle avblåse spareaksjonen – klagene vanker tidlig og sent.

– Og hva svarte han?

– Det vil jeg helst ikke gjenta ...

Det var blitt stille i refektoriet.

Alle så i vår retning – hvor lenge skulle dette vare? Tiden var ute for lengst, og det var maten òg.

Jeg rakte rektor bjellen.

VI HOLDT et lite krisemøte, et slags krigsråd, inne hos meg like etter, på initiativ fra Rafael. Han var tilbake fra Biblicum og hadde nyheter til oss. Vatikanet var kommet inn i bildet, det vil si: biblioteket og museet. De hadde vært med på dette hele tiden, for det viste seg at det var de som hadde plassert karmelitene i Cherubicum.

Andreas protesterte. Han arbeidet på oppdrag fra universitetet og ingen andre. Camillo hadde han hjulpet før en gang, det fikk greie seg.

– Ta det nå litt med ro, forsøkte Rafael. – Her er så mange som er på jakt etter denne solguden at vi umulig kan la den hvene i gale hender.

– Men den er funnet i Roma, ikke i Vatikanet!

– På kirkelig grunn, Andreas ... Dessuten har du deres fulle tillit. De har ikke glemt at du har hjulpet dem før.

– Men vi kan ikke forære den til noen som helst – den er ikke vår!

– Vent til vi har funnet den, *mon frère* – så kanskje du ombe- stemmer deg.

– Tenk om de har solgt den allerede?

– Du kan ikke selge det du ikke har ...

Jeg begynte å bli urolig.

Andreas satt med hodet i hendene og lot til å konsentrere seg dypt. Dette stanset samtalen, og Rafael og jeg ble sittende og se på ham uten å si stort.

Til slutt brøt Rafael tausheten:

– Si det da, Andreas!

Han så opp, uten å feste blikket på noen av oss, og begynte langsomt og bestemt:

– Dere skjønner ikke alvoret i situasjonen! Solguden kan slå til på ny ... dersom vi finner statuen, vil også våre liv være i fare.

– Er du også blitt overtroisk?!

Slett ikke – og det var poenget. Fordi dette handlet om en gjenstand som var av aller største verdi, var den også farlig for den som måtte få tak i den.

– Alle er på jakt etter den – vi òg. Det er det som er farlig. Solgudens «hevn» er nøkkelen til alt sammen, fordi det *ikke* dreier seg om overtro. Den kan ramme alle, også oss.

Jeg foreslo en drastisk løsning. Skulle vi ikke heller stanse mens leken var god, gå til politiet med det lille vi visste og trekke oss ut av det hele?

Nei! – Andreas ble heftig. Det var vår plikt å komme til bunns i dette, og ville ikke vi, så fortsette han på egenhånd.

– For Bernards skyld?

– For sannhetens skyld! Jeg vil vite hva dette handler om.

– Typisk Andreas, kom det oppgitt fra Rafael.

Jeg kunne si meg enig med frateren så langt. Solguden var farlig – livsfarlig. Men de lot ikke til å skjønne hvorfor. For det hadde

lite med eierforhold å gjøre, og slett ikke med penger. Gamle guder er ikke så døde som dere tror: Apollons piler er dødbringende uansett hvilken form de tar, stener eller tynne tak. Skjønner ingen av dere at det er her saken står? Vi er sannsynligvis i større livsfare alle sammen enn noen av oss tør innse.

Jeg sa meg enig i å gi statuen til paven, og påtok meg å kontakte dr. Falcinelli.

Myndighetene var begynt å blande seg i hans saker, efter det han erfarte. De ville ha statuen selv, som alle andre. Hva verre var: noen hadde ropet det hele.

Men dette fikk han ikke til å rime.

For hvem andre enn han selv visste om den nå da Pepe og Polowsky begge var døde? Selvsagt kunne noen av de andre ha sladdret, men det var og ble gjettverk. Efter hans mening var de altfor feige – dessuten hadde han advart dem da han drepte Pepe.

Hvor i all verden befant statuen seg?

Kunne noen ha funnet og fjernet den solgt den til andre?

Lite tydet på det, for det var flere enn han selv som gikk og lette. Om kvelden og om natten hadde han sett kjente skikkelser snuse omkring på universitetsområdet. Selv rektor reket omkring ved nat-tetider.

Var solguden verd å drepe for?

Helt sikkert – og dersom det krevdes ville han slå til igjen.

Han hadde sant å si fått den for ingenting, men det var fordi Polowsky døde.

Likevel var den hans, så dette med myndighetene likte han dårlig.

Med andre ord begynte det å haste.

KLOKKEN VISTE 22.00. Weber hadde lånt meg nøkkelen til loftet. Rafael var trett og vi lot ham være i fred.

De gamle loftene i Cherubicum er mange og lange. Men det er bare én inngang som blir benyttet, de andre er alltid boltet og låst. Vi befant oss over studentenes og gjestenes værelser. Her er forholdsvis lavt under taket. Belysningen er elendig og det tok litt tid før vi kunne se hvor vi var havnet.

– Gå forsiktig, Andreas, gulvet er tynt og jeg vil nødig at noen hører oss ...

Først bestemte vi oss for å gå igjennom hele etasjen. Rot lå overalt: klær, bøker, møbler – alt tenkelig klosteravfall gjennom lang tid.

Her var et virvar av kister i alle størrelser og farver, fra alle verdens land, noe som merkelappene forkynte: England, Amerika, Afrika, Europa, Asia. Der borte sto et par metallkister jeg dro kjensel på – ganske riktig: Bergen – Norway.

– Hva er det som står der fremme?

– Et stativ med ordensdrakter, Magdalon, slapp av ...

En munk sanser slikt med en gang.

Ja, der hang kapper og kutter av gammel årgang og av mange slag. Jeg tok en og hengte om skulderen, det var kaldt her oppe. I det samme hørte vi leven litt lenger fremme – noe fløy gjennom luften. Jeg stivnet.

– Slapp av, Magdalon, hvisket frateren, – det er bare en fugl, sikkert en due.

– Hvorfor hvisker du? Slapp av selv!

Han la en finger på munnen min. Jeg adlød.

Vi var kommet til en seksjon for gamle bøker, de sto i noen falleferdige bokhyller, men det var mørkt til at vi kunne se hva vi var kommet over.

Vi gikk langsomt videre gjennom dette kirkelige bruktmarkedet. Overalt var det noe å se nærmere på.

Litt lenger fremme fikk jeg meg et støkk.

Der sto en gruppe mennesker og gestikulerte ivrig – men jeg kunne ikke høre at de snakket. Jeg snudde meg på ny mot frateren og pekte.

– Det er bare noen gamle statuer, Magdalon, slapp av!! Han hvisket ikke denne gangen.

– Vil du helst gå ned igjen, jeg kan godt fortsette alene?

– Ikke tale om! Dessuten er det jeg som har nøklene ...

Sannelig, der sto de gamle på rekke og rad, alle de som i sin tid hadde prydet og vernet klosteret: den hellige Frans, Thomas Aquinas, Therese av Lisieux, Antonio di Padua, S. Rita, S. Rosalia, S. Lucia, Ignatius av Loyola, en av kirkefedrene, sikkert Augustin, og mange andre. Der sto de og samtalte om de evige ting – til evig tid.

Vi var kommet til himmelen ...

Vi ble stående og se på dem i ærefrykt.

I det samme ble luften fylt av vingeslag – pip og hyl fulgte.

– Flaggermus!

– Vampyrer ...

Jeg tok et fast grep i fraterens tykke ullkappe og vi fortsatte oppdagelsesferden. Frisk, kald luft strømmet inn fra glugger eller hull i taket. Dette var det største lagerrom jeg noensinne hadde sett. På et stativ hang hatter av alle fasonger og utgaver. Gardiner og forheng lå i hauger over noen benker. Gamle messeklær hadde en hel seksjon for seg selv, mens krusifikser, gamle kalker og kors sto spredt omkring, for ikke å snakke om lysestaker i alle varianter.

Lyset fra gluggene var faktisk sterkere enn det som kom fra små lyspærer i taket. De to konkurrerte om hegemoniet, med det resultat at noen gjenstander så gulbleke ut, mens andre var blåhvite og spøkelsesaktige.

Vi var kommet til veis ende etter en lang og kald ferd. Nå hadde vi gått rundt hele komplekset og var på vei tilbake igjen.

I en seksjon med gamle møbler satte vi oss i et par loslitte lenestoler. Rundt omkring sto lesepulter, bedeskamler, skrivebord, all verdens skrap. I Guds Kirke kaster man aldri noe – man setter det på loftet. Faren med dette er selvsagt at en ung og nostalgisk generasjon en vakker dag henter det hele frem igjen.

Jeg trakk hetten godt over hodet – trekken gikk gjennom marg og ben.

– Ville du ha gjemt Apollon her oppe, Andreas?

– Nei, her ville alle begynne å lete, med en gang.

Den som fant solguden ville sikkert få en klekkelig dusør straks herligheten var omsatt, og det ble ikke særlig vanskelig i Roma etter alle butikkene å dømme.

Jo, det var nettopp det det var, mente munken. Apollon var altfor oppsiktsvekkende til å kunne havne på det frie marked.

– Hvor havner den da, *antiquarius meus*?

– I private hjem. De har sikkert funnet mer enn en kjøper ...

Men hvem var så de? Kunne noen ha solgt fellen før bjørnen var skutt? Var det derfor de drepte både Pepe og Marek? Men da satt de tilbake med kjøper og ingen vare, for de visste jo ikke hvor solguden befant seg. Andreas innrømmet at dette var det vanskeligste mysteriet han hittil var kommet over. Forklaringen på det hele var sikkert enkel nok, men hvordan fant vi frem til den? Ved å lete videre.

– Studentene er alltid i pengenød ... Jeg tenkte høyt.

– Hva bruker de penger til?

– Bøker, weekender, gå ut og spise ... helt normale ting, men svært kostbart her nede og på ingen måte finansiert av Kirken.

– Når de ikke har antikviteter å selge, hva gjør de da?

– Jeg tør ikke tenke ...

Men det var også andre forhold som bekymret munken.

– Du ser, Magdalon – dette begynner langsomt å bli alvor.

– Hvordan da? Nå hvisket vi igjen til hverandre.

Han trakk ullkappen enda tettere om skuldrene.

– Når denne morderen får vite om lekkasjen, at folk utenfra leter etter hans egen Apollon, da vil han få fart på seg. Snart gjør han noe uforsiktig, av utålmodighet. Tiden går, Magdalon, han arbeider under stress.

Jeg frøs på ny, men det var inne i meg.

Nå satt vi i halvmørket og tenkte hver på vårt, men likevel på det samme.

Var det øynene som begynte å spille meg et puss?

Jeg rettet meg opp i stolen og Andreas gjorde det samme. Mitt nattsyn har aldri vært noe å skryte av, men jeg følte meg

helt sikker på at en av statuene der borte beveget seg. Jeg hadde festet blikket på dem mens jeg så som mørkest på alt.

Nei – jo! Der skjedde det igjen. På ny merket jeg at jeg frøs.

Jeg la forsiktig hånden på kappen til frateren og pekte, uten å si noe. Han ser som en ugle i mørket og hadde reddet meg flere ganger fra å velte gjenstander eller å falle.

Slik satt vi og turde ikke bevege et lem.

Før det vi så var ingen helgenstatue, det var heller ingen Apollon. Det var et menneske av kjøtt og blod, en som skilte seg ut fra helgnene fordi han beveget seg raskt bort fra dem og forsvant i mørket. Synet varte bare et par sekunder, men vi så det begge – og ble sittende hvor vi var.

Sekundene ble til minutter. Vi rørte oss fortsatt ikke.

Andreas reiste seg først.

– Kom, Magdalon ...

På ny grep jeg kappen hans, og side om side beveget vi oss mot utgangen. Statuene sto der akkurat som før, urørlige og fulltallige, ivrig opptatt med sitt. Like bak sto noen gamle skap. En av skapdørene sto åpen. Hadde den gjort det i sted?

Frater Andreas tok det hele med tilsynelatende ro, men han så alvorlig ut.

Vi fortsatte langsomt og sikkert, uten å lage bråk og uten å snakke.

Da vi passerte stativene der kuttene hang spurte han:

– Skal du ikke henge kappen på plass?

Jeg turde ikke – av frykt for at noen skulle skjule seg inne i en av dem.

Han lot meg beholde den på.

Vel tilbake ved alle kistene foreslo frateren at vi skulle se om de største lot seg åpne. Her var et ideelt gjemmested for Apollon.

De lot seg åpne. Noen hadde brutt opp låsen på samtlige.

Vi måtte sprengte døren. Heldigvis var det ingen som lot til å ha hørt oss. Klokken viste 23.00. Frateren ville se seg litt om andre steder og jeg måtte forberede morgendagens arbeid.

Vi ønsket hverandre god natt og gikk hver til vårt.

ET UNIVERSITET er det verst mulige sted for et mysterium av denne arten. Her er for mange ører og øyne. Ingen har oversikt eller full kontroll, folk sniker seg inn og ut, nøkler lånes og kopieres. Jeg hadde nettopp fått vite av Bernard at jeg var litt av en sinke som ikke hadde fått laget kopi av nøkkelen til døren under *aula minor*, den fungerer som hovedinngang om natten, noe jeg nettopp hadde oppdaget.

– Alle andre har det, sa han, og så bort.

Fordømte universitet! Her gikk jeg år ut og år inn som en annen slave og kjente ikke de mest elementære hemmelighetene.

– Og hvem låner man nøkkelen av?

– Du kan for eksempel låne min ...

Denne gangen snudde han seg ikke en gang bort da han sa det.

– Eller Webers – dersom du foretrekker det.

Jeg smelte døren igjen etter meg og gikk for å finne Andreas, han skulle lete i underetasjen denne kvelden – uten meg.

Inne hos Marek var det lys. Men det kunne ikke være Weber, for jeg hadde nettopp sett ham gå inn til seg selv.

Hvem var det da som holdt til der inne? Kanskje Matteo drev og flyttet tingene hans? Alt skulle pakkes og sendes til Polen.

Jeg åpnet døren. I det samme ble det mørkt. Lyset var ikke kommet fra lampen i taket.

I det jeg gikk bort til bryteren, pilte en eller annen forbi meg, lukket døren etter seg og forsvant ned korridoren, svært raskt etter trinnene å dømme. Da jeg stakk hodet ut, var ingen å se. Det hele skjedde så raskt at jeg umulig kunne danne meg et bilde av ham.

Jeg slo på taklyset. Det lå bøker overalt på gulvet, men ingen pengesedler var å se. Jeg tok ned ordboken hvor banken tidligere hadde holdt til. Den sto fortsatt på sin plass i hyllen med referanselitteratur.

For å forsikre meg om at vi hadde funnet alt, bladde jeg raskt igjennom.

Ut falt med ett en liten beskjed, maskinskrevet og usignert: *Pengene kan leveres til samme tid og sted som sist.*

Noe sa meg at forfatteren ikke var italiener. Ordvalget var ikke sikkert, men ortografien var korrekt. Men det hjalp ikke så langt. Jeg bladde for sikkerhets skyld igjennom flere av de tykkeste bøkene, men de hadde ingen annen funksjon enn den de var ment å skulle tjene.

Tilbake hos meg selv satt jeg og så på den maskinskrevne seddelen. Sammen med pengene vi hadde funnet første gang, utgjorde dette kanskje en innfallsport til mysteriet vårt?

Jeg hadde skjøvet detektivarbeidet over på Andreas, vel og bra. Men jeg var ikke ferdig med saken av den grunn. Det som opptok meg var et litt annet spørsmål: hva foregår egentlig i det som skjer – tingenes kontekst nummer to. Hva var på ferde i Cherubicum, hva var det vi var med på i øyeblikket? To mordere eller en – hvilken rolle spilte det? Saken handlet om et forhold til fortiden som var farlig, fordi det var et grådig forhold, materialistisk. Ingen eier fortiden.

Forfatteren i meg var ikke vant til å *løse* kriminalgåter, men *skape* dem – det vil si *tolke* dem.

MUNKEN OG detektiven i Andreas bodde under samme tak. Begge søkte de løsninger på livets mysterier, men på forskjellige plan. Religiøs lengsel og jordisk uro gikk i ett hos ham.

Var de nå så forskjellige, disse to – munken og detektiven?

Vi vet jo ikke hvor vi kommer fra, det vil si: ingen av oss har vi valgt våre foreldre, og dermed har vi heller ikke valgt tid og sted for vårt jordiske opphold. – Dette er livets mysterium nummer én. Filosofien er grunnlagt på undring: hvorfor er noe heller enn intet? Hva er alle tings opphav og årsak? Men i første omgang er spørsmålet rettet til oss selv: hvorfor er jeg den jeg er? – hvorfor er jeg der jeg er? – hvorfor akkurat nå?

Spranget herfra og til lengsel etter Gud er ikke så svært stor. For det er han som til syvende og sist er svaret på slike spørsmål. Uten et slikt kompass blir terrenget uoversiktlig og ferden foregår i blinde.

Det gjorde den altså ikke for frateren. For ham var spørsmålet om jordisk opphav så intimt knyttet til spørsmålet om religiøst opphav at de gikk i ett. Lengsel etter Gud, og kjærlighet til sannheten, gikk ut på det samme. For lærer ikke all sannhet oss noe om Gud? Er ikke Gud selv summen av alt som er sant?

Spørsmålet om opphav fører helt naturlig til spørsmålet om Gud.

Og når man aldri har kjent sine egne foreldre? Ja, da blir kjærligheten til Gud desto sterkere, for Gud er til syvende og sist mor og far for oss alle.

Munken var alt annet enn nevrotisk, schizoid, paranoid og alt det andre som religiøse mennesker beskyldes for å være. Han var et av de mest konsekvente mennesker jeg hadde møtt. At han var legbror og kokk understreket dette enda tydeligere. Andreas baker det daglige brød som prestene forvandler til himmelsk ambrosia. Han kjøper den vin som gjennom liturgien blir gudsríkets nektar.

Slik er hans tjeneste prestelig på sin egen måte.

Jeg ble liggende og fikk ikke sove.

Det var helt stille ovenpå, Andreas søkte alene denne natten.

Utenfra hørtes trafikken fra Via dei Fori Imperiali og fra Piazza Venezia. Den stilnet aldri av før ut i de små timer. Og etter en kort stans var den der igjen. I antikken hadde romerne klaget over at byen deres var et søvnløst sted. Folk døde av mangel på søvn, hevdet enkelte diktere.

Så var jeg tilbake ved romerske dødsfall igjen.

Jeg prøvde i stedet å tenke på munken som var kokk og detektiv. Men tankene beveget seg i sirkel.

Alle sjeler kommer fra Gud og vender tilbake til Gud ... Andreas kom helt sikkert fra Gud, det hadde Rafael sagt allerede første kvelden. Hvor ellers skulle han komme fra?

Sine nomine ...

Forfatteren i meg likte sammenligningen med Lohengrin, samtidig irriterte den meg. For Andreas måtte jo ha et navn? Mannen er navnet – og omvendt.

Så tok trettheten overhånd og Roma forsvant med all sin fortid og sin like grufulle nåtid.

ROSARIO VAR blitt sen og hadde bestemt seg for å overnatte i skuret sitt. Det var kaldt, men det blåste ikke. Likevel hadde han lagt noen grener og litt rusk i den gamle ovnen, mest for hyggens skyld.

Han satte seg i stolen og slappet av med en pipe.

Mens han blåste røkringer i taket og strakte benene, begynte ting å dukke opp i hukommelsen. Og det hadde direkte med stolen hans å gjøre.

Gino, med det lave og altfor flate ansiktet, satt alltid her. Pipo hadde ingen fast plass, snart satt han her, snart der, men aldri i stolen. De andre satt alltid på sengen.

Hadde noen sittet der den dagen han aldri ble ferdig med?

Hadde noen kommet senere enn de andre?

Han inhalerte dypt og det var som om noe kom tilbake fra glemselsens store forråd.

Nei – det var en som hadde kommet *før* de andre, en som gikk da de andre kom, alle unntatt Pepe. Dette husket han fordi han nettopp hadde servert ham kaffe da de andre dukket opp. Han kom for å treffe Pepe – men Pepe kom ikke, derfor gikk han for å finne ham.

Hadde han sittet der han selv satt? Eller hadde han sittet på sengen? Pinnestolen brukte han alltid selv, så det var ikke verd å tenke på.

Det banket forsiktig på døren.

– *Si, avanti!*

Frater Andreas stakk hodet inn – *posso?*

– *Certo, padre!*

Han ville til å reise seg for å gi gjesten stolen, men frateren hadde allerede satt seg på sengen og gjorde tegn til at det passet ham best.

Kaffe?

Nei, takk, Andreas så at gartneren var trett.

Hvem hadde overoppsynet med arbeidet, undret frateren seg.

– Pipo, han bestemmer alt. Forresten, ikke alt – det er Gino som er arkitekt og altnuligmann, med kontakter i Roma og Napoli. En dyktig og stillferdig mann, effektiv og godlynt, det snilleste som du kan tenke deg.

– Men arbeider de godt sammen, Pipo og Gino?

– De er fettere!

– Men det sier ingenting ...

– Her i syden gjør det det – alle er en eneste stor familie. Rosario slo bredt ut med armene og understreket påstanden med å sende nok en røkring mot taket.

Så tok han seg i det og la til:

– Jeg tror ikke Pipo er den enkleste å håndtere, hvis du skjønner ... Han er avhengig av Gino, men liker det ikke.

Rosario tok pipen ut av munnen og gjorde et lite korstegn på munnen for å understreke at dette var konfidensielt.

– Avhengig ... Rosario tygget på ordet. Så rettet han seg i ryggen og ble sittende og se fremfor seg uten å si mer på en stund.

Han visste det var noe spesielt ved den siste dagen Pepe levde, men han klarte ennå ikke å si hva det var. Det virket som om han noterte seg ordet han hadde brukt og så lagret det for senere bruk.

Frater Andreas noterte seg også ordet, men nå måtte han videre. Natten var ung.

WIELAND KUNNE ikke for sitt bare liv skjøne hvordan folk kom seg inn og ut av Mareks kontor som de ville. Han hadde uttrykkelig gitt Matteo beskjed om å låse hver gang han hadde ryddet der inne. Hadde det ikke vært for disse ubudne gjestene ville han ha flyttet arbeidet inn til seg selv for lengst. Han håpet å kunne gripe en eller annen på fersk gjerning. Ett av de målene han hadde satt seg som økonom var å få slutt på ulovlig kopiering av nøkler.

Han var ikke kommet videre med dette dollarmysteriet.

Riktignok hadde det reddet dem alle, ikke minst hans første uker som syndicus. Desto sterkere ønsket han å få oppklart hva som skjulte seg bak symbolet R.

Bøkene hadde ikke hjulpet ham, heller ikke en lang prat med rektor.

Flere dager var gått med til å kontakte andre banker og kirkelige institusjoner for om mulig å finne et spor. Sedlene var heller ikke nummerert på en måte som ga dem en pekepinn. Ingenting nyttet. Han sto ved en vegg, en slags mur som han ikke klarte å trenge igjennom.

Han begynte så smått å lure på om det overhodet var et navn de hadde med å gjøre. Kunne det være en slags betegnelse? En slags kode? I så fall dukket den bare opp denne ene gangen og lot seg ikke tyde.

Han likte ikke dette. Det var sant å si et skår i gleden. For han levde med usikkerheten om at giveren kunne dukke opp når som helst. Hva visste han om eventuelle betingelser som var knyttet til gaven? Dersom han hadde disponert den feilaktig, måtte de da ta opp igjen sparingen og alt det der?

I så fall ville han gå av som universitetets økonom.

FEDERICO FALCINELLI arbeidet overtid på sitt kontor. Han forberedte minnetalen over Marek Polowsky, og han gjorde det gjerne. Egentlig fant han alt han ville si i avhandlingen.

Temaet om striden mellom gamle guder og nye – Marek hadde sett det hele fra hedningenes synsvinkel. Det kunne han ikke selv gjøre ved en slik anledning ...

Det var noe dobbelt tragisk over Mareks død. Han hadde ikke tatt hedningenes parti, men han hadde vist dem sympati og forståelse. Det gjorde man ikke ustraffet, ikke i Roma.

For øvrig hadde dagen vært begivenhetsrik på en måte, og den førte straks tankene mot avhandlingen til Polowsky.

Camillo hadde ringt. De hadde satt en kirkelig detektiv på sporet, fikk han vite, en munk, en karmelitt sogar. Det gjaldt å komme La Soprintendenza i forkjøpet og de visste ikke noen

bedre fremgangsmåte enn denne.

Falcinelli følte seg ikke trygg på dette med karmelitten, men de visste vel hva de gjorde der borte. Camillo hadde forsikret ham om at saken var i de beste hender.

En original bronsestatue av gresk proveniens – den ville han se før han trodde det!

Problemet var visst at ingen hadde sett den enda.

ANDREAS UTEBLE fra morgenmessen. Jeg forklarte Rafael at jeg hadde gitt ham nøklene til kjelleren og vi gikk ut fra at det var blitt sent etter søket der nede. Han ga hele ferien til dette mysteriet. Kanskje var det akkurat som Rafael sa, at problemet ikke handlet om andre for frateren, men om noe i ham selv. Under forelesningen satt jeg hele tiden og lurte på hvordan vi skulle finne ut om det var noen av studentene som drev og romsterte ved nattetider. Det måtte være de fra Convivium, for de sto napolitanerne nærmest.

Maurizio pekte seg selvsagt ut, for han spilte monopol med både den ene og den andre. Nettopp derfor ville de kanskje unngå å bruke ham til å lete for seg. Han satt og sov denne morgenen, som han alltid gjorde under forelesninger. Underlig nok var han alltid den beste når det kom til eksamen.

Silvio satt og noterte flittig mens jeg forklarte om det synoptiske problem.

Miroslav satt bare og iakttok meg, han hverken leste eller skrev. Han hadde takket nei til å ta fri, men jeg var ikke så sikker på hvor klokt han gjorde i dette. Vel, vi fikk se hvordan det gikk med ham fremover.

Stefano var aktiv i timen, til tross for at han satt ved vinduet med palmer og sypresser like utenfor. Men våre egne studenter var neppe håndlangere for Pipo, de kjente hverandre ikke godt nok.

Jeg fikk en idé – midt i en utredning om hvorvidt Lukas kjente Matteusevangeliet slik vi kjenner det. Ideen ville ikke gi slipp på meg, og jeg stanset opp, den hadde ingenting med Lukas å gjøre.

– Hjelp meg, noen – hvor var jeg?

– Hvordan så Lukas' skrivebord ut ... ?

– Ja, nettopp ... skrivebordet. – Nå stanset jeg opp på ny.

– Stefano – hjelp meg!

– Skrivebordet, *padre* – til Lukas ...

Jeg skjønnte fortsatt ikke hvor vi var havnet.

– Maurizio! Jeg lot ham sove videre.

I fortvilelsen så jeg på Miroslav. Han satt og iakttok meg uten å si noe. Så jeg et lite smil i den ene munnviken? Dette lignet ikke ham.

Det ble Silvio som reddet meg:

– *Padre*, du holdt på å forklare oss hvilke kilder Lukas hadde til rådighet.

«Skrivebord» betød altså kilder – jeg var kommet helt ut av det. Så var jeg tilbake på sporet igjen og forklarte at han, ifølge eget utsagn, hadde både muntlige og skriftlige kilder til rådighet, øyenvitner såvel som skrevne beretninger.

Ideen som hadde avsporet meg var å låne kontorniaten av frater Andreas, vise den til studentene som illustrasjon på et eller annet og så se reaksjonene. På denne måten kunne vi forhåpentlig eliminere hele bunten. Men den som eventuelt gjenkjente den, visste noe om Mareks død som ikke vi visste.

Jeg møtte Bernard i klostergangen. Han så nervøs ut og nølte ikke med å forklare hvorfor. La Sopra var kommet presis kl. 09.00 – to mann og to *carabinieri*. De hadde brukt en og en halv time på å se seg rundt. Nå var de borte hos Paul.

Betød dette at de ikke hadde funnet noe hos oss?

– Riktig. De lette høyt og lavt, men forgjeves.

Men de var ikke kommet tomhendte, for de hadde med seg statuetten som ble funnet på Marek, som bevis på at de snakket sant. Men de nektet å røpe hvem de hadde fått den av.

– Og hvor befinner denne seg nå?

– I lommen til dr. Varviso ... akkurat som sist.

– Og hva fremstiller den, fikk du se den skikkelig?

– Zeus eller Poseidon – vet ikke, du ville ha sett det med en gang.

Neppe, tenkte jeg, de to er like å se til, men poenget her var snarere at vi hadde enda et bevis på husets hedenske røtter. Og det var det viktigste ved denne gjenstanden enten den nå fremstilte olympiske eller jordiske guder.

Hvem var muldvarpen i Cherubicum?

Bernard og jeg hadde plassert oss under den ene palmen i klostergangens have i påvente av at La Sopra skulle komme tilbake etter undersøkelser i Convivium. Det virket som om tiden sto stille.

De eneste som hadde sett statuetten var de som var kommet til da Marek ble funnet, og vi visste ikke om alle hadde lagt merke til den. De var fem i tallet: Augustin, Lancelot, Felix, Benno, Damiano. Fire av dem kunne ha forsynt seg inne hos Lancelot. Men i realiteten kokte det ned til enda færre. Det behøvde jo ikke være noen av disse i det hele tatt.

Vi ble stående og diskutere frem og tilbake i påvente av at myndighetene skulle dukke opp igjen. Det gjorde de imidlertid ikke. I stedet kom en opphisset Paul og fortalte at de nettopp hadde forlatt hans *palazzo*, som han alltid kaller det, men gjennom utgangen til Via dei Ibernese. Vi kunne slappe helt av.

Hadde de funnet noe? Hverken Bernard eller jeg refererte til statuen.

– Masse penger – hos Pipo ... men det har de jo ingenting med, ikke jeg heller.

– Ingenting ellers?

– Noen mindre gjenstander på studentenes værelser, hos Miroslav og hos Maurizio.

– Har de tatt noe med seg?

– Ja, et og annet.

– Og hvordan tar studentene det?

– De er nettopp dukket opp etter forelesninger, det er for tidlig å si.

Dersom muldvarpen var en av dem, var han frekk. Men det var jo det mest sannsynlige. For disse studentene til Paul viste seg å være mest involvert av oss alle.

Andreas var heller ikke å se til middag, da hadde vi avtalt å legge planer for resten av dagen.

Dette slo meg som påfallende, langt mer enn fraværet om morgenen, så jeg bega meg opp på kvisten der gjesteværelsene er, og banket på hvor det sto *Frater Andreas* på døren.

Ingen tegn til liv innenfra.

Jeg kjente på døren. Den var ulåst.

Andreas lå på sengen. Rundt hodet hadde han en bandasje.

Han lå og tenkte, som han selv kalte det. Kuttene hang på en knagg på døren.

Hva var skjedd?

KJELLEREN VAR fyrrom, samt lagerrom for større gjenstander. Der nede hadde han søkt høyt og lavt. Varmen sto på og det var både leven og høy temperatur. Her var ikke det samme rotet som på loftet, men oversiktlig og forholdsvis tomt. Kjellerbodene var låst alle sammen. Ingen hadde brutt dem opp, for gjennom tregitteret i dørene kunne man se inn i dem alle, og her var ingen statuer, hverken av guder eller mennesker. Etter litt frem og tilbake var han blitt lei av å oppholde seg der nede og bestemte seg for å lete andre steder. Derfor hadde han skiftet til sivile klær så han kunne bevege seg friere.

Han rakte meg håndkledet han hadde surret om hodet og ba meg fukte det under springen. Da så jeg at han hadde en kul på venstre side. Jeg lot ham fortsette forklaringen i sitt eget tempo.

Efter å ha sett seg om i alle skap og kott i sakristiet, gikk han inn i kirken og satte seg i en av korstolene for å konsentrere seg før han fortsatte sitt søk. Det eneste lyset der inne kom fra votivlysestaken foran statuen av Newman, men dette var sterkt nok til at han kunne se alle maleriene som prydet vegger og tak. Studentene måtte ha hatt mange sorger denne dagen, for lysestaken var nesten helt full. Nå ja, de kunne jo også ha kommet hit med sine gleder og takksigelser.

Slik ble han sittende alene en stund sammen med alle de hellige – og alle de døde som lå begravet under gulvet, de levde de

øg. For der nede hvilte mange av det gamle klosterets nonner, samt noen av deres prester, en og annen biskop som var død under opphold i pavens Roma, til og med en kardinal.

Derefter gikk han for å prøve sidedørene nederst ved inngangen. Den første døren førte opp til orgelgalleriet via en smal spiraltrapp; den tillot neppe frakt av større gjenstander.

Den neste døren førte til en trapp som ikke var fullt så smal, så han hadde klatret opp. Det ble en litt lenger tur enn ventet, og ved veis ende sto han i tårnværelset hvor repene hang fra kirkeklokkene ovenpå. For sikkerhets skyld hadde han klatret opp stigen til klokkerommet, hvorfra han hadde en utsikt over byen som overgikk selv den fra terrassen over aulaen.

Hvor lenge han ble stående slik var umulig å si, men han hadde sett på klokken da han var vel nede i kirken igjen, og den viste 23.05.

Han satte seg i korstolen og slappet av før neste søk.

Noen kom – det var en av studentene i sin lange, sorte prestekjole.

Denne ble ikke oppmerksom på frateren i halvmørket, men gikk frem og knelte foran det gamle høyalteret, hvorpå han gikk bort og tente et lys foran statuen av *doctor cherubicus*. Så knelte han for annen gang, reiste seg og forsvant ut samme veien som han var kommet. – Det var Miroslav, han så trett og ulykkelig ut.

Andreas konsentrerte seg på ny.

Så reiste han seg. Han ville sannelig gå til Newman han øg, for å be om hjelp til å fullføre oppdraget han hadde påtatt seg.

Vel fremme ved den store lysestaken så han etter en plass til nok et lys, her var ganske fullt. Gløden fra havet av kjerter varmet godt, og frateren ble stående og se opp i statuens milde ansiktstrekk.

Han ba om helgenens hjelp.

Hvor var nå lysene?

Kassen under lysestaken var tom – Miroslav hadde tatt det siste.

Kanskje sto det flere kasser i nærheten?

Han gikk bort til korstolene. Nei, der var det ingenting.

Skulle han gå ut i sakristiet og hente flere?

I det samme var det som om hjernen klarnet. Hvor ville han selv gjemt de små kassene med votivlys så han slapp å gå til sakristiet hver gang?

Som i en refleksbevegelse, uten å tenke, gikk han forbi lysestaken og rundt den store statuen. Den sto ganske nær veggen, men ikke trangere enn at frateren kom rundt. Statuen var selv sagt hul.

Her, inne i kappens folder, kunne det saktens være plass til litt av hvert.

Andreas ble stående urørlig – han så og så ...

I det svake gjenskinnet fra marmorveggen var det nok lys inne bak statuen til at han fikk øye på et ungt ansikt som smilte til ham. Rundt hodet på ynglingen var strålekransen. I den ene hånden holdt han en bue, og over ryggen hang pilkoggeret.

Solguden sto der – like urørlig som Andreas selv – og iakttok frateren.

Apollon kunne når som helst legge en pil på buen, så livaktig var han. Smilet var mildt, men fjernt. Det kom til ham fra en helt annen tid, de gamles.

Solguden var evig ung og vakker. Han hadde overlevd århundrenes herjinger. Og her sto han midt i en kristen helligdom og kastet sin trolldom – uten at andre enn Andreas visste det.

Han så og så ...

Efter å ha stått slik en stund gikk Andreas ut i sakristiet og fant skapet hvor lysene ble lagret.

Nå var votivlysestaken helt full.

Så satte han seg i korstolen på ny, for å la tanker og følelser få den tid de krevde. Han sank dypt ned i setet, trakk knærne opp under seg og ble sittende og se på Newman.

Statuen hadde mer vekt, mer dybde denne gangen, han virket nesten tvetydig der den sto.

Noen kom fra sakristiet.

Det var ingen han kjente denne gangen, ingen av studentene,

heller ikke noen av professorene, men en herre i sivilt antrekk, han var liten og klumpete av vekst. I hånden holdt han et slags hodeplagg.

Andreas sank helt ned i korstolen og ble usynlig.

Den ukjente snuste litt omkring, ristet på dørene nederst ved inngangen, prøvde noen nøkler og ga opp. Så vendte han tilbake til sakristiet.

Andreas fulgte etter, langsomt og lydløst som en katt.

Fra sakristiet gikk veien ut til en mindre gårds plass som åpnet mot biblioteket på den ene siden og *aula magna* på den andre.

Fyren var tydelig å se, hele skikkelsen, med et eller annet plagg på hodet. Nå tok han veien mot biblioteket. Nei, han tok til venstre, der veien fører opp til terrassene.

På toppen av trappen ble Andreas stående og speide. Hvor var han blitt av? Til høyre var trappen opp til taket over aulaen, til venstre inngangen til loftet over *aula minor*. Han ville prøve den veien.

I det Andreas tok i dørhåndtaket var det noen som grep fatt i håret hans bakfra. Så svartnet alt.

Da han kom til seg selv igjen, verket han i hele kroppen og følte seg kvalm. Klokken viste at han hadde ligget der en god stund.

Jeg fuktet håndkledet på ny og ga ham mer å drikke.

Det tok lang tid før jeg fikk meg til å si noe.

– Skal vi ikke overlate det hele til politiet, så kan de finne ut av hva som egentlig foregår her i huset?

– Nei ... vær så snill ...

Andreas grep hånden min og klemte den stramt. Her nyttet det lite å diskutere. Hver gang jeg kom med motargumenter, strammet han bare grepet om hånden min. Mysteriet var hans, å ville ta det fra ham var ensbetydende med å gjøre ham urett.

Han så alt annet enn tapper og seiersikker ut der han lå. Mest av alt lignet han på en bokser som var slått ned – ikke ut, og som strevde med å komme seg opp igjen. Øynene fortalte meg at dersom jeg i det hele tatt hadde noe til overs for ham så gjorde jeg som han sa – *ba* om var et bedre uttrykk, for han var bønn-

fallende i blikket. Jeg ønsket ikke å se helten min mer såret enn han allerede var. Da jeg ga mitt samtykke, senket roen seg over ham og ansiktet falt tilbake i de vante folder.

Munken virket tilfreds og samtidig bekymret. Han visste at dersom han ikke lyktes i å løse dette mysteriet, kunne flere liv gå tapt.

I DET LILLE refektoriet møttes vi som avtalt. Hodepinen måtte være på retur, for frateren hadde god appetitt, men lot vinen stå.

Langs den andre veggen satt våre ordinære *cherubini*: Federico, Matteo, Gianfranco, Vincente og Rosario. Benno var gått hjem. Damiano var heller ikke å se. Var det noen av disse han hadde sett sist natt? Jeg følte meg trygg på at ingen av dem skjønte norsk.

Han ristet på hodet.

– Men hvem var det du så?

Han satt og tenkte mens italakkisk suppe ga ham kreftene tilbake.

Så begynte han å gå omveier.

– Det var i hvert fall ingen av napolitanerne ...

– Hvordan vet du det?

– Fordi jeg kjenner dem fra *Convivium* ... Ikke Peppino, ikke Enzo, ikke Ruggiero. Frater Andreas hadde tatt dem i øyensyn helt siden han begynte undersøkelsene hos Paul.

Han hadde utelatt Pipo, men det var helt sikkert ved en tilfældighet, disse navnene går i surr for noen hver av oss. Eller hadde han ikke det?

– Hva med studentene – Maurizio, Miroslav, Silvio, Stefano?

– Utelukket ... vår mann er eldre ... og mindre.

– Hva med professorene – de har også pengeproblemer?

– Du fantaserer, Magdalon ...

Igjen ble han sittende og iaktta dem der borte, mens jeg gikk etter mer mat.

– Er du sikker på at det var samme person vi så på loftet?

– Nei! Det var en helt annen ...

– Men hvordan kan du være så sikker, vi satt et stykke unna?

– De gikk ikke på samme måten ... Han på loftet var høyere, magrere, han her er liten og kraftig ... Han på loftet gikk med lange skritt – han her løp nesten.

Jeg konsentrerte meg om maten mens Andreas fortsatte å observere våre *cherubini*. Jeg fikk ikke lov til å forsyne dem – han ville se når de gikk frem og tilbake.

Federico reiste seg og gikk bort til buffeten, den sto like under et digert renessansemaleri av Cherubicum dengang vi var nonnekloster.

– Nei, mumlet frateren ... han er for kalvbent ... ellers stemmer mye.

Den neste som beveget seg var Gianfranco.

– Nei ... han klakker med hælene – ellers er de ikke helt forskjellige ...

– Alle italienere går likt!

– Alle italienere går forskjellig! Andreas snudde seg uventet og serverte meg denne konklusjonen på kveldens iakttagelser.

Matteo, Vincente og Rosario besto prøven med glans, men i deres tilfelle var den en ren formalitet.

– *Buona sera, buona notte!*

En etter en forsvant våre ansatte. Og vi satt tilbake med ubesvarte spørsmål og en stor kul i hodet på frateren.

– Hvorfor er du så sikker angående napolitanerne – beskrivelsen din synes å passe godt på Pipo?

– Nei – det var ikke Pipo ...

– Hvorfor er du så sikker?

– Fordi han aldri går med noe på hodet ...

Jeg så for meg Gino, kjære lille Gino som Miroslav hadde kalt ham. Han var den eneste her i huset som brukte sixpence. Men det var utenkelig at det skulle være ham. Riktignok arbeidet han til underlige tider, for å få fred går jeg ut ifra, men han var den siste av alle som kunne gripe til voldeligheter.

Gino, Pipo ..., navnene surret rundt i hodet mitt mens Andreas forsynte seg av frukten.

– Noen kan ha kledd seg ut som Gino – har du tenkt på det, Magdalon?

Nei, jeg hadde ikke det. Dessuten trodde jeg ikke på den teorien.

– Det lar seg ikke gjøre, *mon frère* – han har en litt for spesiell figur ...

– Sa du figur? Andreas stusset ved uttrykket, han hadde tross alt sett Gino på nært hold noen ganger, for eksempel inne hos Rosario.

– Ja, det vil si, det er hodet, rettere sagt ansiktet, som er litt spesielt, flatt og lavpannet. Vi utlendinger kaller ham *il rospo* – padden!

Jeg skiftet tema:

– Og han på loftet?

– Han var ikke sydlandsk ... Tvert imot så han ut som en typisk nordeuropeer.

– Og dem har vi mange av ...

– Ja, men det er ikke mange av dem som tar så lange skritt, selv når de har hastverk med å komme seg bort.

Jeg så for meg en lang og hengslete engelskmann, vi hadde mange av dem på Newmans universitet. Beskrivelsen passet godt til Felix, for eksempel, og til Lancelot for den saks skyld.

Det var da uhyggen senket seg over meg for alvor. Andreas hadde rett – solguden var farlig for dem som fant ham, enten de nå visste hvorfor eller ikke. Selv hadde han fått en første føling med denne sannheten. Og det var min skyld. Jeg hadde rotet ham opp i dette, uansett hvor mye han insisterte på at saken var hans.

FOR TREDJE gang var vi samlet til et slags krigsråd i mine værelser. Hele situasjonen var blitt såpass annerledes at vi måtte se hvor vi var havnet. Jeg satte frem litt frukt og åpnet en flaske av min beste *Montefiascone*. En eller annen form for feiring syntes påkrevd. Dessuten kom vi ikke til å lete denne natten.

Frateren orienterte sin medbror om det siste døgnets begivenheter.

– Skal ikke Rafael og jeg få se solguden?

– Jo, men senere, en gang etter midnatt. Ingen må få vite om funnet, selv ikke Bernard.

Var Newman et trygt skjulested? Rafael antydte at det kunne være klokt å flytte statuen – for eksempel til stedet der vi befant oss, mitt soveværelse måtte egne seg ypperlig.

Jeg protesterte heftig – det kom under ingen omstendigheter på tale.

Andreas mente at tiden for lengst hadde bevist hvilket elegant gjemmede helgenstatuen var. Letingen efter Apollon ville dessuten fortsette fra alle parter, dog ikke fra vår. Solguden sto trygt der den sto.

Men hva skulle vi gjøre?

Frateren visste nøyaktig hvor han ville, og fra min dypeste lenestol kom en tørr forsikring om at vi var kommet godt i gang og hadde over en ukes tid på oss, hvilket var rikelig. Slik han sto i var jeg villig til å tro ham.

Rafael mumlet noe om at nå var jeg blitt reisefølge – han hadde vært med på dette før.

Andreas overhørte spydigheten. Han trengte min hjelp med Augustin og Gioacchino.

– Hvorfor?

– Fordi de er sentrale brikker i spillet ...

Andreas ville ta seg av Maurizio og Peppino selv.

– Hvorfor?

– Fordi jeg kjenner dem fra før ...

Når hadde Pepe og Marek plassert solguden i kirken?

Her kunne vi bare gjette. Men det var helt sikkert skjedd kort tid etter at solguden var funnet, og umiddelbart før Pepes død.

Så fulgte vanskelige spørsmål.

Var det Pepe som hadde kontaktet Marek? – Dette spørsmålet var grunnleggende for en oppklaring av mysteriet. I så fall hadde han brutt med de andre, hvilket kunne være livsfarlig i en sak som denne, det var ingen av oss i tvil om lenger. Hvorfor hadde Pepe kontaktet Marek heller enn hjulpet de andre med å få solgt statuen? Var han virkelig ærlig og naiv – eller overtroisk?

Vi ble sittende og spise nøtter og frukt til nærmere midnatt

mens vi prøvde å venne oss til situasjonen slik den nå var blitt. Skygeboksingens tid var forbi og alt var alvor, på en brå og litt uventet måte.

Ville noen drepe for en antikk original av Apollon?

Uten tvil – det var han verd.

Dette var altså solgudens forbannelse: han var livsfarlig for dem han befant seg hos. Var det derfor de hadde plassert ham i kirken? Var det derfor de hadde gjemt ham inne i Newman? Var dette et forsøk på å uskadeliggjøre ham – gi ham Kirkens motgift? Var det en demon vi sto overfor når det kom til stykket?

Ingen var å se da vi beveget oss ned til kirken. Fra korridoren utenfor gikk det en trapp inne i vegg, den førte rett ned i sakristiet.

Rafael holdt vakt utenfor mens jeg fikk ta solguden i øyensyn.

Det hele var gjort på et øyeblikk, men det var et øyeblikk jeg aldri kom til å glemme.

– Ikke rør den, Magdalon – den har krevd to liv allerede!

Var Andreas blitt overtroisk han òg?

Lydig trakk jeg hånden tilbake – men for sent. Jeg hadde allerede rørt ved ansiktet hans. Det føltes ikke kaldt, men varmt. Det måtte skyldes lysene like ved. Den evig unge guden smilte fortsatt, gåtefullt var det gamle smilet. Han satte i gang vibrasjoner i meg, de føltes mest av alt som bølger av varme. De skjøt opp fra et sted dypt inne i meg og spredte seg som ild gjennom hele kroppen. Jeg var ikke forberedt på at møtet ville arte seg på denne måten. Jeg forsøkte å gjengjelde smilet, men fikk det ikke til. Musklene lystret ikke, ville ikke, turde ikke ...

Jeg gikk for å hente Rafael og ventet på begge utenfor inngangen til sakristiet.

Like etter kom de ut igjen. Rafael så svært opprømt ut.

– Jeg har aldri sett maken ... et av antikkens ypperste kunstverk ... Dette er helt utrolig!

Vi ble stående i den lille klostergangen like ved inngangen til biblioteket, det virket lite påfallende dersom noen skulle komme forbi.

– Men hvor kan den komme fra – fra et av de gamle temple-
ne?

– Eller fra et bibliotek?

– Kanskje fra et av keiserpalassene?

– Hvilket da?

– Domus Aurea, Neros palass, det ligger ikke så lang borte?

– Tenk hva denne statuen har sett!

– Først er den blitt støpt av kunstnerne, sikkert greske, og har
stått i en av deres helligdommer.

– Så er den blitt fraktet til Roma for å smykke et offentlig
bygg eller en privatbolig ...

– Dernest er den blitt forkastet av de kristne, fjernet, men
ikke ødelagt ...

– For igjen å bli tatt hånd om av dem som hadde bodd her ...
noen hedenske aristokrater ...

– Endelig ble den begravet da huset ble ødelagt ...

– For å bli gravd opp igjen av noen napolitanere som arbeidet
billig og som hadde munnkurv ...

– Som en siste pine ble Apollon gjemt inne i en kristen hel-
genstatue!

– Ført dit av to kristne i nattens mulm og mørke.

Ikke rart at han begynte å ta igjen efter hvert. Jeg så klart
sammenhengen. Hvorfor var det ingen andre som så den?
Munkene tenkte bare på de materielle sider ved saken. Jeg ante
en annen og dypereliggende årsak.

Vi gikk inn i *aula magna* og satte oss i mørket, for å slappe av, og
for å samle oss. Dette var det største klassiske eventyr jeg hadde
vært med på. Når jeg ikke sto og så ham i ansiktet, var det lette-
re å forholde meg til solguden. Han var en klassisk statue, sik-
kert av Polykleitos' skole, helt sikkert før Lysippos.

Jeg ble revet ut av denne tankerekken ved at frater Andreas
begynte å tenke høyt.

Solguden var bevis for at de to dødsfallene var knyttet til
hverandre. For hadde ikke Marek og Pepe vært alene om hem-
meligheten, ville statuen vært funnet og fjernet for lengst. Men
lekkasjen til de arkeologiske myndighetene var og ble en gåte.

Minst én annen person måtte vite om solgudens eksistens. Men
denne personen visste ikke hvor statuen var gjemt og kunne føl-
gelig ikke hjelpe myndighetene på dette punktet.

Men – hvem?

I tillegg gikk noen og snuste, opp til flere forskjellige perso-
ner. Og disse representerte hverken Marek eller La Sopra. Hvem
var de? Hvem lette de for?

Det naturlige var å begynne med en som helt sikkert hadde
merket seg gjenstanden og som samtidig kunne tenkes å ha stjål-
et den tilbake fra Lancelot – en fransk student i kirkerett med
navnet Augustin, han som hadde funnet Marek her inne.

Andreas var konsekvent i sin logikk. Kulen i hodet lot ikke til
å skremme ham.

Hullet i taket var ikke vanskelig å få øye på i halvmørket. Det
fungerte som en sort inngang til et mysterium som langsomt be-
gynte å få makt over oss.

Hva var det som skjedde rundt oss i Cherubicum?

Hva var det som foregikk i det som skjedde?

Det siste spørsmålet opptok meg. Men der vi satt var jeg opp-
riktig fascinert av detektiven vår. Den brune kutten gikk i ett
med treverket her inne, og det var bare hodet og hendene som
var synlige. Det ga ham et nesten overnaturlig preg der han satt
og filosoferte fritt. Ved siden av denne beundringen var jeg også
litt redd ham – hva mer kunne han oppdage som kanskje best
burde vært glemt? Til sammen fordrev disse to reaksjonene den
irritasjon som av og til dukket opp når jeg sto overfor hans selv-
sikkerhet. For han hadde aldri et øyeblikk vært i tvil om at han
ville finne solguden.

En time over midnatt trakk vi oss tilbake. Ingen kom visst den-
ne natten.

Vi fikk overlate solguden til helgenens vern.

Der inne kunne den ikke skade noen, dersom de bare lot den
være.

DEL IV

SOLGUDENS STYRKE

MORGENMESSEN LØRDAG ble en annerledes opplevelse, ikke fordi den bød på overraskelser av noe slag, men fordi vi var blitt en til i tallet. Dette var det imidlertid bare tre av oss som visste, og våre blikk gikk gjentatte ganger mot statuen av Newman. Den virket større, sterkere og mektigere. For den beskyttet oss alle mot et annet nærvær, et som slett ikke passet inn i den hellige handling vi feirer hver morgen. Slik hadde det vært i ukesvis, men uten at noen visste om det.

Frater Andreas satt sammen med studentene, som vanlig. Han var ikke en som lett lot seg distrahere i kirken, men denne morgenen grep jeg ham i å se i retning av helgenen gjentatte ganger. De skulle visst hvorfor, alle sammen.

Jeg følte meg underlig tung og matt i hele kroppen. Helst ville jeg sitte hele tiden, bare sitte og se på statuen med de to. Hver gang jeg festet blikket på dem følte jeg meg sterkere, hver gang jeg så bort var trettheten der. De siste dagers begivenheter hadde vel vært for mye for meg.

Under første forelesning var jeg mer opptatt av studentene enn det som var mitt tema – det synoptiske problem. Jeg trodde at en av dem var tyv, han som hadde stjålet statuetten fra Lancelot. Jeg mente også at en av dem hadde drevet pengeutpresning overfor Marek. Jeg fryktet at en av dem hadde gått til La Sopra. Jeg mistenkte altså flere av dem, minst to, kanskje tre.

Miroslav så miserabel ut, han burde høre på oss og ta fri en tid.

Maurizio satt og leste i en bok – ikke pensumbok etter permen å dømme – men jeg lot ham i fred. Jeg følte meg ikke opplagt til å slåss med ham denne morgenen.

Stefano brukte fortsatt krykke. Han inkarnerte uttrykket «solgudens hevn» der han satt, men på en harmløs måte.

Silvio så trett ut, men det var vanlig på denne tid av døgnet.

De andre fulgte tydelig med, men det garanterte på ingen måte at de forsto det de så flittig satt og noterte.

Nå ble vi nødt til å gå løs på denne indre kjernen for annen gang. Det var sant, vi hadde bestemt oss for å begynne med en av juristene, Augustin. Ham aktet vi å oppspore straks timen var slutt. Jeg skulle møte Andreas i den store klostergangen straks klokken hadde ringt.

Maurizio begynte å irritere meg, han så ikke opp fra sin lektyre en eneste gang. Derfor tok jeg en liten spasertur rundt i salen mens jeg fortsatte fremstillingen jeg var begynt på. Av og til slengte jeg ut noen spørsmål. I det jeg kom bakfra mot Maurizio så jeg at han leste i en illustrert bok. Som jeg helt tilfeldig passerte forbi pulten der han satt, grep jeg denne med høyre hånd, lynraskt og uten forvarsel.

«Romersk Mytologi» sto det på forsiden.

Et øyeblikk var det usikkert hvem som hadde overtaket. Hans arroganse var avslørt i all offentlighet, men fangsten var ikke så god som jeg hadde håpet – året før hadde jeg vært så heldig å kunne konfiskere en krigsroman. Jeg satte meg på kateteret og bladde i boken. Maurizio satt som hugget i sten. Ansiktet var askegrått. De andre ble nervøse. I det samme følte jeg denne mattheten som var kommet over meg i kirken. Jeg gled ned fra kateteret og satte meg i stolen.

Så tok jeg meg sammen og begynte å spørre om klassisk mytologi.

Maurizio furtet – eller skammet seg, det var umulig å avgjøre – så jeg lot spørsmålene vandre. Mange forbandt et eller annet med de olympiske tolv. Godbiten hadde jeg ennå til gode.

– Apollon, hva vet dere om ham?

En del hender skjøt i været, men ingen av disse kunne jeg bruke akkurat nå.

Maurizio så rasende ut. Silvio ble nervøs, Miroslav stirret på Stefano som satt og så ut vinduet.

Så leste jeg høyt for dem alle.

Det mysteriøse ved denne guden er ikke at han blir solgud med tiden, men at han er så farlig – han, skjønnhetens og kunstens gud. Apollon er et kontrastenes tegn, en sammensatt guddom, god og ond på samme tid – det guddommelige går over enhver forstand. Hans piler dreper, med pest – det vil si på en uforklarlig måte. Han forener motsetninger, han utgjør i sin egen person et spenningsprogram. Han illustrerer hvor dyster hedendommen er, til tross for all skjønnheten.

Vel ferdig med solgudens lange historie og vekslende attributter gjorde jeg tegn til Silvio at han skulle levere den tilbake til eieren. Men han ristet forsiktig på hodet.

Jeg leverte den selv.

Maurizio så ikke engang opp.

Noe sa meg at jeg hadde fått meg en fiende for livet.

Det fikk være som det ville, den dagen Maurizio kom opp til eksamen skulle han sannelig få svare for seg – om Apollon og ikke om det synoptiske problem.

Klokken satte to streker for våre prøvelser.

Benno hadde faktisk et minutt til meg denne morgenen. Frater Andreas slo på lyset som sa «opptatt» og ba om adressen til en viss Augustin, fransk student i kirkerett.

Benno fant fort frem på skjermen.

– S.Luigi – *collegio francese* – er du gått over til kirkerett, Magdalon?

– Ikke riktig ennå ... kan kanskje trenge det en dag.

Andreas spurte om Benno kunne peke studenten ut for oss.

– Beskrive ham, mener du?

– Nei, vise oss hvem han er.

Dette skjedde i pausen mellom forelesningene, utenfor myldret det med studenter. Vi gikk for å se etter.

Nei, han var hverken i den store klostergangen eller i haven. Benno dro oss derfor med bort til baren.

– Der er han! – han med det røde håret ... lang, tynn og hengslete ... ser ut som en forvokst guttunge!

– Han som snakker med Damiano?

– Riktig!

Det var han som hadde funnet Marek.

Tilbake i sekretariatet ba jeg om å få se karakterene hans.

– Karakterer ... karakterer ... hvor langt tilbake?

– Helt fra starten, er du snill.

Benno søkte en stund. Så fulgte en del forstemmende resultater.

Det lot til at denne Augustin hadde forlatt teologien, som han ikke forsto noe av, til fordel for jus, kirkerett.

– Går det bedre der?

– Vent, så skal vi se ...

Nei, det gjorde ikke det. Vi var kommet over en svak student som av en eller annen grunn ikke ville gi seg. Prest måtte han bli, koste hva det koste ville. Han kunne saktens overvintre hos juristene, men han ble pent nødt til å komme tilbake til teologene senere. Kanskje var han da blitt klok av skade.

Vi takket for oss og gikk videre.

Damiano hadde god tid nå mens baren var tom og forelesningene hadde tatt fatt igjen. Han fortalte gjerne.

Augustin var kommet styrtende bort til ham før første time, ca. kl 08.20. Det lå en død mann i *aula magna*! Det var så vidt han fikk ordene frem, hele gutten skalv. Damiano fulgte med, heller vantro når sant skulle sies; det hendte at studenter ble ubalanserte ved eksamenstider.

Først etter å ha sett den døde ringte de på Lancelot.

– Hvorfor Lancelot og ikke rektor, eller Benno?

– Fordi det er han jusstudenter forbinder med øvrighet, han er deres dekanus.

– Hva gjorde dere så?

– Lancelot løp for å hente andre. Så ringte de efter ambulansen og politiet ...

Hadde Damiano lagt merke til noe spesielt ved den døde? Hadde han for eksempel noe i hendene, noe han bar på?

Nei, ikke det han kunne huske – hvorfor det?

– Fordi en eller annen gjenstand er forsvunnet, en gjenstand som Marek hadde på seg.

– Nei, jeg la ikke merke til noen ting.

Samtidig lot han skinne igjennom at han i ettertid hadde undret seg atskillig over denne ulykken. Marek måtte ha kjent loftet over aulaen, han var vår økonom og ansvarlig for alt praktisk. Hvorfor hadde han trådt så galt?

– Sikkert på grunn av mørket! Andreas følte seg frem.

– Men det må jo være lys der oppe?

– Bryteren er nede ...

– *Padre!* – nå så han bestemt på meg – tror du han hadde hastverk med å komme seg ned?

Jeg fikk nesten kaffen i vrangstrupen.

– Det er den rimeligste antagelsen – han tok en snarvei ...

Damiano slo seg til ro med svaret, men så fortsatt tvilende ut. Han var en eldre mann, lik Rosario, med en vilter og grå hårmanke, alltid smilende og svært hjelpsom. De hadde vært to i baren inntil Mareks spareprogram satte en stopper for slikt. Nå var oppgaven i strieste laget.

Vi traff Paul i klostergangen.

– Hva er forklaringen på studentenes pengebehov? Det var noe Andreas gjerne skulle vite.

– Alle er i akutt pengenød, fikk vi til svar. – Det er vi profesorer og, tenkte jeg.

– Og Maurizio, hva er hans utgifter? En prestekandidat som studerer teologi har ikke all verdens behov, skal i hvert fall ikke ha det, bør ikke ha det ...

Paul visste ikke annet enn at han pleide å reise hjem i helgene. Han spurte alltid om tillatelse og var alltid tilbake søndag kveld.

– Hvor er «hjem»?

– Mestre, Venezia – for øvrig er han nokså fra seg efter at La Sopra var der og forsynte seg.

– Hva tok de?

– Aner ikke, bare småting skulle jeg tro. Spør ham selv!

Det var det siste jeg hadde tenkt å prøve meg på. Jeg kom til å tenke på en annen student med behov for hjelp.

– Hva kan vi gjøre for Miroslav?

Paul fant det best å la gutten velge selv, men han var bekymret når sant skulle sies.

Klokken ringte etter 2. time, straks var hordene over oss igjen.

– *Buon giorno, padre!*

– *Non sono padre!* – jeg er ikke prest!

– ????

– *Sono fratello, cuoco* – jeg er bare legbror og kokk ...

Dette smeltet isen, og fire par napolitanske øyne smilte et velkommen til frater Andreas. Han forklarte kort om sin interesse for historie og sa at ryktene fortalte om et romersk hus de hadde funnet der nede.

Det stemte, men nå var det gjenfylt alt sammen og et gulv støpt over hele feltet. Forskalinger viste hvor murene til den nye fløyen gikk, og de skjøt i været. På et bord lå arbeidstegningene, redskaper sto overalt, samt en diger sementblander og mye treverk. De valgte et harmløst tema:

Likte frateren maten i *Convivium*?

Andreas likte den meget godt, han hadde allerede vært der to ganger nå.

Napolitanerne ble enkeltpersoner her nede, ikke bare en familie i spisesalen hos Paul. Enzo var den største og sterkeste av dem. Ruggiero hadde blågrå øyne, det så han nå, kanskje var han etterkommer av normannerne? Peppino var en tynn og sennete mann omkring de tredve, med sorte øyne som spurte mer enn de svarte. Han bød munken en sigarett.

Andreas fortsatte i det kulinariske sporet.

Av de tre kokkene i studenthjemmet var Angelica den beste, fikk han vite. Monica var ikke så stødig med pastaen, men desto flinkere med kjøtt. Og hvem laget *la minestra*, suppen? Jo, der kom Veronica til sin rett.

Og vinen?

Alle pekte mot Pipo. Det var en av hans slektninger som laget den, en tremenning av Gioacchino.

– Er Pipo og Gioacchino i slekt med hverandre?

– Ja, ikke i nærmeste familie, men nær nok til at de hjelper hverandre.

Så Gioacchino hadde hjulpet Paul med vinen?

– Han har hjulpet ham med nonner, Veronica er hans niese!

Slik var Napoli, alle var i slekt med alle – alle hjelper alle ...

– Og hvem har skaffet polske nonner til Cherubicum?

Andreas prøvde en myk overgang til sitt egentlige anliggender.

– Polowsky.

– Hvem er han?

– Var, *fratello mio* – han døde.

– Når?

– Nylig, han var universitetets økonom.

– Hvem har overtatt?

– Wieland Weber.

– Er han nøysom?

– For tidlig å si – vent og se ...

Hvor hadde Andreas forresten sin viten om det romerske huset fra? Det var Ruggiero som var begynt å bli nysgjerrig.

Fra studentene, selvfølgelig, de hadde fortalt ham om det de hadde sett.

– Vi driver ikke utgravninger, presiserte Pipo, – vi er alminnelige arbeidere.

– Har ingen arkeologer vært her?

– Ingen – da kunne vi bare sluttet!

– Fant dere så meget?

– Et gammelt hus ...

– Hva med eventuelle gjenstander – hvor ble de av?

– Marek tok alt, forsikret Pipo og bød Andreas en ny sigarett.

– Ikke alt, skjøt Peppino inn, – studentene har vært her og forsynt seg!

Pipo sendte ham et blick som sa *basta*.

Andreas fortsatte å sjonglere med kokekunst og antikke gjenstander. Hadde de funnet kjøkkenredskaper der nede?

– Aner ikke, hver morgen var alt vi fant vekk – Marek kom hver kveld. Pipo hadde overtatt svaringen.

– Ingen skjeer, mugger, fat, krukker, kniver?

– Ikke det jeg kan huske – men vi fikk aldri tid til å se nøyere

etter. Vi la bare gjenstandene på toppen av en mur. Han pekte i retning av et hjørne. Slik var avtalen med Marek.

Andreas følte seg ikke avslappet lenger. Han sto med ryggen til Ruggiero og følte et par øyne i nakken. Det virket som om disse signaliserte til Pipo foran ham. Kanskje det var best å tenke på retretten.

– Samler du? kom det forsiktig fra Peppino.

– Bare kjøkkengjenstander ...

– Du finner sikkert noen i Roma, her er det fullt av alt.

Med et vennlig håndtrykk til formannen takket Andreas for seg og bega seg opp i dagslyset igjen. Til tross for aktsomhet og reservasjoner var de vennlige straks man kom inn på dem – men bare til et visst punkt. Hvem av dem var i stand til å ha drept Pepe? Sikkert alle sammen.

ROSARIO HADDE søkt ly for regnet i skuret sitt. Der satt han og røkte pipe mens regnet haglet løs på taket.

Andreas hadde plassert seg på sengen hvor han varmet seg på en kopp urtete. Etter en stund forsøkte han seg forsiktig frem.

Kunne Rosario huske den siste dagen Pepe levde?

Stakkars Pepe, han hadde mange ganger sittet der Andreas nå satt.

– Hva pleide dere å snakke om?

– Alt tenkelig!

– Også arbeidet i haven?

– Også det.

– Nevnte han aldri noe om at de hadde funnet et romersk hus der nede?

Joda, det var ingen hemmelighet, problemet var at det spøkte der! Rosario hadde selv sett et blålig lys fra feltet sent om kvelden. En natt med mildvær, da han hadde bestemt seg for ikke å gå hjem, hadde det lyst blått der nede i over en time. Det var for sent å gå til prestene for å be om vievann og røkelse.

– Var dette etter at Pepe var død?

– Ja, like etter.

– Men hva med siste dagen han levde? Kan du ikke huske noe fra ditt siste møte med Pepe? Hva var det siste dere sa til hverandre? Når så du ham sist?

Små røkringer steg opp mot taket, hvor regnet dundret med romersk heftighet.

Han hadde sett Pepe morgenen samme dag ... helt sikkert.

Men hadde han sett andre enn Pipo, Pepe og resten av klennen?

Hvordan da?

For eksempel besøkende og denslags.

– Kanskje Gino var her? Andreas så opp fra koppen.

Rosario laget nye røkringer.

– Vanskelig å si, *padre*. Gino kommer og går hele tiden – det er umulig å si når han er her eller ikke.

Andreas satte seg ytterst på sengekanten, lente seg frem mot gartneren og røkringene hans og forsøkte en gang til:

– Husker du om Gino var her den dagen Pepe døde?

– Han kommer og går, *padre*!

– Jeg spurte ikke om det, Rosario – hva *husker* du?

Rosario knep øynene sammen og tenkte. Andreas sukket dypt. Nå åpnet han øynene igjen.

– Gino var i Napoli den dagen!

– Hvordan vet du det?

– Han fortalte meg det selv ... en gang vi snakket om det som var hendt

– Ikke tenk, Rosario, husk ... vær så snill!

Alt som fulgte var røkringer og et gråtkvalt «stakkars Pepe».

Så med ett skjedde miraklet, stillferdig og helt uten annen foranledning enn at Andreas ble sittende og se på gartneren.

– Marek!

– Ja, Rosario – hva med Marek?

– Marek var her den dagen Pepe døde – han kom for å treffe ham.

– Ja ... ?

– Og da han ikke kom sammen med de andre, gikk han ned for å finne ham ...

Andreas sperret øynene opp.

– Hva er det du sier?!

– At Pepe var ikke alene da han døde – det var en prest hos ham!!! Et uttrykk av stor lettelse kom over ansiktet til sicilianeren.

Rosario var det de kalte en *ignorante*. Derfor stolte Andreas på ham. Han hadde ingen fantasi – det han sa hadde han strevet med å huske i en uke nå.

Frater Andreas var både henrykt og fortvilet.

SANT Å SI hadde jeg ofret siestaen for å være alene med solguden. Helt alene var vi mens de andre sov. Jeg sto bak statuen og så på ham. Jeg lukket øynene og jeg følte meg frem på dette plastiske mesterverket. Det var for godt til å være sant, jeg klarte ikke å motstå fristelsen. Dersom noen kom kunne de ikke se oss likevel, Newman skjulte oss begge.

Senere tok Andreas og jeg veien til S.Luigi dei Francesi for å finne Augustin.

Andreas ville se kirken først.

– Her er en berømt samling Caravaggio! – Han hadde utstyrt seg med sin guidebok. Ikke et øyeblikk overlot han noe til tilfeldigheter, eller til meg.

Det var alltid turister her inne, året rundt. Michelangelo Caravaggio sørget for det. Hans sterke farver i kombinasjon med dristig bruk av lys unnlot aldri å gjøre inntrykk. Denne dagen krydde det av ungdom her inne. En nonne pekte og forklarte, det var sikkert en skoleklasse. De lot sine ferske sinn prege av mesterens uttrykksformer. Hvordan opplevde de gresk bronse, tro?

Andreas virket like imponert som de unge. Jeg pekte på klokken, men han ristet på hodet – dette hadde vi tid til. Frateren hadde ikke samme forhold til solguden som jeg, han trodde ikke

på ham, for å si det slik, selv om det var han som hadde funnet statuen. Ufattelig.

Portneren kunne dessverre ikke hjelpe. Augustin husket han godt, men han bodde ikke her lenger, han var flyttet og hadde ikke etterlatt seg noen adresse. Jo, forresten, det hadde han – og her var den. Studenten bodde privat, i Trastevere, og ikke i et college.

Dette slo meg som uvanlig. Men det hadde sikkert sine grunner.

Andreas ble nysgjerrig. Var rektor inne? Kunne vi få et ord med ham?

En liten, men distingvert utseende franskmann mottok oss i et taleværelse. Han godtok uten videre vår forklaring på forespørselen og opplyste at Augustin rett og slett var blitt bedt om å slutte – utvist. Her ønsket han ikke å gå for meget i detalj, men han kunne ikke skjønne hvilken biskop som nå finansierte studiene hans – ble man avvist et sted, var det ikke lett å finne et annet.

– Kanskje har han private midler og er en slags vagabondstudent? Han slo ut med hendene og smilte oppgitt.

Et menneskelig trekk ved frateren var at han var like redd trafikken som jeg selv. Hver gang et horn tutet på oss, tok han et fast grep i armen min.

Vi stanset mange steder underveis, og den lille tykke boken ble flittig konsultert. Men han lå alltid foran meg på kartet. Det vil si, han gikk pent og pyntelig ved min side, i tykk og fotsid kutte denne dagen, men han lot meg ikke fortelle og forklare før han selv begynte å ramse opp det han hadde funnet ut om stedet vi var havnet på og dets severdigheter. Underlig nok fikk jeg velge barer og restauranter.

– Magdalon, hvor skal vi drikke te?

– I Trastevere ...

Det var begynt å regne nå, paraplyen var heldigvis stor nok for to.

Det var på en bar vi fant studenten vi lette etter, like ved S.Cecilia. Han gjenkjente oss selvsagt ikke, for frater Andreas kunne tas for hvem som helst her nede.

Augustin satt alene og leste i en bok. Foran ham på bordet sto en tom kaffekopp.

Det var heldigvis ledig ved siden av.

På grunn av regnet var det mange som kom og gikk, så det tok litt tid før de kom med teen.

– Augustin! Utspillet var mitt og kom straks han viste tegn til å ville bryte opp.

Han så forbauset på oss. Hvem var vi?

– Sett deg her hos oss! Vi hadde en ledig stol.

Jeg presenterte meg selv og munken før jeg kom til saken. Andreas lot som han konsentrerte seg om teen.

– Vi var nettopp i S.Luigi og spurte etter deg der.

– Hva vil dere meg – jeg kjenner dere ikke?! Øynene tok farge av det røde håret da de gransket oss.

– Det gjelder Marek Polowsky. Det var du som fant ham, ikke sant?

Han nikket kort, det var tydelig at han var på vakt nå.

– Husker du gjenstanden han hadde i høyre hånd?

Øynene ble smale, dette kom overrrumplende på ham.

Andreas forsøkte å berolige franskmannen med sitt mest avvæpnende smil, men uten større hell. Øynene ble heller smalere.

– Nei, jeg så ingenting!

– Men det gjorde de andre ...

– Hvem andre?

– Lancelot, for eksempel – din dekanus ...

Gutten rykket til. Hva som enn var han eksistensgrunnlag her i Roma, så var det ikke av et omfang som gjorde ham velstående. Skjorten med prestesnippen var slitt og den korte vinterjakken så ut som han hadde kjøpt den brukt på Campo di Fiori. Skoene kunne når som helst gå opp i sømmene. Men gutten utstrålte trass og egenvilje heller enn ydmyk aksept av sin skjebne.

Bordet ved siden av var tatt av noen høyrøstede unge kvinner som hadde søkt ly for regnet. De laget slikt leven at vi ble nødt til å heve røsten, vi òg.

– Hvorfor måtte du slutte i seminaret?

– Raker deg ikke! Svaret kom kontant og lød som et lite smell.

– Jo, det gjør det, Augustin, vi er på jakt etter en gjenstand som ble funnet på Marek og som er forsvunnet fra Lancelots værelse.

– Jeg har ikke stjålet statuetten, freste gutten, med en intensitet som fikk de ved nabobordet til å snu seg og stanse latteren for et øyeblikk. Han lignet et dyr klar til sprang.

– Hvem sa at det var en statuett? Andreas så smilende opp fra tekoppen.

Augustin reiste seg brått og begynte å bevege seg mot døren.

Der ble han stanset av en tilfeldig romer som pekte mot mannen bak disken.

– *Il conto* – De har glemt å betale!

Jeg syntes grundig synd på ham mens han fumlet i lommene etter penger han aldri fant.

Jeg gjorde opp for ham.

Som takk sendte han meg enda et av disse innbitte rødøyde blikkene.

– Hvem er din biskop? Dette var siste sjanse jeg hadde i dag.

– Raker deg ikke! Jeg har flere ... Han prøvde å le, men lyden ble så forvrengt at den mest av alt minnet om et hulk.

– Spør Gioacchino, mumlet han og ble borte i mylderet.

Vi var kommet et skritt videre, men opplevde ikke dette som en stor triumf. Dessuten satt vi tilbake med et større problem enn det vi nettopp hadde løst.

Dersom Augustin hadde stjålet statuetten fra Lancelot – og det var nesten så godt som bevist – hvorfor hadde han gått med den til La Sopra? Ville han kanskje ha dusør? Hva verre var: hvordan hadde det seg at han kjente til solguden? La Sopra hadde vært nokså presis i sine formuleringer, de visste hva de lette etter.

Andreas følte seg sikker på én ting: Augustin var uskikket til å presse Marek for penger.

– Hva mener du med det?

– Beskjeden du fant inne i Mareks hemmelige «bank» var

ikke skrevet med den slags italiensk som Augustin benyttet seg av. Den var skrevet på en kostbar maskin etter alt å dømme. Dessuten kan utpresning være farlig.

Regnet hadde gitt seg og vi spaserte den lange veien hjem. En brunkuttet tiggermunk og en sortfrakket klerk hadde ikke flere gjøremål i Roma denne eftermiddagen.

VI MØTTES i biblioteket etter *cena* og hadde stedet helt for oss selv – ingen Gioacchino, ingen studenter.

Hva kunne vi finne ut om bronsestatuer?

De var svært sjeldne, det hadde vi visst hele tiden, og alle bevarte eksemplarer var i offentlig eie, ingen på private hender. De som ennå var tilbake fra antikkens rike forråd var enten greske originaler eller romerske kopier. Et par Apollonstatuer fantes faktisk, og mest kjent var selvsagt den såkalte *Apollo del Belvedere*, en kopi i marmor fra keiser Hadrians tid, funnet nær S. Pietro in Vinculi, hvis original kanskje hadde stått på Athens torv, og var et verk fra Leochares' hånd; men denne var selvsagt gått tapt. Kopien står i Vatikanmuseet, men pavens Apollon ble blek i sammenligning med vår.

Vår var en gresk original, uten tvil. Men den var ukjent, fordi vi ikke hadde romerske kopier av den. Desto større ville sensasjonen bli.

Vår Apollon viste dessuten guden med pilkogger og bue, og buen var nærmest intakt. Dette var den opprinnelige Apollon, fra tiden før han ble solgud. Men her var noe som ikke stemte, for han bar også strålekransen. Den var ikke opprinnelig. Hvem hadde satt den til i senere tid?

Hadde ikke Nero vært en stor samler av gresk kunst?

Tyv ville passet bedre, lot det til. For Pausanias sier i sin reiseskildring at keiseren nærmest plyndret Hellas på sin store konserterturné i 67 e.Kr. Fra Delfi alene skulle han ha stjålet omkring fem hundre kunstgjenstander. Dette var sikkert en overdrivelse, men likevel.

Var det en delfisk Apollon som sto i kirken? Apollon var grekernes yndlingsgud på grunn av lyset han bar og de skjønne livskunster han tok med seg fra de olympiske høyder.

Hadde Nero stjålet den? Var den et av trofeene fra turneen, et av dem som Nero hadde latt smykke sitt soveværelse med – i tillegg til de ettusenåttehundreogåtte laurbærkransene?

Var den blitt omgjort til solgud på keiserens eget initiativ?

Kom den fra keiserens gylne hus, *domus aurea*?

Hva hadde den vært vitne til der?!

Hvor hadde den holdt til i tiden etter at palasset ble stengt?

Hvordan var den havnet hos oss? Herfra og til det gylne hus var ingen lang vei.

Et nytt spørsmål begynte å dukke opp med større intensitet eftersom vi fortsatte undersøkelsene: hvem i all verden var det som hadde bodd i huset vårt? At det ikke dreide seg om hvem som helst, var hevet over tvil.

Men det romerske aristokratiet var gjenstridig og kandidatene var mange i det fjerde århundre, det manglet ikke på navn i oppslagsverkene. Men i det femte, for ikke å tale om det sjette, hadde vi færre navn å støtte oss til. Min teori gikk ut på at vi hadde å gjøre med et hus som var blitt ødelagt under folkevandringerens herjinger – et hedensk hus midt i et kristent Roma, omgitt av barbarer. Disse så vel ikke forskjell på de guder de kom over, og slik ble vår Apollon reddet fra ødeleggelse, nettopp på grunn av ødeleggelse.

Men dette ville jeg aldri klare å bevise. Materialet var innemuret, bortsett fra disse gjenstandene som var spredt over hele byen, og så solguden selv. Derfor ble Apollon stående som det eneste vitnesbyrd om en dramatisk drakamp mellom gammelt og nytt, sivilisasjon og barbari, hedendom og kristendom. Og de som eide ham – et nokså uheldig uttrykk – døde lykkelig uvitende om den grusomme skjebne som ventet deres gud, ham de hadde reddet fra de kristne.

Vi avsluttet dagens arbeide med å avlegge solguden et nytt besøk.

Igjen følte jeg denne uforklarlige lettelsen som gikk gjennom

hele kroppen. Tretthet og sykdom fantes ikke lenger der jeg sto og så på de klassiske trekkene. Dette var ikke portrett av et individ, som i senere gresk kunst. Her sto vi overfor de gamles opplevelse av det sakrale, det guddommelige i menneskelig form. Ikke korsfestet, ikke pisket, ikke lidende, ikke døende – men evig ung – sterk, bevæpnet, vakker, ikke ødelagt og heslig å se på. Han representerte selvsagt ikke menneskeheten slik vi kjenner den, for den er korsfestet. Han viste oss gudenes ansikt, smilende og fjernt.

SØNDAG MORGEN i Roma er en fredelig, nokså søvnig opplevelse, til tross for at hundrevis av kirkeklokker konkurrerer om å overdøve hverandre. De kimer fra alle kanter samtidig, fra høyder og dalsøkk. De later til å følge hver sin tidsregning, for ingen starter samtidig, og på denne måten vitner de om hvilken atomisk verden vi befinner oss i. Men felles har de gleden over kristendommens seier, og de ljømer denne ut, hver på sin måte, store som små. Når man beveger seg omkring i byen hører man bare de nærmeste klokkene. Men i de ørsmå pausene mellom slagene fornemmer den passerende en bakgrunnsklang som innhyller byen i en vedvarende melodi, en musikalsk kulisser.

På Aventinen ruver den kirkelige nåtid over restene av den hedenske antikken. S.Prisca, S.Sabina, S.Alessio – gamle tempelsøyler bærer kristne tak. De er stadig innhyllet i røkelsesskyer, men disse bærer bud om bønn til den ene Gud og ikke de mange. De står der, som før, og lytter til sang på latin, men denne er ikke lenger rettet mot et himmelsk mangfold, men en enkel og samtidig treenig guddom: Fader, Sønn og Hellig Ånd.

Efter messen i S.Prisca stakk vi ned for å se på mithreet under. En mørk og fuktig verden ventet oss der, med dunkel belysning, farver som er i ferd med å vende tilbake til den grå *stucco* de engang var malt på, og skulpturer som tidens tann har tæret på – skjønt de viser seg å være forbløffende motstandsdyktige. Mithras hadde i sin tid vært en mektig konkurrent til Kristus, lik keiseren selv, men hadde tapt til sist. Her nede, under jorden,

og i det fuktige mørket, fikk han fortsatt utfolde seg fritt, men uten en troende menighet, kun moderne turister som trengte en guide for å fortelle dem hva det var de sto og så på. Han var sikkert farlig han òg ...

Andreas' lille bok fikk ordet før jeg hadde anledning til å utfolde mine kunnskaper. Men det var jeg begynt å venne meg til.

Rafael var reist til Napoli. Konferansen ved Biblicum var slutt og denne uken ville han bruke til å se de berømte papyri fra Herculaneum. Torsdag skulle vi dra ned for å hente ham hjem igjen. Søndag skulle de hjem til Norge.

Efter from turisme på byens høyder hadde vi tatt veien ned til Porta Portese, nærmest for fornøvelsens skyld. Men der støtte vi på kjentfolk. For bak et bord i seksjonen som solgte antikviteter av alle slag sto Pipo – han solgte selvsagt romerske antikviteter. Det var småting alt sammen, slik han selv hadde forklart for frateren dagen før, men utvalget var variert. Andreas kjøpte en gammel skje og fikk den for en pris som var svært rimelig, sikkert for å bli kvitt oss.

En annen herre – med sixpence! – kom bort til oss og så nøye over det som fantes. Han samlet sikkert. De to stakk hodene sammen.

Vi begynte å gå videre, men Andreas stanset like ved neste bord og ble stående og se på Pipo og denne kunden hans.

Søndagsmiddagen bestemte vi oss for å ta i Testaccio. Alle var ute, det var vanskelig å finne bord noe sted.

Munkekutten til Andreas må ha hjulpet, for med ett ordnet alt seg.

– *Prego, padre!* Man kan si hva man vil om romere, men antiklerikale, det er de ikke. Var de det ville byen sikkert gått konkurs.

Jeg hadde forklart frateren utallige ganger at Roma ikke lenger var pavestat, at vi ikke brukte seremonielle plagg på byen, og denslags. Men mine ord falt for døve ører – Andreas og kutten

hørte sammen. Dette var ikke ideologi fra hans side, han var bare slik. Det var det samme med hans selvsikkerhet, den var ikke påtatt. Den var heller et uttrykk for målbevisst søken, og derfor alt annet enn arrogant. Samtidig virket han sky og sjenert dersom man kom for nær ham. Selv denne fordømte guideboken var bare tegn på at han ikke var allvitende, men vitebegjærlig. Men også den hadde klart å irritere meg.

Efter en *rustico* hadde vi bestilt husets spesialitet. Besøket på Porta Portese førte tankene hjemover, mot Pipo og mot en sixpence.

– Er du sikker på at det ikke var Pipo du så i kirken, du ser jo hva han driver med?

– Jeg *var* sikker, Magdalon, *var* ...

– Er du ikke det nå da?

– Nei ...

– Du var det i sted?

– Jeg vet det, Magdalon ...

Og hva besto tvilen i?

Jo, han hadde for sitt indre øye flyttet hodeplagget fra kunden til Pipo – og straks var de forbløffende like å se til.

– Mener du at det kan ha vært Pipo du så i kirken?

– Dersom Pipo kledde seg ut som fetteren når han gikk og lette. Det var sent, vet du, og Gino arbeidet vel ikke akkurat rundt midnatt, med mindre han leter etter solguden han òg.

Vår *ossobuco*, romersk margben, ble fortært i stillhet, men fikk ikke den oppmerksomhet det fortjente.

På meg virket de to napolitanerne nokså forskjellige av utseende. Pipo var opplagt arbeider, Gino ikke, men jeg hadde jo ikke sett dem i mørket. Øyet som så tilhørte dessuten frater Andreas, og det var et skarpere blikk enn mitt – ufattelig at en slik detalj opptok frateren. Her sto vi overfor et mysterium med mange dimensjoner og så konsentrerte han seg om hodeplagg!

Forfatteren i meg er opptatt av alt som gjør et dødsfall myste-riøst, ikke mord og mordere i seg selv. Det tekniske er ikke det interessante eller avslørende.

– Jeg tror jeg vet hvem vi så på loftet, Magdalon ...

Vi var kommet til desserten og skulle snart begi oss hjemover.

– På loftet?

– Ja, men jeg er ikke sikker, ikke ennå ... Han stappet en skje med *tirami su* i munnen.

– Kan du ikke si noe?

– Jeg tror det må være han du så inne på Mareks kontor, måten han løp av sted på, slik du beskriver det, er den samme jeg så på loftet. Lange og raske skritt ... han hverken gikk eller løp, han skrevet nærmest.

– Kan du si mer?

– Nei – men jeg kan si deg hvem som så Pepe sist! Det var tydelig at kokken i Andreas hadde funnet noe som behaget.

– ?!

– Marek ...

– Marek!???

– Rosario fortalte meg det ...

– Mener du at Marek drepte Pepe?

– Det har jeg ikke sagt, men det er en mulighet vi ikke kan utelukke, som igjen avhenger av hvem notisen om pengene var skrevet for. Så enkelt er det, og så vanskelig.

– Men tror vi ikke at Marek er blitt gjenstand for utpresning?

– Nettopp – dersom noen overrasket ham der nede så har vi motivet på plass, ikke sant?

– Men hvorfor skulle vedkommende så gå hen og drepe Marek? Fordi han ikke kunne betale?

– Muligens, Magdalon, muligens ...

– Jeg får ikke dette til å gå opp, Andreas – Marek var ingen morder!

Frateren strøk seg gjennom hårmanken og forsikret rolig og sindig:

– Vi finner ut av det, Magdalon. Bitene faller nok på plass – men det er litt tidlig ennå.

– Men du reiser om en uke i dag, Andreas.

– Det greier seg lenge. Jeg er sikker på at vi har oppklart det hele før neste uke.

Solen varmet litt denne eftermiddagen, og vi ble gående og drive på måfå før vi vendte hjem.

WEBER HADDE bestemt seg for å prøve et nytt utspill hva bokstaven R angikk. Dersom også dette slo feil, ville han rett og slett avblåse Mareks spareprogram uten å vite hva eller hvem bokstaven sto for, krysse fingrene og håpe på det beste.

Han hadde plassert seg oppe hos rektor for å lufte temaet, middagen var det eneste øyeblikket de to kunne treffes denne søndagen. Levenet fra refektoriet garanterte at ingen andre fikk del i det de snakket om.

– Bernard – vi har fått en gave på en million dollar!

– Du sa det. Vet du fra hvem?

– Det er det jeg ikke vet – det er derfor jeg vil snakke med deg.

– Når skjedde dette?

– Jeg oppdaget det i bøkene da jeg overtok forrige uke.

– Og når var pengene satt inn?

– Den siste dagen Marek levde.

– Og dette får jeg først vite i dag?!

Wieland forsynte seg med italakkisk pasta før han svarte.

– Jeg ville først oppspore giveren – for ikke å forårsake skuffelser senere, hvis du skjønner.

– Har du sjekket alle våre vanlige kanaler?

– Ja – pengene kommer ikke fra staten, ikke fra Roma, ikke fra noe college her i byen, ingen av våre vante velgjørere har en slik signatur, den opptrer bare denne ene gangen. Så Marek aldri noe om dette til deg?

– Marek – til meg?! Da kjente du ham ikke!

Nei, Wieland Weber hadde ikke kjent Marek Polowsky særlig godt, han innrømmet det. Han ønsket heller ikke å høre om forholdet mellom de to.

– Hva har du tenkt å bruke pengene til?

Rector magnificus så spørrende på sin nye syndicus.

– Til å betale arbeidene med biblioteket, og først av alt avblå-

se denne hersens sparingen!

– Er ikke det litt forhastet?

– Hvordan da?

– Vi vet jo ikke hvor mye dette vil koste når alt kommer til alt ... ?

– Jo, nå skulle alt være på rett kjøp, Bernard. Det var problemet med fundamentene som forsinket det hele. De er i god gang med å reise murene.

– Men de er en fære?

– Det gjør vel ikke så mye fra eller til?

– Hvem sa du pengene kom fra?

– R ...

– ?!

– R er alt jeg har å gå efter.

– R ... ?!

– Ja – R!

Bernard ble sittende og se nedover refektoriet mens han tenkte høyt.

– R for *rettore* – R for *redentore* – R for *rospo* ...

– Hva sa du?

– *Rospo*!

– Hva betyr det, Bernard?

– Padde ...

Wieland var like klok. Med rektors velsignelse kunne Mareks forhatte spareprogram bli avblåst der og da. Det var det de ønsket begge to.

Bernard ga et par klemte med bjellen. Alle så forskrekket mot de to der oppe. Det var ikke gått mer enn ti minutter – var de blitt døgnville?

Rector magnificus forklarte at han hadde en stor og gledelig nyhet å dele med dem alle:

– *Annuntio vobis gaudium magnum* – sparingens tid er forbi, vi er blitt reddet av en anonym gave, takk Gud og be for den glade giver! Fra i dag av blir alt som før!

Applausen var øredøvende, selv for dem som satt øverst.

EFTER CENA hadde Andreas og jeg avtalt at vi skulle avlegge solguden nok et besøk. Men våre beveggrunner var forskjellige.

Vi møtte Léonce, sakristanen, like utenfor inngangen til kirken. Han så opprørt ut.

– Det er skjedd på ny! Jeg skjønner ingen ting! Vi må ha en gal mann i huset!

– Hva er det du sier?

– Å, *padre*, noen slukker votivlysene foran statuen av Newman ... Det skjer hele tiden ... Jeg må gå og tenne dem på ny alle sammen. Dette er tredje gangen i dag!

Andreas la hånden sin på armen min, et tegn på at jeg skulle la ham få fortsette. Léonce var en liten og tynn mann, med grått hår greid bakover, det var så tynt at han så skallet ut på avstand. Ansiktet var viljesterkt og øynene livlige.

– Jeg vil gå til rektor med dette! Jeg blir gal – guttestreker! Det må være en av studentene.

– Når skjedde dette første gangen? Andreas lød litt ustø i røsten da han formulerte spørsmålet.

– For et par uker siden – før semesteret startet. Jeg kom inn hit for å gjøre rent og så at lysene var utbrent alle sammen, noe som er helt uvanlig så tidlig på dagen, for staken fylles opp etter morgenmessen. Da så jeg det for første gang.

– Hva så du?

– At de ikke var utbrent – noen hadde blåst dem ut, alle sammen!

– Og du tror det er studentene som driver gjøn med deg?

– Med meg ... ?! Léonce forsto ikke hvor jeg ville hen.

– Jeg mener, det de engelske kaller en *practical joke* – en slags spøk?

– Det må være dem, hvem ellers? Prester og professorer driver ikke med slikt, heller ingen av dem som arbeider for oss!

– Når skjedde dette annen gang? Andreas virkt ikke interessert i teoriene.

– Senere samme dag. Jeg hadde tent alle lysene på nytt og var kommet inn for å se etter noen bøker som lå i korstolene. Da så jeg at de var blåst ut igjen!

– Og tredje gangen?

– Noen dager senere. Hva slags mennesker er det som bor blant oss ... ?

– Léonce, ikke tenk på hvem som har gjort det – forsøk å huske når dette skjedde.

– Ikke hver dag, bare av og til. Det dreier seg om fire–fem ganger i alt. Men hver gang jeg tenner lys som noen har blåst ut, så slukkes de igjen. Andre dager får de brenne ned i fred. Léonce ristet på hodet.

Andreas likte ikke dette, øynene hans været en fiende.

Hvem av dem var det nå som var blitt smårar? Miroslav hadde hatt store påkjennelser, Maurizio var trassig og Stefano uutgrunnelig på sin sjarmerende måte. Augustin, han kunne være troende til litt av hvert! Hva med våre ansatte? Nei, de kjente vi for godt. Hva med napolitanerne, dem kjente vi dårlig. Jeg skulle til å foreslå et par muligheter for frateren da han fortsatte i sitt eget spor.

– Når skjedde dette sist, jeg mener: før dagen i dag?

– Det var på fredag, jeg kom inn like før middag og fant lysestaken død.

– Og hvem hadde vært i kirken etter morgenmessen?

– Hvem som vil, alle kommer hit i løpet av dagen, hver med sitt.

Léonce forsvant etter å ha forsikret at han ville gå til rektor med saken. Slike studenter burde utvises, de hadde ingenting i Guds Kirke å gjøre.

Vi gikk for å iakttå kolossen som huset solguden.

Den eller de som drev gjøn med oss visste neppe hva de drev med. Spøk var en ting, alvoret bak statuen ante de intet om. Hadde de gjort dét, ville de ikke ha lekt med ilden. Men det visste ikke Léonce og heller ikke *rector magnificus*.

Andreas ble igjen i kirken da jeg gikk.

Han trengte å tenke litt, som han sa.

MINNEHØYTIDELIGHETEN var lagt til *aula magna*, på grunn av det store antall besøkende. Jeg konstaterte at de knuste benkene var blitt reparert, mens hullet i taket fortsatt gliste sort og ondskapsfullt mot oss der nede. Riktignok var det ikke mange som la merke til dette, men de som gjorde det, sendte hverandre megetsigende blikk.

Rafael var i Napoli, men Andreas var blant oss. Han hadde plassert seg blant studentene, som vanlig.

Selve minneseremonien over Marek Polowsky besto i at dr. Falcinelli fra Vatikanmuseet foreleste over det tema som hadde vært Mareks forskningsområde, og som på flere vis oppsummer- te tilstanden i Cherubicum disse dagene – lysets seier over mør- ket. Hedendommens avvikling i Roma var et passende motto ikke bare for Mareks liv og gjerning, men også for universitetets liv som sådan.

Hedendommens fall hadde tatt tid, for de gamle guder over- levde forbløffende lenge, også etter at templene var stengt. I utallige huskapell var det altre, hvor det ble ofret røkelse og vin, foran byster, statuer, statuetter og ikoner. De olympiske makter hadde så visst ikke lagt ned sitt verv, skjønt de offisielt var avsatt. Var det ikke heller slik at de var støtt ned i dypet, hvorfra de her- sket på en annen måte enn før? Slik hadde man opplevd det på fire- og femhundretallet.

Polowskys arbeide berørte nettopp den konkurransen som derved oppsto, for kristningen av Roma var aldri avsluttet. På sett og vis var det fortsatt vår oppgave å stenge hedenske templer hvor de nå enn var reist og hvilke navn de nå måtte bære. Selv om arkeologer hele tiden drev og grov opp fortiden, var vi som kristne forpliktet til å grave dem ned.

Han selv, Falcinelli, ville se til at Mareks studie ble utgitt, for- håpentlig også oversatt.

Jeg så i retning av Bernard. Han satt der som en sfinx, tilsy- nelatende helt upåvirket av ordene som falt. Kunne det henge sammen med at han satt mellom to herrer som representerte to helt forskjellige interesser? La Sopraintendenza var nemlig repre- sentert ved dr. Varviso. Han satt til venstre for Bernard og virket svært engasjert i det som foregikk. Hvem som hadde invitert

ham gad jeg virkelig vite – kanskje muldvarpen vår? Til høyre satt pater Camillo. Stakkars Bernard ...

Ellers var en del geistlige fra Polen å se, samt flere fra de andre universitetene i Roma – Angelicum, Gregoriana, Lateranum, Propaganda og Salesianum – noe vi fikk anledning til å erfare under mottagelsen etterpå.

Jeg hadde lovet å kontakte dr. Falcinelli for å formidle gaven til paven. Dette gjorde jeg helt bak rektors rygg, på oppfordring av Camillo og av karmelittene. Jeg ville ringe ham en av de nær- meste dagene.

Hans tale gjorde inntrykk på meg. Jeg kunne se at Andreas ikke virket fullt så engasjert. Men så var hans rolle i Cherubicum en annen enn min. Hans forhold til solguden var nesten like materialistisk som de andres, og sikkert like farlig.

Jeg hadde lagt merke til at hver gang jeg hadde vært inne hos statuen følte jeg meg bedre, fysisk som psykisk. Jeg fikk nye krefter ved å være alene med ham. Dette skjedde vanligvis i sie- statiden, da hadde jeg kirken for meg selv. Samværet med solgu- den ga meg like mye styrke som siestaen, kanskje mer. Men det var en pris å betale for disse besøkene. Jeg følte meg trett i krop- pen, sto senere opp, hadde problemer med å konsentrere meg i timen og ble utålmodig med Andreas. Jeg hadde også lagt mer- ke til noen flekker på huden som ikke hadde vært der før.

Vel, jeg er vant til at livet i Roma krever sitt.

Hjemme snakker de alltid om å «få» hver gang noen blir syke – norsk husmannsånd! Her nede sier de det akkurat som det er – han er blitt rammet, oppsøkt eller hjemsøkt av en plage eller sykdom. Det er nok nærmere sannheten.

DET VAR Gioacchino som var vårt mål. Vi visste bare omtrent- lig hva vi skulle spørre efter, for vi var på jakt etter nokså mye in- formasjon.

– *Buona sera!*

– Er dere kommet for å lete efter vår fortid? Han så søvnig og fredelig ut.

– Nei, i dag er det nåtiden vi er på spor etter.

– Hvordan det?

– Har du noen gang hørt uttrykket «solgudens hevn», Gioacchino?

Den digre napolitaneren ble stående og blunke et par ganger før han bestemte seg for å svare. Så så han på oss med et alvorlig uttrykk i det vennlige ansiktet.

– Men hvordan har dere kommet over dette? Han gjorde tegn til at vi skulle følge ham inn på kontoret, og lukket døren så Gianfranco ikke skulle høre hva vi snakket om.

Andreas fortalte om sin kontakt med studentene – og om min kjærlighet til mysterier. Jeg sa ingenting foreløpig.

Han bød oss en stol hver og begynte forsiktig å fortelle, som om han følte seg frem.

– Alle spekulerer rundt Pepes død – studenter, professorer, myndigheter – nå også dere!

– Men hva vet du, *padre*?

Ingen på jorden ville gjette at munken i brun kutte var kirke-
lig detektiv. Han hadde foldet hendene bak hodet og lente seg
godt til rette i kontorets dypeste stol.

Gioacchino ble sittende og tromme med fingrene på bordet
før han fortsatte.

– Dere skulle ha kommet til meg med en gang. Pepe var ikke
som oss andre fra Napoli ...

– Hvordan da?

– Han var overtroisk!

Jeg kremtet diskret, Andreas lot som ingenting.

– Hva mener De med det, *padre*?

– Han trodde at de hadde funnet en hedensk gud der nede!

– Og så?

– Så ville han ikke være med på at de solgte den ...

– Hvorfor det?

– Fordi han var overtroisk! Gutten forestilte seg at dersom de
stjal statuen, ville den hevne seg på dem på en eller annen måte.

– Men hva ville han de skulle gjøre, da?

– La den ligge – begrave den på ny ...

– Kom han til deg med dette?

– En kveld etter arbeidstid, ja. Vi satt i salen utenfor, – han
pekte med en finger i retning av døren – og han var svært opp-
hisset.

– Når var dette?

– Like før han døde.

– Men hva ville han at De skulle gjøre?

– Han ba meg overtale de andre til ikke å flytte gjenstanden,
statuen – guden...

– Og dersom de ikke ville høre?

– Da ville han gå til Polowsky, for å hindre at guden havnet
på feile hender!

– Og hva mente De, *padre*?

Igjen fulgte tromming på bordet.

– Jeg trodde ham ikke...

– ?!

– Jeg tror ikke på overtro...

– Men tror De ikke at statuen eksisterer?

– Vet ikke – jeg har aldri sett spor av den. Alt jeg vet er at
Pepe kom inn hit til meg og ville at jeg skulle snakke onkelen til
rette, for jeg har kjent Pipo helt siden vi var små.

– Og De nektet?

– Jeg tror ikke på overtro ...

– Men dersom historien er sann – og statuen finnes?

Her oppsto en ny pause. Gioacchino var mer anstrengt nå.
Mer tromming fulgte. Han hadde ikke sagt alt han visste eller
tenkte. Han hadde reddet seg ved å referere til dette med
Marek.

– Hør, dette er mine venner, slektninger er de også, fjerne
men kjære ... Jeg skaffet dem arbeid i Roma – resten overlater
jeg til dem selv.

– Men, *padre*, sett at de virkelig har funnet noe, hva da?

– Da blir det deres sak...

– Men når Pepe ikke vil, ser De ikke at han kommer mellom
barken og veden?

Trommingen opphørte og Gioacchino så oss rett i øynene
mens han forklarte:

– Pipo dreper ikke sin nevø, slikt gjør vi ikke i Napoli! Pepe

må ha omkommet ved en ulykke, akkurat som de sier selv. Og det har ingenting med noen statue å gjøre.

Først sa vi ingenting. Dette var vanskelig, for ham som for oss. Men samtalen var ikke slutt. Vi visste mer enn Gioacchino – samtidig visste han mer enn oss. Et uforsiktig ord og vi kunne miste kontakten med ham.

– Hvordan var Pepe? Andreas forsøkte på ny.

– Annerledes, som jeg sa – yngre, naiv, åpenhjertig, venn med alle ...

– Og han var redd denne statuen?

– Så sa han selv, men jeg har aldri sett noen statue ... Jeg holder meg til fakta, ikke til fantasi.

Jeg begynte å synes synd på Gioacchino. Han visste at her var mer å vite, men ville ikke vite det.

Med ett oppsto dette rollebyttet som jeg hadde håpet på, men aldri trodd ville komme.

– Tror dere på noen statue ...?

Andreas svarte før jeg rakk å si et ord.

– Vi har funnet den, padre – men vær så snill å holde dette for Dem selv.

Trommingen opphørte sammen med blunkingen. Dette var dårlige nyheter, det så vi med en gang.

– Hvor fant dere den? spurte han forsiktig.

– Det kan vi ikke si – men det forandrer alt, ikke sant? Pepe fantaserte ikke den kvelden, han var redd, han søkte hjelp, han stolte ikke lenger på de andre.

Gioacchino så helt knust ut nå. Han visste noe han hele tiden ikke hadde villet vite. Dødsfallet var resultat av en ulykke, det hadde han slått seg til ro med – men andre muligheter hadde også stått åpne. Og det var disse vi nærmet oss, farlig raskt.

– Vi vet at Pepe gikk til Marek, siden De ikke ville høre på ham.

– Hvordan vet dere det?

– Fordi de to flyttet statuen.

Gioacchino hadde sett sammenhengen, det var ingen av oss lenger i tvil om.

– Pipo er ingen morder, mumlet han fortvilet, – jeg kan for-

sikre dere det. Pepe var hans nevø!

– Da må det ha vært en av de andre, såfremt det ikke dreide seg om en ulykke?

– De andre er heller ikke mordere ...

– Da må det ha vært noen utenfra?

Gioacchino ble mørk i ansiktet.

– Hvem ville du gjette på ...? Han der?! Andreas pekte mot døren inn til Gianfranco.

– Nei, nei! Han ristet på hodet. – Ikke han, han er bare nysgjerrig.

– Men hvem da ...?

Han svarte med å reise seg. Vi kom ikke videre.

Andreas hadde et par andre ting på hjertet før vi takket farvel.

– Er De sikker på at dere var her alene den kvelden, Pepe og du?

– Jeg har jo sagt dere at det var efter stengetid!

– Men her kan man lett gjemme seg ...

– Og være innelåst om natten?

– Ikke dersom man har kopi av nøkkelen – og det er det mange nok som har ...

– Og hvorfor skulle noen gjøre det?

– Fordi det forklarer et annet mysterium vi også arbeider med.

– Hvilket da?

– En lekkasje.

– Til hvem?

– La Soprintendenza, de har vært her et par ganger allerede, som De sikkert har hørt om.

– Men hva går denne lekkasjen ut på?

– Om at her ble funnet en statue!

Nå så han oppgitt ut. Fra nå av var dette ingen familiehjemmelighet lenger. Ansiktet lå ikke lenger i de rolige folder som preget ham vanligvis.

– Kjenner De en student som heter Augustin?

– Nei, hvorfor det?

– Han henviste oss til Dem.

– Hva studerer han?

- Jus.
- Nei – har aldri hørt navnet før.
- Tynn, høy, blek og rødhåret...?
- Nei – helt ukjent.

Da vi forlot Gioacchino, satt han og så tomt fremfor seg, i retning av arbeidsfeltet utenfor. Akkurat da kom en av arbeiderne. Men bibliotekaren syntes ikke å legge merke til ham.

ANDREAS FORTSATTE å søke denne kvelden – ikke etter statuer, men etter jegere. Med skjerf og skinnjakke var det umulig å kjenne munken igjen.

Først haven.

Den syntes folketom. Forresten, sto det ikke noen borte i hjørnet ved taket til Convivium?

Det var en av nonnene til Paul.

De spaserte frem og tilbake, mens samtalen dreide seg om kjøkkenets mysterier, det napolitanske kjøkkens. Andreas forsøkte fortvilet å forklare litt om norske spesialiteter på italiensk, hvilket ikke var helt enkelt. Hva heter pinnekjøtt, gamalost, rømmegrøt, rakafisk?

Veronica skjønte hva han mente, sa hun.

Hun bidro med gode råd hva pasta angikk. Andreas komplimenterte romernes evner på dette feltet, men fikk vite at de «her oppe» ikke kunne slikt, ikke i det hele tatt.

Og så til saken.

Var det slik at de gjerne tok seg en aftentur her ute når været tillot det?

Det stemte.

Kunne Veronica huske hvilke kvelder hun hadde vært her og hvilke ikke?

Det var vanskelig å si – tenkte han på noen bestemt kveld?

– Ja, kvelden da Polowsky døde. Husker De den?

Her oppsto en liten pause.

– Nei, det er umulig å si ... Hun husket selvsagt morgenen ef-

ter og alt oppstyret da.

Han fikk heller spørre en av de andre to, Angelica og Monica, de gikk også ut en tur, men bare når været tillot det.

Så handlet det på ny om norske fjorder og fjell.

Han foretok det som nå var blitt den vanlige aftenrunden i huset: gjennom korridorer, ned trapper i veggene, til de forskjellige utgangene. Ved døren til Via Panisperna aktet han å gi seg tid. Før eller siden ville nok noen dukke opp.

Det gjorde det òg. De fleste var på vei inn etter en litt senere aften enn det de mente alle burde vite om. Men her var bare kjente ansikter. Selv var han usynlig fra sitt gjemmested.

Weber og Bernard hadde vært ute, og lot til å ha hygget seg. Nå hadde de bedre råd.

Et par studenter hjalp hverandre opp trappen etter å ha forsynt seg litt for meget av Roma.

Gianfranco måtte ha arbeidet svært sent, for han strøk forbi på vei ut.

Nå kom det flere fottrinn fra samme retning, men de lød lettere, yngre ...

Peppino! Hva skulle han ut og gjøre så sent?

Litt etter gikk døren opp på ny. Miroslav snek seg lydløst inn og så ut som han ikke ønsket å bli sett.

Nye fottrinn fulgte fra motsatt kant. Skulle alle napolitanerne på byen denne kvelden?

Stefano! – og uten krykke ...

Det var på vei til kirken at Andreas kolliderte med noen i en mørk trapper midt inne i veggen. Det var ikke råd å se hvem det var, men det var en liten og spenstig kropp, kanskje var det en av studentene som hadde vært nede i et seriøst ærend.

Inne i kirken var det folketomt. Lysestaken brant som den skulle, og atmosfæren var lun, om ikke varm.

Han satte seg i korstolene der han hadde sittet sist torsdag, og forsøkte å rekonstruere det hele.

Hvem hadde han sett komme og gå igjen?

Hvem hadde slått ham ned?

Blikket flakket fra Newman til freskene og tilbake til Newman igjen.

Han lukket øynene – for å se, ikke for å huske.

Hvem hadde han sett her inne torsdag kveld, dette var problemet i et nøtteskall.

Se, huske – ikke tenke ... gjøre det han selv alltid bød Rosario.

Det var lettere å si hvem det ikke kunne ha vært. Og nå så han dem for sitt indre øye, én for én, måten de gikk på, måten de tok seg ut med dette fordømte hodeplagget.

Da han åpnet øynene igjen, så han skikkelsen akkurat slik han hadde sett ham.

Det måtte være Pipo eller Gino, men han så ikke klart hvem av dem det var.

Han lukket øynene på ny – for å se.

Da han åpnet dem litt senere, lå kirken i mørke.

Lysestaken var død.

EN PASSENDE anledning til å overrekke solguden til paven. Når fikk vi det? Jo, ganske snart, skulle jeg tro. For pavebesøket var ikke så mange ukene unna – dessverre etter at munkene var reist.

Men turde vi dette? Apollon fra Cherubicum hadde flere liv på samvittigheten.

Var Vatikanet et trygt sted for statuen? Var Vatikanet trygt for Apollon, for å si det slik? Der borte hadde de en verdensberømt Apollon fra før. Men han var bare en kopi – vår var en original. Forskjellen på marmor og bronse er stor.

Jo mer jeg lå og tenkte på dette, jo mindre sannsynlig ble det at jeg fikk sove.

Skulle vi ikke advare Den Hellige Far?

Men hva var vitsen med det?

Enten ga vi ham statuen eller ikke.

Benedic, Domine, habitationem istam ... jeg fortsatte å lese kompletorium.

I halvsøvne så jeg for meg en tulling av en student som lurte seg inn i kirken i et ubevoktet øyeblikk. Alene med solguden og Newman gjorde han, uten å vite det, et pek som førstnevnte sikkert ikke hadde noe imot.

Oppsto det ikke en drakamp inne i statuen, mellom de to kreftene som bodde der? Den ene lokket og den andre advarte? Visste vedkommende egentlig hva han gjorde, det vil si, hva som drev ham til å handle på denne måten?

Selv trodde han at han handlet av fri vilje. Men gjorde han det?

Ville det vise seg at vedkommende var den samme som hadde gått til La Sopra?

Eller huset vi flere ubalanserte mennesker? Igjen så jeg for meg ansiktene på flere mulige kandidater.

... et omnes insidias inimici ab ea longe repelle ...

Var det noen som kjente til statuen likevel, og som drev og dyrket den gamle guddommen på sin egen måte – ved å slukke lys, og ikke tenne dem? Det var den teorien Léonce hadde nevnt og som alle sikkert ville si seg enig i.

Jeg var ikke så sikker.

Solguden var en form for nærvær som varmet i sin egen rett, hans stråler var usynlige i mørket, men du følte dem. De trengte ikke votivlys. De var sterke nok til at alle andre lys slukket av seg selv.

... et angeli tui sancti habitantes in ea ...

Vi som hele tiden driver og studerer antikken fra forskjellige synsvinkler, er ikke så flinke til å se fortiden i øynene når den først dukker opp. Vi drømmer om å leve oss tilbake i tiden. Men når vi endelig står overfor et helt konkret uttrykk for fortiden, som solguden, ja, da begynner alle å oppføre seg rart. Noen stjeler, andre myrder, alle spionerer på alle, de fleste får et overtroisk forhold til funnet.

Er vi virkelig ikke i stand til å passe fortiden inn i vår egen tid?

Åpenbart ikke ...

Hva slags kollisjon var oppstått mellom verdier, tider og nor-

mer har på vår hellige grunn? Var ikke Cherubicum blitt rystet i sine grunnvoller på grunn av dette funnet?

Var ikke det romerske huset blitt en fornektelse av alt som vårt kjære universitet står for: kultur, dannelse, tro, sivilisasjon – alle de katolske dyder. Var alt vi drev med så løst forankret at disse kvalitetene forsvant som dugg for solen straks en av de gamle guder stakk hodet opp av jorden?

Hva slags konflikt var dette til syvende og sist? Var den bare kulturell – var den ikke også religiøs? Den var i hvert fall ikke økonomisk, uansett hvor mye som sto på spill.

... *nos in pace custodiant* ...

Jeg verket i hele kroppen denne kvelden. Det skyldtes sikkert at jeg ikke hadde tatt meg tid til å avlegge solguden et besøk.

Frater Andreas måtte fortsatt befinne seg i kirken, for jeg hadde ikke hørt ham komme ovenpå. Det jeg ikke forsto, var hvorfor han var så opptatt av tidspunktet hva dette med lysestaken angikk, og ikke av personer.

Jeg ble liggende og ergre meg.

Først da jeg hørte ham ovenpå, fikk jeg fred for alle spørsmålene.

... *et benedictio tua sit super nos semper!*

FALCINELLI MENTE å ha funnet en forlegger til Mareks studie. Dagen før hadde han skaffet seg en kontakt i Cherubicum som kunne besørge den polske utgaven. Kanskje Weber kunne hjelpe med den tyske?

Han skulle til å sette avhandlingen tilbake på plass i hyllen da telefonen ringte.

– *Si, pronto!*

Han så fra telefonen til Mareks to bind og tilbake til telefonen.

– Aah – *padre Magdalon!* God dag, god dag – takk for i går!

Han spisset ører. Det han hørte var for godt til å være sant.

– Vent – *un attimo!*

Han måtte sette seg.

– Her dere funnet statuen, sa De?

Han fant en notisblokk og begynte å notere.

– Har De sett statuen selv?

Han begynte å bli varm nå.

– Bronse – ikke kopi?

Temperaturen fortsatte å stige.

Han noterte febrilsk eftersom han mottok detaljene fra pater Magdalon. Dette var det utroligste han hadde vært med på.

– Overrekke, sa De?

Han la pennen fra seg og stirret ut i løse luften.

– Den må for all del ikke fjernes! La den bli hvor den er – gi den til paven når han kommer.

– Hva sa De? – Får jeg ikke se den?!

Han så vantro på notisblokken.

– Hvorfor det?

Han merket at han begynte å bli irritert nå. Disse skandinaverne oppførte seg som om Roma var deres.

– Og hvem har tatt den beslutningen?

Nå hadde han hevet røsten.

– En munk ... fra Norge han òg?! Hvorfor er han ikke i sitt kloster?!

Så ble det stille mens pateren forklarte.

Typisk! Monastiske vagabonder ... dette aktet han ikke å finne seg i.

– Vil De ikke engang si hvor den er?!

Pateren fortsatte å forklare.

– Får ikke lov?!!

Han skrek nærmest.

– Vil han ikke snakke med meg heller??!

Dette var toppen av frekkhet. Han forsøkte å roe seg ned så godt han kunne.

– Vel – god bedring, pater Magdalon, og på gjensyn!

Falcinelli sank ned i stolen, slikt trodde han ikke kunne skje.

Så fikk han fatningen tilbake, og alt så ikke så mørkt ut likevel.

Han hadde tatt dr. Varviso ved nesen, enda en gang. Men det visste ikke La Sopra. Han gad se ansiktsuttrykket på sin gamle

erkefiende i det øyeblikket han fikk vite det. Men da ville det være for sent, akkurat som sist.

Han slo nummeret til *Biblioteca Apostolica*.

Camillo ville bli glad for å høre fra ham.

DET VAR allerede blitt tirsdag. Jeg var stemt for å følge sporet hjem til Augustin. Andreas ville helst ta en prat med Maurizio, et oppgjør jeg hadde gruet meg til lenge, men som måtte komme, og hvor Andreas uttrykkelig hadde bedt om mitt nærvær, skjønt ikke om hjelp. Han hadde bedt meg ta med beskjednen jeg hadde funnet hos Marek.

Til dette kunne vi kanskje få bruk for Paul?

– Nei, nei – vi ordner opp selv.

– Men gutten er vanskelig! Vi var på vei gjennom klostergangen mot den porten som alltid fikk tankene til å kretse om mat.

– Vi er vant til vanskelige prestekandidater, er vi ikke?

– Hva venter du deg av ham?

– Litt av hvert ...

– Men vi kan ikke bevise noen verdens ting?

– Vi får se, Magdalon, vi får se ...

– Hvorfor Maurizio?

– Jeg har sett ham snuse rundt om kvelden ... han vet et eller annet.

– Tror du han er vår muldvarp?

– Nei – muldvarpen er fransk ... Maurizio kan være den som drev med utpresning.

– Men hvorfor tror du Maurizio har utpresset Marek?

– Han må ha sett eller visst noe som gjorde at han kunne ødelegge hele hemmeligheten deres – hvorfor skulle han ellers gå og lete? Dessuten er han både arrogant og selvsikker.

En stund før siestatidens slutt banket vi derfor på en av de mange dørene i Convivium, der hvor navnet M. Moretti prydet dørskiltet.

– *Aspetti – un attimo!* – vent et øyeblikk.

Et par søvnige norditalienske øyne ble våkne på et blunk. Jeg rakk så vidt å sette skoen i dørsprekken før det var for sent.

Vi trengte oss inn og dyttet Maurizio ned i stolen ved skrivebordet.

– Jeg roper etter hjelp!

– Vær så god! Skal jeg hente Paul? Jeg vendte meg mot frateren.

Andreas ristet på hodet og tok opp et ark fra lommen på kutten.

– Dersom du samarbeider med oss, kommer alt til å gå bra – hvis ikke blir du utvist! Dette forkynte han rolig og fattet, og på eget initiativ.

– Utvist for hva?!

– Pengeutpresning!

Frateren la notisen jeg hadde funnet hos Marek på bordet, og studenten så vantro på den. Han hadde aldri sett den før, så meget var sikkert. Reaksjonen var ekte, intet spillfekteri denne gangen.

Vi hadde tatt en sjanse og feilet. Maurizio var som en ål. Nå hadde han det moralske overtaket igjen.

– OK – hva vil dere at jeg skal gjøre for dere?

Han hadde vært med på å engasjere meg, så han visste godt hva jeg drev med, men Andreas var han ikke fortrolig med. Jeg forklarte at frateren hjalp meg i oppdraget jeg hadde fått av dem for litt over en uke siden.

– Du skal finne ut nøyaktig hva som skjedde da Pepe døde – og slutte å lete etter solguden!

– *Va bene, va bene* ... Han bevarte roen.

Så viste det seg at han hadde forsøkt å oppklare dette på egen hånd, noe vi var forberedt på. Maurizio var en av flere som rekke rundt ved nattestider, slik Andreas hadde fortalt meg.

– Jeg trodde aldri på denne arbeidsulykken, begynte han, – derfor søkte jeg kontakt med Peppino. Det virket ikke påfallende.

– Hjalp det?

– Bare litt – de er redde for spørsmål, det gjør dem engstelige.
 – Fordi de er overtroiske?
 – Nei, nei – de er redde den som drepte Pepe.
 – Var det ikke en av dem selv, da?
 – Det er det som er uklart, de var der ikke da han døde – de hadde kaffepause i skuret til Rosario. De fant ham da de kom tilbake. Han lå på det dypeste stedet i utgravningsfeltet, med knust skalle og en blodig sten ved siden.

Endelig, nå nærmet vi oss.

– Hvem av dem fant ham?

– De kom samtidig, sier de – alle fire.

– Og du tror de snakker sant?

– Ja, fordi de fortsatt er redde.

– Men ikke for solguden?

Maurizio bare lo.

Andreas fant det mindre vanskelig å holde hodet klart under alt dette enn jeg selv. Jeg hadde satt meg på sengekanten, mens frateren lente seg mot skrivebordet. Maurizio satt og så forbløffende avslappet ut, skjønt vi nettopp hadde kommet med alvorlige mistanker mot ham. Kanskje var han glad for ikke å være alene med dette lenger?

– Men hvem har da drept Pepe?

– En som har funnet en kjøper ... og som oppdaget at statuen var vekk. De må ha gravet den ned for at ikke Marek skulle finne den – og så går Pepe hen og blir forræder ... og får en forræders lønn.

– Si meg, hva vet du egentlig om solguden, Maurizio? Andreas så strengt på ham.

– Jeg vet mer enn dere ... Jeg så da de flyttet ham!

Maurizio så triumferende på oss.

– ???!

– Det var langt over midnatt, men jeg hadde arbeidet sent og var ute for å trekke frisk luft da de kom bærende på en tung og stor gjenstand. Jeg gjenkjente straks Pepe og Marek, jeg skjønte også hva det var de bar på – en statue i full legemsstørrelse. Det var ikke vanskelig å begripe hvor den stammet fra. Maurizio fisket frem en pakke sigaretter fra en jakkelomme.

– Men fulgte du ikke efter dem ... ?

– Jo, men Marek så meg da vi var kommet inn i klostergangen, så jeg stakk av. Da jeg kom tilbake senere var begge forsvunnet. Han tente sigaretten og inhalerte dypt.

– Og siden har du lett efter statuen?

– Naturligvis ... Begge er døde – ingen vet hvor den er! Han slapp røken ut gjennom neseborene, disse var sjeldent velformete.

– Men hva ville du gjøre med den, fortsatte Andreas.

– Vet ikke – tipse myndighetene – de har jo vært her allerede.

– Jakten er slutt, Maurizio! Andreas felte sin dom kort og kontant. – Men fra nå av arbeider du sammen med oss – vil du?

Maurizio nikket og sendte ut mer røk gjennom nesen.

– Hva gjorde du med tingene du fant der nede?

– Solgte dem – på Porta Portese.

– Behov for penger?

Han nikket igjen.

– Det har vi alle – jeg reiser ofte hjem i helgene, det betyr at alle lommepengene går til det – niks Roma!

– Men dekker ikke familien din slike utgifter?

– Min familie er fattig ... Han snudde seg og så ut vinduet, så stumpet han sigaretten.

Jeg innså at jeg hadde spurt litt tankeløst. Hvorfor tror vi alltid at det er noe galt på ferde når studentene finner på et eller annet?

– Men sett at dere ikke finner statuen? Han var kviknet til igjen nå, og la trykket på *dere*.

– Engste deg endelig ikke – vi har funnet den for lengst ...

Dette sjokkerte meg. På eget initiativ hadde Andreas betrodd studenten en hemmelighet vi var blitt enige om ikke å røpe, akkurat som hos Gioacchino.

Maurizio reiste seg fra stolen i ren bestyrrelse. Andreas forklarte ikke mer enn det som var forsvarlig.

– Men hvor er den? Han sto midt på gulvet og så fra den ene til den andre av oss.

– Det har jeg ikke lov til å si! Maurizio, herefter skal du hjelpe oss å finne ut hvem de andre er som går og leter.

Det var her vi trengte Maurizio, frateren hadde rett. Andreas selv kom ikke lenger med napolitanerne, de var allerede på vakt. Jeg hadde ingen muligheter på de trakter. Maurizio var den eneste vi kunne alliere oss med.

– Ta Peppino med ut – prøv noe annet enn å spille monopol ...

Jeg tok lappen og stakk den i lommen.

Dersom Maurizio ikke hadde utpresset Marek, hvem hadde da gjort det?

Andreas satt med hodet i hendene og konsentrerte seg, slik jeg var vant til å se ham når noe ikke stemte. Han tenkte egentlig ikke – efter eget utsagn – han bare konsentrerte seg, slappet helt av, til alle tankene forsvant og svaret sto igjen tilbake. Slik arbeidet han.

Endelig kom det:

– Hva om vi snur på det hele: hvem var det Marek presset for penger?

– Hva mener du med det?

– At denne notisen ikke er skrevet *til* Marek, men *av* Marek – til en annen, en han fikk penger av.

– Hvem da? Maurizio fisket frem en ny sigarett.

– Den han solgte statuen til ...

– Mener du at dette dreier seg om selve handelen – solgudens?

– Hvorfor ikke?

– Men hvorfor så hemmelig?

– Fordi Marek endelig hadde en kjøper – en han kunne tvinge til å kjøpe statuen ...

– Og hvorfor skulle han gjøre det?

– Fordi Marek hadde makt over ham – han visste nemlig hvem som hadde drept Pepe ...

Maurizio skulle til å tenne sigaretten, men kom ikke lenger. Han hadde lenge hatt fornemmelsen av at Marek kjente til hemmeligheten bak dette dødsfallet. Napolitanerne unngikk ham, han gikk alltid ned dit efter at de var gått. Bare Gino holdt seg nær Marek, men det var sikkert i håp om å få mer arbeid. Dette var en ny synsvinkel, og den var dristig. Men så var det også dristige menn vi hadde med å gjøre.

Var pengene blitt innkassert?

Alt tydet på det. Spareprogrammet var nettopp avblåst.

– Marek var den siste som så Pepe i live, tenkte Andreas høyt.

Maurizio så forskrekket på frateren. Han sto fortsatt med sigaretten i den ene hånden og lighteren i den andre.

– Hvordan vet du det?

– Rosario fortalte meg det, og jeg tror ham. Marek kom for å treffe Pepe under kaffepausen, men han var ikke kommet opp sammen med de andre. Derfor gikk Marek ned.

– Var de andre der alle sammen? Maurizio så Andreas rett inn i øynene.

– Det er dette Rosario ikke klarer å huske. Han er ikke sikker på om Gino kom da Marek var gått. Han er heller ikke sikker på om Pipo satt sammen med de andre på sengen.

– Pipo?

– Du skjønner, Maurizio, noen kom efter at Marek var gått. Rosario måtte nemlig lage mer kaffe. Og Marek gikk da arbeiderne kom.

Det var begynt å regne. Dråpene slo mot vinduet og laget en monoton og trist bakgrunnsmusikk til denne samtalen.

– Tror dere ikke det er best at vi går til politiet? Maurizio så ikke selvsikker ut lenger.

– Behøves ikke, kom det fra frateren – før søndag er alt oppklart.

– Hvorfor må det oppklares før søndag? ville Maurizio gjerne vite.

– For da reiser Rafael og jeg tilbake til Norge ...

– Skal du ikke unne deg litt ferie her nede? spurte Maurizio.

– Oslo er ferie – der skjer ingenting.

– GOD AFTEN, søster!

– God aften, *fratello*!

Han hadde heller med seg – det var nettopp en av de tre gratter han ønsket å treffe denne kvelden. Var det noen som hadde ører og øyne på dette stedet, så var det sikkert dem. Skulle han være helt ærlig hadde de samme uvane som arbeiderne – å utsty-

re seg med likelydende navn. Men det var ikke deres feil, de hadde fått dem da de gikk i kloster, nytt navn, ny identitet, nytt liv, nytt arbeid, nytt arbeidssted – Roma.

Her var det ikke vanskelig å komme i gang med samtalen. Men først etter mye kulinarisk prat vendte frater Andreas tilbake til den siste kvelden Marek levde – kvelden han døde. Søstrene pleide benytte seg av kjøkkenhaven når været tillot det, og Mareks siste kveld hadde vært klar og vakker. Husket hun den?

Nei, Angelica gjorde ikke det, men hun kunne spørre Veronica og Monica.

Dem ville han gjerne treffe. Det var en av dem som hadde kalt Andreas *biondo celeste*. Egentlig hadde han ikke noe imot dette, for alt er relativt, og sammenlignet med gratiene var han blond som en engel. Hva var det Gregor den store hadde sagt da han så sine første briter i Roma: *non angli sed angeli* ...

Angelica gikk for å hente sine medsøstre.

De tre ble stående i et hjørne hvor ingen kunne høre hva de snakket om.

Husket hun kvelden før de fant Marek?

– Javisst! Den kom hun aldri til å glemme. Monica rettet litt på sløret mens hun forklarte. De andre to fulgte spent med, det var ikke hver dag en fra Sverige ville konsultere dem.

– Hvordan da?

For hun var den siste av dem som så ham i live. Hun sa dette med atskillig selvbevissthet og de andre to nikket bekreftende.

– Slik går det når man driver og graver opp gamle hus ... Søster hadde ingenting imot å gå litt i detalj.

Saken var at Marek var kommet opp fra det romerske huset slik han pleide om kvelden, etter sin lille inspeksjonsrunde.

– Var han alene?

Jo, han var alene da hun så ham komme, men like etter kom Peppino opp dit fra og forsvant etter ham. Det kunne hun ikke unngå å legge merke til.

– Peppino?! Var hun sikker?

– Helt! Hun kjente hver og en av dem. De to andre nikket.

Visste hun hva Peppino ville?

Nei, men det så ut som han ville snakke med ham, hun så det på måten han skyndte seg på.

– Det er noe som ikke er riktig der nede! Etter at Pepe døde var vi forberedt på alt!

– Men ikke på at Marek skulle dø?

– Alt, sa jeg – når man begynner å grave opp de døde ... !

– Men vet dere om de fant noe der nede da?

– De finner alltid noe – husk, jeg kommer fra Pompeii!

Var det flere som hadde vært ute den kvelden?

– Et par av professorene, så vidt jeg husker ... kanskje en og annen student ... Rosario var i ferd med å gå for dagen.

– Men da dere fikk vite at Marek var død, har dere ikke snakket med Peppino, dere bor tross alt under samme tak?

– Selvsagt har vi det, alle sammen. Peppino var like fortvilet som resten av oss.

– Men sa han noe om hva han hadde gjort den kvelden?

– Han var gått for å treffe en eller annen, sa han.

Frateren tenkte seg litt om før han fortsatte.

– Det går rykter om at Pepe ikke omkom ved en ulykke likevel ... er det bare snakk?

– Ikke bare – det var da vi ble klar over at huset var forban-
net. Hun begynte å fumle med sløret igen.

– Så han ble drept, likevel?

– Åja – et eller annet der nede drepte ham.

– Hva da, *suore*!?

– De gamle guder lever under jorden ... De får ikke hvile i fred – folk driver og graver dem opp!

– Men, søster – hva er det De sier?

– Merk mine ord! Hver gang de graver i fortiden, er det noen som dør ... tenk på Pompeii ... hvor mange liv er ikke gått med der?

– Men søster, vet De hva De sier?

Det visste de alle tre, og gjorde tegnet mot det onde øyet – *malocchio* – for å understreke at de mente hvert ord.

Andreas ville vite mer:

– Hva med Gino? Hadde han også vært der nede den dagen Pepe døde?

- Ja – og nei. Han hadde kjørt henne til Napoli.
- Og når på dagen skjedde det?
- Etter middag.

Så Gino hadde sine ord i behold: han hadde vært i Napoli – men ikke hele dagen.

Andreas avsluttet sin kveldsrunde med et besøk i kirken. Alene med Newman og Apollon følte han seg både trygg og frustrert.

Et universitet – som samtidig var et slags kloster – var den verst mulige ramme om en mordgåte. Her var ører og øyne overalt. Alle drev de og søkte på egen hånd – arbeidere, studenter, professorer.

Noen kom.

Det var en han aldri hadde sett før. Like etter fulgte Gino! De forsvant ned mot inngangen, og frateren beveget seg stille efter. Ved døren til tårntrappen stanset de og fumlet med noen nøkler før de fant den riktige.

Da Andreas kom ned dit, sto døren på gløtt, lyset var slått på og nøkkelen sto i.

Skal, skal ikke? – *quid pro quo* – noen hadde nylig gjort det samme mot ham.

Han lukket døren, vred nøkkelen om og forlot kirken.

På terrassen hadde han Roma for seg selv. En pirrende følelse steg opp i ham der han betraktet lysene fra byen. De mørke flekkene på dette lyskartet var hull efter fortiden, alle de historiske stedene som lå i mørke ved nattetider og som måtte hente glans fra en ny verden.

Det tragiske var at noen ville sko seg på gamle guder, tjene på dem – selge dem. Dette var en grusom måte å behandle de gamle på, respektløst overfor fortiden. Der han sto kunne han si seg enig i Magdalons poeng – all hans tale om innlevelse – men selv så han seg nødt til å tenke på de praktiske sider ved saken.

Han begynte å føle kulden på kroppen og trakk kappen tettere om seg.

I det samme begynte kirkeklokkene å kime – uten å få følge

fra andre tårn. Klokken viste 23.44.

Snart var det fullt av folk ute i haven, de pekte mot kirketårnet. Nattefreden ble brutt av høyrøstede stemmer, roping og bråk. Ingen så i hans retning.

Alle var visst på benene.

JEG FØLTE meg ikke sterk og hadde lagt meg tidlig. Andreas hadde irritert meg denne dagen, ved å fortelle om statuen til Maurizio, til tross for at jeg var til stede og burde bli hørt før han handlet.

Hvorfor ville han aldri behandle meg som jevnbyrdig?

Fordi jeg var forfatter og ikke detektiv ...

Hvorfor viste han meg ikke den samme tillit som han viste Rafael?

Fordi jeg hadde for meget fantasi ...

Men her er det at Andreas kommer til kort. For han er slave av virkeligheten. Derfor er det han som er kirkelig detektiv og ikke jeg. Maurizio hadde kanskje rett – fantasien var på sett og vis min banemann.

Med ett ble jeg lys våken.

Hva var det som kimte og klemtet på denne tid av døgnet?

Kirkeklokker – uten tvil.

Det kom heller ikke langt borte fra.

Jeg sto opp, gikk bort til vinduet og så ut over den gamle bykjernen.

Kimingen kom ikke fra Campidoglio, det var sikkert. Lyden var nærmere enn som så.

Herregud! – var paven død? Jeg åpnet vinduet for å orientere meg bedre.

Nei, det var ikke kiming over byen som sådan, bare like ved. De store og tunge kirkeklokkene forholdt seg tause.

Nå hørtes stemmer fra korridoren utenfor. Folk gikk, løp, ropte.

Det var forresten noe kjent ved klokkelysten – det var kirkeklokkene våre! Kimingen kom fra kirken!

Brant det? Nei, alarmen var ikke gått. Var det derfor de kimte, fordi den ikke virket?

Jeg tok telefonen og ringte Bernard.

– Det er noen idioter som har kommet seg opp i kirketårnet! Gå og legg deg, Magdalon – du skal forelese i morgen.

Kimingen opphørte like etter.

I det samme hørte jeg fottrinn ovenpå. Andreas var tilbake.

Jeg beundret frater Andreas – og han irriterte meg.

Visst var han en mester i å oppspore ting, metodisk og systematisk. Men min *frater scrutator* var ikke interessert nok i vårt miljø, i Cherubicum, han insisterte på å se det hele utenfra, som han hele tiden sa. Og det bekymret meg. For det var her, i Cherubicum, løsningen til gåten lå. Det er alltid den større sammenhengen som utløser forbrytelser, i seg selv er de ikke interessante. De er bare symptomer på det som er interessant – veivise-re og pekepinne.

Og når det kom til slikt, syntes jeg han falt utenfor. Kjente han sin begrensing? Det ville være interessant å vite. Nei – jeg var ikke detektiv, og detektiven i Andreas hadde flere ganger i dag irritert forfatteren i meg.

Mens frateren sjekket alibier og tidspunkt, hvem som ble sett av hvem, og alt slikt, gikk jeg og tenkte på andre sider ved saken, de som kort sagt var saken selv.

Det var blitt stille ovenpå. Andreas hadde sikkert sovnet.

Jeg ble liggende på samme måten – avmektig og hjelpeløs.

Felix måtte ha sett at jeg så dårlig ut, for han spurte faktisk om han kunne hjelpe meg på noen måte. Jeg takket høflig nei – dette skulle jeg klare selv.

Han gråt for Polowsky.

For det første fordi han hadde latt ham kjøpe statuen. Det var omtenksomt gjort – nok et menneskelig trekk ved Polowsky. Var noen av dem prest, så var han det. Den ble forresten ikke så dyr, siden han døde etter den første utbetalingen. Dette skjedde beilelig nok, men det betød ikke at han var skyld i hans død, slik som onde tunger ville ha det til – folk som kalte seg prester, men ikke var det.

Polowsky hadde tvunget ham til å kjøpe den, når sant skulle sies, noe som var helt oveflødig. For han betraktet statuen som sin, og det hadde han gjort hele tiden, også etter at Pepe hadde gitt den bort. Det å gi bort andres eiendeler kan være farlig, livsfarlig. Og Pepe hadde fått som fortjent – tyver bør straffes. Jo alvorligere tyveri det dreier seg om, desto alvorligere blir straffen.

Hvorfor ordet tvang i en så hyggelig handel?

Jo – for ellers ville Polowsky fortelle all verden hvem det var som hadde straffet Pepe, drept ham som alle kalte det. Nå hørte dette heldigvis historien til og var uten interesse. Han tilga Marek alt. Han hadde aldri hatt vanskelig for å tilgi. Han hadde sogar tilgitt Pepe – men først da han var død. Det var umulig inntil da, helt umulig.

Når han gråt for Polowsky, så var det aller mest fordi han hadde tatt med seg kunnskapen om hvor bronsestatuen var gjemt. Han hadde tatt denne med seg langt inn i døden.

Det var vel egentlig seg selv han gråt for. Han lette og lette, søkte og søkte, brukte metalldetektorer og allslags nymotens hjelpeutstyr – men uten resultat. Og her var det oppstått komplikasjoner. Han var nemlig ikke den eneste som gikk og lette ved nattetider.

For så vidt var det betryggende, for det betød at ingen andre hadde funnet statuen. Likevel begynte det å haste. Han som hadde betalt en million dollar slapp billig, det var sant, og det visste han best selv. Ikke desto mindre ville han ha varen sin.

Og pengene var allerede i ferd med å spises opp så vidt han skjønte. For nå sparte de ikke lenger i Cherubicum.

Nei, han gråt for Polowsky – og for seg selv.

MORGENMESSEN VAR søvnigere enn vanlig. Levenet natten før hadde satt spor etter seg i flere ansikter. Selv om disse la seg i fromme folder, skinte det igjennom at ingen var skikkelig ut hvilt denne morgenen, med de vanlige konsekvenser for liturgi-en. Wieland var celebrant og virket distraheret. Andreas satt på sin vante plass mellom studentene.

– Vi tar frokost i baren, forkynte han etter messen og dro meg med.

Der la han ut om nattens opplevelser. Kanskje var det uklokt å skremme folk på denne måten, vi var mer tjent med at de gikk i en eller annen felle. Likevel, gjort er gjort og spist er spist.

Damiano hadde selvsagt hørt nyheten. Baren er det første sted som samler opp rykter, derfra er veien kort til Federico i portineriet.

Kjente han Gino, ville frateren vite?

Nei, ingen kjente disse napolitanerne. Dessuten var han bare i Roma av og til, han hadde mye å gjøre i Napoli.

– Men denne andre herren som han var sammen med sist natt?

Ryktene visste beskjed. Han var nær slektning av Gino, visstnok ansatt i et eller annet departement. I hvert fall var han ingen hvem som helst.

– Men hva skulle han her?

– Se seg om, lot det til ...

– Midt på natten?

– Det var da de var fri ...

– Og hvem låste dem inne?

En av studentene, selvsagt – de kunne finne på de underligste ting. Léonce hadde fortalt Damiano at noen drev og blåste ut lysene i kirken. Så langt hadde han aldri trodd at de kunne gå. Slike burde utvises! Han understreket poenget ved å klaske en vaskeduk på bardisken og gi seg til å tørke den, en operasjon han gjorde utallige ganger hver dag. Men han så lyst på alt denne morgenen, sparingen var avblåst og han ville få hjelp om formiddagen, slik som før. Gud velsigne dr. Weber – det måtte altså en tysker til, så langt var det kommet i pavens Roma ...

Andreas forholdt seg taus under denne utvekslingen. Han konsentrerte seg helt om kaffe og *crostini*.

Onsdagens seminar forløp helt som vanlig. Studentene gjorde arbeidet, og godt var det, for jeg var trett og ukonsentrert.

Vel ferdig med dobbeltimen ba jeg den indre kjernen av studentene bli tilbake. Så fulgte en liten overraskelse.

Andreas hadde lånt meg kontorniaten og bedt meg «prøve den på studentene», som han kalte det, dette kunne bli viktig. Jeg satt bak kateteret, la gjenstanden på bordflaten, slik at de ikke kunne se den samtidig, og ba dem komme frem en om gangen.

– Hva er dette? Etter å ha besvart spørsmålet lot jeg dem gå, en etter en.

De fleste trodde det var en mynt. Silvio gjettest på en medaljong, hvilket ikke er direkte galt. Men ingen av dem lot til å ha sett den før – unntatt sistemann.

Miroslav ble blek da jeg tok hånden bort og viste ham kontorniaten. Først så han bort, dernest så han på meg, og endelig så han ut vinduet.

– Ta den i hånden, Miroslav, kjenn på den, se på portrettet! Hvem er det du ser der?

Gutten var ikke i stand til å snakke, jeg var glad for at de andre var gått.

– Ta deg sammen, Miroslav!

– Jeg vet ikke ...

– Se en gang til!

– Orker ikke ...

Han satte seg på første benk og jeg plasserte meg ved siden av ham, med klenodiet i hånden.

– Du har sett den før, ikke sant?

Gutten nikket.

– Miroslav, du må prøve å komme over dette. Tror du ikke det er best å ta noen uker fri, kanskje resten av semesteret – frem til påske i alle fall?

Han ristet mutt på hodet.

Jeg lot ham gå.

Andreas hadde funnet kontorniaten ved siden av stedet der Marek hadde gått gjennom taket – Miroslav kjente den igjen, og ble dårlig.

Det kunne da ikke være slik at Miroslav hadde ... ?

Ikke rart at han ikke var seg selv lenger.

Nei, jeg fikk meg ikke til å tro at Miroslav hadde drept Marek.

JEG FØLTE MEG litt bedre denne ettermiddagen. Jeg hadde sittet inne hos solguden i stedet for å sove – tatt nok en siesta i kirken, for å si det slik. Det hjalp å være sammen med ham, hver gang gikk jeg styrket derfra. Denne timen om ettermiddagen var sant og si blitt like viktig for meg som morgenmessen. Av og til følte jeg at den ga meg mer.

I Trastevere var siestatiden også forbi og det tok litt tid å komme seg frem til adressen vi hadde fått i S.Luigi. Gatene der borte er slett ikke planlagt med tanke på biler og denslags, fortau er en ukjent luksus. Været var slik som jeg var vokst opp med i Bergen, regnbygene kom og gikk, alle hadde en paraply i hånden eller på armen. Her hadde det for så vidt alltid vært travelt, for i antikken var Trastevere en usedvanlig broget region, innflytternes distrikt fremfor noe.

Det var god sjanse for at studenten vår allerede var gått ut, men da fikk vi komme tilbake og vente på ham senere. Vi fant gatenummeret omsider – like ved S.Cecilia – og begynte å klatre opp etasjene i et gammelt og illeluktende hus. Det forklarte hvorfor klærne til Augustin hadde en spesiell odor.

Vi hadde hellet med oss. For i det vi rundet avsatsen i tredje etasje kom studenten rett mot oss. Han snudde på hælen og flyktet tilbake til døren han nettopp hadde låst etter seg, men ga opp da vi innhentet ham.

Værelset var billig, det hadde vi forutsett. Men her var *la miseria* større enn ventet. En gammel jernseng, en pinnestol, bord uten skuffer, ingen bokhylle, men hauger av bøker på gulvet, en skitten vaskeservant – slik var hans hjem. Ingen telefon, ikke varmt vann i springen, ingen stol nummer to, det vil si ingen besøkende.

– Hvorfor ble du utvist fra S.Luigi – du kan fortelle oss alt, vi er kommet for å hjelpe deg.

Han svarte ikke med en gang.

– Var det på grunn av karakterene?

– Ikke bare ...

– Mente de at du ikke burde bli prest?

– De skjønner ingenting ... !

– Ingenting hva hva da?

– Jeg kan ikke slutte – det vil knuse mine foreldre. De har alltid ønsket at jeg skulle bli prest – det er de som betaler ...

Dette kom til å bli vanskelig, men på en annen måte enn vi hadde ventet. Vi skimtet konturene av en tragisk historie bak denne studenten.

– Hvor bor forelderene dine?

– I Bordeaux ...

– Er du enebarn?

Han nikket kort.

Augustin satte seg på sengen mens jeg tok stolen og Andreas plasserte seg på en av bokbunkene midt på gulvet.

– Vi kommer ikke for å spørre om S.Luigi. Vi er på sporet etter en statuett og en statue. – Hva mente du da du sa «spør Gioacchino»?

Han ville ikke svare, trakk bare benene opp under seg og satt og så på føttene.

– Vi tror du stjal statuetten fra Lancelot – og vi tror at du gikk til La Soprintendenza og fortalte om funnet av en statue.

Han stirret fortsatt på føttene. Øynene glødet ikke lenger, de så bare triste ut.

– Augustin, vi kommer på vegne av rektor, hele universitetet, hvis du hjelper oss, skal vi hjelpe deg – du vil ikke få noen ubehageligheter på grunn av dette.

Han så fortsatt ikke opp.

Det trakk fra vinduet og jeg flyttet stolen nærmere sengen.

– Augustin, var du i biblioteket da Pepe kom for å snakke med Gioacchino?

Vi tok hans taushet som et «ja».

– Men hvor fikk du nøkkelen til å låse deg ut igjen?

– Fra de andre ...

– Men hva skulle du der så sent?

– Se meg om ... alle snakket om en inngang til det romerske huset fra magasinet. Kanskje fant jeg noe – det gjorde de andre.

– Men fant du inngangen?

– Nei, jeg ga opp, låste meg ut og gikk hjem. Det er en utgang til Via Panisperna.

Augustin hadde altså hørt om solguden fra Pepes egen munn.

– Hvorfor gikk du til myndighetene – har du noe å hevne overfor Cherubicum?

Nå stirret han på føttene igjen.

– Føler du deg urettferdig behandlet?

Han nikket mutt.

– Av hvem – teologene som strøk deg hele tiden, slik at du skiftet fakulter?

Han nikket igjen.

Jeg flyttet stolen et hakk nærmere sengen, han turde ikke helt stole på oss ennå.

– Augustin, hva med statuetten – hvorfor stjal du den? For at myndighetene skulle tro at du snakket sant?

Han nikket nok en gang.

Andreas hadde ikke sagt noe så lenge, bare sittet på bøkene og hørt på.

Nå reiste han seg og gikk bort til vinduet. Tårnet fra S.Cecilia var synlig herfra. Vi var på gammel grunn, under basilikaen lå en av Romas gamle huskirker.

– Det er ikke tyveri eller lekkasjer vi undersøker, Augustin – men et mord.

Nå så han opp, og det røde håret gjorde ham ekstra miserabel å se til.

– Mord ... ?

– Pepe ble myrdet, har vi grunn til å tro – og kanskje også Marek.

Han gjemte hodet i hendene og veltet over på siden.

Jeg satte meg på sengekanten.

– Du er ikke mistenkt, Augustin, du kan være helt trygg. Snu deg ...

Han ville ikke.

– Har de drept Pepe ... ? kom det fjernt og gråtkvalt.

– Vi tror det – men vi vet ikke hvem som gjorde det.

– Ble Marek også drept?

– Vi vet ikke ... ikke ennå.

Andreas fuktet et rent lommetørkle og ga det til meg som rakte det videre.

Endelig satte han seg opp i sengen.

Nå begynte han å fortelle.

Pepe var redd, det var derfor han gikk til Gioacchino.

– Han var redd ... Jeg både så og hørte ham. Han ba om hjelp, han var i nød – fryktelig nød. Jeg var ikke nede i magasinet, men oppe mellom alle reolene, ingen kunne se meg. Gioacchino og Pepe satt borte ved kartoteket – og trodde de var helt alene. Pepe ville ikke at de solgte statuen. Den var ikke deres, den tilhørte Roma. Han foretrakk at de ga den til myndighetene, Pepe likte ikke noe av dette.

Han stammet dette frem, fransk og italiensk om hverandre, hvilket gjorde at han virket enda mer miserabel.

– Men hvorfor hjalp du ham ikke selv? Andreas fikk nå lommetørkleet i retur.

– Jeg gjorde det ... på min måte. Men da var han død ...

– Var det den eneste måten du kunne hjelpe ham på?

Han nikket.

– Traff du aldri Pepe på tomannshånd?

– Nei, Pipo jaget meg ut fra arbeidsfeltet en gang jeg gikk ned dit.

Andreas satte seg på bokbunken igjen og så svært betenkt ut.

– Augustin, hva tror du – ble Marek også drept?

– Vet ikke ... Enten må Pepe ha snakket før han døde eller så har de andre gjettet seg frem til det.

Andreas reiste seg for annen gang og stilte seg rett overfor Augustin, ved enden av sengen. Nå var jeg glad for at han brukte kutten sin, den varmet her inne i alt det triste.

– Augustin, vet du hvordan han ble drept?

– En sten løsnet fra en mur, sier de ...

– Det var du som fant Marek – tenkte du aldri på at noe kunne ligge bak?

Han ristet på hodet. Han hadde sittet og lest sitt brevlar i au-

laen før en forelesning da han ble distraheret av et eller annet og oppdaget liket. Han hadde gjenkjent Marek med en gang og løpt etter hjelp.

– Jeg var altfor oppskaket til å tenke ...

I det samme fikk jeg en innskytelse.

– Når bestemte du deg for å gå til myndighetene?

Han svarte ikke med en gang.

– Da jeg så eksamensresultatene etter jul ... men jeg hadde hatt lyst helt siden jeg hørte de to i biblioteket.

– For samtidig ville du hjelpe Pepe?

– Ja, selv om det var for sent ...

Vi var visst kommet til veis ende. Han hadde fortalt alt han visste, og vi trodde historien hans. Det var synd på gutten og vi orket ikke plage ham mer enn nødvendig. Jeg lovet å ta en prat med Lancelot for å se om vi ikke kunne gjøre noe for å hjelpe ham. Så fisket jeg frem en konvolutt fra jakkelommen og ga ham den.

– Dette er noen penger vi fant inne hos Marek Polowsky. Bruk det forsiktig.

Han satt fortsatt på sengen og så vantro på pengene da vi gikk.

Andreas hadde avslørt muldvarpen. Han hadde sett hvem det måtte være, peilet seg inn på ham, men ventet med å handle til han hadde fått ringet ham inn. Langsomt og systematisk arbeidet han. I rask rekkefølge hadde han forhørt Gioacchino, Maurizio og Augustin. Rosario oppsøkte han hver dag. Om natten gikk han rundt og registrerte hvem som ikke sov.

Men dette var ikke mer enn dyktig detektivarbeide. Det som egentlig foregikk i det som skjedde lot han ikke til å engasjere seg i – han lot heller ikke til å være opptatt av solguden.

Jeg tror ikke han helt forsto hva vi var kommet over.

DETTE KRIGSRÅDET fikk Maurizio være med på. Bitene begynte å falle på plass.

Sist kveld hadde Maurizio spilt monopol med Peppino. Han

forsøkte å få ham på gli ved å forklare hvordan Pepe alltid spilte. Men så lett gikk det ikke. Pepe var ikke tillatt samtaleemne lenger.

Peppino hadde ikke kommet med så meget som en eneste hentydning til solguden, og hans totale avstand til situasjonen omkring dem hadde gjort Maurizio mistenksom. Han hadde gått så langt som å betro napolitaneren at han hadde forsynt seg fra det romerske huset, lik de andre. Men Peppino virket ikke engasjert i det hele tatt. Han hadde latt ham vinne hele kvelden, i håp om å få kontakt med ham, men forgjeves. Huset var murt igjen og det var Peppinos munn og.

Andreas hadde spist opp alle nøttene mens Maurizio forklarte, så jeg måtte finne frem noen flere.

Maurizio ble med ett svært intens. Han prøvde av alle krefter å fiske noe frem fra hukommelsen. Pepe hadde han spilt med kvelden før han døde, men hva husket han fra dagen etter, den dagen vi måtte rekonstruere for å nå til bunns i saken? Hadde Gino vært der da? Det var bare en vei ut av uføret – å gå rett på Peppino, fortelle ham nøyaktig hva vi trodde. Torsdag var vi alle fri, da kunne han ta ham med seg ut, slik vi hadde foreslått for ham.

Andreas og jeg skulle til Napoli for å hente Rafael, og vi ble borte hele dagen. Frateren hadde bedt Paul om å få låne Conviviums lille Fiat og fått løfte om at det sikkert lot seg ordne.

Andreas og jeg ble sittende en stund etter at Maurizio var gått.

Vi hadde nesten klart å rekonstruere situasjonen omkring Pepes død, men bare nesten. Andreas trodde ikke vi kom videre med dødsfall nummer to før vi hadde fått de siste brikkene på plass. Notisen jeg hadde funnet hos Marek var nøkkelen til hele mysteriet, mente han. Hvem var den rettet til? Var det samme person som hadde drept Marek? Frateren hadde sine tvil, men ville ikke si mer før han hadde svar på spørsmål nummer én.

Så tok samtalen en uventet vending.

– Du har ikke sett helt frisk ut i det siste, Magdalon. Er dette for mye for deg? Vil du jeg skal ordne resten selv?

– Ikke tale om! Du kjenner ikke Roma – det er klimaet på denne tid av året ... Ingen av oss tåler det egentlig.

Frateren tok min venstre hånd og så nærmere på en av flekkene like overfor håndleddet.

– Denne kan jeg ikke huske å ha sett før?

Det hadde ikke jeg heller, men hva rolle spilte det, flekker kommer og går.

– Vil du ikke be legen se på den?

– Aldri i livet – vi er alle syke om vinteren her nede – se på Miroslov!

Jeg kunne se at han ikke trodde et ord av det jeg sa.

– I morgen har vi fri, Magdalon, da kan vi snakke mer sammen – hvil deg nå.

Han omfavnet meg vennlig og forsvant opp til seg selv.

Den kvelden ble jeg ikke liggende og tenke dystre tanker. Straks jeg hørte at det ble stille ovenpå sovnet jeg.

DEL V

SOLGUDENS HEVN

ITALIA ER regionenes hjemland, vareriert som en stor palett. Derfor er Napoli så forskjellig fra Roma – bare to timer borte, like langt som det er til Firenze, og større motsetning kan knapt tenkes.

Autostrade del Sole var stille så tidlig på morgenen. En og annen bil pilte ut fra Roma, som for å komme lengst mulig bort og snarest mulig – sant å si ønsket jeg det samme. Klokken viste 06.45, og om kort tid ville veien ligne en maursti.

– Du fikk bilen uten vanskeligheter?

– Jada, men den tilhører ikke Convivium.

– Tilhører den universitetet, eller Paul personlig? Dette var nytt for meg.

– Nei, den tilhører Miroslav ...

– Er det hans private bil vi sitter i?!

– Ja, og han lånte den villig bort – siden det var til oss.

Jeg ble sittende og se på det mørke og søvnige landskapet mens jeg tenkte høyt.

– Hvordan i all verden klarer en teologistudent her nede å holde seg med bil?

– Enten ved midler hjemmefra – eller gjennom velgjørere i Roma!

Bilen ble også et hakk føyeligere under fraterens hender enn det jeg husket fra turen til Montecassino.

– Men hvem i Roma hjelper Miroslav?

– Marek, for eksempel?

Marek ... noe begynte å demre for meg.

– Men nå har han ikke Marek lenger, kanskje har han snart ikke bil lenger ... kanskje er det derfor han ser så miserabel ut?

Andreas svarte ikke med en gang, han trodde ikke det var fullt så enkelt.

Vi hadde kjørt lenge før daggry, men jeg rakk likevel å besøke solguden. Jeg ville trenge den styrke han kunne gi. Alene i kirken med solguden, tidlig, tidlig, før noen var i vente. Jeg fylte opp lysestaken denne gangen, lot det bare bli noen få hull tilbake til de andre. Sant å si ble lysene fra min hånd flere for hver dag som gikk.

Jeg visste ikke hva jeg skulle si da jeg tente dem. Jeg kunne ingen bønner til solguden utenat, og aner heller ikke om slike er overlevert fra antikken, men forfatteren i meg er flink til å improvisere. Jeg husker at jeg ba om mye lys denne dagen, om kunstneriske gaver, og om tålmodighet med frater Andreas.

Jord og himmel var umulig å skille fra hverandre så tidlig, for de hadde ennå ikke gitt slipp på det favntaket som hadde holdt dem sammen natten igjennom. Lysene vi så kunne like gjerne befinne seg ute i verdensrommet som nede på bakken. Om det vi så befant seg lysår borte eller bare en kilometer, gjorde liten forskjell. Verden hadde et helhetlig preg, lys og mørke var den eneste kontrasten som fantes. Det var heller ikke vi som så – det var tusen øyne som iakttok oss, to ganske alminnelige nordmenn som hastet sydover mot Napoli en kald morgen i februar.

Varmeanlegget i bilen fungerte selvsagt ikke, vi hadde pakket oss inn så godt vi kunne, frateren i kutte og kappe, jeg med frakk, skjert og min største alpelue.

Først da det begynte å lysne og landskapet trådte frem fra mørket, tok vi til å gå over fakta og teorier en gang til. Efterforskningen gikk jevnt fremover, men noe beviselig resultat var ikke Andreas kommet til. *Ennå*, la han til – det gjorde han hver gang vi snakket om mysteriet hjemme. Det irriterte meg ikke lenger, jeg hadde overlatt efterforskningen til ham.

Først av alt – Mareks død.

Var den knyttet til Pepes død i lys av det vi nå visste?

Sannsynligvis var den det, for Maurizio hadde jo sett dem flytte statuen. Men dette var ikke ensbetydende med at Marek var blitt myrdet. Og var han likevel det – dette var Andreas' «double» teori – ja da behøvde det ikke dreie seg om en og samme

morder. Men visste Pipo og de andre at Marek hadde hjulpet Pepe med å flytte statuen, det var jo et vesentlig spørsmål? Det gjorde de sikkert, i alle fall kunne de gjette seg til det. Det største problemet var likevel selve dødsfallet. – Hvem i all verden ville finne på noe så utsøkt grusomt som å jage ham ned på loftet av aulaen? Andreas var ikke i tvil om at noen hadde gjort det.

Dernest Pepes død, det som var utgangspunktet for det alt sammen.

Vi visste nå at han var alene da ulykken skjedde – eller var han ikke det? Marek var gått ned dit da de andre kom opp uten ham. Men Rosario strevde med å huske hvem av dem som kom sent til den kaffepausen, fordi han kom opp fra dypet. Det kunne da ikke være en av studentene. Var det Pipo? Var det Gino? Var det begge? Var det en fra universitetet, det vil si en av våre *cherubini*? For å komme videre måtte vi bevege oss enda lenger bak kulissene, slik uttrykte frateren seg. Vi måtte se fullstendig bort fra den måten alle presenterte seg og sitt på, vi måtte simpelthen være åpne for at det utroligste kunne være sant.

Der talte han klokere enn han selv visste, men vi oppfattet ordene forskjellig.

Andreas skiftet tema:

– Hvorfor ga du Augustin alle pengene, Magdalon?

– Fordi jeg syntes synd på ham ...

– Er det den eneste grunnen?

Jeg tygget litt på svaret.

– Vel, vi har jo snytt myndighetene for et større klenodium, jeg mener, Roma by.

– Hvor tror du solguden selv hadde foretrukket å havne?

– I de kapitolske museer, uten tvil. Der ville han få selskap av de andre olympiske, samt helter og keisere.

– Men i Vatikanet?

– Vel, der må han finne seg i å komme i en hedensk seksjon av et kristent museum!

Andreas satt og tygget på et eller annet.

– Når vil dere gi den til paven?

– Han kommer senere i semesteret, det skulle vel bli en passende anledning. Men da er ikke du her?

– Nei, da er ikke jeg her.

I det samme kom jeg til å tenke på en side ved saken som kunne torpedere alt sammen.

– Andreas, tror du virkelig at denne guden vår står trygt inne i Newman så lenge?

– Ja, det tror jeg.

– Men eftersom jakten blir mer intensivert for hver dag som går, vil et slikt gjemmested før eller senere bli undersøkt. De går helt systematisk til verks.

Andreas så forbauset opp i speilet.

– Hva får deg til å tro at dette kommer til å vare? Vi setter snart sluttstrek for hele leken, tror jeg.

– Da må vi skynde oss, *fratello* ...

– Jeg arbeider hele tiden, Magdalon ...

RAFAEL BODDE hos karmelittene, noenlunde midt i den gamle bykjernen. Trafikken gjorde at vi ikke bare hadde vanskeligheter med å finne stedet, men også med å komme fra forsøket med livet og bilen i behold. Her føk alt om hverandre, kjøreretninger var ukjent luksus når det knep. Fotgjengerne beveget seg med livet som innsats, men lot til å være intetanende om dette der de løp over gaten i det verste kaoset. Vi måtte parkere og gå resten av veien til fots. Bilen var ikke av det slaget vi risikerte å miste, selv i Napoli.

Solen varmet, så frateren tok kappen på armen.

Fra Vesuvio steg røken opp, sort og jevn. De gamle visste ikke at de bodde på en vulkan. Det gjør derimot dagens napolitanere, og de lever i stadig frykt for vulkanens trange åpning. Røken er derfor et godt tegn, da puster uhyret. Søstrene hjemme trodde at her var nedgangen til underverdenen, og det er for så vidt sant. Sant var det også at det som kom opp derfra, kom ned fra. Men der stanset sammenligningen med situasjonen hjemme, det mente i hvert fall frateren.

Rafael hadde ventet oss til middag i klosteret, så vi fikk litt tid sammen med brødrene før vi bega oss hjemover. Selv hadde han tilbrakt tre fulle dager i nasjonalbiblioteket og sett de berømte

papyri fra Herculaneum. Utbyttet hadde vært optimalt, og det tok litt tid før vi fikk forsynt ham med nyheter hjemmefra.

Hadde han helt glemt mysteriet i Cherubicum her nede?

Neida – tvert imot hadde han arbeidet videre med saken.

– Her nede?

– Ja!

– Hvordan da? – Andreas utstrålte skepsis.

– Jeg snakket med brødrene.

– Om hva da?

– Om Pipo og hans menn – de er tilfeldigvis napolitanere ...

– Men hadde de hørt om dem da?

– Ikke prioren, men økonomen – han visste med en gang hvem jeg mente.

Det viste seg nemlig at denne klanen utelukkende arbeidet for kirkelige institusjoner. Det viste seg også at Gino var fast inventar i familiebedriften. Sammen hadde de arbeidet mye her nede, men også andre steder. Det kirkelige nettverk var sterkt når det kom til slike ting, og det var vanlig å hjelpe hverandre. Gioacchino hadde dessuten kjent Pipo fra langt tilbake og anbefalte dem til Marek. For en romersk institusjon ble dette dessuten billig arbeidskraft.

– Og hva slags rykte har de?

– Solid nok, det er en familiebedrift hvor Pipo er *capo* i enhver forstand.

– Men Gino er også viktig, viser det seg, for han har mektige venner – slektninger – og håper på å kunne gå til større oppgaver i fremtiden, noe de andre ikke hadde utsikt til.

– Hvordan da?

– Han har en halvbror i et av departementene i Roma, jeg tror det var finansdepartementet.

– Men hvordan i all verden kan du dumpe opp i alt dette bare under et kort besøk?

– Den kirkelige verden er ikke så svært stor når det kommer til visse ting. Alle samarbeider så godt de kan, og her nede er de alle en eneste stor familie.

– Men har de utført arbeider for våre brødre her nede?

– Ja, i et av nabosognene.

Gjæstfriheten i Napoli er stor, og vi ble sittende lenge over kaffen og snakke om alt mulig, mest om Napoli og napolitanerne, hvorfor de var så forskjellig fra alle andre. Det de først og fremst er opptatt av er byen sin og menneskene som de lever sammen med. Napoli er det mest levende sted på jorden. Sett her nede fra arter Roma seg nesten som en europeisk hovedstad. Firenze kunne like gjerne ligge nord for alpine.

Vi satt i brødrenes dagligstue. Den var et stort, kvadratisk værelse med høye vinduer som åpnet mot tusen tak og nesten like mange tårn. Vi hadde benket oss rundt et sirkelformet bord midt på gulvet. Lyset var sterkere her nede og jeg satt med ryggen til utsikten.

Og hva var det som gjorde livet så rikt i denne byen? Andreas lot spørsmålet vandre fra den ene til den andre av brødrene.

Jo – mennesketypen – varmen, impulsiviteten, alt det spontane, humoren ikke minst.

Det var på dette punktet at vi fikk skutt inn et par ord om det napolitanske nærværet hjemme: Gioacchino, nonnene til Paul, Pipos klan, Gino selv. Andreas ville svært gjerne vite hvor høyt i systemet denne halvbroren befant seg.

Prioren visste ikke dette selv, men henviste til en av de yngre brødrene, en som kjente alle, fordi han hadde ansvaret for fattigomsorgen og dro ut hver dag. Han kunne fortelle at Ginos halvbror var en av Napolis store sønner – etternavnet var Cozza – og den nest viktigste person i sitt departement, det var noe alle visste. Snart ville tiden som arkitekt være en saga blott, for her åpnet seg nye muligheter for Gino.

– *Padre*, vi napolitanere må tenke selv, – den unge slo på tinningen med en finger, – vi må hjelpe hverandre, vi må holde sammen!

– Napoli er en fattig by, skjøt en annen inn. – Vi må stadig anstrenge oss. Det er derfor vi har en så sterk familiefølelse.

– Men det er ikke fattigdom som møter øyet her nede, forsøkte Andreas forsiktig.

– Det er fordi vi trekker i flokk – alle har flere jobber, alle hjelper alle.

Slik var den offisielle versjonen, virkeligheten kjente ingen ...

– De som er i Amerika sender penger hjem, som de i Europa gjør det!

Det avhang sikkert av hvem de hjemme var, og hvem som befant seg ute ...

– De som reiser vender alltid tilbake!

Neppe, historien fortalte det motsatte ...

– Ingen napolitaner ville finne på å drepe en annen napolitaner!

Tøv – byen er kriminelt belastet ...

– Alle snakker om *Camorra* og *camorristi*, men de som gjør dette bor ikke her. Ingen her nede kjenner slike ord.

Andreas bestemte seg for å ta styringen:

– Ville en mann drepe sin nevø?

– Aldri – aldri i livet!

Svaret kom unisont fra de tilstedeværende.

– Selv om det sto penger på spill?

– Gjør ingen forskjell – vi elsker hverandre!

– Men ville en mann slå ihjel sin fetters nevø?

– Umulig – vi er ikke mordere! Bror, fetter, nevø ... her er ingen forskjell.

– Men dersom utsikten til et bedre liv bød seg?

– Utenkelig! For en fantasi denne frateren har!

Rafael så bort.

– Men dersom alt sto på spill?

– Dere skjønner ingenting – vi er alle brødre og fettere.

Den unge munken hadde helt rett, vi skjønte ingenting. Det vil si, vi skjønte at vi ikke skjønte.

Vi dro ikke hjemover før det begynte å bli mørkt. Napoli hadde gitt oss noe som Roma ikke eide. Samtidig forekom det meg at det var i Roma vi ville finne sannheten om våre napolitanere. Og før vi visste hva som var skjedd med Pepe, ville vi aldri finne ut hva som var skjedd med Marek. Så langt var jeg enig med frateren.

Men her lå noe mer under, noe langt mer, og det var der våre veier skiltes.

BERNARD HADDE sagt noe underlig ved middagen sist søndag, noe Wieland straks hadde glemt, men som nå og da dukket opp igjen i hukommelsen.

Padden – *il rospo* – hadde han foreslått som en mulig tolkning av R, denne Mareks gåtefulle signatur.

Hvorfor i all verden skulle Bernard plutselig trekke inn et dyr – med mindre det symboliserte et menneske?

Ganske riktig – han hadde spurt seg frem, og den ene etter den andre kunne fortelle at *rospo*, padden, var et klengenavn, eller kjælenavn, for kjære lille Gino.

Men det ga jo ingen mening siden det var Marek som betalte ham og ikke omvendt!

Dette var det nærmeste han i det hele tatt hadde kommet en tolkning av R, absurd som den var.

Kanskje var det klokest av ham å la det bli med dette.

HJEMME VENTET en beskjed fra Maurizio, stukket under dørsprekken.

«Ring meg når du kommer hjem, selv om det er sent».

Klokken viste bare 22.30.

– Maurizio, det er jeg – takk for beskjed!

– *Padre!*

– Har du nyheter til oss?

– Vet ikke, *padre*, kanskje ...

I det samme hørte jeg fottrinn ovenpå.

– Dersom du ikke har lagt deg kan du komme over, så samles vi her.

Så der satt vi igjen, Andreas, Rafael, Maurizio og jeg.

Maurizio hadde fått Peppino for seg selv, det var enkelt nok. Men han hadde gått varsomt frem. Mens de spiste pizza på et napolitansk sted like ved, hadde han nærmet seg problemet: når ble de ferdige? – hvordan kom denne fløyen til å se ut?

Her fikk han vite at Gino kom til å slutte hos Pipo. Han var blitt lovet en langt bedre stilling av en slektning som arbeidet i Roma.

Kunne ikke de andre følge med?

Nei, de var bare vanlige arbeidere og egnet seg ikke for større utfordringer.

Betød dette at Gino ble sjeldnere å se?

Det betød at en annen kom til å ta hans plass ganske snart.

Men hva sa Pipo til dette?

Nå viste det seg etter en del frem og tilbake at Pipo og Gino ikke lenger sto på god fot med hverandre. Sant å si hadde vennskapet – eller familiebandet – vært anstrengt noen tid. Pipo var bare glad til, viste det seg.

Men hva med alle ryktene som svirret på universitetet?

Hvilke rykter da?

Ryktene om at Pepe ikke var død av naturlige årsaker!

Dette hadde ikke Peppino vært forberedt på. Hvem spurte han på vegne av?

– På vegne av alle – hele universitetet!

– På vegne av noen snushaner!

– Hvilke snushaner?

Det måtte Maurizio vite best selv – de hadde aldri hatt så mye besøk som i de siste dagene. Det samme gjaldt Rosario, inne hos ham satt denne kokken fra Sverige og grov og spurte, tidlig som sent. Visste de ikke at Rosario var en *ignorante* – ingen festet til-lit til det han kunne finne på å si, skjønt han var en dyktig gartner og generøs med kaffen. Rosario husket ikke godt, de grov og spurte forgjeves! Peppino var begynt å bli rød i toppen nå.

– Spionerer du på oss – jeg trodde vi var venner?

– Pepe og jeg var venner, det er derfor jeg spør!

– Du spør for meget ...

– Jeg vil vite hva som skjedde med Pepe!

– Pepe var redd for gamle guder ...

– Gamle guder kaster ikke sten! Vi vil til bunn i dette, Peppino – alle av oss vil det. Du kan like godt snakke, du får ikke fred før.

Endelig lot Peppino til å sanse seg. Han sa lavt, men rolig:

– Vi var ikke der da han døde ... Han tok en stor slurk av øl-glasset.

Peppino var typisk arbeider å se til, skinn og ben – en mus-

kelbunt egentlig, dersom det ikke var for at benbygningen stakk frem overalt og ga ham et markert ytre.

– *Hvem* var han sammen med da – ?

Peppino hadde fått nok. Han reiste seg for å gå og takket for seg med et skjevt smil:

– Hvorfor måtte han være sammen med noen – mange dør alene?

– Hva med Marek – han gikk ned til ham, ikke sant?

– Da Marek kom var han allerede død ...

Så forsvant han.

Med dette var vi kommet langt videre, det innså også jeg. Likevel var jeg mest opptatt av det mysteriøse ved saken. Derfor besøkte jeg solguden før jeg la meg, for å takke ham for dagen, for Napoli fremfor alt. Byen hadde vært gresk hele antikken igjennom. Dette ville glede ham. Jeg fylte samtidig lysestaken på ny, kjertene var brent ned alle sammen.

FREDAGEN STARTET som alle andre undervisningsdager. Morgenmessen var godt besøkt. Alle så uthvilte ut etter en fri torsdag.

Jeg satt og beundret statuen med de to.

Hvem var det som blåste ut lysene? Var han uvitende om at han derved krenket solguden? Han mente det kanskje som en slags kult – en omvendt kult med negative fortegn! Men han arbeidet forgjeves, for jeg passet på å tenne dem så ofte jeg så meg fri til å gjøre det.

Blikket vandret fra den ene til den andre av studentene. Det var vanskelig, for ikke å si umulig, å få seg til å tro at det kunne være en av våre egne som drev med slikt. Det måtte være noen utenfra, og de var så tallrike at det nyttet lite å gjette. Jeg klarte ikke å konsentrere meg om liturgien, tankene før i alle retninger. Men jeg følte meg ikke så trett når jeg var her inne. Jeg så klarere nå – det kunne ikke være noen av studentene, for de visste jo ikke at det sto en gud inne i Newman! Og dersom det var

noen andre som hadde oppdaget den, så hadde de i hvert fall ikke flyttet på den, det hadde jeg forsikret meg om gjennom mine visitter her nede. Jeg passet på ham der han sto – det var sannheten.

Vi møttes i klostergangen mellom forelesningene. Været tillot ikke at vi brukte haven.

Andreas ville at vi skulle sette en felle for våre nattlige gjester. Vi måtte plassere oss på strategiske steder, som han kalte det, og møtes hver halvtime eller så til avtalt sted, helst aulaen, der ville ingen forville seg inn så sent.

– Hvor mange er vi?

– Fire, men det klarer seg: Andreas og Rafael, Maurizio og jeg.

– Hva med Bernard? Skulle vi ikke ta ham med, det ville tross alt gi oss avgjørende hjelp dersom vi dumpet opp i noe?

– Nei – ikke han. Vi kommer tilbake til rektor senere.

Jeg festet meg ikke ved disse ordene der og da, men husket dem i ettertid.

Var det ikke flere av studentene som kunne bidra med opplysninger, det viste seg jo hele tiden at de var langt mer involvert i dette enn jeg først hadde trodd?

Jo, Andreas hadde bestemt seg for å gå løs på Miroslav senere på dagen.

– Miroslav – hvorfor han?

– Han vet noe han ikke har godt av å vite – det er derfor han er så nedfor hele tiden.

– Men tror du han tåler det da?

– Jeg tror ikke han tåler å gå alene med sine tanker lenger!

– Hvilke tanker?

– Det er det vi skal finne frem til, Magdalon.

– Hvem andre kan hjelpe oss?

– Peppino!

Andreas hadde planlagt sine siste døgn i Cherubicum meget nøye. Ingen tid gikk til spille. Det var ingen sten som ikke ble vendt. Han hadde intuisjon og fornemmelse – det viste seg sta-

dig – men det var systematisk arbeid som ga ham resultatene.

Jeg foretrakk å diskutere det hele med solguden. Vi var begynt å snakke sammen nå. Selv om han ikke beveget leppene, så fikk han sagt mye med øynene, de som var innlagt med *lapis lazuli*. I gjenskinnet fra alle votivlysene ga disse fra seg et skinn og et skjær som sa mer enn mange ord. Forfatteren i meg hadde ingen problemer med å forstå ham. Her hjalp det lite å være detektiv.

Jeg benyttet den andre forelesningen til å holde øye med Miroslav, nå var ikke Maurizio den lynavlederen han hittil hadde vært.

Gutten hadde forandret seg etter at Marek døde, det var ikke for sterkt sagt. Han hadde reagert på Pepes død, men nå var han ikke seg selv lenger. Dette med bilen forklarte bare litt, der hadde Andreas rett.

Det regnet og blåste, derfor var det lite å se utenfor vinduene, bortsett fra palmer som svaie i takt med vinden. Alle satt og noterte flittig, en og annen tygget på en blyant mens han tenkte som verst, et og annet spørsmål dukket også opp. Maurizio var temmet, han skilte seg ikke ut fra de andre lenger. Men Miroslav skilte seg ut.

Han la forresten merke til at jeg observerte ham. Jeg fikk heller arbeide på tavlen så lenge. Men hver gang jeg snudde meg mot salen, var han der igjen med et spørrende, nei, bebreidende uttrykk i ansiktet. Det sa noe slikt som «la meg være i fred». Men kunne det ikke like lett tolkes som at han søkte kontakt, slik Andreas hadde foreslått?

Vi fortsatte å observere hverandre, og da klokken ringte, var det til begges lettelse.

BERNARD TOK frem beskjedene fra gjemmestedet i sin siste bok. Han hadde funnet lappen inne hos Marek, den kvelden han ble overrasket av Magdalon – overrasket, men ikke gjenkjent. Magdalon hadde overlatt detektivarbeidet til denne mun-

ken fra Oslo, selv valgte han å innta en langt makeligere holdning til det hele – som forfatter! Dette irriterte og skuffet.

Bernard hadde feilvurdert sin gamle venn, og det var sørgelig lite å gjøre med det. Det var for vennskapets og tillitens skyld han hadde kontaktet ham, og det hadde ingenting med klosterkrim å gjøre. Likevel var han skuffet. Tilliten var ikke blitt gjengjeldt, på grunn av en munk med rykte som detektiv ...

Han så på beskjedene igjen, maskinskrevet og anonym – typisk for utpresning av en eller annen art.

Pengene kan leveres til samme tid og sted som sist

Hvem i all verden var den skrevet for?

Spørsmålet ga ham ingen fred, for Marek hadde tatt svaret med seg i aulaen, det vil si i døden.

Det forferdelige var at her lå hele løsningen på mysteriet omkring Pepes død.

Marek visste hvem som hadde drept ham, ingen tvil om det. Hva var da mer nærliggende enn å tro at det var denne personen som var blitt gjenstand for utpresning av et eller annet slag? Marek som pengeutpresser – hvorfor ikke? Var dette nok et forsøk på å løse økonomiske floker – på egen hånd, som alltid, og i suveren forakt for husets øvrighet? I så fall hadde det kostet ham livet.

Nei, det måtte ha noe med Pepes død å gjøre.

Pengene kan leveres til samme tid og sted som sist

Bernard sukket oppgitt og la notisen tilbake i boken og satte den på plass i hyllen. Sannsynligvis ville han aldri få hvite hva som skjulte seg bak disse lakoniske og anonyme ordene. Dessuten aktet han ikke å be andre om hjelp lenger, det gjorde bare galt verre.

Forhåpentlig ville ikke denne munken gjøre galt verre.

Det var sant, søndag reiste han visst tilbake til det høye nord.

Han satte bindet tilbake på plass i bokhyllen og ble stående og se ut vinduet. Kanonen fra Gianicolo varslet *mezzogiorno*. Vindusglasset klirret til svar, lavt men tydelig.

ANDREAS HADDE nok en gang funnet veien til skuret. Der var det folksomt, for napolitanerne hadde kaffepause hos Rosario. Gartneren satt selv i den dype stolen, mens gjestene satt på sengen alle fire. Frateren måtte nøye seg med pinnestolen borte ved ovnen. Gino var ikke å se, men han kunne dukke opp når som helst.

Han fikk ikke spurt Rosario, så det ut til, men kanskje det napolitanske nærværet kunne hjelpe ham likevel? Nå gjaldt det å spille kortene riktig. For her hadde de sittet da Pepe døde – og slik hadde de alibi alle sammen. Men *hvem* av dem hadde vært nummer fire, han som kom etter at Marek var gått og som forårsaket at Rosario hadde måttet lage litt ekstra kaffe – var det Pipo eller Gino? Ifølge gartneren hadde de tre arbeiderne vært der alle sammen, så de var utenfor mistanke.

Det var dette både Rosario og Andreas forsøkte å finne ut av, fra hvert sitt utgangspunkt.

Frateren så gjentatte ganger gartneren inn i øynene, for å be ham om å konsentrere seg – husk, ikke tenk, Rosario! Han signaliserte spørsmålet til ham: hvem kom sent den dagen? Satte denne seg i Ginos stol? Det var dette han måtte vite, for en av søstrene hadde bekreftet at Gino var i Roma denne dagen, all den tid han hadde hentet henne. At Gino selv drev og innbilte Rosario noe annet, burde ikke påvirke hukommelsen hans.

Frateren likte ikke dette spillet. Andreas hadde mistet ethvert spor av de første fem årene av sitt eget liv. Selv klarte han aldri å bryte gjennom denne barrieren, selv om han hadde forsøkt ofte nok, men han så ingen grunn til at Rosario ikke skulle klare det. Det som Rosario skulle huske var ikke skjedd for lenge siden, og han var allerede på sporet, siden Pepes død var noe han aldri helt ble ferdig med. Han visste at det var noe spesielt ved den dagen.

For din egen skyld, Rosario – du får ikke fred før du klarer det! For min skyld, for Pepes skyld, for alles skyld ... Gjør det her og nå – husk, se, ikke tenk ...

Andreas fikk det gamle romerske kruset, kaffen smakte bedre når den ble servert på denne måten. Han satt og var vitne til scenen da Pepe døde, slik føltes det. Alle røkte de og drakk *espresso* som sicilianeren laget på et lite apparat på gulvet. Frater Andreas

tenkte så intet at han ikke la merke til at det var ham de andre satt og så på, uten å si noe, mens små røkskyer steg opp under taket.

Kanskje Rosario kunne huske det nå, mens Andreas selv satt der som et levende spørsmålstegn? Han forsøkte en form for tankeoverføring – tankeutpresning, empati, for å tale med Magdalon. Slik hadde han sittet mange ganger og stirret inn i det ugjennomtrengelige mørket som var hans egen barndom. Men dette var ikke ugjennomtrengelig – han visste at Rosario kunne klare det, han trengte bare litt hjelp. Og det var den han var kommet for å gi.

Som en håndrekning til hukommelsen begynte frateren å kommentere den romerske koppen, da var de straks på rett spor. Napolitanerne så på hverandre, men sa ingenting.

Pipo var ferdig med sin tredje sigarett. Nå fikk de hastverk med å komme seg tilbake til arbeidet, mens munken ble tilbake. Han tok gjerne litt kaffe til. Andreas rakte koppen frem mot gartneren som fylte på med det som var igjen. Han så ham inn i de snille sorte øynene som alltid sa noe om noe – unntatt akkurat om det de begge helst av alt ville vite. Så forsøkte han for siste gang:

– Rosario, husker du det nå? Var det Pipo eller Gino som kom etter at de andre var gått? De satt her akkurat som i dag ... Ikke *tenk*, Rosario, prøv å huske ... ! Det skjedde etter at Andreas var gått. Med ett så han helt klart, dette som alle andre kalte å huske.

Den unge presten fra Sverige hadde hjulpet ham til å se det alt sammen. Der satt de, akkurat som da Pepe døde! Marek gikk da de andre kom – men de var tre i tallet – den fjerde kom etterpå, da de tre var gått ned til Pepe. Men da var han allerede død. Han så for seg det han hadde prøvd å se i ukesvis.

Dette måtte han løpe og fortelle presten med en gang, han var sikkert like rundt hjørnet, og den brune kutten var lett å få øye på.

I det samme kom noen – svensken fikk vente. Dette ble bare et kort besøk.

Han som nettopp kom inn døren til skuret så sint ut, nærmest farlig.

Hva skulle dette bety? Han mente da vel ikke ... ?

De var jo gode venner – han hadde mange ganger gitt ham kaffe her inne ...

Hva var det som var kommet over ham?

JEG HADDE vært inne hos solguden igjen, helt alene. Jeg trengte dette nærværet for å fordrive den trettheten, mattheten og avmakten som herjet med meg. De ble borte straks vi så hverandre inn i øynene.

Apollo di Belvedere var vårt mål denne eftermiddagen, et av Vatikanmuseets mest berømte klenodier. Men han er en blek, marmorhvit, kopi av en tappt gresk original. Han er ikke fremstilt som solgud, men som den klassiske skytter. Lysgud var han i alle fall, og identifiseringen med solguden, *helios*, er typisk for keisertiden, da forskjellige religiøse elementer ble sveiset sammen. Apollon hadde vært Neros kjæreste guddom – som lyrespiller, musenes gud. Men kolossalstatuen av keiseren i det gylne hus hadde hatt solgudens trekk, strålekransen. Altså var overgangen ganske myk, og Apollon var med ett både lysgud og solgud.

Alt dette forkynte frater Andreas mens han konsulterte sin lille tykke bok, skjønt jeg hadde forsøkt å fortelle ham alt sammen på veien bort dit, men det var sikkert blitt borte i bråket fra trafikken.

Tankene gikk uvegerlig mot krypten under Peterskirken. I et av gravbyens kapeller, fra det tredje århundre, var det en helt ny solgud som red sin vogn over himmelhvelvingen, med strålekransen som glorie. Likheten var like iøynefallende som kontrasten – de to lignet, og var forskjellige.

Den Apollon vi hadde foran oss så helt ufarlig ut. Koggeret var usynlig og buen manglet. Men vår Apollon hadde piler. Han smilte, han strålte sogar, men han var bevæpnet. Og sannsynligvis hadde han truffet en gang allerede, sikkert to, kanskje ville han skyte på ny.

Alle var redd ham, vi òg, viste det seg. For Andreas hadde villet hindre meg i å røre ved den. Hva hjalp det å hevde at andre gjorde ham farlig fordi de ønsket seg statuen? Det var selvsagt statuen som hadde dem alle i sin makt: de som hadde funnet ham, de som helst ville la ham hvile i fred, og de som helst ville selge ham. Å selge ham var ensbetydende med å kvitte seg med ham – nok et uttrykk for angst.

Solguden selv motsatte seg en slik omsetning.

I stedet holdt han seg stille inne i et helgenbilde og ventet. At alle rundt ham lot til å være opptatt av ham alene, selv under liturgien, bekymret ikke guden vår; han var vant til slikt. Folk lette høyt og lavt, tidlig og sent. De risikerte liv og lemmer, slo hverandre ned, ble innestengt og måtte reddes av kirkeklokker. Alt dette tok han med største ro. Folk drepte hverandre, ofret livet for hans skyld var kanskje et bedre uttrykk. Men det var jo slik man opprinnelig hadde æret de himmelske makter, ved menneskeofringer.

Solguden visste dette.

Var det ikke slik at han fra sitt gjemmested øvet en like stor innflytelse på omgivelsene som dengang han sto i Delfi eller i *domus aurea*? De kristne trodde å ha uskadeliggjort ham der inne. I virkeligheten hadde de gitt ham nytt liv, nye krefter, ny makt. Visste de egentlig hva de gjorde da de slapp ham løs? Selv mente de å ha sperret ham inne, men det var fordi de var blinde. De hverken så eller skjønnte alt det som foregikk rundt dem hele tiden.

Hvor heldig han var som hadde havnet i et kirkerom og i et pavelig universitet av alle ting! Her manglet det ikke på troende. Morgen efter morgen flokket de seg sammen for å vise ham ære. Noen av de ivrigste tente små lys for ham. Men hver gang lysestaken var full, ble det for varmt inne i statuen. Derfor blåste han dem ut.

Dette skapte hver gang litt røre, men de ble bare ivrigere – og oftere måtte han slukke. Til sist ville de nok skjønne hva han mente og flytte hele lysestaken. De hevdet at den ære de viste helgenen var rettet til guden hans, at Newman bare var en kanal,

et åndelig talerør. Det fikk så være. Men lite visste de hvor nær guddommen de befant seg – at han var dem nærmere enn helgenens gud. De behøvde derfor ikke gå via lys, han var der i egen person. Han hadde grunn til å smile for seg selv. De bren-te røkelse for ham om søndagen – solens dag! – slik han var vant til hjemmefra, fra Hellas, det var et kjært og kjent likhetspunkt.

Men i det siste var noen kommet, ikke for å tilbe lik alle de andre, men for å ta ham i øyesyn. De var hverken redd ham eller glad i ham. De var interessert i ham på en måte han hverken skjønte eller likte. Og de kom stadig oftere tilbake, flere ble det óg av dem. Dersom de tenkte på å flytte ham fra kirken, skulle de få seg en overraskelse.

En av dem kom daglig på besøk, flere ganger per dag i det siste. Han likte ikke dette at han tok på ham, det var ikke måten å behandle en gud på. Han var slett ikke vant til slikt.

Forhåpentlig ville han bli borte av seg selv. Sant å si hadde han ikke så svært mange piler igjen i sitt kogger.

Han hadde fått fetteren til å lete for seg denne kvelden, det var det tryggeste, for så mange var ute og snuste for tiden. Han hadde faktisk brukt luen hans en gang, bare for å se om han kunne lure dem. Dersom de grep ham, ville de kanskje ta ham for mordet på Pepe, så gikk han selv fri. Padden, som mange kalte ham, hadde alltid betraktet ham som dum, helt siden de var små. Men det var der han lurte seg selv.

Padden hadde betalt på hans vegne og gjort opp med Polowsky. Det var også det sikreste. Han foretrakk alltid å gå til Polowsky gjennom fetteren. Sant å si var ikke padden så flink til å lete heller. Han hadde ikke tenkt så langt som til å gå opp på loftet av aulaen og lete der. Marek var gått ned dit for å se på statuen, det hadde han nettopp forklart fetteren, og padden hadde trodd ham.

Det var bare å vente til det ble mørkt, ingen kunne se ham så lenge han ikke slo på lyset. Dette hadde han presisert flere ganger. Med litt hell ble han endelig kvitt denne brysomme fetteren i kveld og kunne gå sine egne veier. De hadde beskyldt ham for å ha tatt livet av Polowsky – og der hadde de gitt ham en idé.

Alle ville ta det som skjedde som bevis på at padden var skyldig i Pepes død. For ingen av dem kunne vite hvor han hadde tilbrakt den dagen alle snakket om. Rosario var en ignorante. Ingen av dem turde tro noe av det han sa – inntil disse svenskene dukket opp. De trodde ham, og derfor var Rosario blitt farlig.

Men det ville han ikke fortsette å være, han ville selv se til det.

Med litt hell ville alt gå etter planen.

De hadde jo ikke reparert taket i aulaen enda.

EFTER CENA, og før vi skulle sette en felle for våre nattervermere, gikk vi over mot Convivium hvor Maurizio ventet oss. Men på veien bort møtte vi Peppino. Han hadde tenkt seg opp på terrassen, sa han, etter en lang dag under jorden. Det hadde klarnet, og været var praktfullt, men kaldt.

– Følg Peppino! Jeg kommer etter om et øyeblikk, sa Andreas henvendt til Rafael og meg.

– Peppino?!

– Ja, Peppino.

– Hvorfor det?

– Fordi han fulgte Marek opp dit den siste kvelden han levde ...

– Hvordan vet du det?

– En av søstrene så ham – her er øyne overalt.

I haven var det nokså folksomt, det var flere enn oss som var ute for å trekke frisk luft. Men søstrene var ikke ute enda.

På terrassen fant vi ham, i et hjørne hvor han sto og røykte mens han så ut over byen. Roma var både synlig og usynlig, tilgjengelig for øyet gjennom belysningen ovenfra, samtidig som all elektrisiteten bidro til å blende og skjule. Sjelden har jeg sett byen så vakker og så dunkel på samme tid. Hva var det vi så rundt oss – det gamle Roma eller det nye?

– *Buona sera, Peppino!* Andreas og Rafael hadde ikke skiftet etter kvelds, deres brune kutter så varme ut mot nattemørket. Peppino snudde seg mot oss og skvatt litt.

– Venter du noen? Andreas hørtes uskyldig ut.

– Ikke dere ... Han så urolig fra den ene til den andre av oss.

– Hvem da? Frateren var gått et skritt nærmere offeret sitt.

– Vent og se ... Peppino ristet trassig på skuldrene.

Andreas virket ikke innstilt på å vente, men gikk rett på sak.

– Slik var den siste natten Marek levde, ikke sant?

– Hva mener du – stjerneklar? Peppino snudde seg mot byen igjen.

– Det òg, fortsatte frateren – men du kom hit for å møte noen?

– Hvem da? Han hadde vendt seg mot oss og så lite selskape-
lig ut.

– Marek!

Peppino ble stående og blunke uten å svare. Munnen ble stram.

Andreas gikk enda et skritt frem før han fortsatte.

– Du var den siste som så Marek i live, ikke sant?

Peppino gjorde en bevegelse mot siden, men innså at veien var blokkert.

– Jeg drepte ikke Marek!

Han uttalte ordene lavt og tydelig så vi alle kunne høre det.

– Men du fulgte ham opp hit – ikke nekt, nonnene så deg fra haven!

Han nikket, stumpet sigaretten, stakk hendene i lommen og ble stående og se på gulvet.

– Vi hadde ingen avtale, jeg fulgte etter ham. Jeg visste at han kom hit om kvelden etter å ha sett seg om nede hos oss – jeg traff ham her enkelte ganger.

– Og hvorfor fulgte du etter ham?

– For å få tilbake det han hadde stjålet fra oss ...

– Stjålet – hva da?

– En statuett ... Jeg hadde funnet den samme dag i en nisje i en av murene og gjemt den i et hjørne. Men jeg hadde ikke gjemt den godt nok, Marek oppdaget den og tok den. Jeg kom ned like etter at han hadde funnet den. Vi kranglet om den, for jeg var kommet alene, de andre måtte ikke se den, da tok Pipoden. Men Marek ga seg ikke ...

– Og du fulgte etter?

Han nikket.

– Og så jaget du ham ned dit? Andreas pekte mot den låste døren til høyre.

Peppino ristet på hodet.

– Ikke jeg ... jeg hørte først om det som var skjedd morgenen etter.

Jeg så på Andreas, men han fortsatte rolig:

– Nemlig, for du hørte stemmer her oppe da du var på vei opp trappen. Han snudde seg mot Rafael borte ved oppgangen.

Peppino så forbløffet ut, og det gjorde vel jeg òg.

– To stemmer som kranglet – så høyt at du kunne høre det der nede hvor du sto?

Han nikket på ny.

– Og du gjenkjente den andre stemmen?

Han nikket igjen. Nå så han opp og virket ikke så anspent lenger.

– Skal jeg fortelle deg hvorfor du gjenkjente den andre, Peppino?

Peppino så usikkert på frateren.

– Fordi de snakket et sprog du ikke forstår ...

– Hvordan vet du det?!

– Ved å legge to og to sammen.

– Men hvilket sprog da? Jeg henvendte meg til frateren.

– Polsk, Magdalon, polsk.

Miroslav! Det var ikke mulig – dette nektet jeg å tro.

– Og så ventet du til Miroslav kom ned igjen? fortsatte Andreas.

Peppino så bort.

– Og så kunne du endelig få Marek for deg selv?

– Nei!!

Han var blitt heftig nå. – Jeg jaget ikke Marek dit, han pekte mot døren ned til loftet.

– Hvem gjorde det da?

Peppino gjorde på ny en bevegelse som sa at han helst ville gå, men lot det være.

I det samme fikk vi besøk.

Det var Maurizio som lurte på hvor vi ble av, og som hadde sett oss nede fra haven.

– Maurizio, hent Miroslav for oss, er du snill.

Jeg ble med Maurizio mens munkene passet på Peppino.

MIROSLAV VIRKET nedbrutt og gjorde liten motstand da vi ba ham følge med.

– Kom, sa jeg, – vi vil bare at du viser oss hva som skjedde den kvelden Marek døde.

Da vi befant oss på terrassen igjen, kom omsider de ordene som han hadde båret på i ukesvis og som hadde preget ham si-

den. Det skjedde da han fikk øye på Peppino.

– Det var jeg som drepte Marek ... det var min skyld at han døde ... Ordene klang triste og tunge i nattestillheten.

Så fulgte hans historie. Den kom helt overrumplende på meg.

De hadde kranget om en gjenstand Marek hadde vist ham og som Miroslav trengte for å selge.

Hvorfor trengte han gjenstander å selge, forresten?

Fordi det gjorde det mulig for ham å holde seg med en liten bil – som han for øvrig hadde overtatt etter en annen student. Slik fikk han langt mer ut av Italiaoppholdet.

– Og det var her Marek og utgravningene kom inn i ditt studentliv?

– Det var det, men jeg var jo ikke den eneste som fikk hjelp av Marek på denne måten. Men jeg var den som hadde størst utgifter ...

– Men var det slik at studentene fikk de ting som Marek fant etter arbeiderne?

– Ja, dersom det dreide seg om småting. Dersom de fant noe større, kjente Miroslav ikke til dette, men han utelukket ikke at et og annet var gått til museet.

– Hvilket museum?

– Vatikanmuseet, på grunn av samarbeidet med Falcinelli.

Javel – så det var slik det hang sammen, det kunne jeg jo ha tenkt meg.

Frateren virket langt fra tilfreds med opplysningene. Hva slags gjenstand var det tale om denne siste kvelden, den de hadde kranget om – kunne Miroslav gi en slags beskrivelse?

Han prøvde seg frem med forskjellige uttrykk, men ante åpenbart ikke hva gjenstanden het. Han så hjelpeløst på meg flere ganger, jeg som hadde vist ham kontorniaten sist onsdag.

– Denne? Andreas tok frem kontorniaten og viste ham.

Miroslav fikk dette ulykkelige uttrykket i ansiktet som jeg hadde sett så ofte i det siste. Munnen falt liksom sammen og øynene ble større.

– Hvor fant dere den? Han hvasket ordene frem.

– På loftet, ved siden av stedet der Marek falt igjennom ...

Miroslav snudde seg bort. I den lange prestekjolen sto han som en høy og svart søyle midt i den romerske natten.

– Og hvorfor kranglet dere om denne? Fordi den var verdifull? Fordi den kunne finansiere bilen i lang tid? Verd mange millioner?

– Mange millioner ... Miroslav hadde snudd seg mot oss igjen.

– Men du fikk den ikke?

– Nei, han mente den var for verdifull, han ville gi den til museet, til Falcinelli ...

– Og hva gjorde du da, Miroslav?

– Jeg forsøkte å ta den fra ham ...

– Men Marek flyktet?

– Nei – jeg ga meg ... jeg gikk igjen! Han ble heftig nå.

Nå forsto jeg ingenting. Jeg vendte meg mot frateren.

– Riktig! Andreas så ikke engang i min retning.

– Men det var min skyld likevel – han ville ikke møte meg nede og tok snarveien gjennom aulaen, over loftet ... Jeg drepte ham – på grunn av en mynt!

Miroslav tørket bort noen tårer. Jeg var forbauset over at det var flere tilbake. Dette hadde han gått og båret på, helt alene. Og frater Andreas hadde gjettet sammenhengen helt fra den dagen han fant kontorniaten.

– Nei – du drepte ham ikke, fortsatte frateren. – For Marek gikk ikke ned på loftet, ikke med en gang, Miroslav. Først fikk han besøk av Peppino!

Alle snudde seg i retning av napolitaneren.

Han gjorde et byks i det samme, men forgjeves. Maurizio stanset ham og vi dannet en sirkel om Peppino. Rafael sto fortsatt borte ved nedgangen.

– Ikke jeg!!

Han ropte det ut. – Jeg traff aldri Marek den kvelden, har jeg sagt!

Frateren tok et steg nærmere. Kappen hans flagret i vinden.

– Nei – for du ble stående i skjul av inngangen til *aula minor* da Miroslav kom tomhendt ned igjen.

Dette var stedet Andreas var blitt slått ned, men ikke av Peppino.

– Da var det min skyld likevel ... Miroslav lød merkelig fjern da han sa dette.

– Nei – for det kom en til, ikke sant Peppino?

Nå vendte han seg mot arbeideren. I det samme hørte vi noen kremte bak oss. Vi var ikke alene lenger. Det måtte ha vært flere som hadde sett oss fra haven, for både Lancelot og Felix var kommet til uten at vi hadde merket noe. De sto midt mellom Rafael og oss og fulgte med i det som skjedde.

Peppino virket desperat nå, for her var ingen mulighet til å redde seg unna. Dersom han kastet seg utfor terrassen, ville han bare rulle over taket og lande i haven, mer død enn levende. Han visste dette like godt som noen av oss, derfor ble han stående og se seg om. Rafael hadde trukket seg helt bort mot rekkverket til trappen – den utveien var definitivt stengt.

Peppino så rasende på frater Andreas mens han slynget ordene ut i natten:

– Det kom ingen flere, har jeg sagt!!

Andreas ble stående like fattet og fortsatte med lav røst:

– Joda – en dere er redde for alle sammen – fordi han kan gi dere sparken – *rektor magnificus!*

Dette var det siste jeg hadde ventet – Bernard var den som hadde sett Marek sist! Jeg følte en bølge av lettelse og glede strømme gjennom hele kroppen – da var det en ulykke og ikke et mord ... takk og pris! Gud velsigne Bernard.

Andreas hadde uttalt ordene lavt, men så tydelig at de også kunne høres av de nyankomne. Felix og Lancelot kom nærmere.

Jeg så på Miroslav. Han hadde åpenbart vanskelig for å tro det han hørte. Ukevis med skyldbetyngt samvittighet hadde nesten gjort ham ufølsom for det som foregikk rundt ham. Hele hans fremtid lot til å avhenge av de svarene som kom fra Peppino. Dersom noen var kommet etter at han var gått, var han langt på vei uskyldig. Det virket som om han hang et sted mellom himmel og jord der han sto som en høy silhuett mot den romerske natten. Jeg sendte ham et vennlig nikk.

– Dere trodde aldri at det med Pepe var en ulykke? Andreas fortsatte rolig og målbevisst.

Peppino ristet på hodet.

– Marek var gått for å snakke med ham da vi tok kaffepause hos Rosario.

– Da dere fant ham var Marek forsvunnet?

Han nikket.

– Vi ga oss god tid inne hos Rosario, men da Pepe aldri kom, gikk vi ned igjen ... Han lå like ved redskapene våre, og skallen var knust av en blodig sten som sikkert var tatt fra en av murene.

– Lå Pepe like inntil muren da – eller et stykke borte? Du ser, min venn, at dersom noen skal tro på historien deres bør den helst se troverdig ut.

– Litt unna – men vi flyttet ham nærmere muren før folk fra universitetet kom til.

– Hvem var de første som kom?

– Felix, Benno – alle sammen. Vi ropte på Rosario og han løp inn i baren etter hjelp. Snart var det fullt av folk, for dette skjedde om formiddagen. Pepe var død for lengst.

Det var ikke vanskelig å se noe av dette for seg dersom man hadde vært nede i det romerske huset.

Frater Andreas fortsatte ufortrødent:

– Men det var ikke Marek som drepte Pepe. Da Marek kom ned dit var Pepe allerede død – og morderen sto ved siden av, kanskje med mordvåpenet i hånden.

Peppino hadde sunket sammen på taket av *aula magna* og gråt mens kroppen hans vred seg i sterke reaksjoner. Lysene ovenfra viste oss et menneske i stor redsel. Nå gjemte han hodet i hendene mens kroppen rokket frem og tilbake. Jeg kjente ikke dette kroppssproget, men det talte om stor fortvilelse.

– Hva vil dere gjøre med oss nå ... blir vi arbeidsløse?

– Det er det rektor som avgjør – og Weber. Vi er bare blitt bedt om å oppklare denne ubehageligheten.

En følelse av lettelse hadde senket seg i meg. Miroslav var helt uskyldig – det var Peppino og Bernard hadde sett Marek sist. Da var det en ulykke, akkurat som han hele tiden hadde hevdet. Der røk fraterens doble teori, takk og pris for det.

Nå oppsto en liten pause. Flere fikk forsyne seg med sigarettene

til Peppino, mens andre begynte å snakke seg imellom. Rafael ble imidlertid stående hvor han befant seg.

I det øyeblikket vi alle trodde at det var slutt for kvelden, tok Andreas et nytt initiativ.

– Hvordan fant dere statuen?

– I et av værelsene i det romerske huset. Det var der vi fant statuetten ...

– Og hva gjorde dere med den?

– Vi grov den ned et sted der jorden var løs ... vi skulle fjerne den en av de nærmeste nettene.

– Men Pepe ville ikke gå med på dette?

– Nei – han trodde det var farlig – risikabelt ...

– Overtro?

– Nei, Pepe var ærlig – *oneste* – og intelligent ...

– Hvordan da?

– Han så at intet godt ville komme av å selge statuen – at det beste var å la den være, den var ikke vår – han så hva som ville skje! Han forklarte meg flere ganger at jeg tok feil som holdt med de andre. Skulle vi gi den til noen, måtte det bli myndighetene.

– Og nå er du enig med ham?

Peppino nikket, han prøvde å reise seg.

– Vi var feige, vi var redde ...

Andreas var ikke ferdig med dette forhøret. Han stilte seg ved siden av Peppino mens vi andre kom stadig nærmere.

– Vet du hvor statuen er havnet?

Peppino tenkte seg litt om før han svarte.

– Vi vet at Pepe og Marek flyttet den!

– Det stemmer – Maurizio så dem gjøre det. Men vet du hvor de gjemte den?

En ny og kort tenkepause fulgte.

– Nei, ingen av oss har peiling.

– Men dere går og leter nå og da?

– Ikke nå lenger, Gino og hans familie har overtatt ...

Frater Andreas tok et fast grep i skulderen hans, og så kom betroelsen vi hadde ventet på.

– Vi fant statuen – det vil si, jeg gjorde det!

Peppino mistet nesten sigaretten i befippelsen.

– Du?!

– Ja – jeg.

– Hvor er den?!

– Det sier jeg ikke – men dere kan bare innstille jakten ... dere finner den aldri.

Jeg hadde sluttet å ergre meg over Andreas, han fortalte hva han ville til hvem han ville. Det var et helt annet spørsmål som opptok meg nå – hvem i all verden var det Marek hadde overasket der nede? Peppino hadde ikke sagt dette rett ut – og Andreas hadde ikke spurt. Han hadde nok en mening med dette òg. Men han spurte ikke mer i denne omgangen.

I det vi skulle til å gå alle sammen, hørtes et dumpt drønn et sted i nærheten.

Jeg så på Andreas, han hadde også hørt noe.

Det lød nærmest som om det kom nedenfra – eller innenfra Cherubicum.

HAN VAR NÆR ved å gi opp. Han var alene, ingen av brorens menn var kommet for å hjelpe ham denne natten.

Systematisk hadde han fulgt tegningene og lett i hver krok. Hver etasje hadde de gått igjennom, fra loftet til krypten. Hvert kott og hvert skap var blitt åpnet, hver kiste brutt opp. Og ennå hadde de ikke funnet denne statuen. Men Pipo & co. hadde beskrevet den i slik detalj at det var umulig å ta feil: en gresk original i full størrelse.

Problemet var bare å finne den. Et universitet var virkelig det verst tenkelige sted å lete, ikke bare fordi det var stort og uoversiktlig, men fordi de aldri fikk arbeide i fred. Folk strømmet inn og ut døgnet rundt. Alle innganger var like risikable. I det siste var det flere som gikk rundt og snuste – en natt var han og en av brorens håndlangere blitt låst inne i kirketårnet! En av studentene hadde han måttet skremme bort, og en nysgjerrig munk hadde fått seg en lærepeng.

I kveld måtte han altså klare seg selv. Men det gjorde for så vidt ingenting, for det var i kveld at han skulle finne frem til klenodiet. Og da passet det at han var alene.

Det var fetteren som hadde bedt ham selge statuen for dem, og det var fetteren som hadde sagt ham hvor han skulle lete denne kvelden. Med hånden på hjertet måtte han vedgå at så langt hadde han ikke tenkt selv. Dette var den eneste gangen fetteren hadde overgått ham i kløkt. For han var overhodet ikke i tvil – skatten lå der oppe og ventet på ham.

Det hastet. Broren hadde allerede gitt ham en million dollar. Selv om han nå slapp å betale mer, så måtte han finne solguden så snart som mulig. Det ble familiens største klenodium. Hele Napoli kom til å måpe av beundring. Og selv var han ferdig med fetteren og disse villmennene hans, for godt.

Pepe hadde tilstått å ha flyttet statuen før han døde. Han hadde gjort dette sammen med Polowsky. Men det var ikke fetteren som hadde drept Marek, sant å si var og ble Mareks død litt av et mysterium. Siden Marek hadde overasket fetteren der nede, trodde alle at det var han som hadde drept Marek òg. Det var der de tok feil. Ingen av arbeiderne trodde dette.

Inne i *aula magna* var det mørkt og stille som i graven. Han prøvde sidedøren som han visste førte opp til loftet. Ganske riktig – den var ikke låst.

På vei opp den smale trappen begynte han å undres over om de kunne ha fraktet en så stor gjenstand denne veien. Det virket usannsynlig. Men da hadde de vel gått ned fra terrassen, det var langt lettere. Alt virket med ett så opplagt.

Fetteren ville få sin del av byttet, men langt fra så meget som han hadde bedt om. De hadde jo solgt den latterlig billig, all den tid Marek gikk hen og døde. Det fikk konsekvenser for dem alle.

Oppe på loftet var det nesten helt mørkt. Her gjaldt det å trå på betongbjelkene – ellers visste han hvordan det gikk.

For et gjemmed! Det kom aldri folk opp hit, unntatt for å skifte pærer i taket. Det var nok derfor Marek hadde tatt denne veien ned, for å forsikre seg om at ingen hadde fjernet statuen.

Et lyspunkt i det hele var jo at Marek fikk sett den like før han døde. Han unte ham det.

Loftet var halvsirkelformet, og betongbjelkene gikk som en strålekrans fra midtpunktet på langveggen. Han befant seg på en av bjelkene, like ved det punktet hvor oppgangen fra aulaen nådde loftet.

Det gikk noen sekunder før øynene vendte seg til dunkelheten. Her var akkurat høyt nok til at han kunne stå oppreist. Marek var høyere enn han, og måtte ha bøyd seg. Var det derfor det gikk så galt?

Nei – her var ikke tegn til noen verdens ting. Denne fetteren var visst ikke til å stole på likevel ...

Forresten – hva var det som ga fra seg et lite skinn der fremme? Var det noe som lå og glødet på taket? – Kunne det være? – Var det bronse?

Nede i aulaen sivet lys utenfra inn gjennom store vinduer. Det eneste lyset på loftet kom fra to små vinduer ved inngangen fra taket, ett på hver side av døren. Ute var det stjerneklart og litt lys sivet inn også her. Dette var nok til at han observerte noe et stykke lenger fremme, noe som skilte seg ut fra resten av gulvet, for det var av en lysere farge – det var lyset fra gluggene øverst som ble reflektert av noe som bare kunne være en gjenstand. Glansen den ga fra seg måtte skrive seg fra metall!!

Han visste at opptil flere kalte ham padden, hans egne var også begynt å gjøre det. Og det var blodig urettferdig, for han kunne vel ikke for at han så ut som han gjorde. Men han var ferdig med dem alle nå. Statuen garanterte ham nye oppgaver. Og han gledet seg til å se ansiktet på fetteren når han fortalte ham hva som tilfalt de fire i denne transaksjonen. Det ble ikke mye på hver.

Han følte en pirring i hele kroppen der han følte seg fremover. Jo nærmere han kom stedet der statuen lå, desto tydeligere så han at den skilte seg ut fra resten av loftsgulvet. Han ble ivrig, skrittene gikk av seg selv. Nå var han like ved stedet der noe lå og skinte.

Han tok et steg til høyre for å kjenne på klenodiet – kald bronse ventet ham like ved.

I det samme mistet han fotfestet. Han falt! Han var i fritt fall ... Det var ikke bronse, men en åpning i gulvet hvor lyset fra aulaen sivet opp.

De hadde glemt å reparere det fordømte taket ...

LØRDAG MORGEN ble et sjokk for oss alle. Det hele begynte etter messen.

Før første forelesning kom Damiano styrrende ut i klostergangen. Kunne vi komme straks – en av studentene hadde hatt nervesammenbrudd. Jeg fikk tak i Felix og Benno.

Ganske riktig, i en krok av baren satt en student kroket i krampegråt. Vi forsøkte å rette ham opp, Damiano kom med et glass cognac. Det var Augustin. Og han kunne ikke gjøre rede for seg. Alt som kom ut av ham var krampetrekninger, hulking og usammenhengende forsøk på å si et eller annet. *Aula magna* gikk igjen og igjen.

Jeg trøstet så godt jeg kunne og forklarte Felix om de prøvelsene denne studenten hadde vært igjennom. Universitetets cognac hjalp visst. Nå så han på oss gjennom tårevåte øyne.

– Det ligger en død mann i *aula magna* ...

– Ja, ja, Augustin, vi vet det. Slapp helt av – alt blir bra.

– Nei – det ligger en *ny* mann ... et *nytt* lik ... ikke Marek ... en *annen* ...

– Se her, drikk litt til – det hjelper.

Cognac klokken 08.45 hører ikke til reglementet, og hjalp heller ikke. Augustin hadde funnet en død mann i aulaen, det var ikke den samme som sist – men han hadde landet på samme sted.

Snart var vi der alle, Bernard inkludert, samt utallige studenter. Ryktet løp som ild i tørt gress. Maurizio var en av de første.

– Finn Andreas, vær så snill – skynd deg! Han forsvant igjen.

Bernard gjorde tegn til at studentene skulle trekke seg ut, og satte Damiano som vakt ved døren. Jeg forklarte så godt jeg kunne, mens Miroslav bidro med supplerende opplysninger.

Der lå Gino, kjære lille Gino, over en knust benk, som om en eller annen kjempehånd hadde slynget ham ned dit. Øynene var

vid åpne og fortalte om den aller største redsel. Nakken var brukket, ryggen øg efter stillingen å dømme. Hendene var ugjenkjennelige.

Bernard gikk bort og stirret inn i de ville øynene og lukket dem forsiktig, så gjorde han korsets tegn over den døde.

Det var da Maurizio dukket opp med frater Andreas.

Han gled rolig frem til den døde. Efter et par øyeblikks konsentrasjon begynte han å se seg rundt.

– Har noen fjernet noe?

Nei, alle så forundret på hverandre – ingen hadde fjernet noen verdens ting.

Så begynte han å lete i aulaen. Hva i all verden var det han så efter? Endelig – på gulvet like ved det store kateteret lå noe vi ikke hadde lagt merke til og som han bøyde seg ned og tok opp.

Jeg gikk bort for å se hva det var – en sixpence ...

Så kom Felix med ambulansefolkene.

Da de var gått, dukket politiet opp. Vi bød dem på kaffe i barren og forsøkte å forklare så godt det lot seg gjøre at dette var annen gang noen hadde falt gjennom taket – samme hull i samme tak. Mer sa vi ikke.

Men hvorfor hadde vi ikke fått det reparert?

Si det – alle så på Bernard. Han ristet på skuldrene og mente at det gjorde liten forskjell dersom man først trådte feil der oppe.

Men hvorfor var ikke oppgangen låst?

På grunn av arbeiderne som skulle reparere loftet ...

Og hvorfor skulle den døde absolutt opp dit?

Se, det var vanskeligere å si. Han var vår arkitekt og arbeidet av og til på kveldstid. Mest sannsynlig hadde han tatt snarveien opp til terrassen, men funnet at utgangen der oppe var låst. Så hadde han vel snudd og trådt feil i forvirringen. Underlig, all den tid han hadde tegninger over hele anlegget og burde vite hvor han skulle trå.

To *carabinieri* takket for kaffe og rådet oss til å holde døren nede stengt herefter.

Peppino, Ruggiero og Enzo kom da det hele var over – ingen

hadde tenkt på å varsle dem.

Alt som lå igjen var to knuste stoler og mye blod – samt en sixpence.

Frater Andreas fulgte med dem ut. De hadde mye å snakke om.

Rafael, Maurizio, Miroslav og jeg ble tilbake i aulaen.

Ingen av oss var i tvil om at Pepes morder var blitt innhentet av en straff som var langt grusommere enn den han selv hadde uttenkt for sitt offer.

Men hvor var Pipo – hadde noen sett ham?

– NÅ VET VI nesten alt, Bernard – takket være frater Andreas.

Vi hadde bedt om å få treffe ham, for å avrunde det hele, som min munk kalte det, og han mottok oss, karmelittene og meg, på sitt kontor. Der hadde det hele startet for mitt vedkommende tre uker tidligere, uker som hadde satt sitt preg på oss alle. Takk og pris var det over nå. Andreas hadde funnet solguden og løst mysteriet som omga denne – men hans doble teori hadde vi heldigvis ikke fått bruk for.

– Magdalon, jeg ba deg hjelpe meg, jeg ba ikke om en viking i forkledning ... Bernard så fra den ene til den andre av oss. Vi hadde plassert oss på den andre siden av det enorme skrivebordet på rektors kontor.

Han satt og lekte med denne papirkniven. Han gjorde det på en måte som ga inntrykk av at han hadde det travelt og helst så at vi ble ferdige raskest mulig, noe jeg syntes var litt uhøflig overfor gjestene våre. De hadde tross alt gått gjennom en hel del for å hjelpe oss, særlig frateren.

– Ta det med ro, Bernard – Andreas hadde funnet frem til mysteriet og oppklart det likevel!

– Hvordan det? Bernard lød irritert nå.

Rafael grep ordet, han satt mellom frateren og meg, vis à vis *rector magnificus*.

– Fordi det var Camillo som plasserte oss her ...

Bernard så vantro på pater Rafael, men lot ham fortsette uten kommentarer.

– Rykter hadde nådd dem der borte, rykter om at her var gjort et sensasjonelt funn, og det går tilbake til tiden før jul. Disse ryktene kom ikke fra La Sopra, som ikke visste noe på det daværende tidspunktet, de kom fra et eller annet departement, så vidt jeg kan skjønne. I alle fall, ryktene gikk i visse kretser, og Camillo snappet dem opp. Samtidig hadde pater Emiliano ved Biblicum fortalt at jeg kom til konferansen deres, så det var ganske lett å trekke i trådene. Biblicum fordelte gjestene rundt omkring, og Emiliano ble bedt om å plassere oss her. På det tidspunktet var La Sopra kommet inn i bildet, de har sine sporhunder. Vi ante ingenting ... æresord. Men jeg må si meg enig med Magdalon i at Andreas hadde oppklart dette likevel, han værer slikt. Du skjønner, vi har hjulpet dem før, i Jerusalem en gang.

Frateren satt og så på veggen med alle bøkene, upåvirket av smigeren fra sin medbror, den betød sikkert mer for ham enn fra noen annen.

– Slik havnet vi her ... avsluttet Rafael og slo ut med hendene.

Bernard stønnet og la hodet i hendene. Papirkniven fikk fri så lenge.

– Og hva har dere funnet ut – hvem drepte Pepe? Spørsmålet var henvendt til meg.

– Pipo! kom det fra frateren som satt og beundret boksamlingen.

Bernard sank oppgitt tilbake i stolen. – Så det var sant.

– Hvem har bekreftet dette?

– Peppino – de visste det alle sammen ... Men det var Gino som solgte statuen for dem, til en halvbror i et departement.

– Og hvor er Pipo nå? Bernard ignorerte fortsatt detektiven vår og så i stedet på Rafael og meg.

– Han er sporløst forsvunnet, ifølge Andreas.

Frateren nikket.

– Er politiet varslet?

– Jada.

– Hvem gjorde dette?

– Det gjorde jeg, Bernard – da Andreas hadde forklart meg sammenhengen.

Rektor sank tilbake i stolen og la hendene på bordet.

– Og hvordan fikk Marek vite dette?

– Det er enkelt – han overrasket Pipo. Han gikk uventet ned for å snakke med Pepe under kaffepausen ved ellevetiden – de andre var inne hos Rosario – og der sto Pipo ved siden av en død Pepe.

– Men hvorfor i all verden fikk jeg aldri vite dette? Bernard slo neven i bordet.

– Fordi Marek i det samme så en løsning på det som var hans livs største problem akkurat der og da – hvem skulle han selge statuen til? Slikt er forbundet med stor risiko – og han trengte penger, masse penger.

– Sier du at Marek solgte statuen til Pipo?

– Riktig! Pipo ble nødt til å akseptere tilbudet, selv om han betraktet statuen som sin, ellers ville Marek anmelde forholdet. Slik hjalp de hverandre ... Og Pipo gikk naturligvis til fetteren – Gino, padden, *il rospo*, som hadde all verdens kontakter.

– Herregud!

Bernard så fullstendig overrumplet ut. Han begynte å tromme med papirkniven på bordet mens han så ut vinduet.

– R – for *rospo* ... Han gjentok ordet *rospo* for seg selv flerfoldige ganger mens han ristet på hodet. Nå henvendte han seg til oss igjen:

– Hvor mye solgte Marek den for?

– Det vet ingen, for efter den første millionen døde Marek svært så beleilig.

– Mener dere at Pipo eller Gino drepte Marek for å slippe billigere?

Bernard hadde reist seg nå og sto borte mellom de store vinduene. Han virket anspent på en som kjente ham, det var ikke til å ta feil av. Dette måtte være en stor belastning for en som har ansvaret – økonomen implisert i ulovlige transaksjoner i tillegg til å dekke over et blodig mord.

– Nei! Ingen av dem drepte Marek ... for da visste de ikke lenger hvor statuen befant seg, ikke sant?

Andreas hadde overtatt nå.

Mens jeg forklarte hadde Andreas stått og sett på bøkene. Han festet seg ved et og annet bind, tok det ut av hyllen og satte det tilbake på plass, stille og umerkelig. Det var da noe falt ut av et bind og landet på gulvet. Han bøyde seg raskt og tok det opp igjen. Så ble han stående og se på lappen en stund uten å si noe.

Så begynte han, henvendt til Bernard:

– Du var den siste som så Marek i live, ikke sant?

Bernard snudde seg, han hadde stått og sett over mot Giardino Aldobrandini, som om synet av parken gjorde det lettere å være rektor i en stund som denne. Så så han på frateren og svarte helt kjølig:

– Hvordan kan du påstå noe så dumt?

– Fordi noen så deg – Peppino var på vei opp da du kom ned. Men du så ham ikke, for han gjemte seg, klemte seg inn mot døren til loftet på *aula minor*. Han kjente deg igjen med en gang. Og han hadde hørt høyrøstet snakk der oppe – mellom Marek og deg.

– Men hva har dette med Mareks død å gjøre?

Bernard hørtes kjølig og fornuftig ut som vanlig, men for en som kjente ham var stemmen litt fordreid. Rafael og jeg hadde også reist oss.

Andreas fortsatte:

– Dette har alt med Mareks død å gjøre – fordi du ville vite hvem som drepte Pepe ... fordi du visste at han visste det – det var derfor du engasjerte Magdalon, ikke sant?

Bernard svarte ikke med en gang, han så vantro fremfor seg.

– Absurd! Noen må ha kommet etter meg ...

– Noen gjorde nok det, kom det fra frateren, – men da var Marek allerede forsvunnet. For da Peppino kom opp på terrassen var det ingen der oppe lenger ... Svaret på hvorfor fikk han først morgenen etter.

Jeg hadde vanskelig for å følge med i alt dette. Hva ville egentlig Andreas med å gjenta omstendighetene rundt Mareks død – det var jo en ulykke, slik Bernard selv hele tiden hadde forsikret oss?

Bernard hadde ikke sett på frateren en eneste gang under alt dette, han henvendte seg stadig til Rafael og meg.

– Tror dere virkelig det denne munken inbillert seg?!

Nå gikk frater Andreas bort til Bernard og rakte ham seddelen som var falt ut av boken.

– Det var du som gikk og lette inne hos Marek – du fant den!

Nå leste han høyt og tydelig:

Pengene kan leveres på samme tid og sted som sist.

– Du fryktet at Marek hadde solgt statuen. Du hadde dine mistanker – her fikk du bevis. Men du visste ikke hvem han hadde solgt den til, det ville du også vite ...

Bernard så på Andreas med et blikk som kunne skremme de fleste. Men munken fortsatte rolig:

– Du forlangte å få vite sannheten. Han nektet, og du ble så rasende at han bare så en vei ut av uføret – å redde seg ned på loftet av aulaen. Du skjønner, Marek hadde aldri klart å forsone seg med at det var du som ble rektor og ikke han. Derfor gikk han sine egne veier – og fikk det som han ville ...

Jeg ble like overrumplet som Bernard selv og støttet meg til skrivebordet mens Andreas fortsatte:

– Du fulgte etter, men da du så hva som skjedde snudde du og gikk tilbake igjen. Peppino så deg da du kom ned fra terrassen. Hvem hadde du lovet statuen til, rektor magnificus ... ?

Han svarte ikke. Vi ble stående og se på ham uten å bryte stillheten. Så kom det lavt og bittert:

– Det sier jeg ikke – ikke til dere ...

Endelig henvendte han seg til frater Andreas:

– Hvordan fikk du snusen i alt dette?

– Du skulle ikke ha låst oss inne på loftet, sa Andreas. – Jeg ser nemlig godt i mørket ...

Jeg måtte sette meg, kreftene begynte å svikte igjen.

Bernard forsøkte ikke å bortforklare eller forsvare seg. Han ble stående borte ved vinduene og se på munken.

– Og hva har dere tenkt å gjøre med meg?

Svaret kom kort og kontant:

– Du skal få lov til å overrekke statuen til paven – sammen med Magdalon.

Andreas snudde seg mot Rafeal.

Så gikk de.

Jeg ble tilbake. Bernard trengte noen å være sammen med – akkurat som i gamle dager.

Jeg følte meg elendig – og trengte også noen å være sammen med.

SØNDAG MORGEN kjørte Miroslav oss til Leonardo da Vinci. Han var blitt en annen etter avsløringene kvelden før – og hadde fått kontorniaten av Andreas.

Jeg følte meg skral. Jeg ble nødt til å oppsøke solguden enda oftere, lot det til.

Frater Andreas innrømmet på veien ut at han ikke var helt tilfreds med arbeidet han hadde gjort for oss.

Hvorfor det?

Fordi saken ennå var uoppklart ...

– Uoppklart!? – Hva mener du med det?

Jeg antok at han tenkte på Pipó som var blitt sporløst borte, Andreas likte vel å fange sine mordere.

– Det er noe helt vesentlig jeg ikke har funnet ut av ...

Han satt fremme hos Miroslav, så jeg måtte lese blikket i speilet. Han lot til å mene dette alvorlig.

– Vesentlig hva da, Andreas?

– Noe du ikke vil like å høre ...

– Mener du at mysteriet i Cherubicum ikke er oppklart?

– Ikke i det hele tatt, Magdalon.

Og nå viste han seg fra sin menneskelige side, for han så bekymret ut der han satt.

– Ikke i det hele tatt!?

– Nei, dessverre. Jeg har gjort en dårlig jobb ...

– Si det da, Andreas, kom det oppgitt fra Rafael.

– Men hvorfor reiser du, hvis du ikke har løst mysteriet?

– Fordi jeg ikke kommer lenger – ingen av oss gjør det ...

– Hva er det du sikter til? Rafael hørtes litt irritert ut.

– Jeg sikter til lysestaken i kirken ...

– Hva sa du ... ?

– At noen blåser ut lysene i kirken ...

– Men, kjære deg, du har da vel ikke tenkt å knytte det til mysteriet omkring solguden?

– Selvsagt har jeg det – det er for hans skyld at de blåses ut, alle lysene ...

– Sier du først *nå* at andre enn oss vet om statuen?

Han svarte ikke med en gang.

– Andre enn oss ... ja. Men hva eller hvem aner jeg ikke.

Dette lignet ikke frateren – han ble med ett vag eller usikker.

– Jeg skal finne ut av det selv, Andreas – det er en bagatell.

– Du forstår ikke, Magdalon. Her er noe som ikke riktig stemmer ...

– Hva da, *fratello mio*?

– Jeg satt i kirken en kveld de sluknet – og likevel var jeg helt alene ...

Vi var fremme. Jeg bar kofferten hans til utgangen for å benytte anledningen til å kikke i passet hans, i fall Rafael hadde snakket sant, dette om navnet hans.

Frater, Andreas sto det.

Det var alt.

Vel hjemme igjen var alt et eneste røre.

Jeg ville treffe Paul først av alle. Men da Miroslav hadde parkert bilen og vi gikk gjennom klostergangen på vei til Convivium, kom flere bort til oss samtidig for å fortelle at Pipó var blitt funnet død i skuret til Rosario. Gartneren hadde drept ham i selvforsvar, så hevdet han, og få eller ingen var i tvil om at han snakket sant. Rosario snakket alltid sant.

VI OVERRAKTE Apollon, solguden, til Hans Hellighet Hadrian VII da han kom på besøk til Cherubicum etter påske. Og det var det siste jeg så til guden min. Jeg hadde besøkt ham oftere og oftere i tiden som var gått siden karmelittene reiste. Det var fordi jeg trengte dette nærværet. For kreftene avtok for

hver uke som gikk, og nå hadde jeg snart disse flekkene over hele kroppen.

Men jeg ville ikke gå til lege. Klimaet her nede var alltid en prøvelse om vinteren, det var jeg blitt vant til med årene.

Det var Bernard og jeg som hentet statuen og bar den ut i haven hvor mottagelsen fant sted.

Professorer som *cherubini* ante ingenting og fikk seg et større sjokk. Studentene våre ble også overrumplet, med noen få unntak. Gioacchino sto bare og måpte. Uten tvil var dette den best bevarte hemmelighet vi noensinne hadde hatt hos oss.

Statuen var ikke så svært tung, men to trengtes det for å løfte den ut av Newman.

Ingen andre fikk røre den – inntil Vatikanets folk overtok. Vi hadde bedt Falcinelli komme, han var den rette til å ta seg av den. Padre Camillo sto ved hans side og så svært fornøyd ut. Dr. Varviso var ikke å se, men her var politi overalt.

Hadrian VII var forbløffende ungdommelig å se til, til tross for sine niogsytti år. Han var et av mange eksempler på at den pavelige tiara kan forynge en gammel og trett mann. Han ble valgt like før han skulle tre av som erkebiskop av Westminster. En hvit og flommende hårmanke falt nesten ned til skuldrene på den røde kappen han bar. Selv om de to var forskjellige, solguden og han, hadde de mye felles, forekom det meg.

Paven uttrykte sin takknemlighet over en så storslått gave. Hans første reaksjon var å gå rundt statuen og iakttta den fra alle sider. Bernard forklarte om funnet, men ikke om konsekvensene. At dette var en godt bevart hemmelighet la han heller ikke skjul på. Jeg ble faktisk introdusert som en avgjørende person i omstendigheten rundt funnet. Pavens lyseblå øyne stålte med samme intensitet som solgudens *lapis lazuli*.

Jeg må medgi at Apollonstatuen var langt mer imponerende i dagslys enn slik vi kjente ham fra mørket. Han var utrolig godt bevart. Ikke et lem manglet, ikke en finger, ikke en tå – ikke en pil i koggeret. Og strålekransen var også inntakt.

Smilet var fjernt, men vakkert. Jeg ble stående og beundre ham mens paven holdt sin takketale. Det var Bernard som rev meg ut av ekstasen og snudde meg mot Hans Hellighet.

EFTERORD

Disse betroelsene har jeg gjort i klare øyeblikk under et sykdomsleie som snart går mot sin slutt – og fører meg til graven. Derfor vil eventuelle lesere bære over med at det hele er skrevet litt *staccato*; kreftene tillot ikke at jeg ble litterær i formen.

Legene kan ikke forklare hva det er som feiler meg.

Det kan heller ikke Andreas; han har kommet til Bergen for å se til meg flere ganger.

Jeg vet at han vil tilgi at jeg skriver om ham, skjønt jeg har ikke bedt om hans tillatelse.

I går fortalte han meg, av trist plikt, at Bernard var omkommet under tragiske omstendigheter. Camillo hadde ringt fra Roma og sagt at han var blitt funnet død i Vatikanmuseet. Ingen visste ennå hva som hadde rammet ham.

IMPRIMATUR

Jeg Waldemar,
katolsk biskop av Bjørgvin
kom over disse notatene fra
pater Magdalon Hoegh.
Jeg har gitt min tillatelse til at de publiseres
siden innholdet muligens kan være
av offentlig interesse.

kalendis martiis

MMXXXV

VRBIS ROMAE
DESCRIPTIO

